

Vossingen

Organ for the Vossel ag

By K. A. Rene

Madison, Wisconsin

May 1950

Fyreord

Det har ikkje mangla på oppfordringar til å få ut Vossingen att. På dei 3 sidste Vosselagsmøti har der vore mykje snakk um den, og i brev både frå Voss og vossingar her i landet har det kome fram.

Men det er ikkje so lika til å få noko samla, skreve og prenta av slika sakor, som kan vera til gagn for notid og framtid og ikkje vera for einsformigt og tungt å lesa. Og det kostar mange pengar å få det prenta. Alt tek tid, og serleg når midlarne mangler. Men i vor tid med stigande interessa for det almene folks historie skulde det lata seg gjera å få ut skrifter um bygdafolkje sit endå um dei er fåe.

Når eg no får ut detta skrive, so er det millum are ting, avdi, att eg tykjer det kan passa, at eg får prenta noko um turen min til Noreg etter 43 års fråvær. Eg var godt kjend i heimbygdi og are plassar i Noreg før eg i 1904 reiste til Amerika, og kan hugsa 60-70 år atyve korleis tilhøve var då. No veit me, at store forandringar har fyregjenge og spyrsmålum um korleis det var i fortidi og korleis det er no, vil nok ofta koma fram att. Det angår ikkje berre dei ymse forholde, men og samfundsandi i det heile.

Eg skriv detta på Nynorsk eller landsmål avdi dei no på Voss og vist heila Hordaland Fylke brukar utelukkande detta sprokje. Og sjølv meinar eg, at det skulde vera det retta sprokje i Noreg, (Sjå Vossingen No. 25 for 1927). Det er lettare å lesa for bygdafolk, når dei fyrst verta vane med å sjå det på prent.

Madison, Wisconsin, februar 1950.

K. A. Rene

Foreword

There has been no lack of urging to start publishing the "Vossingen" again. At the last three Vosselag meetings there has been a lot of talk about it and the subject has arisen in both letters from Voss and among Vossings here in America.

But it isn't so easy to gather some material, write, and have printed such matters, which could be a subject for the present and the future and not be too onerous and weighty to read. And it's quite expensive to get it printed. However, in our time of increasing interest for common people's history such writings about the people of the districts are popular even if they are few.

. When I take out these writings, then among the various concerns, are, that I think it would be fitting that I print something about my trip to Norway after 43 years away. I was very familiar with the home districts and various other places in Norway before I went to America in 1904, and can remember how things were then, 60-70 years ago. We know now, that great changes have occurred and the question of how it was in the past and how it is now, will arise. These involve not only the various conditions, but society as a whole

I am writing this in Nynorsk or landsmål because, not only Voss, but evidently all of Hordaland Fylke uses this language exclusively. I also feel that this should be the proper language to be used in Norway (see Vossingen No. 25 for 1927). It is easier for people of the district to read, once they actually see it in print.

Madison, Wisconsin, February 1950

K. A. Rene

Contents

	Page		Page
My trip to Norway	6	To Kvam Forest	43
Then I saw Bergen again.	7	To Lid (Kv.)	44
And so to Voss	10	At Tvinno and Sundve	44
The church on the inside	17	National fiddler's contest	46
A memorable meeting	18	Gathering at Bryn	46
Down at Kråtedalen	19	A trip up to Reppen	47
Slalom	20	Wedding at Helleve	48
A pleasant memory and visit	21	Olav Ullestad's party	48
At the Temperance Society	21	To the Lid neighborhood in	50
Doings at Ullestad's	21	Raundalen	50
Voss Parish Agricultural Society	22	Who was Knute Nelson's <u>Real</u>	
Book about Vossestrand awaited	24	Father?	50
Up to Borstrondi	24	In the Klyve neighborhood	55
In Liahaga and a visit at Kinne	26	Down Klyve og Sverrestigen.	55
Farm exchanges and lineages	27	Samferdsla på Voss 600 år si	56
In the church records	28	Dukstad	59
In the county archives	28	Neighborhood party at Hjelle	59
Til Mønshaugane	29	To Lonevåg and Bergen	60
American Marines at Voss	30	To Myrkdalen	61
På Rekve	31	Beyond Raundalseidet	63
German Justice	31	To Oppset and	
My birthplace neighborhood	32	Aurlandsvangen	65
Artist Lars Fletre	34	Out over Bordalen	67
Voss Folkemuseum	35	To Lyklaset	68
At the Voss Youth Club	36	To Glimme and Viki	69
At Bulken and Viki	36	Til Rode (Gilj.)	70
17th of May	39	To the Markhus land	71
Via Breidablik to Turlingen	40	Celebration for the Americans	74
A trip to Odda og Tyssedal	41	On the way to Oslo	78
Industry in Norway	41	Rjukan	79
		Oslo Akershus	82

Min Tur til Norge 1947

Efter 43 års opphald i Amerika laga det seg so, att eg kunde ta turen til Norge å sjå att fedrabygdi, og are bekjendte plassar, som eg gjennom åri hadde høyrte og lese mykje um. Sjølv sagt var det då fyst og fremst å sjå virkningarne etter krigen og sjå att slegtningar, vener og bekjendte. Det vart som eit eventyr, og det eit med glans yver seg.

I fem år hadde bygdi vore besatt av fiendar—noko som aldri før hadde hændt; og etter beretningar frå are land, kunde ein frygta for, att mykje gale hadde gjenge fyre seg; og Voss var då held ikkje friteke. Utrulege ting hadde fyregjenge, og til å sjå å høyra om virkningarne, var då eit forståeleg krav.

Længje hadde eg og yngst å få granska i gamla skriftor om slegtmi og ara slegt; og det vilde eg då gjera um råd var til det. Noko fekk eg då og granska, som me ska sjå. -

Det kunde væra freistande å beretta noko um, kva som har hændt i verdi i desse 43 år, sidan eg reiste frå Norge, men det vil føra for vidt her. Det er nok å segja, att det utan tvil er dei mest betyningsfulde år, som verdenshistorien kan oppvisa. Berre det, at ein har lært å snakka yver havet til Norge, å lært å flyga yver havet til det, gir eit lite begrep um framgånga.

Eg vilde då fylgja landjordi, og den Norke Amerikalinj, som var byrgja i 1910, etter eg var reist, vilde eg då fylgja tilbakors. Skipe "Stavangerfjord" skulde gå frå New York den 19de, februar, og med den vilde eg gå. Om morgonen den 18de kl. 5 tok eg so avstad frå Madison og kom til New York næste morgon kl. 11. Bussar tok oss straks frå jernbanestasjonen til dampskibskaien, der "Stavangerfjord" låg. Den skulde gå kl. 2, men det tok ein halv time til, før den la ut frå bryggja. På kaien var ei stor røra, fyr folk fekk greida på reisegodset sitt og fekk det ombord. Papiri skulde undersøkjast å stemplast. I kl. 12-tidi fekk me ga ombord. Eg fekk straks anvist lugaren og koyen min No. 532, tegna på billetten. Der var 5 sengesteder i lugaren—2 yver ein an og ein ved skibssida; den på sida hadde eg. Å den var bra nok, når sjøen ikke slog på sida.

Då skipe la frå kaien spelte musikken: "Ja, vi elsker dette landet" og so "The Star Spangled Banner". Det var høitideleg. Det var fint vær og sjøen stille. Skipe gjekk stilt. Ein kunde mest ikkje merkja, at det var igang.

My trip to Norway 1947

After 43 years stay in America it so happened that I was able to take a trip to Norway to see again my fatherland, and other familiar places that through the years I had heard and read a lot about. Naturally it was first and foremost to see the effects of the war and to see relatives, friends and acquaintances. It was like a fairy-tale, and one with luster about it.

For five years, the countryside had been occupied by the enemy—something that had never before happened; and according to reports from other countries one could fear that a lot of damage had been done; and Voss was no exception. Unbelievable events had occurred and to see and hear of the effects was an understandable desire.

I had long wished to research in old manuscripts about my and other's genealogy and I wanted to do this if possible. I was able to do some, as we shall see.

It would be satisfying to describe what had happened in the world in these 43 years, since I had left Norway, but that would be too much here. Enough said that without doubt they were the most meaningful years that world history can demonstrate. Just the fact that one can talk and fly over the ocean gives a little grasp of the progress.

I wanted to travel by land and by the Norwegian American Line, which was founded in 1910, after I had left, and I wanted to travel it back. The "Stavangerfjord" was to leave from New York February 19 and I wanted to be on it. So I left Madison the morning of the 18th and arrived in New York the next morning at 11. Buses took us quickly from the railroad station to the steamship's dock, where the "Stavangerfjord" lay. It was to leave at 2, but it took another half hour before it left the wharf. There was a lot of activity on the pier before people could get their baggage aboard. I was soon shown my cabin and my bunk, No. 532, it said on the ticket. There were five bunks in the cabin—two over each other and one at the ship's side, which I had. It was satisfactory, except when the sea pounded the side.

When the ship left the quay they played "Ja, vi elsker dette landet", then "The Star Spangled Banner". It was festive. It was beautiful weather and the sea was calm. The ship went so quietly, one could barely sense movement.

Mat fekk me sosnart skipe la ut frå kaien, og kl. 7 var det kveldsmat. Sidan var det 3 fulle måltid for dagen og lidt millommat kl. 3

Turen yver havet gjekk nokso fint. Der var ein liten snjostorm og skodda den 21de då me var syd for Nova Scotia, og likedan den 22de då me passerte syd for dei bekjendte New Foundlandsbankarne. Der var tèt skodda og tågeluren høyrdest ofta. Då me om ettermiddagen den 23de passerte syd for Grønland var det noko storm å kalla med sterk sjøgang.

Den 24de passertes eit amerikansk krigsskip nokra mil borte. Det var sterkt oppljost og brugte ljuskastaren. Det var forvitneleg å sjå.

Om kvelden den 26de vart det sterk storm, som varte ut yver natti. Ein kastevind slog enddå inn ei glasruta i skipet—noko som aldri hadde hændt før i kapteinen si tid, fortalte han kvelden etter, då han helt avskjedstalen sin.

Fredag den 28de kl. 10.45 såg me Norges kyst svagt i tågesløret. Det var kjølig å stå længe på dæk. Sjøen var rolig. Om nokre timar vart kyststripa tydelegare og fjelli steig opp for syne. Det var ei rørande tid å væra der att etter 43 år. Eg kom nok til å hugsa på digti: "Av hav kom sjøman sigande å leitte etter land", og "Brede seil over Nordsjø går." Der var god tid å fantasera yver alt ein viste om folk, som fekk sjå att heimlandet sit med fjell og fjord. Ein bergensar vart so begeistra, då han såg ein fjeltop, att han råpte: "Der ser me Hornelen", so det glumde. Det var tvilsamt, om det var Hornelen, han såg då, men etter kvart, steig dei 7 fjelli om Bergen fram, og då laut eg stå på dæk, kor kaldt det var.

So fekk eg sjå att Bergen.

Då me kom innanfor Askøyeni og såg til Bergen å omkrinsen, lurte eg på om detta verkjeleg var den gamle byen. Eg hadde vore i Bergen mesta tidi i 7 år, og skulde då kjenna staden att, men her hadde tidi forandra seg. Då eg reiste for 43 år sidan, var der mykje snaufjell å sjå, kvar ein snudde seg. No var det berre stor skog å sjå. Eg såg med det fysta upp på Fløyfjelle, kvar der i gamle dagar var ei lite hytta å ei flagstong. No såg eg berre gran-toppar og stor skog nedyver sidorna. So var Ulrikken, Løvsstakken, Lyderhorn og Hornelen.

Mest yveraska vart eg, då eg såg kvar "Stavangerfjord" la til bryggja. Det var ret utfor fæstningspynten. Den pynten kjende eg godt att. Der stod flagstongi endå med flagde på. Der hadde eg stende på vakt mang ein dag og såg ut på sjøen

We were fed as soon as the ship left the dock and at 7 o'clock we got an evening snack. After that, there were three full meals a day and a little lunch at 3 P. M.

The trip over the ocean went quite smoothly. There was a little snowstorm and foggy the 21st when we were south of Nova Scotia, and likewise on the 22nd when we passed south of the renowned Newfoundland's banks. There was thick fog and the foghorn was sounding quite often. In the afternoon of the 23rd when we were south of Greenland there was a storm with strong sea swell.

The 24th, we passed an American warship some miles away. It was lit up and used a spotlight. It was curious to see.

The evening of the 26th gave us a strong storm that lasted into the night. A gust of wind smashed in a glass window of the ship—something that hadn't occurred in the experience of the Captain, he told us in his farewell speech he next evening.

On Friday the 28th at 10:45 we saw Norway's coast weakly through the veil of fog. It was cold to stand very long on the deck. The sea was calm. In a few hours we could see the coast and the mountains appear. It was a stirring moment to return after 43 years. I recalled the poem: "They say that the sailor came from the sea looking for land" and "Broad sails sail over the North Sea." It was a good time to fantasize all about the people who could see again their homeland with mountains and fjords. A Bergenser was so enthusiastic when he saw a mountain top that he cried out "We can see the Hornel", so that it thundered. It was doubtful that it was the Hornel he had seen, but in a little while the seven peaks around Bergen appeared and then I had to stand on the deck, no matter how cold it was.

Then I saw Bergen again.

When we came past the Askoy islands and could see Bergen and its surrounds I wondered if this was really the old town. I had spent most of seven years there and should recognize the city, but here time had changed things. When I left 43 years ago there were snowy mountains to be seen, wherever one turned. Now there was only forest. I looked up to Fløyen, where in the old days there was only a small cabin and a flag pole. Now I saw only pine tops and forest on the sides. The same was true of Ulriken, Løvsstakken, Lyderhorn and Hornelen.

I was most surprised when I saw where the "Stavangerfjord" was moored. It lay right by the brink of the fort. I recognized the point well. There was the flag pole with the flag yet. There I had stood guard many a day and looked out to sea

Då gjekk sjøen lika til fæstnings-muren å rekna. No stak der fram ei fleire hundrad fot lang bryggja. A på sida å bak festningen var vide kaiar. Bontelabo, kvar me stubte oss på sjøen å lærde sumja, var ikkje meir. Der stod ei sjøbu på den vide kaien.—Sligt har hændt i 43 års tid.

Der var meir merkverdigt å sjå etterkvart. Men det tok tid før me kom iland, og tid tok det å få fatt på kufferten min og få toldpersonalet til å sjå på reisegodset. Det sidste gjekk då snart for seg, og ein toldbetjent fekk meg eit bybud til å ta meg å sakena mina til jernbanestationen.

På den vegen byrja det merkjelege. Fyst var det å sjå etter husi på festningen. Håkonshallen, som eg hadde kravla yver taket på, stod taklaus og vindulaus. Kommandantbolingen låg fuldstændigt i ruinor. Walkendorfstårnet var skakje, so steinar var dånne ut, og det var stytta med postar og plankar. So var det murhusi i Dreggen. Dei låg i ruinor; men dei 3 tårni på Maria kyrkja stod då; men dei kallar hinne vist ikkje Tyske-kyrkja meir.

Husi på, kva før heitte Tyskebryggja, stod merkjeleg nok som før, men no heite 'ho berre Bryggja. Då eg neste dag hadde meir tid, såg eg etter namni på gårdane ved bryggja, å merkte meg Buegården, Einarsgården og Finnegården—alle vel kjende frå Vossa-historien.

So kom me bortyver til Kong Oscarsgata. Eg meinte, det var ei nokonlunde vid gata, men no såg ho ut som eit lite smug med fortaug, som ikkje var vide nok for to personar å gå forbi ein ann. Men der var minni serleg å merkja. Korskyrkja stod der som før—berre noko svartare, å fremfor hinne stod den umhegna store bautasteinen, som var avduka for 55 år sidan, då eg var med i soldatarkrinsen som umslutta han under seremonien. Kyrkja var soldatar kyrkja, kvar Jakob Sverdrup preikte i den tidi. Længer borte, kvar underofficerskulen var, er no Bøndeheimen—hotel og restaurant. Der var "mat å få" no som det tonte i gamle dagar. Eg fekk og god mat der no på mine besøk i Bergen att.

o kom me til Domkyrkja. Ho stod som før å hadde enda den engelske kanonkula frå 1808 i tårnet. Ein "Man of War" vilde då ta byen, men måtte snu heim att med tap av sin kommandør.

Nær Domkyrkja var Victoria Hotel, kvar eg fekk herberge for natti, då eg vilde sjå meir av byen næste dag.

Ein kunde tru, att det var let å treffe folk ein såg etter då dei kom ut av skipa, men so let er det ikkje. Det fekk eg erfara. Syster dotter mi, fru Anna Solberg og hinna mann, som er lærer på Oster-

Then the sea went to the castle walls. Now they stuck a hundred feet out as wharves. On the side and rear were wide quays. Bontelabo, where we dived and swam was no more. There was a boat house on the quay—so much has changed in 43 years time.

There was more that was noteworthy to see from time to time. It took time to land and it took time to get our baggage and have the toll personnel look at the travel goods. The last went speedily for me, and one of the custom workers offered to take my things to the railroad station.

There were significant things on the way to the station. First was to look at the buildings of the fort. Håkonshall, on which I had crawled over the roof, stood roofless and windowless. The commandant building lay completely in ruins. The Walkendorf Tower was so crooked that stones had fallen out, and it was supported with posts and planks. The masonry buildings in Dreggen lay in ruins, but the 3 towers of the Maria Church were standing, but it wasn't called the German Church anymore.

The buildings that had been called the German Wharf were standing but now were called just "The Wharf". The next day, when I had more time I looked for the names of the buildings on the wharf and found Buegården, Einarsgården—all well-known from Voss history.

Next we came to Kong Oscar's Street. I remembered it as a rather wide street, but now it was like a little alley with sidewalks that weren't wide enough for two people to pass each other. But it was interesting to note. The Cross Church stood as before—only a little blacker, and in front of it stood the big sculptured monument, that was unveiled 55 years ago when I was in the honor guard that ceremoniously unveiled it. The church was the soldier's Church where Jacob Sverdrup preached at that time. Farther over, where the non-commissioned officer's school had been, now stood the Bøndeheimen—hotel and restaurant. There was "food ready to eat" as they said in the old days. I got good food there on my return visit to Bergen.

Then we come to the Cathedral. It was yet as before with the English cannon ball from 1808 in its tower. A "Man of War" tried to capture the city, but had to return home again when their commander was lost.

Near the Cathedral was the Victoria Hotel where I got a room for the night because I wanted to see more of the city the next day.

One would think that it would be easy to meet people one was looking for as they disembarked the ships, but it wasn't easy. That I had experienced. My niece, Mrs. Anna Solberg and her husband, who is a teacher on the Oster Islands had come to

øyne var komme til Bergen eins erinde for a treffa meg, men kom ikkje til å sjå spor av meg, og eg kom held ikkje til å tenkja att nokon såg etter meg. Der var mykje folk og røra mesto heile dagen, og eg gav meg ikkje tid, å sjå etter nokon. Eg vilde sjå so mykje so mogeleg av Bergen att i ein fart, og hadde ikkje tål til a høyra etter, kva dei sa i høgtalaren, kvar namne mitt og var uppkadla.

Det gjekk då fyst til jernbanestationen. Den var no kommen på ein historisk plass, den bekjendte Lungegård og vist noko av det gamle Nonnekloster grund. Sosnart eg hadde fåt sakena mina frå meg, måtte eg ta ein snartur gjennom gamle byen. Eg kroka då bort gjennom dei tronga gatena til Posthuset, rådhusplassen til Torgje. Gjekk so upp Torgalmennigjeri eit stykke. Eg såg ikkje att Christi-statuo der no. På plassen etter hinne var ein kiosk, kvar ein fekk underretningar, når ein trengde det. Men eg såg etter gamla Strandgate. Den var flyt lenger uppyver der. Eg gjekk då nedatt til Torgplassen og so utyver den nye kaien ved Våki til Muralmenningen. Heila strøkje her var nyt etter den store brand for fleire år sidan.

Gamle Murkvelvingen stod som før, og høkarane i den hadde sine hukk med sydvestar og oljeklær som før. Eg gjekk gjennom porten og då kom eg til gamla Strandgate. Utanfor der var ho likaso før. Hyrna på Eimstad-butikken star fram og som før. På andre sida av gata, der Sundt forretningen hadde våre, var nybyg. Onleis var dei gamle husi lika til Nykyrkja og smugi frå gato som fyrr.

Men so var det Nykyrkja. Ho stod taklaus og vindulaus, mykje attslege. Eg meinte so å ta turen rundt Nord-ness, men det slap eg. Utanfor kyrkja låg alt i ruinor, so der ikkje var råd komma fram. Her var då største merkje etter krigen, eg til då fekk sjå. Eg tok so uppyver Nykyrkje-almenningi til Fredriksberg Forte. Det var enddå som før—endå gamle porten, eg hadde lete upp for inspeksjonsofficeren. På forte såg ut til å vera ein radio-sendar. Porten var lukka, naturlegvis. So bar det bortyver Klosterhaug gata. Ho var mykje utvida. Nye svære bygningar var bygde på Klostergrunnen. Krohns-hagen på ara sida av gata bortanfor var ikkje meir, og der var ein undergang til Skottegata og mot Puddefjorin. So var det Engen, dei gamle Illevollarne i historlen

Bergen only to meet me, but they didn't see a trace of me and I didn't think anyone would be looking for me. There were many people and a lot of commotion nearly all day, and I didn't have time to look for anyone. I wanted to see as much of Bergen as possible again promptly and didn't have patience to listen to the loudspeaker, where my name was called.

First I went to the railroad station. It was built on a historical site, the well-known Lundegård and part of the old Nunnery ground. As soon as I got my things disposed of, I took a quick trip through the old town. I wended through the narrow streets to the Post Office, City Hall Square to the market. I walked up Market Commons a ways. I didn't see the statue of Christ there now. In its place was a kiosk where one got information, when one needed it. But I was looking for the old Strandgate. It had been moved farther up. I walked back down to the Torgplace and then out over the new dock by the Våk to the Wall Commons. The whole area was new following the large fire of a few years ago.

The old wall arches were as before and the peddlers had their wares southeasters and waterproof clothing as before. I walked through the entry and came to the old Strandgate (beachstreet). Outwards it was unchanged. The corners of the Eimstad store protruded as of old. On the other side of the street, where Sundt's business had been, was new construction. Otherwise the old buildings by the Nykirk and alleys from the street were as before.

But as to the Newchurch, it stood without a roof or windows, very damaged. I had intended to travel around Nordness (Northpoint) but I didn't make it. Outside the Church, everything lay in ruins, so it wasn't possible to get through. Here was the worst damage from the war and I got a chance to see it. Then I went up Newkirk Commons to the Fredriksfort. It was unchanged—still the old entrance, I had inspected as a non-commissioned officer. On the fort there appeared to be a radio transmitter. The entrance was locked, naturally. Then to proceed over Klosterhaug Street... it had been widened. Nice new buildings had been built on Klosterground. Krohn's Gardens across the street were gone and there was an underpass to the Scottish Street towards Puddefjorin. Then it was the Meadows, the old "Badmounds of history I had heard 17th of May speeches there. In the exhibition year 1898

Der hadde eg fleire år høyrte 17de mai talar. I udstillingsåre 1898 haure eg Christian Michelson, Edvard Grieg og Kronprins Gustav, no konge i Sverige, tala. Ja, soleis kom minni att. På Engen stod no det stolte Bergens Theater. Det gamle var feiet væk.

Men so til Voss

Neste dag—det var 1ste mars—såg eg noko meir av byen om morgenen, men kl. 10 gjekk toget til Voss. Det var det då det fornemsta å ta. Då eg stod på stationen for å kjøpa billett, kom der ein kar bort til meg å helste. Eg vart ikkje lite forundra, då eg såg ein kjend frå Amerika—han Andrew J. Honve, som hadde våre på fleire Vossalag møte. Han hadde våre fleire månad i Norge, og hadde no teke ein trip til Bergen for å sjå om nokon kjende kom med Stavangerfjord. Han traf og are kjende, og på toget vart eg og kjend med dei. Det var Mathis Olson (Berge) frå Pinewood, Minnesota, og frua Christina Klasdotter, født Vete. Eg fekk høve til fleira gonger å treffa dei att på Voss.

Det var snjo og kaldt enddå på Voss. Elvar og vatn var tilfrosna og dekkja med snjo. Det var rart å sjå. Då me kjøyrde oppyve frå Evanger, var det ikkje spor av elvi å sjå eit langt stykje, å eg tykte dalen var so trong, att eg kunde stiga yver der elvi skulde vera, men då eg reiste att om hausten, var det noko ant. Då gjekk elvi høgt i bakkabåri. Lenger framme åpnar dalen seg so elte med kvar. Eg såg meg ikring heila tidi å lurte på, om eg no verkeleg var komin til Voss att, å att det ikkje var ein draum. So rart kan det vera. Jau, eg var på Voss. Snart såg eg Graosido, å kvar Vangsvatne skulde vera. Eg kjende att kvar gardane skulde ligja, so det var som ein vaknar av draumin, tykte eg. Stationarne Bolstad, Evanger og Bulken passertes utan noko merkjelegheit.

Men so kom me då til Vossavangjin. Der var fuldpakka med folk på stationen, når alle strøymde ut av toget, og det var ei stor røra. Ein masse bergensarar og are med ski å nesteskreppa, ja og sengklede, var der, so ein snaut kunde komma fram. Eg kom meg då avsted—hadde ikkje tid å tenkja på ant enn å komma meg bortyver på Vangjin. Eg vilde ikkje verta heftande, og kom ikkje eigong på, att der kanskje var slegtningar, som såg etter meg. So uppteken med sine eigne tankar kan ein vera.

Men eg vart stansa på farten utanfor porten. Der stod ein kar, som det ikkje var let å verta kvitt. Han hadde høyrte at eg skulde koma, å då han såg på handkuffortane mine, so var det

I heard Christian Michelson, Edvard Grieg and Crown Prince Gustav, now the king in Sweden, speak. Yes, that's how the memories came back. Now the proud Bergens Theater stood on the Engen. The old had been swept away.

And, so to Voss

The next day—March 1—I looked around town a little more, but the train to Voss left at 10 A. M. It was most important to take it. As I stood at the station to buy a ticket, a fellow came over and greeted me. I was amazed to see someone I knew from America—Andrew J. Honve, who had been at several Vosselag meetings. He had been in Norway several months and had taken a trip to Bergen to see if any acquaintances had arrived on the Stavangerfjord. He had met some and on the train, I also knew them. There was Mathis Olson (Berge) from Pinewood, MN, and Mrs. Christina Klasdatter, born Væte. I had several opportunities to meet them again at Voss.

It was still snowy and cold at Voss. The rivers and the lake were still frozen and covered with snow. It was strange to see. As we rode up from Evanger, we couldn't see a trace of the river for a long way, and the valley seemed so narrow that I could step across where the river was supposed to be, but when I returned in the fall it was something else. Then the river ran high on the banks. Farther on the valley widened. I looked around and wondered, had I really come back to Voss, that it wasn't a dream. It can be so strange. Yes, I was at Voss. Soon I saw Gråside, and where the lake was supposed to be. I recognized again where each farm should lie, so it was like waking from a dream, I thought. The Bolstad, Evanger and Bulken stations passed without incident.

Then we came to Vossevangen. It was packed with people when everyone streamed out of the train and it was a big commotion. A load of Bergensers and others with skis and lunches, yes, and bedding too. There were many one could barely make headway. I got out of there—didn't have time to think of anything but getting over to the Vangen. I didn't want to delay and I didn't think about there might be relatives who were looking for me. One can be so taken up his own thoughts.

But I was slowed at the gate. There stood a man, who wasn't easy to avoid. He had heard that I was coming and when he saw my baggage he felt it would be pleasant to talk. He was looking

greit å snakka til. såg nok etter nokon, som vilde ha skyds, men det trengde ikkje eg. Det var Hr. Tvedt, dotterson etter David Prestegård, som eg enddå kunde kalla ein fjern slegtning. Han hadde vore i Amerika ei gong, å no vart han hangande med meg bort-yver Vangsgato til me kom til eit hus, han sa: "Her er ei frå Rene, som har restaurant." Ja, då lyt eg ind her å få meg mat då", sa eg å snudde meg til å gå inn. Han snudde seg og då og gjekk tilbakors. Då åpna døri til restaurangen seg å madamo kom sendande ut, mendo fleira damor stod i døri å vindaugo og glante.

Jau, detta var systor mi, ho Synneva, etter 43 års fråver. Det er noko vanskjeleg å beskriva eit sodant møte att. Det vart då helsing og prat og mat av bedsta slage, som eg slap betale for—noko, som var uvant.

Synneva hadde fåt kjensla av krigen i all sin vælde. Hun set som ho med mykje strev hadde fåt opp og inreidt til restaurant vart bomba av tyskerne å nedbrendt. Til all lukka var ho då ikkje heima, men ikkje lenger borte enn att ho fekk sjå korleis det heila gjekk for seg. Ho var om natti hjå slegtningar på Rokne, og då ho om morgonen var på veg til Vangen att, såg ho ødelegingarna på Vangen. Det var då forferdeleg å sjå. Men ho let seg ikkje falla saman for ulukka. Ho tok fatt på nyo; fekk seg opp ei barakka og fekk forretningen igang att. Der vart trafik på Vangen, og folk laut ha mat, so det hjelpte, fortalde ho. Synneva er gift med Knut Henjum frå Sogn, men dei har ikkje born, og driv foretningar serskildt.

Det vart då ikkje lang stund eg fekk roa meg der då. Eg laut straks bort til den andra syster mi, Brita, som er gift med Olav J. Mossefinn hjå Synneva, og

for someone who needed a ride, but I didn't. It was Mr. Tvedt, grandson of David Prestegård, who I could call a distant relative. He had been in America one time, and now he followed me across Vangsgate until we came we came to a building, he said "Here is someone from Rene, who runs this restaurant", "å, then I ought to go in and get something to eat", I said, and turned to go in. He turned and went back. Then the door to the restaurant opened and a woman came out while several women stood in the door and watched.

Yes, this was my sister, Synneva, after 43 years separation. It is difficult to describe such a reunion. There were greetings, talk and food of the highest quality, which I wasn't allowed to pay for, which was a rarity. She said that she had with great effort started and furnished the restaurant only to have it bombed by the Germans and it burned down. Luckily, she wasn't home but not further away but that she could see everything was happening. She was spending the night with relatives at Rokne, and when, the next morning, she returned to Vangen and saw all the damage. It was awful to see. But she did not get beaten because of the bad luck. She started anew and got a barracks built and restarted the business. There was traffic on Vangen, and people had to have food, and that helped, she said. Synneva is married to Knut Henjum from Sogn, but is childless and is mostly occupied with the business.

I wasn't able to pause very long. I soon had to go to my other sister's, Brita, who is married to Olav J Mossefin., She came hurrying out when she wanted to go along to her mother's. She saw us coming

At Mossefin

ho laut då fylja bort til mori. Ho såg oss komma, og so kom ho sendande ut og, då me nerma oss døri. Ho og mannen hadde våre på stationen og set om eg kom; men det gjekk som med dottori, Anna Solberg, i Bergen. Eg var usynleg i folkastramin.

Olav Mossefinn er ein av dei som steller med elektricitets verkje på Vangen ved Rognsfossen. Det var ein viktig bestilling under krigen. Ljos og kraft måtte skaffast. Det var ikkje greit under bombingi, og då tyskarane kom. Han og familien reiste oppyver Borstrand, men snart kom der beskjed, att han måtte komma å setja straum på, so der vart ljøs. Fyst kom ein norsk nasist med befaling, men han laut ga att med uforretta sak. Olav vilde ha ordre frå sine foresatte. So laut dei få formannen i verkje og lensmannen til å komma med ordre. So då laut han ga til verkje å få straum på. Seinara kom og både norske nasistar og tyskarar å vilde gi befaling, men tyskarane kunde ikkje gjera seg forståeleg, dei andre var viste til formannen i styret, om dei kunne finne han.

Olav og Brita hadde då komme seg bra yver alle vanskeligheitor. Dei hadde eit ledigt rum i huse sit, og det fekk eg då i dei 8 måna eg var der heima. Fyste dagen vart det då ikkje meir gjort enn å spurgje å få greida på alt og alle under krigen og okkupasjonen.

Neste dag var det då å sjå bortyver Vangen att og sjå kva som var øydelagt, og kva som stod att etter dei 3 dagars bombing som me hadde høyr om.

Då eg dagen før gjekk nedyver frå stationen, måtte eg merkja, att Rokne Jernvarehandel og bygningar var ikkje på sin gamle plads. Der stod no ei myrk barakka på tomten. Knute Rocknes fødested hadde tyskarane greit å bomba. Formannskapsbygningen med sin lange historie var likaso lagd i grus. Ei barakka stod på tomten der og. So var det Pålshuse, der grundmuren stod att. Eg stansa opp der neste dag. Frå muren på Pålshuse såg ein langs strondi av Vangsvatne til Prestgardsmoen og heila strekja op til kyrkjegardane og husi på Holdeplassen å langsmed sudsida av kyrkja. Prestegarden var borte. Der stod og ei barakka. Noko barakkor og tyskaranes latriner var bortanfor. Veteranbautaen stod einsleg som ei gravstytta yver øydeleggingi.

Kapelansgården var flytt av Jernvegsmemdi før, og gamla Gymnastikhuse var og flytt før tyskarane kom. Men so var heila strekja millum gamla gatorne bomba.

and rushed out when she saw us nearing the door. She and her husband had been at the station to meet me, but it went the same as with the daughter, Anna Solberg, in Bergen. I was invisible in the crowd.

Olav Mossefinn is one of those who works with the electricity at Vangen at Rognsfossen. It was a critical position during the war. Light and power had to be obtained. It wasn't pleasant during the bombing and when the Germans came. He and his family went up over Borstrand, but soon there came a message that he had to come and turn on the power so there would be light. A Norwegian Nazi came first, with the command, but he had to return with a failed cause. Olav wanted orders only from his superiors. Then the director of the works and the sheriff had to come with orders. Then he had to go to work and get the power on. Later, both Germans and Norwegian Nazis came and tried to give commands but the Germans couldn't make themselves understood, the others were directed to the Mayor, if they could find him.

Olav and Brita had by then overcome all their difficulties. They had a vacant room in their house, and I was able to use it the 8 months that I was home. The first day I accomplished nothing more than to ask for details of the war and occupation.

The next day I walked to Vangen again to see what was destroyed, and what was left after the 3 day's bombing.

When I had walked down from the station the day before, I noticed that Rokne's hardware store and buildings weren't at their old place. Now, there stood a dark temporary building at the site. The German had been able to bomb Knut Rokne's birthplace. The city management building, with its long history, was turned to rubble. A barracks stood there too. I stopped there the next day. From the wall along Pål's building, I looked along the beach of the lake toward Prestegård's meadow and the whole area up to the churchyard and the buildings on the south side of the Church. The Prestegard was gone. There stood barracks. The German latrines were across the way. The Veteran's Monument stood lonely and gravestones were destroyed.

The Kapelansgård had been moved from the railway and the old Gym had been moved before the Germans came but the entire area between the old streets on had been bombed. Before there had been Styrk Ullestad's business,

Det var før i tidi: Styrk Ullestads forretning, Hans Gjukesteins, Skomaker-Lars, og Johan Vangens Bakeri, Bontmakar-Lars og den mange hundra års gamle tingstova. Det var undarleg å sjå, att alt var borte. Hadde ikkje kyrkja vore, kunde ein ha trutt, att ein var i ein fremmande by. Ja, det kunde ein og tenkja, då ein såg dei store bygningar på nordsiden av denne plassen, som no låg øyde. Der var Voss Sparebank uppset etter eg reiste, og likaso det store Kyrkjebø, som tok plassen etter dei gamle hestastadlarne. Det var som eit bygverk i Amerika. Att tyskarane kunde spare det, var då mykje.

Kyrkja og Kyrkjegarden var som før berre med spor av restaurering og fremmande namn på noko gravsteinar. Austanfor kyrkjegarden på en liten åpin plass stod minnesmerki um dei 3 store kunstnarane: Knut, Brynjulv og Nils Bergslien. Der var benkjer på plassen. Når reguleringa på Vangjen er ferdig vert der nok ein fin promenadeplass. Like ved denne plassen står so Olav Ullestad sit tohøgda forretningshus. At bombarane kunde missa det, var då ein heldig treff. Austanfor der var alt bomba og brunne ned i ei strekja på sydsida, lika til brui yver Vosso langs gato, undtakan ungdomshuse, Avhaldskafeen, Anders K. Kvale sit hus, og vist eit par hus til, som stod noko frå gato.

Det var undarleg å sjå, att summe av desse husi som eg hugsar so vel frå gamal tid, var borte. Serleg var det då det gamla Gitle Lekve huset. Gitle var syskenbarn til mor mi, og hjå han helt dei til med alslags veitlor, og av dei var det eit par, som eg nok ikkje kan gløyma. Då eg var i 7 års alderen døyde fyst gamla Gunvor Rene, mor til Viking, som var gift med morsyster mi. Ganskje snart etter, døydde morfar min. Det var net før jol 1879. Ved gravferdi hans laut det vera serleg bevertning. Heila grendi laut vera med, og hjå Lekve helt selskape til. Eg og Sylfest, bror min, måtte få kjøyra uss hjå ein nabo. Det var bitande kaldt um dagen. Då me um kvelden skulde heim att, og øykjen stod fyrespentu for sleden utfor døri, vart mannen med are inkadla att. Han bad då uss gutane um å passa hesten, til han kom att. Det tok lang tid, og me stod der å fraus. Sylfest fekk sterk forkjøling etter, og det vart til nervefeber. På sama tid vart mor mi sjuk, i senglega, fekk blodforgiftning og døyde straks etter nytår 1880. Det vart då tredje gravselskape hjå Gitle Lekve, og det vart vistnok eit til då min vetle bror, Anders, døydde utpå somaren, 5 år gamal. Det var ikkje mykje moro i dei tidor

Hans Gjukestein, Shoemaker- Lars, Johan Vangen's bakery, Bundle maker-Lars and the many hundred year-old court house. It was strange to see, all these were gone. If the Church hadn't been there, one would have believed one was in an unknown city. Yes, that one could also think, when one looked at the big buildings on the north side of this square, which lay in ruins. It was Voss Sparebank, which had been built after I'd gone and also the big Church Alms building which took the place of the stables. It was like a structure in America. That the Germans spared that is amazing.

The Church and churchyard were much like before except for some reparation and some new names on the gravestones. East of the churchyard, the memorial to the three artists: Knut, Brynjulv and Nils Bergslien stood. There were benches on the square. When the development of Vangen will be finished, it will be a nice promenade place. Next to this place, stood Olav Ullestad's two-story commercial building, that the bombs missed it was a lucky stroke. East of this all was bombed and burned all the way along the street to the bridge over the Voss River except the Youth Building, Café, Anders K. Kvale's building, and a couple others that were back from the street.

It was strange to see that some of these buildings that I remember so well from the old times were gone, especially the old Gitle-Lekve building. Gitle was my mother's cousin, and he had a number of roomers among whom was one couple that I can't forget. When I was 7 years-old Gunvor Rene died. Mother of Viking, who was married with my mother's sister. Soon after, my paternal grandmother died. It was just before Christmas 1879. There were special refreshments after the funeral. The whole neighborhood was invited, and the event was held at Lekve. Sylfest, my brother, and I, had to ride with a neighbor. It was biting cold that day. When we were going home again and the horses were harnessed to the sleigh outside the door the man and others were called back. He asked us kids to watch the horses til he returned. It took a long time and we stood and froze. Sylfest got a bad cold after, and it turned to typhoid. At the same time mother got sick, got blood poisoning and died just after New Year 1880. That was the third funeral at Gitle-Lekve, then there was one more for my little brother, Anders, who died the next summer at 5 years. There was little joy in those times.

Eit ant hus stod og ner austanfor Gitle sit hus. Det var Dr. Gjesland og sjukehus ved sida i seinare år. Der måtte Sylfest, bror, ligja i fleira vekor etter eit fall på helleberge. Eg måtte då heim frå Bergen og sjå til han ei tid.

Dette var då på sydsida av gato. På nordsida ved vegaskifte med Strandavegen var alt bomba like til elvi. Dei fleste øydelagde hus var nok der. Eg hugsar bedst Raudstads og Nils Finne sine forretningar, lenger framme Middelskule bygningen, Methodist kyrkja og Ingeniør bygningen, som under bombingi var vorte sjukehus, Eldorado og nokre are hus. Der var no oppset barakkor og nokre are hus att. Gamle husi på Skarve stod og att.

Med Rognebakkavegen stod att Simons huset og eit par hus til der Lidsheims balberforretning var. Austanfor der var i gamle dagar Kalvakjødnane, som no var ifyllda og hus bygt yver. Langs Utråi var der ikkje noko hus det fysta eg kan hugsa. Dette var noke, eg merkte på fyste rundtrip.

Dagen etter hadde min svoger, Olav Mossefin fri, og i han fekk eg ein god vegvisar. Me tok då ein tur oppyver kva dei no kalla Hagebyen, kvar ca. 30 hus er uppsette. Dei fleste komne fra Sverige, upp til Ringheims vegen, og derfrå gjekk me vestyve til Rogne. Her var stora hålo å sjå etter bombenedslag. Nær der var og vandbeholderen for Vangen. Det var då mykje, att den ikkje var bomba og.

So kom me til den gamle historiske gard Rogne. Eg var forveten å sjå, um der var noko merkje etter, kvar det gamla Rognelofte stod. Me såg dei gamle murane, som eg seinare fekk greida på, for ein deild skulde vëra etter loftsmurane.

Der har vore ymse fortalt um, kven som reiv ned gamle-loftet, var det Torbjørn ell var det Johannes, son hans. Eg trur, eg kan få det klårt. Han Nils Kvåle (Qvale) her i Madison, brorson hans Johannes Rogne, fortalde meg tydeleg nok, att det var unkelen Johannes, som reiv loftet, og Torbjørn, var svært sint på Johannes for det. Eg fortalde han, att nokon påstod, att det var Torbjørn, som reiv det, men det benekta Nils, att han gjorde. Den nye bygningen vart sett upp lengor aust på muren.

Frå Rogne går gamlevegen til Mølster, men me tok ikkje den då. Me gjekk ned gamle Rognebakka vegen. Komne nedyver eit stykke peikte Olav på eit hus og sa, att der budde Knut Eide, far til Odd Eide i Fertile, Minn., som eg hadde nemt um.

There was another house below Gitle's house. It was Dr. Gjesland and a hospital along side in later years. There my brother Sylfest lay several weeks after a fall on a shelter. One time, I had to go home from Bergen to see him.

This was on the south side of the street. On the north side at the junction with the Strand Road everything was bombed to the river. The most damaged buildings were there. I can remember best Raustad's and Nils Finne's businesses, farther on were Middle school, the Methodist Church and engineering buildings, which had served as hospitals during the bombing, Eldorado and some other buildings. Now there were barracks and some other temporary buildings. The old buildings at Skarve still stood.

Simon's building still stood at Rognsbakk road and a couple buildings by Lidsheim's barbershop. East of there were the old calf pens. Along the Outer road were no buildings the first I remember. This was something I noted the first round trip.

The next day my brother-in-law had off and in him I found a good guide. We took a walk up what they now call Hagebyen, where they have built about 30 houses. Most have come from Sweden, up to Ringheim's road, and from there west to Rogne. Here we could see large craters from the bombing. Near there was the reservoir for Vangen. There was a lot that wasn't bombed too.

So we come to the old historical farm Rogne. I was curious to see if there were any remnants of the old Rogneloft left. We saw some old walls that I later learned they were the foundations left from the lofts.

There are varying stories about who tore the old loft down, whether it was Torbjørn or if it were Johannes, his son. I think, I can explain. Nils Kvåle here in Madison, nephew of Johannes Rogne, told me clearly that it was Uncle Johannes Rogne, who razed the loft, and Torbjørn was really mad at Johannes for that. I told him that some maintained that it was Torbjørn who had done it, but Nils denied that it was so. The new building was erected farther east on the foundation.

From Rogne the old road goes to Mølster but we didn't take that. We went down the old Rogne hill way. When we had gone down a little ways Olav pointed at a house and said Knut Eide lives there, the father of Odd Eide in Fertile, MN, whom I had mentioned

“Ja, der laut eg in då å høyra kven, som bur der no”, sa eg, og so sagt so gjort. Eg fann då ut, att det var syskinbarne til Odd Eide, Anna skalksdatter Uppheim, gift med sersjant Gusskalk Flage. Ho var joramor i bGodygdi, og hadde hjalp mange vossafolk til verden. Ho hadde 5 syskin, som eg og kom til å verta godt kjend med.

Møte med gamle vene og bekjendte.

Er ein, på lang reis, so treng ein mangje pengar. Å dei er ikkje alltid godt å bera i lumma. Ein lyt til bankar både med dei og verdipapiri, ein kan ha. Eg laut og det, og det var so mykje bere då å hadde ein gamal god ven i Voss Sparebank. Det var sjølvaste sjefen, Lars J. Skutle, som eg var vel kjend med frå han var smågut, og so var den sidste frå Voss, eg snakke med før eg fyste gong gjekk ombord i Amerikabåten i Bergen. Ja, eg var ikkje godt kjend berre med han, men og med broren og foreldre. Deira far, Johan Skutle, var ein god mann å få råd og hjelp frå, når det trengdes, og Lars veit me har vore av same slag.

Ein av fyste dagane på Voss gjekk eg so in i banken. Der kom Lars og helste, som i gamle dagar. Eg kunde sjå, at han var vorten eldre, men lik seg, som nokon kunde vera. Det vart ei hugjelæg prat um gamalt og nyt, og inbjoding til å komma til han dag eller kveld etter so det høvde, noko eg og benytta meg av. Eg var hjå han til middag og kveldsmat, som hans venlege frue serverte.

Hjå Skutle kom eg og til å sjå forvitnelege papirar sendt til banken i gamal tid—soleis brev frå Ivar Larson Bø (Lawson), om delingar med banken og ant, som eg seinare kjem til å nemna meir om, håpar eg.

Lars Skutle var født på Skutle den 1ste mars 1879, gift med Synneva Brynjulvsdatter Kongen. Foreldri hans var Johan Knutson Skutle og kona, Brita Larsdotter, født Brudestolen. Lars gjønomgjekk middelskulen på Vangen, var so nokre år ved Roknes Jernvarehandel, so i fleire år ved Wallendals forretning i Bergen. Vart so i 1909 kasserar i Voss Sparebank, der han no er kontorsjef, og hat fleire tillidsyrkje. Soleis er han no kyrkjevarja og har vore medlem av heradstyre i fleire bolkar.

I banken gjore Skutle meg so kjend med Ordførar Isak Hjelle, som og er revisor i Banken. Det vart eit møte av betydning, som me ska sjå ettekvart.

Ein ann, som eg måtte sjå ein av fyste dagane, var **Anders Ullestad** i Voss Bokhandel. Det var ikkje berre kjendskap og venskap, men og forretning, som gjorde det. Han har solt mer en 50 bøker for meg.

”Ja, we’ll have to go in and see who lives there now”. I said. No sooner said than done. I learned it was Odd Eide’s cousin, Anna Godskalksdatter Flage. She is a mid-wife for the district. She has helped many Vossings into the world. She has 5 siblings, with whom I have become good friends.

Meeting with friends and acquaintances

When one is on a long trip one needs a lot of money. It’s not a good idea to carry it in your pocket. One has to go to the bank not only for it, but also Traveler’s checks. I, too, had to do that, and it was much better that I had an old friend in the Voss Sparebank. It was, naturally, the boss, Lars J. Skutle, whom I’d known since childhood and who was the last person from Voss that I’d talked to when I first embarked on the America boat in Bergen. Ja, I not only was friend of his, but also of his brother and parents. Their father, Johan Skutle, was a good man from whom to seek counsel when needed, and I know that Lars was of the same cloth.

On one of the first days in Voss, I went into the bank. Lars came and greeted, just like the old days. I could see that he had gotten older, but he was still himself, as no one else could be. Here was pleasant talk of old and new, and an invitation to come to his house the next day or night, the most convenient, something I availed myself of. I went for dinner and an evening snack, (kveldsmat) which his friendly wife served.

At Skutle’s, I was shown some curious papers sent to the bank in old times—such as a letter from Ivar Larson Bø (Lawson), about dealings with the bank and other matters, that I will present later, I hope.

Lars Skutle was born at Skutle March 1, 1879, married to Synneva Brynjulvsdatter Kongen. His parents were Johan Knutson Skutle and his wife, Brita Larsdatter, born Brudestolen. Lars attended the middle school at Vangen, then worked Rokne’s Hardware some years, and then several years at the Wallendal Company in Bergen. In 1909, he was made treasurer of Voss Savings Bank (Sparebank), where he is now the office manager and has several additional positions. Also he’s a Church warden and has been a member of the County Board several terms.

In the bank, he introduced me to Mayor Isak Gjelle who is the bank auditor. It was an important meeting, which we will see in a little while. One other, that I had to meet those first days, was **Anders Ullestad** of the Voss

Lars J. Skutle

Anders Ullestad

Han er og den, som har helde eit stadigt samband med vossarne i Amerika med brev og avis artiklar. For dei, som leser norsk,

Eg hugsar Anders Ullestad alt frå 1890 åri, då rørsle om Ungdomslag å avhaldslag kom opp på Vangen. Namne hans med nokre are, var då ofta framme i skriv og tale. Han var med fyregangsmennene. Då broren, Olav, og eg var saman på skulen i Bergen, fekk eg meir kjendskap til heile familien.

Her i Amerika vart me serleg oppmerksom på Ullestad, då Vossalaget i 1915 fekk den gilde Vossafanen til seg sendt. Anders fekk innsamla pengar til den, og fekk Nils Bergslien til å måla billete, som er på den. Då det vart opplyst på Vossalagsmøte i Madison 1920, at laget ikkje før hadda takka Ullestad for strevet sit, vart eg pålagd å gjera det då. Siden har han skreve mange brev—stundom til meg for "Vossingen" a stundom til "Skandinaven". Av stor betydning for meg vart det, då eg fekk ut historie boki mi om utvandringi frå Voss, og han gav den ein framifrå god anbefaling i bladi, og har som nemt selt mange eksemplarari sin bokhandel. Eg kom difor til å avlegja han ikkje berre eit besøk, men mangje.—(Sjå seinare).

Ullestad var 79 år den 22de September, 1947. Foreldri hans var Sjur Anderson og Guro Knutsdtr. Ullestad. Hans far var frå Haugje, Vossestrand, å an eigde og eit bruk i garden Bygd, der Anders var mykje og i opveksten

Bokhandel.. It wasn't only acquaintance and friendship, but also business that did it. He has sold more than 50 books for me. He is also the one, who has maintained a steady connection with the Vossings in America via letters and newspaper articles. For those who read Norwegian he should be familiar.

I remember Anders Ullestad from the 1890's, when discussion of starting the Youth and Temperance Organizations at Vangen came up. His name would arise in the press and conversation. He was one of the progressives. When his brother, Olav, and I were together in school in Bergen, I got to know the whole family.

Here in America, we got particularly attentive to Ullestad in 1915 when we received that lovely Voss banner. Anders had collected the money for it and asked Nils Bergslien to paint the picture on it. It was brought to light at a Vosselag meeting in Madison in 1920 that the lag hadn't thanked Ullestad for his effort, and I was requested to do it. Since then, he has written many letters—some to me for "Vossingen", and some to "Skandinaven". This was important to me when I published my book about the emigration from Voss, and he gave a good recommendation in the paper, and as mentioned sold many copies in his book store. As a result, I promised to pay him not only one visit, but many.

Ullestad became 79 years November was from Haugje, Vossestrand and he 22, 1947. His parents were Sjur Anderson and Guro Knutsdatter Ullestad. His father owned a sub-farm of the Bygd farm, where Anders spent a lot of time during his youth.

Kyrkja på Insida

nsida sovel som på utsida er noko ein reisande ikkje skadelaust vil forsømme. For den som har vore borte frå bygdi i fleire år er det no som ei åbenbaring å sjå in der att. Store forandringar er gjort.

Eg var heldig å få ein god kjendtmann med meg ein av fyste dagane eg var derheima. Lerar Ander K. Kvåle bad meg heim til seg. Han hadde ei farsyster, Eli A. Kvåle i Chicago og fleire syskenbarn i Madison, Wis., som eg var godt kjend med. Etter ei behageleg stund heima hjå han spurgde han om eg likte å sjå insida på kyrkja att, so skulde han fylja derbort. Ja, det var eg gladleg med på. Han fekk fatt på lykjarne til kyrkja og me gjekk inn.

I åri 1875-'76 var der gjort store forandringar i kyrkja. Alt gamalt—helst sligt, som mindte um den katolske tidi, var bortreve, og mange billete yvermålte—den verste skade ein kunde gjera, har det seinare vore sagt. Lukor for kjelderrummi vart lukka og nyt gulv lagt yver dei. Ein oppgang frå koret i ein væg til lemnen på sida vart attmura.

No var alt detta omgjort att. Mykje bevart av det gamla trævyrkje vart innsett att og nytt i same stil gjort. Dei gamle målingarne var dei istand til å avdekka att, og åpningarne til kjellar og lemnen opna, preikestolen var flytt til sin gamle plass. Alt detta var då nyt for meg. Me åpna kjellarluka å eg var ned i eit rum som var tomt, men såg frå det til eit med likkjestor i. Å so såg eg ned i rumme, der biskop Olav Torkjedson skulde ha helde seg ei tid, som saga fortel om. Me gjekk so opp den åpna gongen i muren til lemnen. Me såg der namne til Anders K. Rokne, som han malte der i 1875. Det var han, no 92 år, som fortalte um denne løngangen i væggen, som var åpna att.

* * *

Sondagen etter var eg opp på Tvildemoen å såg på kappkjøringi. Det var fint snjoføre og mykje folk fram-mødt, og vist 10-12 travar hestar. Det var underleg å sjå desse hestane komma travande att liksom soldatar i spring-mars. Dei var godt inøvde.

The church and its interior

To see the 700 year old Voss Church on the inside as well as on the outside is something some travelers can't neglect without loss. It is like a new revelation for me, who has been away for many years. Big changes have been made.

I was lucky enough to have a good acquaintance along one of the first days I was home. Teacher Anders K. Kvåle invited me to his house. He had an aunt, Ely Kvåle, in Chicago and several cousins in Madison, with whom I was well acquainted. After a comfortable hour at his house, he asked if I would like the church again, he would accompany me there. "Ja, I would be glad to". He got the keys and we went over and in.

There had been major changes in the Church in the years 1875-'76. Everything old, which was reminiscent of Catholic times, was taken away, and many paintings were painted over—the worst damage that could be done, it was said, later. The covers for the cellar were closed and a new floor laid over them. A stairway from the choir to the balcony on the side had been plastered closed.

Now it had been redone. Much of the woodwork had been restored and new of the same style had been installed. The old paintings were in condition to be uncovered and the cellar and balcony opened, the pulpit was moved to its original position. All this was new to me. We opened the cellar trap doors and I went down in a room that was empty but looked from there into a room with a large sarcophagus. And then I saw the room where Bishop Olav Torkelson is said to have hidden, according to the sagas. We went up the open passage in the wall to the balcony. We saw the name Anders K. Rokne that had been painted there in 1875. It was he, at age 92, who told of the passageway in the wall that was reopened.

* * *

The next Sunday I went up to Tvildemoen to watch some racing. There were fine snow conditions and a lot of people had gathered, and about 10-12 trotting horses. It was amazing to see these horses coming trotting like soldiers marching. They were well trained.

Det var og undaleg å sjå, når ei rå med kyrkjefolk kom kjøyrande etter vegen med karmslede eller spisslede, og hestarne med dingbjølla komma travande. Alt gjekk so mekanisk korrekt. Noko sligt ser ein ikkje i Amerika.

* * *

Eit notabelt møte.

Om ettermiddagen den 13de mars tok Olav Mossefinn å eg ein tur oppyver den nya gata vest for Rognsbakkavegen og bortyver mot Ullestad. Han vidste kven som budde i dei fleste husi, og der var fin usigt yver Vangen. Komne ned at ved Sparebanken mødte me bankrevisor og ordførar Lars L. Hustveit, som eg ikkje godt kjende att, før Mossefin nemde navne hans. Eg hadde hatt brevveksling med han straks freden kom, og set brevi hans inn i "Vossingen"—noko eg strengt tat ikkje hadde lov til, so eg laut årsaka meg. Jau, han tok det gemytleg. So bad han meg vera med inn i banken å sjå eit amerikabrev på engelsk, som det var lidt vanskjeleg å tyda. Mens eg såg på det, fekk han besked om å vera med på ein tur ned til lærar og til ordførar Mass Haga, og so vilde han, att eg skulde vera med og. Jau, eg vilde gjerne vera med å helsa på Mass Haga, hvis det paste seg. Ja, det var greit, men me måtte venta på eit par andre personer, som og skulde vera med.

Om ei stund kom so ordførar Isak Hjelle, og straks etter kom kommuneingeniør Torstein Kvamme og detta selskape skulde då til Haga—ei norsk mil borte. Sjøfør Lars Rogne kjøyrde oss nedyver Vangside so snjoin fauk. Frå isen upp til husi på Haga var ikkje kjøyrsleveg, og snjoen var knæhøg. Ingeniør Kvamma kjendte gangevegen, so han laut ga fyre å brøyta. Det gjekk då fint.

På Haga vart me so vel fagna av Mass å frua. Me sat ved bordet der 3 ordførarar, ein ingeniør og denne skrøpe-lege amerikanaren.

Der var vist meir snak om amerikanske forholde enn om deira eigna sakor, og det var seint før me kom oss på heimveg.

* * *

Neste dag den 14de mars gjekk eg bort til Voss Bokhandel for å snakka med Anders Ullestad. Han var gåt yver til Avhaldskafeen. So gjekk eg yve der og. Han sat å snakke med Nils N. Bjørke—ein av dei som hadde hat mykje og gjort under krigen og okkupasjonen som formann i forsyningsnemdi. Eg hugste godt far hans, og farbror hans er. Olav O. Lund, som har

It was wonderful to see when a line of church people came driving up the road with one-horse sleighs and cutters, and the horses with their jingle bells come trotting. Everything was mechanically correct. We don't see such in America.

* * *

A Notable Meeting

In the afternoon of the 13th of March Olav Mossefin and I took a walk up the new streets west of the Rognsbakk and over toward Ullestad. He knew who lived in most of the houses and we saw beautiful scenes over Vangen. When we came down by the Sparebank, we met the auditor and mayor Lars L. Hustvedt, whom I didn't recognize before Mossefin said his name. I had had an exchange of letters with him as soon as peace came, and I put his letter in "Vossingen"—something I had not permission for, so I pardoned myself. Jau, he took it pleasantly. Then he asked me into the bank to see an America letter in English that was a little difficult to interpret. While I was looking at it he got a call to come to see a teacher and the mayor Mass Haga, and he wanted that I should go along. Yes, I would like to greet Mass Haga if that were possible. Yes, that would be nice, but we had to wait for a couple people who wanted to go along.

In a little while, Mayor Isak Gjelle, and soon after, district engineer Torstein Kvamme and this party were going to see Haga—10 kilometers away. Chauffeur Lars Rogne drove us down Vangen so the snow just flew. From the ice up to Haga's house was an impassable road, and the snow was knee-deep. Engineer Kvamme knew a path to go through and so he would go first and break trail. Then it went fine.

At Haga's we were so welcomed by Mass' wife. We sat at the table, 3 mayors, one engineer and this decrepit American.

There was more talk about American conditions than there was about their matters, and it was late before we found our way home.

* * *

The next day, March 14, I went over to Voss Bokhandel to talk with Anders Ullestad. He was over at the Temperance Café. I went over too. He sat talking with Nils N. Bjørke—one of those who had done a lot during the war and occupation as chairman of the Provision Committee. I remembered his father and uncle well Olav O. Lund, who had a shoe

skotøiforrelning i Northwood, Iowa, og som var den fyste som skreiv i "Skandinaven" om å få til eit Vossalag i Amerika. Systeri er Mrs. Inger Thompson i Chicago. Eg fortalde Bjørke om mit kjendskap med dei i Amerika; men han syntes ikkje å ha greida på dei, å meinte, att Olav var død for mange år sidan, onleis måtte han vera mykje yver 80 år gamal. Eg kunde då fortelja han noko ant, då Olav er yngre end eg og livde sovidt eg vidste. Nils Bjørke er gift med Sigrid Olavsdr. Bjørgum og har farsgarden.

Ned på Kråtadalen.

Det er kjelenamne på Dyrvedalen—Millom dei mange helsingar eg skulde bringe fram frå Amerika, var fleire til folke der. Mrs. Anna Rekve-dottor etter Nils Larson Gjerme, bad meg bringa eit eksemplar av boki mi med helsing til systeri, Kirsti N. Gjerme, desutan helsing til morsysteri, Marta Møn. Ein dag kring 8. mars tok eg so turen ned til Gjerme. Under besøkje der fortalde ho Kirsti, att eg måtte endeleg komma bort til **Nils Mathison Dolve**, og etter god bevertning gjekk eg so bort der. Det vart eit forvitneleg besøk. Nils er gift med Brita Opheim, syster til førnemde Anna G. Opheim Flage og soleis og syskindbarn til Odd Eide i Fertile, Minn. Nils er født på Gilderhus 19de oktober 1875—søn etter Mathis Nilson og Guro Andersdr. fød Hæve, Dolve. Han var fyst i 3 år handelsmand på Bulken, so i 10 år på Ygre og siden 1919 på Dolve, der han og er gardbrukar. Han har og andra interessor. Han har vært kjøvmeistar i 40 bryllup, samla folkevisor og sogor. Han har skrevet om den fyste handelsmann i Vossebygdi og samla mykje gamla sakor, so bui hans er som eit lite museum. Han hadde og 8 år gammalt øl. Hjø han vart eg då ikkje snart ferdig, og det var ein framifrå dag. Dolve har 6 søner: Mathis, Guskalk, Anders, Knut, Gulleik og Olav. Av dei fekk eg besøkja Anders i Oslo, som me ska sjå, og Olav er kunstarbeidar på Vangen—er god felespiller, sjungar og talar. Det fekk eg anledning til å høyra. Då eg på heimvegen kom til Vetle-Honve var Anders og broren Halstein utfor husi. Eg laut då stågga der, endå det var seint, og måtte inn å få kveldsmat. Eg vart då og nermare fortald om bombingi av garden, der far deira, Johannes, låg sjuk tilsengs under bombingi. Husi var uppatt bygde. Anders gjekk med meg heimyver å pratte til me kom lika til Lindehaugen.

store in Northwood, Iowa, and who was the first who wrote in "Skandinaven" about organizing a Vosselag in America. His sister is Mrs. Inger Thompson of Chicago. I told Bjørke about my acquaintance with them in America; but he didn't have his facts straight and insisted he had died many years ago, otherwise he would be over 80 years old. I was able to tell him else wise, that Ole was younger than I and was alive as far as I knew. Nils Bjørke is married to Sigrid Olavsdr. Bjørgum and has his family farm.

Down at Kråtadalen

That is the name origin for Dyrvedal—between the many greetings that I was to relay from America, there were several for the people there. Mrs. Anna Rekve—daughter of Lars Gjerme asked me to bring a copy of my book and greet her sister, Kirsti N. Gjerme, as well as greeting her aunt, Marta Møn. One day, about March 8, I went down to Gjerme. During the visit, Kirsti told me that I certainly had to visit **Nils Mathison Dolve**, so after a good lunch I went over there.

It was an interesting visitation. Nils is married to Brita Opheim, a sister of the aforementioned Anna G. Opheim Flage and therefore also a cousin of Odd Eide of Fertile, MN. Nils was born at Gilderhus October 19, 1875—a son of Mattis Nilson and Guro Andersdr. born Hæve, Dolve. First he was a storekeeper at Bulken for 3 years then farmed at Ygre for 10 yeares and at Dolve since 1919. He also has other interests. He has been the master-of ceremonies at 40 weddings and collected folk songs and sagas. He has written about the first merchant in the Voss district and collected many old artifacts so his home is like a little museum. He also had 8 year-old ale. I wasn't soon finished at his house and it was an exceptional day!

Dolve has 6 sons: Mathis, Guskalk, Anders, Knut, Gulleik and Olav. Of them, I visited Anders in Oslo, as we shall see, and Olav is an artistic worker at Vangen—is a good fiddle player, singer and speaker. I got an opportunity to hear him.

When I was on the way home and came to Vetle-Honve, Anders and his brother Halstein were outside the house. I had to pause there, even if it were late, and go in for an evening snack. I was then told more details of the bombing of the farm while their father lay in a sick bed. The house was rebuilt. Anders walked me home and we talked all the way home to Lindehaugen.

Styrk Sjurson Reque i Madison bad meg og bringa helsing til slektningarne sine på Vangen og på Rekve. Han og avdøde Anfin O. Rekve var syksindbarn og Brita, dottor til Anfin var flink til og skriva til han. Ho er på telegraf kontoret på Vangen, so det var let å bringe helsing fram der. Men ho hadde ei mor og søskende og andre bekjendte, og der vart seinare besøk til Rekve og are plassar forutan besøk att på Vangen. Om kvelden den 14de mars var mori, fru Anna T. Rekve, og systeri, Kristi, på Vangen, og eg vart då beden bort der Brita budde. Ei fru Mo var der og, so der vart eit heilt selskap. Kristi driv hotel på Upset ved Gravehalsen, og eg vart beden besøkja dei der, då eg vilde sjå att Upset, kosser. Om vetteren 1901 var eg materialforvalter der ved tunelarbeidet, og der var trafik der då.

Slalåm

Den 15de og 16de mars hadde Noreg idretsfolk oppmerk-somheiti retta mot Voss. Det var landstevling på ski sokalla slålåm og utforrenn. Det var skirenn fra Lønahorgi og Bavalen nedover ved garden Grevle. Deltakarar var frå mange kantar av landet og der var stort frammøte av skiløyparar og åskådadarar. Voss Idretslag stod for tilstellingi.

Eg var då og såg på detta. Der møtte eg Ivar Øvsthus, (Rdl.) som eg hadde hat brevveksling med frå Amerika. Han inviterte meg då heim til seg.

Då eg var på heimveg kom eg saman med Lars Skutle og frua og måtte vera med dei heim til mat.

Den 17de mars var eg i selskap hjå **Hans Palmefos**, som bur ved vegen nedanfor Rykke. Han er son etter Svein Palmefos, f. 1861 på Ukvitno. Han dreiv ei tid stor handel i Bergen og gjorde det godt, då han seide ut. I 1933 var han med i det selskap av 15 norske, som i det år gjorde ein snartur til Amerika under utstillingen i Chicago. Eg snakke då med han tvo gonger - - fyst på festen for dei Norske på Stevens hotel, Chicago, og so på ein fest for dei i Madison efter deiras besøk i Minneapolis. Med i laget var og overlærer Torstein Kvarre.

Då Hans no såg, at eg var på Voss, fekk eg straks inbjodning å besøkja han. Det vart ei hyggjeleg stund og systeri serverte god bevertning.

Styrk Sjurson Reque in Madison asked me to convey his greetings to relatives at Vangen and Rekve. He and the deceased Anfin O. Rekve were cousins and Brita, Anfin's daughter had been dutiful to write to him. She works at the telegraph office at Vangen so it was easy to give her greetings. But she had a mother and other acquaintances and there were later calls at Rekve and other places without a return visit to Vangen. In the evening of March 14, her mother, Mrs. Anna T. Rekve, and her sister Kristi were at Vangen and I was invited over to Brita's. A Mrs. Mo was there too, so it got to be a regular party. Kristi ran a hotel at Gravehalsen, and I was asked to visit them there, since I wanted to see Upset again, how it was. I had been material watchman there during the tunnel construction in the winter of 1901. There was a lot of activity there then.

Slalom

On March 15 and 16, Norway sports people turned their attention to Voss. There was national ski competition—the so-called slalom and downhill racing. There was a ski run from Lønahorgi and Bavallen down past the Grevle farm. There were entrants from every corner of the country and there was great attendance of ski-racers and onlookers. Voss Sports Club arranged it.

I went and looked at this. There I met Ivar Øvsthus (Rdl.), with whom I had exchanged letters from America. He invited me to his house.

When I was walking home later, I met Lars Skutle and his wife and had to accompany them home for more food.

On March 17, I attended a party at **Hans Palmefos**, who lives on the road below Rykke. He is Svein Palmefos's son, born 1861 at Ukvitno. He ran a large store in Bergen and did very well when he sold it. In 1933, he was in the group of 15 Norwegians who made a short trip to America for the exhibition in Chicago. I talked with him two times—first at a party for the Norwegians at the Stevens Hotel in Chicago, and then at a party in Madison after their trip to Minneapolis. Also in the group was Principal Torstein Kvarre.

When Hans learned that I was at Voss I soon got an invitation to visit him. It was a pleasant while and his sister served good refreshments.

Eit kjekt Minne og Besøk.

Bortanfor Palmefosen under Rykkje budde fru Ingebjørg Lid—enkja etter Ivar Nilson Lid. Eg var godt kjend med Ivar Lid, og i 1896 før han og Ingebjørg vart gifte, var dei saman til Bergen, då eg var i Bergen, og Ivar søgte meg opp. Eg var då med dei kring byen.—Ingebjørg var født på Oppheim, Vossestrand, dotter etter Helge Oppheim, og er i slekt med Manly Munson på Jefferson Prairie, som eg er godt kjend med (sjå mi bok om utvandringi) so eg fekk snart inbjoding ved ein av sønene til å besøka dei. Det var den 18 mars. Ho har 2 søne, Nils og Helge. Dei har vore mykje med i ungdomsrørsla på Voss, og Nils var i fleire år formann i Voss Ungdomslag. Ei bok om detta lage fekk eg då hjå Nils.—Helge var styrar av Voss Spellag, som har gjort storarta arbeid. Er no med i Voss heradstyre.

I Avhaldslaget.

Eit kort stykje bortanfor Olav og Brita Mossefin sit hus budde lokomotivførar Olav Andreas Søylen og frua Martina. Ho er dotter etter Nils Helgeson Tungeteigen, født Øvstedal og Kristi Larsdr. Davidhaug—fjern slegtning til meg. Fru Martine Søylen sende meg det digte av Anna Davidhaug - innteke i "Vossingen" 1938. Ho var no formann i Voss Avholdslag, og etter fleire oppfordringar laut eg låva komma på årsmøte i laget den 20de mars å fortelja noko frå Amerika. Det vart eit nokso stort møte. Eg fekk der helsa på fleire søne og døtre etter gamle kjendingar—soleis lærar Per D. Kløve, Odd A. Kyte, og two døtre etter Anfin Lydvo—Fru Anna Brekke og Fru Martha Haga. Dei bad meg helsa til morbror sin, John Seim i Albert Lea, Minn., om det trefte seg so, att eg kunde sjå han. Det har eg desverre ikkje kunna.

Ein eg kjende godt att, var lærar A. G. Kløve. Eg hugsar han frå før han gjekk lærarskulen, og far min og hans far—Guskalk Veka eller Kløve, som ei tid budde på Skutle, var gode naboar å kammeratar, då lærer Kløve, etter dei få ordi eg snakke på møte, heldt ein framifrå fin å rørende tale om far min og meg. Dertil føydde den nye formann i laget—Klas Oddson Veie, og nokre velmenande ord, og so vart eg anmoda om å bringa helsing frå Avhaldslaget til vossarne i Amerika.

Selskap hjå Ullestad

Den 23de mars var eg i selskap i heime hjå Anders Ullestad. Det var og eit notabelt selskap. Folkehøgskulestyrar

A Nice Memory and Visit.

Mrs. Ingeborg Lid—the widow of Ivar Nilson Lid, lived across from the Palm Falls below Rykke. I knew Ivar Lid well, and in 1896, before he and Ingeborg were married, they went together to Bergen, and since I was in Bergen, Ivar looked for me. Then I showed them the town.—Ingeborg had been born at Oppheim, Vossestrand, daughter of Helge Oppheim, and is related to Manley Munson at Jefferson Prairie, whom I know well (see my book about emigration) so I soon got an invitation from one of the sons to visit them. That was March 18. She has two sons, Nils and Helge. They have been very involved with young people's activities at Voss and Nils has been president of the Voss Youth Club for several years. I got a book about this club from Nils then.—Helge was the chairman of the Voss Dramatic Club, which has done some fine works. He is now on the county board.

At the Temperance Society

The locomotive engineer Olav Andreas Søylen and his wife Martina lived a little ways from Olav and Brita Mossefin. She is the daughter of Nils Helgeson Tungeteigen, born Øvstedal, and Kristi Larsdr. Davidhaug—distant relatives of mine. Mrs. Martine Søylen sent me a poem included in "Vossingen" in 1938. She now was the president of the Voss Temperance Society and after much urging I promised to come to the annual meeting of the club and speak about America. It was a rather large meeting. There I had opportunity to greet several sons and daughters of old friends—such as Per D. Kløve, Odd A. Kyte, and two daughters of Anfin Lydvo—Mrs. Anna Brekke and Mrs. Martha Haga. They said to say hello to my uncle John Seim in Albert Lea, MN, if I had the chance to see him. I have not been able to, unfortunately.

One that I recognized easily was teacher A. G. Kløve. I remember him from before he went to teacher's college, and my father and his father—Guskalk Veka or Kløve, who at one time lived at Skutle, were good neighbors and comrades, then teacher Kløve, after the few words I talked at the meeting, presented a stirring speech about my father and me. Then the new president of the club—Klas Oddson Veie, added a few kind words and requested that I take greetings from the Temperance Society to the Vossings in America.

Doings at Ullestad's

On March 23 I attended a party at Anders Ullestad's house. That, too, was a noteworthy occasion. Principal Bakke,

Bakke, kaptein Martin Mølster med fruor og lærer Ingvald Bolstad var der, og Ullestad og frue gjorde sit bedsta som vertsfolk for oss der. Særleg interessant var det for meg å møta kaptein Mølster. Eg var godt kjend med hans far, Bjarne Mathison Mølster, fra me var saman i 1901 på Upset. Han og tvo døtre kom sidan til Amerika, der han døydde i Mt. Horeb, Wis., fekk og då høyra av Martin. Døtrene er Mrs. Synneve Nuland, Deerfield, Wis., og Mrs. Marta Berge, Mt. Horeb, Wis. Martin var som løytnant med i krigen i Valdres, kvarom han fortalde meg meir seinare.

Då eg den 27de mars var bortover på Vangen træfte eg fleire, som bad meg helsa slekt og kjendingar i Amerika om der var anledning. Fyst var det Anders A. Bauthus, som har brørne, Nils og Sjur (Sivert) Anderson ved Middle River, Minn. So var det Nils Eirikson Ringheim, g. m. dotter av Ivar K. Rokne, søskenbarn til mine halv søstre. Han har farbrørne, David Nilson Ringheim i Fargo, N. Dak., Anders i Jud, N. Dak., og Johan i Seattle, Wash. Slegtsgreina vore støytar og saman i 5te led frå Olav Eirikson Fletre (sjå seinare).

So var det Olav Tormodsen Ringheim til systori, Marta T. Ringheim, Chicago, samt til Anders Ringheim og Per Tveito.

Seinare mødte eg på kafeen til syster mi, frøken Hjørnevik, som og driv kafé. Hun har ein bror, S. Hjørnevik som er balberar i Fargo, N. D. Eg laut fortelja, att eg kanskje kunde råka dei på eit Vossalagsmøte eigong.

Samme dag fekk eg besøk av Isak Hjelle, som gav meg det gilda festskrifte om Noregs Bondelagsstemna på Voss 1939, og desutan fekk eg til å sjå gjennom ein beretning om heradstyre forhandlingarna i fystningen av krigen og åkupationen. Det var interessante saker.

Voss Sogneselskap.

Neste dag då og møtte Hjelle i Sparebanken fekk eg til å sjå gjennom fyste møteboki av Voss Sogneselskap. Det var ei forvetneleg bok. Sogneselskapet var stifta på Voss i 1860. Det var provsten Anton Elias Smith, som fekk det igang og var styrar i fleire år. Han var ein drivande jordbrukar attåt prestegjerningi, å frua var dottor av Jakob Sverdrup, som stifta fyste landbrugsskule i Noreg. Dei mest drivande i Sogneselskapet på Voss, var Knut Nilson Lid og Johan Knutson Skutle, som begge hadde våre på Landbruksskule.

Captain Mølster with their wives and teacher Ingvald Bolstad were there, and Ullestad and his wife did their best as hosts for us there. It was especially interesting for me to meet Captain Mølster. I had known his father, Bjarne Mathison Mølster from when we were together in 1901 at Upset. He and two daughters later came to America where he died at Mt. Horeb, WI, I learned from Martin. The daughters were Mrs. Synneve Nuland, Deerfield, WI, and Mrs. Marta Berge, Mt. Horeb, WI. As a lieutenant, Martin had fought in the war at Valdres, about which he told me more later.

When I went over to Vangen on March 27, I met several who asked me to relay greetings to relatives and acquaintances in America if there were an opportunity. First it was Anders A. Bauthus, who had the brothers Nils and Sjur (Sivert) Anderson at Middle River, MN. Then it was Nils Erikson Ringheim, married to the daughter of Ivar K. Rokne, cousin to my half-sisters. He has uncles (father's brothers) David Nilson Ringheim in Fargo, ND, Anders in Jud, ND, and Johan in Seattle, WA. The family branches were connected and together until the 5th generation from Olav Eirikson Fletre (see below).

Then it was Olav Tormodson Ringheim to his sister Marta T. Ringheim, Chicago as well as to Anders Ringheim and Per Tveito.

Later, at my sister's cafe, I met Miss Hjørnevik, who also has a cafe. She has a brother, S. Hjørnevik who is a barber in Fargo, ND. I must say, that I might be able to greet him at a Vosselag meeting sometime.

The same day I was visited by Isak Hjelle, who gave me the splendid souvenir publication from the Norwegian Farmer's Association meeting in Voss in 1939, and also he let me look through a report of the county board's dealing with the beginning of the war and occupation. They were interesting.

Voss Parish Agricultural Society

The next day when I met with Hjelle in the Savings Bank I was able to examine the minutes of the first meetings of the Voss Parish Society. It was an interesting book. The Society was formed at Voss in 1860. Dean Anton Elias Smith started it and was its president for several years. He was an energetic farmer on the parish farm and his wife was the daughter of Jakob Sverdrup, who founded the first agricultural college in Norway. The most active members of the Parish Society at Voss were Knut Nilson Lid and Johan Knutson Skutle, both of whom had attended the agricultural school.

Møteboki viste, at selskapet søkte att skaffe bedre gardsredskaper, forbedra kreaturrasen og oppdrættingi av den.—Det fekk i 1868 til den fyste kvægutstilling.—Prøve på ny plog og treskjemaskine og fekk det ordna med. Eg tykte det var gildt å sjå att far min hadde fyseslege å få ei dryftmaskine på prøve, å eg veit, att han fekk fatt i ei med det fysta.

Det var gildt av Hjelle att eg fekk sjå denne boki.

Sogneselskape, som endda eksisterar har gjort mykje godt.

Den 29de mars reiste eg til Bergen att. For ein ting vil eg sjå, om nokon Amerikanarar kom med "Stavangerfjord" den dagen. Ein eg meinte skulde koma, var Mikkel Bystøl fra Mt. Horeb, Wis. Han kom og, men eg vart ikkje vare han då. Komen bortyve att til jernbanestationen treffe eg Anders Honve, som vilde ta toget til Voss att. Eg sa, att eg laut sjå få meg husrom for natti, og det var der svert "fortalde då att eg skulde gå til systemmannen hans, Lars A. Graudo, som budde i Jonas Lies veg 48. Han var åleina, då kona og søni var på Voss, sa han. Ja, eg so gjorde, og. rom for natti fekk eg og frokost attpå. Lars er sporvegskonduktør i Bergen, son av Anfin Knutson Graudo, og brorson til Olav K. Rykke på Rene. Me er og fjerne slektningar, då mi oldemor og hans tipoldefar var syskind—Det er Øvre Klyveslegt.

Neste dag besøgte eg lærar Eirik Hanson Hirth, som budde i Skanselien 5. Det var Anders Ullestad, som rådde meg til å sjå han, då eg vilde granska i rigsarkive, der han var kjendt. Det vart eit hyggjeleg besøk med bevertning og mykje prat om gamalt og nyt. Han fortalde meg om for-holdi på rigsarkivet, og der var ingi naud å vera med dertil, som ret var. Eg fan meg godt tilrettes der neste dag, men var ikkje tænkt på å vera der længe denne gongi. Etter å ha funne ut på dampskibskontori om bedste måte å komme til Amerika att, drog eg den 1ste april til Voss att.

Då eg neste dag rusla bortyve Vangen att, treffe eg bladstyrar David Gjerme. Der var den dagen eit langt styk-kje i bladet, om boki mi. Historie om Utvandringi frå Voss, so eg laut takka han for det. Me stod ved kyrkjegardsgjerdet. Då var det nokon, som greip yver augena mina bakfrå. Eg snudde meg bråt, og der stod Mikkel Bystøl, som eg såg etter på bryggja i Bergen. Eg gjorde han kjend med redaktør Gjerme og i bladet

The minutes book showed that the society tried to obtain better equipment and improve cattle strains and their breeding.—They had their first heifer exhibition in 1868—they tested a new plow and a threshing machine and got them both working. I thought it was great to see that my father had proposed getting a working machine to try out and he got one right away.

It was nice of Hjelle to let me see this book.

The parish agricultural society, which still exists, has done a lot of good.

I went back to Bergen on March 29. For one thing, I wanted to see if any Americans came on the "Stavangerfjord" that day. One I thought was coming was Mikkel Bystøl of Mt. Horeb, WI. He came too, but I didn't see him then. When I went back to the railroad station, I met Anders Honve, who wanted to take the train back to Voss. I said, I'd better get a room for the night and that there was difficulty in finding at that time. Honve told me to go to his brother-in-law's, Lars A. Graudo, who lived at 48 Jonas Lie's Road. He was alone, since his wife and son were at Voss, he said. Yes, I did that, and I had a room for the night and breakfast too. Lars is a streetcar conductor in Bergen, a son of Anfin Knutson Graudo and a nephew of Olav K. Rykke at Rene. We are distant relatives in that my great-grandmother and his great-great grandfather were siblings—that's the Øvre-Klyve relation.

The next day, I visited teacher Eirik Hanson Hirth, who lived at No. 5, Skanselien. It had been Anders Ullestad who had advised I see him if I wanted to do research in the national archives with which he was familiar. It was a pleasant visit with refreshments and a lot of talk about both old and new. He told me about the archives, but it wasn't necessary to accompany me, who had an easy time gaining access. I easily found the way the next day, but I hadn't thought to stay long that time. When I had learned of the best method of returning to America, I returned to Voss again on 1 April.

When I was strolling around Vangen again the next day, I met newspaper manager David Gjerme. That day there had been a long article about my book "History of the Emigration from Voss", so I had to thank him for that. We were standing at the church cemetery fence. Suddenly, someone put their hands over my eyes from behind. I quickly turned and there stood Mikkel Bystøl, for whom I'd been looking in Bergen. I introduced him to editor Gjerme

vart eit nyt stykje om ein Amerikanar.

Skjerstorsdag, 3die April, fekk eg inbjoding frå Hr. og Fru Søylen til å komma til middag hjå dei. Eg forstod ikkje straks, om det var i nokon serleg anledning; men då det var dottor til Lars Oddson Grønlien Haugo, som kom med inbjodingi, og Lars og frua var der og til middag, og son til vertsfolki var heima på ferie, so antok eg, at der og var ei ann årsak enn Helgatorsdag.

Om kvelden var det og festleg hjå Mossefin. Sonen, Johan, som i mange år hadde våre i Ål, Hallingdal, på jernbaneverkstedet der, var kommin heim. Eg hadde ikkje set han før. Han hadde under heile krigen og okkupation vore på verkstedet i Ål og komme godt frå det, enddå han hadde radio, som han bar med seg til Voss, utanatt tyske vakter merkte det. No laut han tilbakors neste dag.

Den 4de april kom Anders Honve og tok avskjed, då han neste morgon skulde avsted til Amerika att. Eg fekk seinare brev, att han var vel framkomin til Nord Dakota.

Samme dag fekk eg besøk av Ivar Anderson Ronve. Han var født på Vike, nabogarden til Rene,—son etter Anders Ivarson og Brita Larsdotter Vike, som kjøbte Ronve, då Halvar og Sigvor—syster til Brita, reiste til Amerika. Ivar var ei tid og i Amerika, men laut heimatt å ta mot farsgarden. Han døydde ifjor, 1948. (Den rike Mrs. Sage var syster til bestefar hans).

Strandabok ivente

Av Anders Rognalson Sundve, som arbeider med å få ut boki om Vossastrondi, hadde eg eit behageleg besøk ein av de fyste dagane, eg var heima. Det vart eit besøk, eg har grund til å hugsa på. Ei grein av morsslegt mi stammar frå Sundve, då Olav Eirikson Sundve vart gift til Fletre. I gardsoga av L. Kindem står, att Eirik Sundve var gift med ei Anna Sveinsdtr., som skulde vera av Rike Torstein si slekt. Det måtte eg ha greida på, og Anders gav meg greida i eit brev straks etter besøkje. Men eg vart då ikkje islegt med Rike Torstein, men med ein likaso bra mann, han Olav Bottolfson Sundve—kyrkjebyggjaren og jarnsmeltaren. Eirik, son hans, var nemlig gift 2 gonger. Seinare hadde eg tvo hyggjelege besøk på Sundve hjå Anders, som me ska sjå.

Uppver Borstrondi

Den 7de april tok eg ein tur oppyver Borstrondi lika til Høyland. Eg var beden av Andrew Highland i Chicago til å bringa helsing

and then in the paper there appeared another article about an American.

Holy Thursday, April 3, I had an invitation from Mr. and Mrs. Søylen to come for dinner. I didn't understand at first that there was any special meaning to it, but when it was Lars Oddson Grønlien Haugo's daughter who brought the invitation, and Lars and his wife were there for dinner, and our hosts' son was home on vacation, I realized there was another reason than Holy Thursday.

It was very festive at Mossefin's that evening. Johan, the son, who had been in Ål, Hallingdal for many years, at a railroad workshop there was home. I hadn't met him before. During the war and occupation, he worked at the workshop in Ål and came through it well, even though he had a radio that he smuggled into Voss without being discovered by the German guards. He had to go back the next day.

Anders Honve came and said good-bye the next morning, April 4, because he was returning to America. I later got a letter that he was safely home in North Dakota.

That same day, I was visited by Ivar Anderson Ronve. He had been born at Vike, a neighboring farm to Rene,—a son of Anders and Brita Larsdatter Vike, who had bought Ronve, when Halvar and Sigvor—Brita's sister, left for America. Ivar also was in America for a while, but had to return to take over the family farm. He died last year, 1948. (The rich Mrs. Sage was a sister of his grandfather).

Book about Vossestrand awaited

I had an enjoyable visit from Anders Rognaldson Sundve, who is working to publish a book about Vossestrand, , one of the first days I was home. It was a visit that I have reason to remember. One branch of my mother's family tree stems from Sundve, because Olav Eirikson Sundve married a Fletre. The bygdebok by Lars Kindem states that Eirik Sundve was married to Anna Sveinsdatter who was said to be of Rich Torstein's clan. This I had to straighten out, and Anders explained it to me by letter shortly after my visit. So I learned I wasn't related to Rich Torstein, but to an equally good man, Olav Bottolfson Sundve—church-builder and iron smelter. Eirik, his son, has been married twice. Later, I had two agreeable visits at Sundve at Anders house, as we will see.

Up to Borstrand

On April 7, I traveled out the Borstrand all the way to Høyland. I had been asked by

til broren, Lars Øysteinson Høyland. Men eg var ikkje so heldig å treffa Lars heima. Han var reist upp til Afdal, so det vart berre frua, Anna Nilsdtr. eg snakke med. Ho var ikkje fød på Voss, men på Søndmøre, fortalde ho.

Eg reiste so nedyver att. Ved vegen nedanfor Saude var heime etter Knut Øysteinson Høyland. Knut døydde for mange år sidan, men enkja og 7 barn lever etter han. Eg gjekk då til huse der. Frua og ei dotter var heima. Eg laut då inn, og slap ikkje derfrå att før eg hadde fått middag. Seinare vart eg beden dertil saman med John og Knut Glimme, som og var komne frå Amerika ei tid før. John, som kom frå Chicago, er en god ven og selskapsbror av Andrew Highland. Me vart og seinare bedne til besøk hjå ei dottor, gift med Anders Repål, og då eg var med oberst Reese å frua seinare til Fjose, der sønnen, Lars, var paktar, kom mori der, og me fekk bevertning. (Sjå seinare).

Fru Høyland er født på Steine, Evanger, og har hatt syskind i Amerika: Nils Herlaugson Sten, Seattle, Wash.; Berta Scott, død, var i Battle Lake, Minnesota, og Johannes Sten i Chicago.

Eit stykje heimanfor Høylands heimen, er Norekvalsmoen. Der hadde eg slektningar før i tidi. Kor det var no vidste eg ikkje, so eg vilde då finna ut, og gjekk mot stovedøri. Der stod husfrua og eg spurde då, om ho var dottor etter Lars Ivarson Norekvalsmoen. Jau, ho var nok det. Lars som var død for mange år sidan, var syskindbarn til mor mi, so denne frua og eg var tremenningar. Eg laut då inn der. Farssyster hinna er Mrs. Ingebjørg Amundson i Chicago, som eg var vel kjend med, og som eg såg då eg kom til Chicago att. Ho var då 94 år. Farbrørne var Gitle Lekve (Store Gitle) og Ivar Ivarson Norekval, bae døydde.

Lars hadde 2 døtre: Brita gift med Knut Johanneson Øvsthus på Ringheim og so Marta, som eg snakke med. Ho hadde garden og hadde vore gift med Johannes M. Jernæs, som var død for fleire år sidan. No var det systersønen, Johannes Knutson (Ringheim), som dreiv garden. (Sjå seinare).

* * *

Millom dei eg skulde bringe helsing til fra folk i Madison, var frøken Anna Andersdtr. Hustveit på Vangen. Hinna bror, Ivar A. Hustveit, som døydde i Norig, var gift med Bertina Vinje, (Str.) Ho vart atgift og heite no Mrs. Myrvang i Madison. Ho og Ivar har ei dotter, Mrs. Ida Johnson. Frå dei

Andrew Highland of Chicago to bring greetings to his brother, Lars Øystenson Høyland. But I wasn't lucky enough to find Lars at home. He had gone up to Afdal, so there was only his wife, Anna Nilsdtr. That I talked with. She hadn't been born at Voss, but Søndmøre, she said.

I went back down again. Knut Høyland's home was located by the road on the way below Saude. Knut died many years ago, but his wife and seven children survive him. I walked to their house. The wife and one daughter were at home. I was asked in and couldn't get away before I had had dinner. Again later, I was invited there together with John and Knut Glimme, who had come from America a little while before. John, who came from Chicago, is a good friend and fellow socialite of Andrew Highland. We were also later invited to visit a daughter married to Anders Repål and when I later went to Fjose with Colonel Reese, whose son Lars was the tenant, the mother came there, and we all were treated grandly (see later).

Mrs. Høyland was born at Steine in Evanger, and has cousins in America too, Nils Herlaugson Sten, Seattle, WA; Berta Scott, dead, was in Battle Lake, Minnesota and Johannes Sten in Chicago.

A ways homeward from Høyland's house is Norekvalsmoen. I used to have relatives there. I didn't know the situation now and wanted to learn, so I approached the front door. There was a housewife standing there and asked her if she was the daughter of Lars Ivarson Norekvalsmoen. Yes, she was. Lars who had died many years before, was my mother's cousin, so this woman and I thusly were second cousins. Then I had to go in for a while. Her paternal aunt was Mrs. Ingeborg Amundson in Chicago, whom I knew well, and whom I saw again on my return to Chicago. She was 94 at that time. Her paternal uncles were Gitle Lekve (Store-Lekve) and Ivar Ivarson Norekval (both deceased).

Lars had two daughters: Brita, married to Knut Johanneson Øvsthus at Ringheim and Marta, with whom I was speaking. She owned the farm and had been married to Johannes M. Jærnes, who was long dead. Now her sister's son operated the farm (see below).

* * *

Among those to whom I should bring greetings from people in Madison, was Miss Anna Anderdtr. Hustveit at Vangen. Her brother, Ivar A. Hustveit, who died in Norway, had been married to Bertine Vinje (Str.). She was remarried and now was Mrs. Myrvang of Madison, WI. She and Ivar have a

skulde eg då helsa. Anna skreiv gode brev om krigen, inntatt i forrige No. av "Vossingen", so eg laut takka for det og.

I Lihaga og besøk på Kinne

Ein av fyste dagarne på Voss tok eg ein tur tilfods framve til Palmefossen og Liabøen for å sjå tyskebrakkena m. m. der. Der var mykje å sjå. Fleira brakker stod i skogen ovenfor Liasagi, og ei stor brakka på flaten bortenfor ved Hagagjerdet.

Den gamle Liasagi kunde ikkje greida all tymbur-sjæringi til tyskerne, so dei sette opp ei sag ved vegen lenger aust på Liabøen. Der trefte eg ein gut, som kjørte tymbur, og spurde so han kven han var. Jau, han var frå Kinne, son til Knut Anderson. Alto gamal naboson. Nokre dagar seinare fekk eg å syster, Brita, innbjudning frå Knut og Ingebjørg Kinne å besøkja dei den 12te april. Knut sine syskind i Minneapolis, hadde eg snakt med i Amerika. Eg var godt kjend med far deirans frå gamalt; og til mori var eg og i slegt, då ho og eg var firmenningar. Til Ingebjørg er eg og islegt, som eg laut fortelja hinne, då det har si eigi saga, som ikkje var so kjendt. Ho er dottor etter Fru Kristi Davidsdr. Bokkatun, og her er sogo:

Då eg i 1893 var heimatt frå skulen i Bergen, tok eg ein tur oppver frå Mo'o i Granvin til stølen, Steindro, og yve fjelli til Håraldsdalen på Voss. Kommin ner på stølen der, stod budeio og ei liti jenta utfor sæle. Eg spurde kva støl detta var. Jau, det var Bokkatun støl, svarde ho. "Kven er no du då" spurde ho. "Eg er frå Rene, son hans Adne," svarde eg. "Nei, du æ no'kje da veit eg, og eg og mor di, so va no so gode vene. Stundom var ho bort til meg, og stundo var eg bort til hinne, og so va me no islegt", sa ho. Det var då noko, eg ikkje kjende til då, men har funne ut seinare. Å den vetla jento var ho Ingebjørg Kinne.—Mori hinna døydde då ho var 6 år gamal, og mor mi døyde i 1880. Slektskape stammar frå Flatlandsmoen. Oldemor mi, Anna Ivarsdotter Rogne, født Flatlandsmoen, og Trond Ivarson Tveiten var syskind. Trond si dattordottor var Kristi Bokkatun.

Me hadda då eit hyggjeleg selskap på Kinne. Nils Johanneson Rivenes, Kinne, og kona samt systeri, Anna, var og der, so eg fekk helsa på fleire kjendte frå før. Syskeni deirans, Selia, Kirsti og Ivar, møtte eg i Minneapolis.

daughter, Mrs. Ida Johnson. I was to greet from them. Anna had written nice letters describing the war that had been included in an earlier No. of "Vossingen" so I thanked her for them.

In Lihaga and a visit at Kinne

On one of the first days at Voss I took a walk forward to Palmefoss and Liabøen in order to see, among other things, the German barracks. There was a lot to see. Several barracks stood in the woods above the saw at Lia, and one big barrack was on the flat plain across from Hagagjerdet. The old saw at Lia was inadequate to do timber sawing for the Germans so they set up a saw on the road a little farther east on Liabøen. I met a youth there, who was hauling timber, and I asked him who he was. Yes, he was from Kinne, a son of Knut Anderson, therefore the son of an old neighbor. Some days later my sister and I received an invitation from Knut and Ingeborg Kinne to visit them on April 12. I had talked with Knut's siblings in Minneapolis. I remember well their father from the old days, and I was also related to their mother, which I had to tell her, since it had its own little saga, which wasn't so well known. She is a daughter of Mrs. Kristi Davidsdatter Bokkatun, and here's the story: When I was home from school in Bergen in 1893, I took a hike upwards from Mo'o Granvin to the saeter, Steindro, and over the mountains to the Håraldsdal at Voss. When I got there the owner and a little girl stood outside the milk house. I asked which saeter this was. Yes, it was Bokkatun's støl, she answered. "Who are you then", she asked. "I am from Rene, the son of Adne", I replied. "You aren't! Then I know something. Your mother and I were good friends. Some times I was at her place and sometimes she was at mine. We were related!" she said. This was something that I didn't know at that time, but have learned since. This little girl was Ingeborg Kinne—her mother died when she was six, and my mother died in 1880. The lineage is from Flatlandsmoen. My great grandmother, Anna Ivarsdatter Rogne, was born Flatlandsmoen and Trond Ivarson Tveiten were cousins. Trond's daughter's daughter was Kristi Bokketun.

We had a nice party at Kinne. Nils Johanneson Rivenes, Kinne, his wife and sister, Anna also were there so I got to greet several old friends. Their siblings, Selia, Kirsti and Ivar, I met in Minneapolis.

Gardarbyte og Ættor

I 1805 var der tvo menner på Voss, som bytte gardar. Det var mannen på Fletre å mannen på Hildestveiti. Kva det var som gjorde det, er uvist. Dei var tremenningar, og Hildestveiti var Fletremannen sin ættargard og. Men kanskje var der ein an grun. Vegen frå Fletre til Skrompestovo på Vangen var for let, so mannen ell kona der, vild længer bort.

Men det, som var godt for den eine, var kanskje ikkje so godt for den andre, so det går upp og ned med herlegheiti. Son til han som kom til Fletre, seide garden å reiste til Amerika. Men dottori gifte seg å tok garden att ved odel. Son til han, som kom til Hildestveiti, kjøpte gard på Rene—Slegtna er blanda i meir enn ei lina og etterkommarane møtast i hygieleg selskap både på Voss og i Amerika.

Den 13de april var eg i besøk hjå Johannes Tormodson Fletre. Han bur i Hagebyen ovanfor Rognefossen. Det var eit interessant møte i meir enn ein veg. Farbror hans var Torstein Fletre i Leland, Illinois, og farsysteri, Anna Fletre og 3 brør av Johannes bur der. Ein av dei, Torstein, vitja heimbygi i 1947. Forældre til Johannes og syskind var Tormod Jonson, d. 1924, og Ranveig Knutsdr. f. Hefte, d. 1948 Fletre. Dei og eg var firmenningar på Leidsida—og eit led længer på Fletresida.

Johannes er gift med Anna Knutsdottor frå Baldersheim i Fuse. Ho er ein god journalist og skreiv i "Hordaland", eit udmerket referat av møte i Avhaldslaget, og eit godt stykje om Vossaboki mi og meg seinare. Det var då eit besøk av betydning.

Ingebjörg Knutsdr. Hefte—syster av Ranveig Fletre, gift med Nils Jernæs, kom til Amerika og budde i Eau Claire, Wis., der ho døydde i 1946 og etterlet seg 7 barn: Knut og Henry Nelson i Eau Claire; ein son er polis i Chicago, Mrs. Holt i Chicago har 4 børn. (Ein av dei er tandlækjar), Anna Hefte er i Minneapolis, ugift.

* * *

Per Larson Skiple frå Seattle, Wash., var og komin på vitjing i fedrabygdi, og den 16de april kom han saman med syskindbarne sit, Arnguna Ivarsdr. Rode, f. Rokne på vitjing til, Synneva, syster mi. Ho er og syskindbarn til dei på morsida, Arnguna sin far og eg var firmenningar, då Guskalk Sjurson, f. NyGrytten og min oldefar, Arne Sjursson NyGrytten var brør. Av Per Skiple fekk eg då høyra om vossingar i Seattle.

Neste dag møtte eg Redaktør Gjerme, som hadde fått eit utklip av eit amerikansk

Farm exchanges and lineages

In 1805, there were two men at Voss who traded farms. They were the man at Fletre and the man at Hildestveiti. Why they did it is unknown. They were second cousins and Hildestveit was the family farm of the man from Fletre. But maybe there was another reason. The path to the little house at Vangen was too easy so the man or the wife wanted to be farther away.

But that which might be good for the one, maybe is not so good for the other, so the whole kit and caboodle goes up and down. The son of he who came to Fletre sold the farm and left for America. His sister married and claimed the farm by right of odel. The son of he who came to Hildestveiti bought a farm at Rene.—The families are blended in more than one line and the descendants meet in pleasant association both at Voss and America.

I visited Johannes Tormodson Fletre on April 13. He lives in Hagebyen above the Rognefoss. It was an interesting meeting in more than one regard. His uncle (father's brother) was Torstein Fletre of Leland, IL, and his aunt (father's sister), Anna Fletre and 3 of Johannes' brothers live there. The parents of Johannes and his siblings were Tormod Jonson, d. 1924 and Ranveig Knutsdr. born Hefte, d. 1948 at Fletre. They also were second cousins on the Leidal side, one generation longer on the Fletre side.

Johannes is married to Anna Knutsdatter Baldersheim in Fuse. She is a fine journalist and wrote in "Hordaland" an outstanding report of the meeting of the Temperance Society and a good piece about my Voss book and me, later. It was a significant visit.

Ingebjörg Knutsdr. Hefte—Ranveig Fletre's sister, married to Nils Jernæs, came to America and lived in Eau Claire, WI, where she died in 1946, leaving 7 children. Knut and Henry Nelson in Eau Claire, one son who is a policeman in Chicago, Mrs. Holt in Chicago, who has 4 children (one is a dentist) and Anna Hefte in Minneapolis, unmarried.

* * *

Per Larson Skiple of Seattle, WA was also visiting in his father district, and on April 16, his cousin, Arnguna Ivarsdr. Rode born Rokne and he came visiting to my sister, Synneva. She is also their cousin on the mother's side. Arnguna's father and I were third cousins, inasmuch as Guskalk Sjurson, born Nygrytten and my great grandfather were brothers. Per Skiple told us all about the Vossings in Seattle.

The next day I met Editor Gjerme who had received a clipping from an American

blad om, at Brynjulv Kløve, ei tid farmer ved Independence, Wis., var død, og spurte, om eg kjende til han. "Ja, eg gjorde det." Brynjulv, f. 1843, var son etter Håkon Sveinson Opkvitshaugen og Sigrd Brynjulvsdr. f. Bulko, og bror av Svein Palmefoss og are syskind. Han var gift 1874 med Kristi Eiriksdr. Kytesgjeilen og var ei tid husman på Øvre Kløve, før dei kring 1882 reiste til Amerika. (Hist. om Udvandring fra Voss s. 633). Dei har mange barn etter segrflisran@charter.net.

I Kyrkjeboki

Den 18de april var eg fyst inn på Sparebanken å fekk greide på, korleis oppgjøre var etter Mons og Maria Hefte, som døde utan born. Mons var syskinbarn av mi mor og onkel av min brors hustru. Dei testamenterte alt sit eiende, kr. 18,000, til Voss Barneheim. Eg gjekk so opp på prestekontoret og fekk brorson min, Arne, sin dåbsattest, då han var født på Voss. Båe prestane Fjose og Moe, var der, og då eg fortalde, at eg likte å sjå i kyrkjebøkene om eit og anna, eg granska etter, sa Fjose att det kunde eg få når eg vilde og det takkade eg for. Eit par dagar seinare var eg so der opp att og fan ut korleis det truleg hadde gjenge til, att årstallet på far min sin gravstein var set 1837 istaden for 1836. Då han i 1882 var gift andra gongi stod der i kyrkjeboki, att han var født 1837, som var feil.

Ein ann ting eg såg etter var om Knute Nelsons f ødsels-år. Der stod 1842, men då mori å han i 1849 utvandra, står der, att han var 6 år gamal, so der er feilen, att han var født i 1843.

Eli Knutdr. Væte, som i 1840 var gift i Chicago med Styrk Olavson Saue, var skrevi for Hernæs, då ho i 1837 utvandra 21 år gamal. Knut Hernæs var frå Væte. Han laut heim att frå Göteborg i 1837, so dottori har reist kossen med onkelen Halle Væte.

I Herads arkivet.

Som nemnd før vilde eg sjå og granska i arkiverne. Fyst var det då heradsarkivet og der var eg den 21de og 22de april. Det er for ein deild i heradsbarakka, men mest på sorenskrivarkontoret i Kyrkjebø, der kontorist Lars Schærven tar vare på det. Det vil føra for vidt å fortelja om alt eg såg i arkiverne, men eit og anna må til.

Arnfin Finne sine upptegningar var i heradsarkivet. Det fyste eg treffe i var ein militærrolle frå 1813-14. Halle Ellingson Væte, som kom til Amerika i 1837—var innkald den 26de mai 1813 att tjene i den Bergenusiske Skarpskytter Bataljon, Vossisk kompani, 110 dage til 12te Sept. Han var nok med att i 1814

paper that Brynjulv Kløve once a farmer at Independence, WI, had died, and asked if I knew him. "Yes I did." Brynjulv, b. 1843, was a son of Håkon Sveinson Opkvitshaugen and Sigrd Brynjulvsdatter. born Bulko, and a brother of Svein Palmefoss and other siblings. He was married in 1874 to Kristi Eiriksdr. Kytesgjeilen and for a time was a tenant at Øvre Kløve before they left for America in 1882. (Hist. om Udvandring fra Voss p. 633). They had many descendants.

In the Church Records

April 18 was the first day I went into the Savings bank to learn how the estate left by Mons and Maria Hefte, who died childless, was settled. Mons was a cousin of my mother and an uncle of my brother's wife. They bequeathed all they owned, NKR 18,000 to the Voss Children's Home. I went up to the minister's office and found my nephew (brother-son) Arne's baptismal certificate, since he was born at Voss. Both ministers Fjose and Moe were there, and when I stated that I would like to look in the church registers for one thing or another that I was researching, Fjose said that I certainly could and I thanked him. A couple days later I went back again and discovered what I really was after, and that was why the year on my father's tombstone was 1837 instead of 1836. When he was married the second time in 1882 it was entered into the church record that his birth date was 1837, and that was wrong.

Eli Knutsdr. Væte, who married, in 1840, in Chicago, Styrk Olavson Saue, who used the name Hernæs, emigrated in 1837 at age 21. Knut Hernæs was from Væte. He had to return home from Göteborg in 1837, so the daughter had rather traveled with her uncle Halle Væte.

In the County Archives

As I mentioned before, I like to look and search records. The first were the County Archives and that was on April 21 and 22. A portion of them are in the county buildings, but most are in the Chief Magistrate's office in Kyrkjebø, where the archivist, Lars Schærven was in charge. It's too much to tell all that I saw but some things I must say.

Arnfin Finne's memoirs were there. The first military reference I encountered was from 1813-14. Halle Ellingson Væte, who came to America in 1837—was drafted May 26, 1813 to serve in the Bergenus Sharpshooter Battalion—Vossing Company, for 110 days, until the 12th of September. He was with again in 1814.

I 1624 var der strid millom uppsitjarane på Rene og hardangere om stølen, Lyklaset. Då vitnar sorenskrivar Hans Tygeson, att stølen høyrde til garden Rene. Eg hugsar att min far og Hans Såkvitne og hadde ordskifte om stølarnar. Stølen, Middalen, høyrde til Såkvitno. Eg hug-sar, att eg var med mor på Lyklaset—5-6 år gamal. Eg var der og med godfarsystor, Marta, i 1880,—året mor døydde.

* * *

Den 25de april trefte eg att Mathis Olson (Berge), som hadde besked med, att eg måtte komma inn til Odda, Hardanger, på eit møte av Vossalaget der. Til Odda hadde eg elles tenkt å gå—å det vart seinare. No gjekk Mathis og eg bortover for å få middagsmat på systor Synnevas restaurant. På vegen fekk eg besked av Guskalk Flage, at egg måtte besøkje svogeren, Styrk Oppheim, Vestbygdi. Det vart seinare.

Etter middagen gjekk me bort på gravplassen for å sjå dei omtala russargravene. Der mødte me fru Kristina Rekve, f. Lunde, gift med sagførar Olav Anfinson Rekve. Ho hadde høyrte att eg å ho var islegt, då ho var dottor til Haldor Knutson Lunde. Eg vart då beden besøkje dei. Det vart fyst den 10de mai, då eg og fekk helsa på sag-føraren sjølv ved ein hyggjeleg middag. Frua fortalde meg då om bror sin, Herman Lunde, politimann i Oslo, som eg fekk innbjodning å besøkje seinare på festen for Amerika-narane.

Den 26de april trefte eg i arkivet Torgeir Kvåle, som og såg etter Anfin Finnes saker. Der vart då snakk om Finnes arbeide. Seinare møtte eg Berge Grimstad, som i fleire år var i Amerika, å som eg var kjend med frå Madison. Me hadde då middag saman, å eg var beden besøkje han heima.

Til Mønshaugane.

Om ettermiddagen tok eg med toget fram til Mønshaugen etter innbjodning å besøkje Anders Larson Møn. Han var ei tid i Amerika kring 1912, å eg møtte han då i Chicago hjå svogeren Odd Eirikson (Arnetveit). Elles var me godt kjende frå gamle dagar. Anders var en stor, kraftig å sprek kar. No vart eg yveraska ved å sjå han noko bøyd av gigt, men han var i godt homør å hugste godt om Amerikaturen sin. Han hadde besøgt dei kjende Vossasettlement

There was a clash about the mountain pasture, Lyklaset, between the tenant farmers at Rene and the Hardangers. Then the magistrate Hans Tygeson ruled that the property belonged with Rene. I remember that my father and Hans Såkvitne also traded words about sæters. The sæter, Middalen, belonged to Såkvitno. I recall being at Lyklaset—age 5-6. I was also there with my grandmother, Marta, in 1880,—the year mother died.

* * *

I met again Mathis Olson (Berge) who had a message that I was to come in to Odda, Hardanger for a meeting of the Vosselag. I had planned to go Odda anyway—but later. Mattis and I walked across to get lunch at sister Synneva's restaurant. On the way I was notified by Guskalk Flage that I should visit his brother-in-law, Styrk Oppheim in Vestbygdi. That would be later.

After lunch, we went over to the cemetery to look at the talked-about Russian graves. While there, we met Mrs. Kristina Rekve, b. Lunde, married to Attorney Olav Anfinson Rekve. She had heard that she and I were related, because she was a daughter of Haldor Knutson Lunde. I was asked to investigate this. It wasn't until May 10, at an enjoyable that I was to meet the lawyer himself. The wife told me about her brother, Herman Lunde, a policeman in Oslo, from whom I got an invitation to visit later at a party for Americans.

April 26 I met Torgeir Kvåle in the archives, who was also looking for Anfin Finne's case. Then there was talk about Finne's work. Later, I met Berge Grimstad, who had been to America for several years and whom I knew from Madison. We had dinner together, and I was invited to visit him at home.

To the Mønshaugens

In the afternoon I went by train to visit Anders Larson Møn. He was in America at one time about 1912 and I met him in Chicago at his brother-in-law's, Odd Eirikson (Arnetveit). We were well acquainted from the old days. Anders had been a big, strong and agile man. Now I was overwhelmed to see him all bent and arthritic, but he was in good spirits and remembered his trip to America well. He had visited the familiar Voss settlements in Wisconsin and was

i Wisconsin og var interessert i å høyra om dei att. Han er gift med Anna Endresdatter Lillegraven og har borni: Endre A. Møn, Asker Sparebank, Oslo, Ingebjørg, ved Oslo Barneheim, Lars, bygmeister på Voss.

Eg vart værande hjå Anders til langt ut på ettermiddagen, å då eg gjekk nedvegegen frå han, kom eg på å bringa helsing frå Mrs. Anna Rekve i Madison til morsysteri fru Marta Møn, enkja etter Ivar Grove Møn, å gjekk so bort gjennom tune på Møn til hinna hus. Utanfor døri stod ein kar, som eg spurde om det var her Marta budde. "Ja, det var mor hans," sa han. "Eg fekk gå inn". Eg tok so å åpna døri, men hadde meste lete hinne att med det sama. Midt på golvet var set eit langt bord med ben-kjer, å der sat fuldt med damor på båda sidor.—"Her kom eg i det", tenkte eg.

"Ga bere inn å sæt deg ned," sa sonen. Å det var ikkje ant å gjera då. Det var frua sin 80 års dag, eg hadde treft på. Då selskapet var færdigt med bordi, kom ei frua å helste: "Gudag å velkommin frå Amerika." Eg laut studsa kven det var. "Det er Sigrid," sa ho. "Nei, er det verkjeleg so," sa eg, og hugste på, att eg no var komen i gamle grendakrinsen min." "Det var svert gildt å sjå deg att". So kom den eina etter hi å helste. Det var Brita, enkja etter Sigrid sin bror, Anders Knutson Møn, dottor etter Johannes Jonson Nere-Lid, so var det Brita Knutsdtr. Møn, Sigrids systor, no fru Lars Kvåle, og systeri, Marta, fru Seim (Gulsfj.) So Brita Knutsdtr. Øvre Lid—alle velkjendte frå gamalt. Men so kom ei, som sa, att ho var i slegt meg meg. Det var lærarinda Ingebjørg Johannesdtr. Øvshus, dottor-dottor til Knut Torstenson Kvarekvål av Leidalsslegt (sjå seinare). Marta å Ivar Møn sine 2 sø-ne og son til Marta Seim var der. Han tok billete av heile flokken utfor huset.

Amerikanske Marinesoldater på Voss

Den 29de april var der ei usedvanleg begjevenheit på Voss. 200 amerikanske marinesoldatar kom der - - 100 frå Bergen direkte og 100 om Eide i Granvin. Krydsaren "Wilkes Barre" anløp Bergen og Eide. På Voss vart eit framifrå godt program upført for dei i gymnasiets store møtesal. Der var national felemusik å dans—både folkevi-sedans og springdans. Dei upptredande var i strålende nationaldragt. Eg fekk anledning til å fortelja noko om Voss og bekjendte menn i Amerika, som stamma derfrå. Efter-på vart middagsmat servert på Fleischers hotel.

interested in hearing about them. He is married to Anna Endresdatter Lillegraven and has a family: Endre A. Møn, Asker Savings Bank, Oslo, Ingebjørg, at Oslo Children's Home and Lars, a builder at Voss.

I stayed with Anders until far out in the afternoon and when I was walking down his road I had chance to bring greetings from Mrs. Anna Rekve of Madison to the mother's sister of Mrs. Marta Møn, Ivar Grove Møn's widow, and went across the yard at Møn's house. A fellow was standing outside the door and I asked him if Marta lived here. "Yes, that was his mother," he answered, "you'd better go in". I opened the door and had almost closed it again. In the middle of the floor, a large table was set up with benches and it was full of women on both sides.—"Now I'm in for it", I thought.

"Just go in and sit down", said the son. There was nothing else to do. I had stumbled in on her 80th birthday party! When the celebration at the table was over, a woman came and greeted, "Hello and welcome from America." I tried to guess who it was. "It's Sigrid", she said. "No, is it really", I said and now I realized that I had reached my old neighborhood circle. "It's sure nice to see you again". Then another came and greeted. That was Brita, the widow of Sigrid's brother, Anders Knutson Møn, a daughter of Johannes Jonson Nedre-Lid, then Brita Knutsdtr. Møn, Sigrid's sister, now Mrs. Lars Kvåle and her sister Marta, Mrs. Seim (Guldfj.). Then Brita Knutsdtr. Øvre-Lid—all familiar from the old days. Then one came who said she was related to me. It was the schoolteacher Ingebjørg Johannesdtr. Øvsthus, daughter-daughter of Knut Torstenson Kvarekval of the Leidal lineage (see below). Marta and Ivar Møn's 2 sons and Marta Seim's son were there. He took pictures of everyone outside.

American Marines at Voss

There was an extraordinary happening at Voss on April 29. 200 American marines arrived., 100 directly from Bergen and 100 from around Eide in Granvin. The cruiser "Wilkes-Barre" touched in at Bergen and Eide. At Voss, there was an extraordinarily good program required for them in the big meeting hall at the high school. There was patriotic fiddle music and dancing—both folksong dances and roundels. The performers were in glowing national costumes. I had an opportunity to tell something about Voss and prominent men in America who came from there. Afterward, there was dinner served at Fleischer's hotel.

På Rekve

Til Rekve var eg ikkje mindre enn tre gonger på besøk. Men so er det no og ein berømmeleg gard, kvarifrå mangje framstående personar i Amerika stammar.

Fyst var eg beden av Lars Seim i Decorah, Iowa, å bringa helsing fra han til hans gamle far, lærar Anfin Nilson Seim, på Rekve. Og den 30te april tok eg turen derved. Eg vilde og sjå meg om neddyver kossar. Anfin var då 92 år gamal, var tåleg frisk—berre noko magteslaus, sa han, so han var ikkje længe oppe om dagane, men hadde god hukommelse, og snakke greit. Sonen, Hans, var hjå han. Arnfin døydde i 1949.

Då eg reiste frå lærer Seim matte eg ga forbi gardshusi etter Anfin Olavson, Rekve, og utfor døre stod enkja, fru Anna Torsteinsdr. f. Dolve, som eg møtte hjå dottori på Vangen. Ho ropte på meg, at eg måtte komma inn der, å sjå gamle husi etter Sjur Styrkson og Sjur Anfinson Rekve, som hadde butt der. Det var frå deirans etterkomarar eg bringa helsing frå Madison. Sjur Styrkson Reque utvandra derfrå i 1945. Eg var vist eit skåp å are møblar etter han. Anna sin son, Torstein dreiv no garden. Hjå han fekk eg eit godt glas heimabrygg—noko eg ikkje hadde smagt på meir enn 40 år.

Då eg på heimvegen kom til Vetla Honve, var Halstein, bror til Anders ute i tune, og han fortalde meg om nabogardane ner: Byrkjo, Gjukestein, Bø, Veka, og peikte bort til Byrkjahaugen—den store gravhaug der den eldste båtgrav i landet var funne.—Garden Apaltun, er no ei deild av Honve.

Den 1ste mai var helgedag—arbeidardagen i Noreg. Der var då parade og talar på Holbergsplassen. Stortingsmann Strange Johnsen, ein av kommunistarne på tinge talte. Det var å fortelja kor arbeidsfolk hadde lidt og vore behandla av arbeidsgivarane. Amerika, som var verdens mest kapitalistiske land, hadde til å forandri systeme sitt fortalde han. Der var stort frammøte.

Tysk justits

Den 2den mai tok eg ein tur upp på Tvildemoen for å sjå att den gamle leirplads. Dei gamla barakkor var der endå på samme plass, og nokra fleira var oppførte boranfor. Der såg øde og forladt ut.

Ved oppgonga til ekserserplassen var ei stor håla etter grusstak som ikkje såg godt ut. Straks ovenfor var eit ammunisjonshus, so var der barakkor og hestestallar båd.

At Rekve

I went to Rekve no less than three times, visiting. But it is somewhat of an eminent farm from which many notable people in America have originated.

First I was asked by Lars Seim of Decorah, Iowa to bring greetings to his aged father, teacher Anfin Nilson Seim at Rekve. I went down there April 30. I rather wanted to see how things were down there. Anfin was then 92 years old, was reasonably healthy—just a little weak, he said, so he didn't stay up very long during the day. He had a good memory, and talked very well. His son, Hans, lived with him. Arnfin died in 1949.

When I left teacher Seim, I had to walk past the farmhouse of Anfin Olavson and outside the front door stood the widow Anna Torsteinsdr. B. Dolve, whom I'd met at her daughter's at Vangen. She called out to me, that I must come in there and see the old house of Sjur Styrkson and Sjur Anfinson Rekve, who used to live there. I brought greetings from their descendants in Madison. Sjur Styrkson Reque emigrated from there in 1945 (sic 1845?). I was shown a cupboard and some furniture he had made. Torstein, Anna's son, now farmed there. He gave me a good glass of home-brew—something I hadn't tasted for over 40 years.

As the way home came to Vetla-Honve, Halstein, Ander's brother stood out in the yard, and he talked to me about the nearby neighboring farms: Byrkjo, Gjukestein, Bø, Veka, and pointed over to Byrkjahaugen—the big mound where the largest boat grave in the country was discovered—the farm Apaltun, now a portion of Honve.

May first was a holiday—Labor Day in Norway. There was a parade and there were speeches at Holberg Square. The Parliament member Strange Johnson, one of the Communists in the parliament, spoke. He told how the laboring people had little and how they were treated by management. America, which was the world's most capitalistic country, had to change its system, he said. There was a large crowd.

German justice

I took a walk up to Tvildemoen on May 2, in order to see again the old campground. The old barracks were still there in the same place, and some more had been built just beyond. They appeared forlorn and deserted.

At the entry to the parade ground was a large hole of a gravel pit that didn't look nice. Just above it was an ammunition building, and then there were barracks and stables both at the end and along the upper

enden og langs øvre sida av plassen. I skogen opp mot Tvilde var eit stort sjukehus å fleira barakkar, alt etter tyskestyret. Vegen til Tjukkebygd låg no om Tvildehusi austyver.

Eg gjekk opp til skjøtebanen og anvisar gravena. Det var som før. Men so var der noko greider på haugen ovanor. Vist for observation.

Då eg gjekk ned derfrå, møtte eg Herman Tvilde—gards eigaren. Det vart då snakk om tyskarane si åtfærd. Han fortalde att der i leiren var rusiske fangar. Ein dag såg han ein av dei var komin upp til gardshusi å pusla bortfor ei nov der. Neste morgen merkte han, att ein god klædning i loftet sit var borte. Seinare fekk han høyra, att ein russar var fanga att på skinnegangen ved jernbanebruie. Ein norsk nasist hadde merkt han og meldt han til lensmannen, som tok han og yvelet han til tyskarane. Rus-saran skulde då skrika, so det høyrdest lang veg, att “no skjota dei meg”—Der vart spursmål kvar han hadde fengje klædi, og det vart veteleg, att Herman Tvilde hadde myst ein klædning. Han laut då vitna å vart trud. Ein dag seinare kom ein tyskar å bad han fylgja, so skulde han få sjå noko. Han fylgde då nedyver. Då fekk han sjå stakkars russaren stå bunden, og ei bevæbna patrulja stå bortanfor. Nedanfor var ei grav. So vart russaren skoten å dei drog han, som eit anna beist ned i gravi.

* * *

Då eg kom heim att til Mossefin var Per Skiple der, og me hadde då middag sammen.

Der låg innbjuding til syster Brita å meg til neste dag å besøkja fru Lars Nesheim, som budde bortanfor jernbanebru, og me reiste då der. Fru Nesheim er dotter etter Kristoffer Legreid Graudo, å syster av Nelson LaGreide, Vossing, som han skriv seg i U. S. Me hadde ei hyggeleg stund og god bevertning hjå fru Nesheim. Ho kunde fortelja om tyskarane si åtfærd. Forlangte dei noko av hinne, og ho spurde namne deirans, vart dei snart ferdige, sa ho.

Min Fødegard og Omkrets.

Fyst den 5te mai tok eg ein tur fram til garden, Rene, der eg er født. Eg har ikkje nære slektningar der, so det var berre minni om badnaheimen, som hadde størst interes-sa, og dei var ikkje svert hyggjelege. Vel 7 år gamal myste eg mor mi, bedstefar min og ein liten bror, og året etter reiste storebror, Sjur, til Amerika. So flytte me av garden, men ikkje lenger enn over merkje med Kinne. Der vokste eg upp.

side of the place. In the woods up towards Tvilde, there was a large sick bay and several barracks, all of German design. The road to the Tykkebygd now lay around the Tvilde buildings to the east.

I went up on the shooting range and saw the firing places. They were unchanged. There was something on the hill above, evidently for observation.

As I walked down again, I met Herman Tvilde—the farm's owner. Then we talked about the German behavior. He told me there were Russian prisoners in the camp. One day, he saw that one of them had come up to the sentry post and did something at one of the corners. The next morning, he discovered a good outfit was missing from his barn. Later a Russian was seen on the tracks down by the railroad bridge. A Norwegian Nazi had seen him and reported him to the sheriff who caught him and turned him over to the Germans. The Russian screamed so that it was heard a long way off, “Now they will shoot me”—There was some question about where he had found the clothes and it was common knowledge that Tvilde had lost an outfit. A day later, the Germans summoned him to show him something. He followed them down. Then he saw the poor Russian was bound and the armed patrol was standing a ways away. Below, there was a grave. Then he was shot and they dragged him away like an animal.

* * *

When I got back to Mossefin's Per Skiple was there, and we ate dinner together.

There was an invitation from my sister Brita for me to visit Lars Nesheim the next day. He lived across the railroad bridge, and we walked there. Mrs. Nesheim is a daughter of Kristoffer Legreid Graudo, and sister of Nelson LaGreide, Vossing, as he was called in the U. S. We had a pleasant interlude and good lunch by Mrs. Nesheim. She could tell us about the German treatment. If they demanded anything from her, she'd ask their name, then they would quit, she said.

My birthplace and its neighborhood

Not until May 5, did I take a trip to the Rene farm, where I was born. I didn't have any relatives there, so it was just the memories of my childhood home that interested me and they weren't pleasant. At age 7, I lost my mother, my grandfather and a little brother, and the next year my big brother, Sjur, left for America. Then we moved off the farm, but not further than Kinne. That's where I grew up.

Pa Rene var der då berre tvo bruk. Knut Davidson hadde det andra. Husi på bærebruki stod på øvre sida av vegen. Imellom dei var ein bronn. Den var no det einaste merkje, kvaretter ein kunde segja, kvar husi hadde stående. Annorleis var der slette bøen.

Straks vest for bronnen var fyst kårstova, so stova vor væg i væg å rekna. Herborg Torbjørnsdotter var kårko-na vor. Frå hinne og mannen Sjur Olson, kjøpte morfar min garden. Sjur døydde kort tid etter. Ho Herborg vart mykje barnfostra hjå uss. Ho fortalde eventyr og historier. Frå hinne hørde eg fyst om Kong Sverres færd til Voss.

Der kom ein røvarhøvding med folkje sit ovenfrå Klyvenolten ned i Tjukkebygd. Men han vart jagd beint utyver Rastalidi, 'fortalde ho. Far min kunde då fortelja, at det var kong Sverre, so han og kjende sagnet. Knut Davidson sine hus stod på austsida av bronnen. Han seide halve garden til Olav K. Rykke, som no budde i nye hus på nere sida av vegen. Til han laut eg inn, då brorson hans i Bergen, Lars A. Graudo, bad meg sjå han. Olav, 89 år gamal, låg tilsengs. Han spurde om korleis me var islegt. Det var lidt innvikla, so eg kom ikkje straks på det. Men hans oldefar, Lars Jonson Øvre Klyve Bø, og mi oldemor Anna Jonsdottor Klyve Nygrytten, var syskind, so me var firmenningar. Sonen Herman driv no garden. Hjå han fekk eg middag—Kona hans var ikkje frå Voss, og eg kunde fortelja hinne navni på visse plassar på garden.

Almannsvegen låg i gamle dagar gjennom tune på Rene. Ein lang sættesstein kalla "Brurasteinen", låg nedfor stovedøri vor. Sjur, bror min, hogde bokstavarne, S. A. R. på steinen. Eg vilde no sjå kvar det vart av den, og gjekk til husi på garden, me hadde. Eg såg ikkje steinen, og Anders Bjarneson var ikkje heima då. Seinare trefte eg han og vart beden besøkja han. Steinen var i kjellaren, sa han.—Eg kom ikkje til å gå der att

Det andra halve brukje til Knut Davidson fekk sonen, David. Han bygde nye hus, der smidja til bestefar min før stod. For mange år sidan selde han garden og budde sidan i Haugemoen ved Vangen. Enkja Torbjørg Amundsdr. f. Folkedal, bur der no. Hinne var eg beden besøkja. Ho har 4 systersøne i Amerika. Systeri Brita A. Folkedal var gift på Voss, fyst med Lars Helland som døydde på Voss. Med 2 søner, Olav og Albert Helland, reiste ho til Amerika. Der vart ho gift med Lars Rio og fekk 2 søner, Lewis og Andrew Rio med han. Fra dei hadde ikkje Torbjørg høyrte sidan 1927, og bad meg finna ut kvar dei er.

There were only two holdings at Rene. Knut Davidson had the other farm. The houses on each farm stood on upper side of the road. There was a well between the houses. There were now only a few foundation ruins left so one could say where the houses had been. Otherwise it was bare field.

Just west of the well was first the dwelling room so these rooms were wall-to-wall, you might say. Herborg Torbjørnsdatter was our estate pensioner. My paternal grandfather bought the farm from her and her husband, Sjur Olson. Sjur died shortly thereafter. Herborg was often our baby-sitter. She told fairy-tales and stories. I first heard the saga of King Sverre's journey to Voss from her.

There came a bandit chief with his gang over the Klyvenolt down into the Tjukkebygd, but he was chased right over Rastadli, she told. Then my father told me that had been King Sverre, so he also knew the story. Knut Davison's house stood on the east side of the well. He sold half of the farm to Olav K. Rykke, who now lived in a new house below the road. I had to go in to see him since his brother's son in Bergen had asked me to check on him. Olav, 89 years, was in bed. He asked in what way we were related. It was a little complicated so I couldn't think of it right away. His great grandfather, Lars Jonson Øvre-Klyve-Bø and my great-grandmother, Anna Jonsdatter Klyve-Nygrytten were brother and sister so we were third cousins. His son, Herman, ran the farm now. I got dinner from him—his wife wasn't from Voss, and I could tell her the names of certain places on the farm.

The public road went through the yard in the old days. A long sitting stone called "the bride's stone", lay just outside the door, where my brother Sjur, chiseled the letters, S. A. R. in the stone. I wanted see what it was like now, and went to the house on the farm that we had. I didn't see the stone, and Anders Bjarneson wasn't home. Later, I met him and he invited me to visit him. The stone was in the cellar, he said.—but I didn't happen to go there again.

David, a son of Knut Davison, got other half of the working. He built new buildings there where my grandfather's smithy was before. He sold the farm many years ago and moved to Haugemoen at Vangen to live. The widow Torbjørg Amundsdr. f. Folkedal lives there now. I was asked to visit her. She has 4 nephews in America. Her sister Brita A. Folkedal married at Voss, first to Lars Helland, who died at Voss. She went to America with 2 sons, Olav and Albert Helland. There she married Lars Rio and had 2 sons by him, Lewis and Andrew Rio. Torbjørg hadn't heard from them since 1927 and asked me to find out where they were.

Eg skreiv til gamla adressa deirans, Loretto, Minn., men fekk breve att.

Om Eiliv K. Rene—bror til David, sjå seinare.

Frå Rene reiste eg til brukje på Kinne, som eg reiste frå i 1904. Der er fremmande folk. Stovehuse står som før, men løbygningen brand ned. Den var oppbygd att.

På Kinnesvegen lidt bortanfor arbeidde Sjur Anderson Utløbøen Skutle som er min slegting—Hans far og eg var trimenningar av Lundeslegt. Sjur er gift med Olina Olavsdatter Takla og har eit plass på Auro. Broren Olav, som fekk farsgarden på Skutle, døydde for fleire år sidan. Sigrid, mor deirans, var Herborg Rene si dottor.

Kunstnaren Lars Fletre.

Den 7de mai hadde eg eit forvitneleg besøk av kunstnaren Lars Olavson Fletre. Ei tid før vart eg mykje yveraska ved å sjå i "Hordaland" ein framifrå god artikkel om boki mi: "Historie om Utvandringi frå Voss", som han hadde skreive. Eg prøvde då å finna ut kvar han var, men fekk ikkje nærmare greida på det end, att han var på Austlandet so det var kjekt, att han søgte meg upp.

Berre namne Fletre, har ei vis interessa for meg, då morfar min var født der, og mange av hans forfedra og var der. Men Lars er ret nok ikkje av den greini. Derimot er der samband millom farsætti vor i 6-7de led, og ættarsoga no er forvitneleg mykje lenger bakyver.

Lars hadde vore 10 år i Amerika og kjende soleis folk og forholde her mykje godt. Farsyster hans, Mrs. Inger Nordheim og mann, Viking, i Chicago, var eg kjend med. Og ein bror hadde eg mødt (her, so me hadde sams minne, å meir so då han i eit brev seinare fortæl, at oldemor hans var syster av Sjur Knutson Kvarmo, som utvandrat i 1844, og har ei stor etterslegt her i landet. (Sjå Hist. om utv.) Og mor hans har og hatt 3 syskind her.

I nemte brev fortæl og Lars, att han arbeidde med eit monoment yver faldne soldater i sidste krig fra Fjordane Regiment, som omfattar Voss, Hardanger, Sogn, Sunnfjord og Nordfjord, og det vert hogt i granit. Detta minnesmerkje vart avduka på Bømoen, Voss, den 1ste august, 1948, under stor festlegheit. Han er då ein kunstnar, som kan setjast saman med dei 3 Bergsliane.

Lars Fletra er født den 22de juni 1904, son av Olav Oddson og Kristina Olavsdtr. Kvarmo, Fletre. Han reiste til Amerika i 1923, begyndte der i Chicago på teknisk kveldskule ved Chicago Art Institute, tok fatt med kunstmåling og modelering i træ, stein og gibs. Han har tekje fyste premiar ved

I wrote to their old address, Loretto MN, but received no answer.

About Eiliv K. Rene—David's brother, look below.

From Rene I went to a holding at Kinne, from where I left in 1904. There there were strangers. The living house was as before, but the barn had burned down. It had been rebuilt.

A little ways along the road to Kinne, Sjur Anderson Utlebøen Skutle, who is my relative, was working—his father and I were second cousins of the Lunde lineage. Sjur is married to Olina Olavsdatter Takla and has a farm at Auro. His brother Olav, who got the family farm at Skutle, died several years ago. Their mother, Sigrid, was Herborg Rene's daughter.

The Artist Lars Fletre

On May 7, I had an interesting visit from the artist Lars Olavson Fletre. A while ago, I was surprised to see in the "Hordaland", an outstanding article about my book, "History of the Emigration from Voss", that he had written. Then I tried to learn who he was, but didn't get good information, only that he was in east Norway; so it was very nice that he looked me up.

Just the name, Fletre, is interesting to me, since my maternal grandfather was born there. But Lars isn't exactly of that branch. On the other hand, there is a connection between our fathers' lineages back about 6-7 generations and the story of the lineage is exciting backwards.

Lars had been in America for 10 years and knew the people and conditions here very well. His aunt (father's sister) Mrs. Inger Nordheim and her husband, Viking, in Chicago, were known to me. I had also met a brother there, so we had common recollections, and more as he told in a later letter that his great-grandmother was a sister of Sjur Knutson Kvarme, who emigrated in 1844, and has a large descendant family in this country. (See Hist. of Emig.). His mother also had 3 brothers and sisters here.

In the aforementioned letter, Lars also told that he was working on a monument for the fallen soldiers of the last war from the Fjord Regiment, which included Voss, Sogn, Hardanger, Sunnfjord and Nordfjord and it was sculpted from granite. This memorial was unveiled at Bømoen, Voss, August 1, 1948, with a solemn ceremony. He is an artist to be classed together with the 3 Bergslians.

Lars Fletre was born June 22, 1904, a son of Olav Oddson and Kristina Olavsdtr. Kvarme, Fletre. He went to America in 1923, started in Chicago at the technical night school at the Chicago Art Institute; worked in painting and sculpture in wood, stone and plaster. He has taken first prizes

utstillinger i U. S., reiste i 1933 til Noreg att, var 6 år i Oslo det meste av tidi. Seinare har han våre ved Hadelands Glasværk på Jevnaker. Han er gift med ei svensk dama, Hellen Svendson, som og var i Amerika ei tid.

Voss Folkemuseum

Eg var ikkje mange dager på Voss, før eg laut ta ein snartur til Mølster å sjå Voss Folkemuseum. Alt frå eigedomane til det vart kjøbte, hadde eg brevveksling med Direktør L. Kindem som fekk det igang. Og den gamle gard, som eg hadde høyrte mykje om og kjendt eigarar av, var det då forvitneleg å sjå. Eg kom då og til å gå dertil fleire gonger. Fyst vilde eg sjå om billeti, eg hadde sendt av Vossalaget, var på ein lagleg plass, og det fann eg dei var.

So var det å få sjå gamla bøker og skriv, som skulde være der. For å få full greida på det, var eg so heldig å få sjølve bestyraren adjunkt Anders Leiro med. Eg mødte han den 8de mai, då han på heimvegen sin kom forbi, der eg budde, og han vart med inn å såg noko gamla skriftor, eg hadde. Det vart då fyst den 20de mai me gjekk til Mølster. Om skrivi, eg såg der, lyt eg fortelja om seinare, då dei treng lang utgreiding. Eg fekk lov å sjå gjennom alt og ga der, når eg vilde.

Der var mykje gamla sakor av alle slags innsamla. Det mesta av detta kjende eg til frå før, men det var forvitneleg å sjå det att.

Det er noko særeigent på Mølster, att husi på dei tvo bruki star i ein krudl ikkje lenger frå eiannan enn att dei kunde snakka frå ei stovedør til den ara. Tune er flatt å fint. Der har snaut nok vore ein liknande gard i bygd i so vel egna til museum. Husi no er vel eit par hundrad år gamle, men garden er nemd i kjende skriv fra 1389. Den er då mykje ældre, og ein stormanns gard har det vore -3 lensmenn veit me um.

Kring museet er no eit høgt gjerde med stor inngangsport. Innanfor den til venstre står statua av L. Kindem uthogd i granit.

Porten er forarbeid av Bottolf Mølster, som eigde eina brukje, og var mykje interessera i museet. Ein dag—22de mai—eg var upp der, kom Bottolf å bad meg fylja han. Me gjekk bortom gamla bui, der det var god utsigt nedyver Vangen. Der står ein forundarleg stol av stein. Der skulde eg setja meg. Der hadde sjølvaste dronning Wilhelmine av Holland sote, fortalde Bottolf. So fortalde han om slegti si og noko om arbeide sit. Han var no sjuk å venta ikkje å leve længe. Det vart so. Han

in exhibitions in the U. S.; went to Norway again, stayed in Oslo most of the time. Later he was at the Hadeland Glass Factory at Jevnaker. He was married to a Swedish woman, Hellen Svendson, who also was in America for a while.

Voss Folkemuseum

I hadn't been in Voss very many days before I had to take a quick trip to Mølster to the Voss Folkemuseum. Already from when it was in private ownership until it had been bought, I exchanged letters with the director, Lars Kindem, who got it going. The old farm, about which I had heard so much, and of which I had known the owners, I was then anxious to see. I was to go there several times. First, I wanted to see if the pictures I had sent of the Vosselag were in a suitable place, and I found they were.

Then it was to examine the old books and copy what I wanted there. In order to get matters clear, I was lucky to get a docent, Anders Leiro, with me. I had met him on May 8, when he was on his way home past where I stayed and he came in and looked at some old manuscripts I had. It wasn't until May 20 that we first went to Mølster. I will have to describe the writings I saw there later because they need a lot of explanation. I was permitted to look through everything and to return whenever I wanted.

There was a collection of many old items of all sorts. I recognized most of them from before, but it was fascinating to see them again.

It is distinctive at Mølster that the houses of the two holdings stood in a cluster not farther apart than one could converse from one front door to the other. The yard was nice and flat. There hardly was another farm in the district so well suited for a museum. The buildings are a good couple of hundred years old, but the farm is mentioned in writings from 1389. It is much older and it has been a farm of notable men—we know of 3 sheriffs.

Surrounding the museum, there is now a high fence with an entry gate. To the left of it stands a granite statue of L. Kindem.

The entrance was fashioned by Bottolf Mølster, the former owner, and who was very concerned with the museum. One day—May 22—when I was up there, Bottolf came and said I should follow him. We went over near an old building where there was a remarkably good view down over Vangen. There was a singular stone bench there. Even Queen Wilhelmina of Holland has sat there, said Bottolf. Then he told about his lineage and some about his work. He was ill and not expected to live long. That

døydde den 13de august—borre eit par månad etter.

I Voss Ungdomslag

Byrjar ein på ein veg, lyt ein gjerne halda fram. A lovar ein noko på en kant, er det uråd å nekta på ein ann. Straks etter møte i Avhaldslaget vart eg beden å koma til møte i Voss Ungdomslag å fortelja om noko frå Amerika. A vera der vilde då vera som eit pust frå gamle dagar, tænkte eg, og var då der. Møte var den 9de mai. Der vart ein bra forsamling. Styrk Bryn var formann. Kva eg kunde fortelja syntes å slå godt ann, og eg vart beden å bringa helsing frå laget til sambygdingarne i Amerika.

Voss Ungdomslag har gjort eit framifrå godt arbeid. Det byrgja i januar 1890, då det vart kalla “De Unges Forbund”, som sidan forandre namnet. Eg hugsar godt då det byrgja. Det var ikkje meirso me likte det bort i gardane alt ungdomane skulde på Vangen for å ha moro; men ei ny tid var komi. Skular, som kunde oppgløda i forbera retningar, hadde fanga interessa hjå nokon, som greidde å leda. Ragnvald Sæve, Anders Ullestad, Nils Finne var mellom dei. Større stemnar vart heldne med ei rekja framifrå talarar. Det kveikte hugen. Eit spellag som viste fram gode spelstykkje vart skipa i 1893. Ein Leikaring, som viste fram folkevisedanse vart so skipa. Dei hadde ein god speleman i lage—Per Berge. Han fekk eg høyra no og. Han er son etter Olav P. Berge, som spelte for oss i gamle dagar. Songlag, Studielag, Hagebruk og Skoglag har dei delt seg i. På den måte har ungdommen fengje god opplæring samtidig med moro.

På Bulken og i Viki

Eg var høyleg yveraska ein dag, da sjølvaste presten Fjose kom å bad meg om å komma til eit møte på Bulken, då der var utdeling av prisar på ein basar til inntækt for å bygja kyrkja ved Bulken. Sjølvsaugt laut eg lova det.

Detta møte var den 11 mai. Og då eg skulde ned der, fekk eg sjå å vitja fleire plassar, eg hadde interessa å sjå.

Berge Grimarstad, som hadde vore i Amerika ei tid med familie og som eg mødte att på Vangen, hadde bae meg koma å stansa yver ei nat hjå dei. Onnorleis likte eg å sjå gardane i Viki.

Tidleg om morgonen den 11te reiste eg so til Grimarstad. Der var eg til middag.

I neste stova budde Jorun Grimarstad, mor til Nils Grimstad i Madison, WI. Eg laut då bort der, då eg var godt kjend med Nils, og bror hinna; Klaus Anderson Væte, kjende eg og. Der vart eg då det meste av ettermiddagen

was so. He died August 13, only a couple months later.

At the Voss Youth Club

If one wants to go one way, one must keep on. To promise one thing on the one hand it's inadvisable to deny it on the other. Soon after the meeting of the Temperance Club, I was invited to the Voss Youth Club to tell something about America. To be there would be like a breath of fresh air from the old days, I thought, and I went. The meeting was May 9. It was a nice crowd. Styrk Bryn was the chairman. What I spoke about seemed to be appreciated, and I was asked to take greetings to the bygdelags in America.

The Voss Youth Club has performed outstandingly good works and it was founded in January 1890 and was named “The Youth League” that was changed later. I remember well when it was founded. There wasn't anything more popular among the farms than to go down to Vangen and have fun but a new time was coming. The schools, which could create enthusiasm for preparation in different directions, had interested some who could lead. Ragnvald Sæve, Anders Ullestad and Nils Finne were among them. Big conferences were held with a series of excellent speakers. That awakened desire. A drama club that presented good plays was started in 1893. A dance club that presented folk dances was in full swing. They had an excellent fiddler in the club—Per Berge. I also heard him now. He is a son of Olav P. Berge, who played for us in the old days. They got involved with a singing club, a studying club, gardening and forestry. The young people learned as well as had fun.

At Bulken and in Viki

I was greatly surprised one day when the minister Fjose, himself, came and asked me to come to a meeting at Bulken, since they were giving prizes at a bazår for income to build a church at Bulken. Of course, I agreed to that.

This meeting was to be May 11. While I was down there, I wanted to visit a number of places in which I was interested.

Berge Grimarstad, who had been in America with his family for some time and whom I had met again at Vangen had invited me to come and stop with them for the night. In addition, I wanted to see the farms at Viki.

Early in the morning of the 11th, I went to Grimarstad. I ate dinner there.

In the next door cottage, Jorun Grimstad the mother of Nils Grimstad of Madison, WI lived. I had to visit her, since I was well acquainted with Nils and her brother, Klaus Anderson Væte and I were also friends. There I spent most of the afternoon

So var der møte i ungdomshuse på Bulken. Der vart fuldt hus og ikkje alle fekk sæte. Kva eg hadde å segja såg ut til å verta påhøyrte med mykje interessa, og eg fekk takk ved reisning, og vart so beden å ta helsing frå forsamlingen til sambygdingar i Amerika der og.

Eg fekk der og helsa på fleire som hadde nære slektningar og vener, eg kjende til i Amerika, soleis fru Ragnild Rekve, syster til Mrs. Marta Prescott i Madison, brordotter til Anders E. Rekve og Johanna Vinje i Madison, og fru Margrette Rongen, som skreiv det gode brev—indteke i “Vossingen” om krigen. So var det Styrk Uppheim—sykindbarn til Odd Eide i Fertile, Minn., og Brynjulv L. Væte - brorsøn til Marta Væte-Hanson i Madison, og are. Det var ein interessant kveld.

Etter møte skulde eg so komma att til Berge Grimarstad å være om natti. Han hadde bygt seg ein ny loftbygning i gamal stil med sengplassor ved væggen—ein kjekk bygning. Berge er gift med Eli Larsdr. Væte, syster til ovennevnte Brynjulv Væte.

På Saude i Viki budde ei gamal kona, som eg kjende godt fra gamle dagar, då ho tente hjå farsyster si på Kinne. Det var fru Katrina Saude, født Nyre. Ho var gift med Nils K. Saude og har ein son, Lars, i Madison. Ho var då 83 år gamal. Eg laut då helsa på hinne att. Ho hugste godt om meg, og då eg kunde fortelja, att eg kjende sonen, Lars, vart ho overmåte glad. Ho viste ikkje om han livde.

Fra Saude reiste eg so til Lunde. Der hadde eg slektningar, som eg ikkje hadde set. Farmor mi var Brita Bårdsdotter Lunde, syster til gamle Haldor Lunde, som hadde farsgarden. No var det sona-sons son hans, som hadde garden, so slektskape var langt lede. Eg vilde då sjå garden, der bestemor hadde færdast, og eg vart vel fagna der. Det er Klas Haldorson og sonen, Haldor, som no har garden, og dei har og nabogarden, som Bård Nilson Lunde Skjelde—fars syskindbarn, hadde. Son til Bård, Olav, besøgte eg seinare i Turlingen.

Då Klas hørde, kven eg var, måtte eg stansa å få kaffe, sa han, og mendo den vart koft vilde han visa meg ikring på garden. Etter å ha set på husi, gjekk me oppyver til den velkjende Lunda-Nadl og Sløen, kvar der hadde vore husmannsplassar og der var god utsigt i omkreidsen. Når me so kom

The meeting was at the youth building at Bulken. It was a full crowd and not everyone got a seat. What I had to say was listened to with apparent great interest and was thanked for coming was also asked by those assembled to carry greetings back to their fellow Vossings.

While there I was able to meet several who had relatives or friends whom I knew in America, such as fru Ragnild Rekve, a sister of Mrs. Marta Prescott in Madison, brother's daughter of Anders E. Rekve and Johanna Vinje of Madison, and fru Margrette Rongen, who wrote the fine letter—included in “Vossingen”, about the war. Then there were Styrk Oppheim—a cousin of Odd Eide of Fertile, MN, and Brynjulv L. Væte—brother's son of Marta Væte-Hanson of Madison and others. It was an interesting evening.

I was to return to Berge Grimarstad's to spend the night after the meeting. He had built a two-story log building in the ‘old’ style with sleeping places along the wall—a ‘neat’ building. Berge is married to Eil Larsdr. Væte, a sister of the above named Brynjulv Væte.

At Saude in Viki lived an old woman, whom I knew well from the old days, when she served at her aunt's at Kinne. It was fru Katrina Saude, born Nyre. She had been married to Nils K. Saude and she has a son, Lars, in Madison. She was 83 years old. I must greet her. She remembered me well, and when I could tell that I knew her son, she was overjoyed. She didn't even know if he was alive

From Saude I then went to Lunde. I had relatives there that I hadn't seen. My paternal grandmother was Brita Bårdsdatter Lunde, a sister of old Haldor Lunde, who had the family farm. Now his great-grandson ran the farm, so our relationship was distant. I wanted to look at the farm where my grandmother had grown up and I was well received there. At the present, it is farmed by Klas Haldorson and his son, Haldor and they also run the neighboring farm, which Bård Nilson Lunde Skjelde—my father's cousin, had. Later I visited Bård's son, Olav, in Turlingen.

When Klas learned who I was, I had to stop for coffee, he said, and while it was cooking he would show me around the farm. After we had looked at the house, we walked up to the familiar Lunda-Nadl and Sløen, where there had been tenant houses and there was a good view. When we got back to

stova att, var der ikkje berre kaffi, men og rjomagraut og ant godt å få.—Klas er født 1888 og gift 1919 med Maria K. Moe frå Modalen. Sonen Haldor er født 1920. Klas sin bror, Knut H. Lund, døydde i Minneapolis, Minn., i 1949.

Frå Lunde gjekk eg til Skjelde. Eg var fortald, att der var ei gamal kona, som hadde fleire søne i Amerika, og att eg måtte sjå hinne. Ja, det var greit. Ho heidte Brita Knutsdr. født Grimarstad, og var enkja etter Lars Anderson Skjelde. Ho var då 83 år, født 1864. Eg kjende då godt til hinna slegt å hadde snakt med syster hinna i Janesville, Wisconsin. Det var Ranveig, enkja etter lærar Anfin Oddson Himle.

Brita fortalde meg om borni sine: Jens Larson, Warm Springs, Oregon, var ældst, so Isac Sheldom, Flanders, Ont. c/o Campa, Can., Frits Larson, 708-9th St., Minneapolis 4, Minn.; Andrew Shelde, 4811 Colfax Ave. No., Minneapolis, Minn. Han har eg hatt den glæda å vitja ifjor; desuten Knut Shelde, Great Falls, Montana.

Frå Skjelde reiste eg yver til Rekve. Og då det var endå tidleg på dagen, kunde eg vitja fru Ragnild Kalhaugen Rekve, som eg kvelden før var beden komma til. Eg kjende far hinna Anfin E. Rekve frå gamle dagar og broren Eirik. Dei kjøyrde materialar til Gravehalsen under arbeidet med tunellen, då eg i 1901 var der og tok imot slikt. Broren Martin har vært i Madison og systeri, Marta Prescott, er her. Eg vart då vel fagna då, og som me ska sjå var eg der seinare og.

Ragnilda, f. 26de januar 1881, gift 1905 med Brynjulv Asleson Klyve, født 1874 på Øvsthus (Rd.). Han døydde 1929. Dei budde 10 år på Bokkatun. Fekk so hinnas farsgard, Rekve; 7 barn: Guri, f. 1906, g. m. Anders Hernæs, Gjukestein; Arnfin, f. 1908, har no garden. Var 10 år bestyrar av Samvirkelaget; Dagni, f. 1911, oversyster ved Bjørkelid sjukehus; Anna, f. 1912, g. m. Olav Tverberg, bygmeister, bur på Fjosøyjordi; Kristi, f. 1916, Syster på Bjørkelid; Ivar, f. 1917, g. m. Lillie Hjørnevik, handelsbestyrer på Bulken; Einar, f. 1924, er agronom, bur på Bulken. Arnfin viste meg ikring på den velstelte garden, og etter god bevertning bar det på heimveg.

Den 13de mai gjekk eg bort på gravplasen ved kyrkja å prøvde bestemta, kvar mor mi var gravlagt. Ho døydde i 1880, då eg var i 8de åre. Eg hugsar, att det var ved austenden av kyrkja, ganskje nær upp til ho og nær midten som kunde passa

the house again, there wasn't just coffee, but also rømmegrøt and other goodies—Klas was born in 1888 and married in 1919 to Maria K. Moe from Modalen. Her son, Haldor, was born in 1920. Klas's brother, Knut H., died in Minneapolis, MN, in 1949.

From Lunde I went to Skjelde. I had been told that there was an old woman, who had several sons in America, and that I had to talk to her. Yes, that was just fine. Her name was Brita Knutsdr. B. Grimarstad, and she was Lars Anderson Skjelde's widow. She was 83, born in 1864. I knew her family well and had talked with her sister in Janesville, Wisconsin. She was Ranveig, Anfin Oddson Himle's widow.

Brita told me about her children. Jens Larson, Warm Springs, Oregon, was the oldest, then Isac Sheldom, Flanders, Ont. c/o Campa, Can., Frits Larson, 708 9th St., Minneapolis 4, MN, Andrew Shelde, 4811 Colfax Ave. N, Minneapolis, MN. I have also had the pleasure, last year, of visiting with Knut Shelde, Great Falls, MT.

I went from Skjelde over to Rekve. Even though it was early in the day, I could visit with fru Ragnild Kalhaugen Rekve, to where I had been invited the night before. I knew her father, Anfin E. Rekve, from the old days and her brother Eirik. They hauled materials to Gravehalsen during the tunnel construction, when I, in 1901, was a receiver for the project. Martin, a brother, has been in Madison and a sister, Marta Prescott, is here. I was quite welcome and, as we shall see, also later

Ragnilda, b. January 26, 1881, married in 1905 to Brynjulv Asleson Klyve, born in 1874 at Øvsthus. (Rd.). He died in 1929. They lived at Bokkatun for 10 years. Then she got her family farm, Rekve, 7 children: Guri, b. 1912, m. Anders Hernæs, Gjukestein; Arnfin, b. 1908, now has the farm. He managed Samvirkelaget for ten years; Dagni, b. 1911, nursing supervisor at Bjørkelid hospital; Anna, b. 1912, m. Olav Tverberg, builder, lives at Fjosøyjordi; Kristi, b. 1916, nurse at Bjørkelid; Ivar, b. 1917, m. Lillie Hjørnevik, busness manager at Bulken. Arnfin showed me around the well-appointed farm and after good refreshments, I was on my way home.

May 13, I went to the church cemetery to try to decide where my mother was buried. She died in 1880, when I was 8 years old. I remember it was at the east end of the church, maybe near it and in the center

men eg var ikkje sikkert. Eg gjekk so til gravplassen bortanfor Holdeplassen og spurde gravaren om der var bøker med oppskrift om gravene. Han svarde, att der no ikkje var bøker som gjekk lenger attende enn til 1892. Presten, Barstad, hadde teke dei gamla bøkene, og ingen viste, kvar det vart av dei.

Far min er gravlagd på gravplassen bortanfor holdeplassen. På gravsteinen står, at han var født i 1837 istadenfor 1836. Presten, som vistnok har git opplysning, har ikkje set etter, som ein skulde ha venta. Det er ret i kyrkjeboki for 1836, men då far var attgift i 1881, står det, att han var født i 1837. Eg har farfars dagbok, som visar rette dato og år.

17de Mai.

Der var parade og store tilstellingar på Vangen den dagen. Festprogrammet vart helde på Idretsplassen bortanfor Gymnasiet. Der var talar, musik og sang, og so oppvisning av idræt. Noko gjekk for seg heile dagen. - Det var noko å sjå. Festtalen var helden av Folkehøgskulestyrer Bakke. Sidan var der festar av særskilte lag. Eg var på Mållagets fest. Formannen der, hr. Nedkvitene, gjorde væsen av, att denne Amerikanaren var der, og eg vart opfordre til å bringe helsing til vossafolk i Amerika.

* * *

Om kvelden den 18de mai var Per Skiple og eg på vitjing hjå Hermund Skutle og frua, som bur i Haugemoen. Hermund og Per er syskindbarn, og so er mina halvsysstre til dei. Men frua si mor og eg er trimenningar av Lundaslegt. Dei har 2 barn i Amerika: Ingvald, f. 9de april 1920, var sjømann, gjekk iland i Amerika 1941; var på Hawaii og Pearl Harbor—vistnok etter bombingi, er no i Chicago; Ingerid, g. m. Kåre Hegstad, overingeniør i marinen, er og i Chicago, Ill. Der er og Kolbein, Hermunds bror og ei syster.

* * *

Den 19de mai var eg beden over til fru Kari Rene—enkja etter Eilev Knutson Rene, og dottori Borghild. Sønnene Knut og Sigurd er i Effi, Minn, og dottori Margretta er i New York. Ho var heim til Norig og i 1947 og var på festen for Amerikanarane.

Det var eit interessant besøk. Fru Kari er født i Lyster, Sogn, dotter etter Sylfest Saude—den bonden, som fylgde Henrik Ibsen yver fjellet til Gudbrandsdalen og skal betegne bonden i "Brand" av Ibsen. Kari hadde Lystraboki av Laberg, men det var noko feil i den om folki hinna, fortalde ho.

there was an empty place that was appropriate, but I wasn't sure. I then went to the burial ground across from the taxi stand and asked the grave digger if there were books with records of the graves. He answered that there weren't books that went farther back than 1892. Minister Barstad had taken the old books and no one knew what had become of them.

My father is buried in the cemetery across from the taxi stand. On his gravestone, it reads that he was born in 1837 instead of 1836. The minister, who evidently provided the information, hadn't investigated, as would be expected. It is correct in the church records for 1836, but when my father was remarried in 1881, it was recorded that he was born in 1837. I have my father's diary, which shows the right date and year.

The 17th of May

There were parades and big entertainments at Vangen that day. The celebration program was held at the sports field across from the high school. There were speeches, music and songs, and then demonstrations of athletics. Something was going on the entire day. It was something to see. The main speaker was the high school principal Bakke. After, there were presentations by the various clubs. I was at the Language Club's show. The chairman there, Mr. Nedkvitne, made much ado that there was an American present and I was instructed to take greetings to the Vossings in America.

* * *

In the evening of May 18, Per Skiple and I visited Hermund Skutle and his wife, who lived at Haugemoen. Hermund and Per are cousins, and so is my half-sister to them. But the wife's mother and I are second cousins via the Lunde lineage. They have two children in America. Ingvald, b. April 9, 1920, is a sailor and landed at Hawaii and in Pearl Harbor—evidently after the bomb attack; is now in Chicago, IL. Kolbein, Hermund's brother and a sister are also there.

It was an interesting visit. Mrs. Kari was born in Lyster, Sogn, the daughter of Sylfest Saude—the farmer, who was guide for Henrik Ibsen over the mountains to the Gudbrandsdal and characterized the farmer in "Brand" by Ibsen. Kari had the bygdebok for Lyster of Laberg, but it had some errors about her family,

Dottori Borghild har vært mykje i foreningane på Vangen og teke part i programmene—serleg i “Voss Spellag.”

* * *

Den 20de mai møtte eg fleire på Vangen. Det var Ivar E. Øvsthus, Hermund Skiple, Pers bror og hans syster, desutan Hans Sygnabere, gift med min trimenning, og fru Gudve Grove, mor til Knut H. Grove, som eg hadde hatt brevvexling med. Eg vart og kjend med fotografist Kristian Herheim, som har slegtningar i Madison.

So var Adjunkt Anders Leiro med meg, som før nemd, til Mølster. Eg såg den dag den forvitnelege Myrevisa av Sylfest Fletre om Lars Nilson Nesheim, nemd i “Vossingen” No. 1 1924.

Som nemd foran vart eg kjend med fotografist Kristian Herheim. Mor hans—Synneva Olavsdr. Herheim har brørne, Olav og Johannes i Madison og Sjur i DeForest og syteri Gyrid ved Sun Prairie, Wis. Eg skulde då helsa hinne og borni frå dei.

So den 23de mai var Kristian med meg upp til Fredheim, Tvinde, der mori budde. Me hadde middagsmat der og tok billete.

Fru Herheim, f. 28de januar 1857; g. m. Lars Sjurson Vinje, død for fleire år siden, tok namne Herheim. Dei har hatt borni: Sjur, d. 1922, g. m. Brita E. Skjervheim, Olav i Tønsberg, gift, kona tysk; Anders d. 1931, g. m. Ingebjørg Hauge, Kolbein, g. m. Sigrud Alland, driver på Helleberget; Brita og David i Flint, Michigan, U. S. A.; Kristian, g. m. Agnes Eiriksdtr. Lirhus, søsterdatter av avdøde Kristi Hegle og Torstein Lofthus, Madison. Georg, g. m. Johanna Ølmheim, Norom, bor hjå si mor på Fredheim.

Efter ein snartur på Tvinno, tok eg på heimvæg. Det var længe før bussen kom, men so kom sagfører Helgeland, som eg hadde treft før, kjøyrande, og der vart fri skyds ned på Vangen.

Om Breidablik til Turlingen.

Den 24de mai tok eg ein tur bortyver til Turlingen, men var ukjend med vegen å gjekk oppyver mot Breidablik. Før eg kom so langt traf eg Isak Hjelle, og han fortalde då om kortaste vegen til Turlingen derfrå. Det gjekk yver Tungeteigen og Mølsterteigen, so der vart nye plassar å sjå. Då eg so kom til Mølsterteigen laut eg spyrgja om vegen vidare, og so laut eg inn, og der vart eit besøk, som av gamle kjendte. Brørne Nils og Anders Gullekson, født Helland, she said. Her daughter has been in the clubs

at Vangen a lot and taken part in the productions—especially in the “Voss Dramatic Society”.

* * *

The 20th of May I met several people at Vangen. I met Ivar E. Øvsthus, Hermund Skiple, Per’s brother and his sister in addition to Hans Sygnabære, who was married to my second cousin, and fru Gudve Grove, Knut H. Grove’s mother with whom I had exchanged letters. I also was acquainted with photographer Kristian Herheim, who has relatives in Madison.

Then adjunct Anders Leiro went with me as mentioned before, to Mølster. That day I saw the fascinating poem by Sylfest Fletre about Lars Nilson Nesheim, included in “Vossingen” No. 1, 1924.

As mentioned before, I knew photographer Kristian Herheim. His mother—Synneva Olavsdr. has the brothers, Olav and Johannes, in Madison and Sjur in DeForest and sister Gyrid in Sun Prairie, WI. I was to greet her and her children from them.

Kristian went with me up to Fredheim, Tvinde, where his mother lived on May 23. We took pictures and ate dinner.

Fru Herheim, b. January 1857, m. Lars Sjurson Vinje, who died several years ago, took on the name Herheim. They had children: Sjur d. 1922, m. Brita E. Skjervheim, Olav, in Tønsberg, married to a German woman, Anders d. 1931, m Ingebjørg Hauge, Kolbein, m Sigrud Alland, works at Helleberg; Brita and David in Flint, MI, U. S. A., Kristian, m. Agnes Eiriksdtr. Lirhus, niece (sister-daughter) of the deceased Kristi Hegle and Torstein Lofthus, Madison.

After a quick trip to Tvinno, I went home. The bus didn’t come for a long time, but then the lawyer Helgeland, who I had met before, came, and I had free transportation down to Vangen.

Via Breidablik to Turlingen

On May 20, I took a walk over to Turlingen, but I was unfamiliar with the route and went up close to Breidablik. Before I went very far, I met Isak Hjelle, and he told me the shortest way from there to Turlingen. It went over Tungeteigen and Mølsterteigen, so I had new places to look at. When I got as far as Mølsterteigen, I had to ask about the way further, so went to a house and that turned into a visit with old friends, the Gullekson brothers, Nils and

budde der. Ein Lars Skaftedal var og på besøk der. Eg vart vist ein beretning om garden og beboere, skreven av Knut Olavson, som i 1861 reiste til Amerika. Sjå om Anders seinare.

So kom eg då til Turlingen. Det var Olav Bårdson Lunde, 90 år gamal, eg vilde sjå. Me var trimenningar, men eg hadde aldri mødt han før. Bedstefar hans, Nils Bårdson Skjelde, født 1798 på Lunde, var bror til mi farmor. Olav vidste berre, att han hadde slektningar på Rene. Han døydde ifjor, 1948. Han fortalde, att han fyst hadde prøvt seg som skræppekar med handel, men det gjekk ikkje so bra, skulde han driva det ærleg. Å so byrja han med snedkerarbeid, og det hadde gjenge bra. Han kjøpte Turlingen, som sonen, Brynjulv, driv. Sjølv budde han serskildt nede ved vegen.

Ein tur til Odda og Tyssedal

Ein av dei plassar eg var tenkt på å sjå var Odda i Hardanger. Forutan å sjå fabrikkdrifti der, hadde eg frå Amerika hatt brevveksling med Alfred Knutson, som bur der, å hadde fått underretning frå han. Der var og slegtingar og kjendte. So kom Mathis Olson Berge med besked, att eg måtte komma inn på Vossalagsmøte i Odda, so der var nok å gå etter.

Og ikkje det aleina. Systemmannen min, Olav Mossefin, sin bror, Anders J. Mossefin, budde der, og so bestemte me oss alle å ta turen derind. Den 28de mai tok me so med jernbanen til Eide, og dampbåten til Odda. Det var moro å sjå fra båten dei historisk kjende plassar i Hardanger -som Utne, Kinsarvik, Lofthus, Aga, og are plasser, eg hadde læse om å træft folk frå.—Æplatræi med blimstor viste seg lang veg.

Industrien i Noreg er blit ein dominerende faktor, om ein ikkje kan segja, den alt dominerande. Jordbruki bera vel enddå prisen, og forgalt var det, om inkje det var so.

Men det eina hjelp det andre, og på den måten er Noreg vorte eit velstilla land med stor framtid. Dei snakka om det Nye Norig, og me, som kan hugsa 50 år attende kan sjå det nye på alle kantar. Ein hjelpefaktor er samferdsla. Fjelli hindrar mindre, å sjøen hjelper meir. Hjelpemidlarne aukar på alle områder.

Eit centrum for storindustri er vorte i det underskjønne Hardanger, der småelvar og fjellvatni har låte samla seg til ei kraftkjelda, som driv dei store fabrikanlæg å produsera kraft til drift på fleire kantar av landet.

Anders lived there. A Lars Skaftedal was also visiting there. I was shown a description about the farms and the residents, written by Knut Olavson, who went to America in 1861. See about Anders below.

Then I came to Turlingen. I wanted to see Olav Bårdson Lunde, 90 years old. We were second cousins, but I had never before met him. His grandfather, Nils Bårdson Skjelde, born in 1798 at Lunde, was a brother of my maternal grandfather. Olav only knew that he had relatives at Rene. He died last year, 1948. He told that he had first tried peddling, but it didn't go very well, if he were to be honest. The he tried carpentry, and that went fine. He bought Turlingen, which his son, Brynjulv, now runs. He lived down near the road.

A trip to Odda and Tyssedal

One of the places I had planned to see in Hardanger was Odda. In addition to looking at the factories there, I had had an exchange of letters from America with Alfred Knutson, who lived there, and had information from him. There were also friends and relatives there. Then Mathis Olson Berge came with a message that I should come to a meeting of the Vosselag at Odda so that was enough reason to get going.

Not only that, my sister's husband, Olav Mossefin's brother, Anders Mossefin, lived there so I decided to take the trip there. On May 28 we rode the train to Eide and a steamboat to Odda. It was fun to see, from the boat, the well-known places in Hardanger such as Utne, Kinsarvik, Lofthus, Aga and other places about where I had read and from where I had met people. There were blooming apple trees and flowers along the way.

Industry in Norway has become a significant factor, if one can't say, the most dominating. Agriculture carries away the prize yet, and it would be unbelievable were this not true.

But one helps the other and in this way, Norway has become a prosperous country with a good future. There is talk of a new Norway, and those of us who can remember 50 years back can see change in all directions. Communication is a great help. The mountains hinder less and the sea helps more. Resources increase in all areas.

Beautiful Hardanger has become a center for big industry; its narrow streams and mountain waters have become sources of power that drive the big production plants and provide power in all parts of the country..

Odda, Tyssedal, og Ålvik med, er no vidtgjetne stadar, som det er verdt å sjå for nokan kvar. Odda er vorten ein by med ca. 3000 inbuarar. Den har vokse opp i mit minne. Det er ikkje berre i Amerika sligt har hændt. Det skjemma då ut noko, att der er som eit stadigt dækje av røyk yver fjorden fra 5-6 fabrikkpipar i Odda.

I Odda fann me fram til Anders Mossefin og der hjå han vart me buande heile 3-4 dagar, og hadde det framifrå godt.

Anders er gift med Askjer Kåresdatter Nå frå Ullensvang, og har 3 barn: Johan, Gudrun g. m. Jerlov Karlson, og Marta, g. m. Knut Myklebust.

Etter å ha set oss ikring i byen, laut eg sjå finna kjendte, og fann so fram til Alfred Knutson. Han er frå Vaksdal og hjalp til å samla stoff til Bruvik bygdebok. Og folk frå Bruvik har og våre kring Madison, Wis. Han samlar og for Hardanger og har ein masse oppskriftor. Det forstår han å ordna, so det let kan finnast att: Utklip klistrar han inn i skrapsbøker og har hyller fulle av dei. Eg vart vel fagna hjå han.

Hjå han fekk eg og sjå om ein prest av Vossaslegt, som eg ikkje hadde full greida på. Det var Olav Knutson Hakastad, son til Knut Larson Haugo, Voss, og Sigrid Torbjørnsdtr. Rygg-(Str.) Olav utvandra i 1857—tok privat undervisning av pastor Nils Brant; var so på Concordia College og Seminar, vart prest ved Rush River, Wis., døydde 1881. Brørne hans var Hakastad—Lars Haugo, Voss, og Torbjørn Haugo, som har ei dottor, Mrs. Olav E. Saude i Madison.

So besøgte Mossefin og eg fru Anna Kindem, enkja etter Lars N. Kindem—brorkona mi sin bror. Lars døydde i 1935 og etterlet seg 8 barn—2 hadde døydt før. Son hans var Leif Kindem, f. 1900, som i 1942 var skåten av tyskarane i Trandumskogen. Han var gift og har 2 barn etter seg. Fru Anna var født på Nordfjordeid, dottor av Bygmeister Olson der. Ho og Lars heldt bryllup hjå hans morbror, Anders Løno, på Aurlandsvangen—og budde so mange år i Bergen. Anders Løno og mi mor var syskinbarn.

Ikkje langt frå Odda er Tyssedal anlæggene. Der er og ein landsby med huse som står på avsatsar oppyver frå sjøen. Der er ikkje rom for nokon større by so bebyggingi er i Odda.

Den 29de mai tok me ein kjøretur derbort og derfrå lika til Skjeggedal, der den store vandbeholder er. Berre den krokede

Odda, Tyssedal and Alvik are now expanded places, worth seeing, each of them. Odda has become a town of about 3000 inhabitants. It has grown up during my lifetime. It's not only in America that this happens. It is spoiled somewhat by the smoke covering the fjord from the 5-6 factories in Odda.

In Odda we found our way to Anders Mossefin's and stayed there 3-4 days and had it outstandingly comfortable.

Anders is married to Askjer Kåresdatter Nå from Ullensvang and has 3 children: Johan, Gudrun m. Jerlov Karlson, and Marta m. Knut Myklebust.

After we had looked around town, I wanted to find those I knew, and found my way to Alfred Knutson. He is from Vaksdal and helped collect the data for the Bruvik bygdebok. People from Bruvik have been and are in the Madison area. He is gathering information for Hardanger also and has a mass of notes. He arranges them so they can be found again. He sticks clippings in scrapbooks and he has shelves full of them. I was well received by him.

At his house, I also learned about a minister of Voss lineage about whom I didn't have full knowledge. It was Olav Knutson Hakastad, son of Knut Larson Haugo, Voss, and Sigrid Torbjørnsdtr. Rygg (Str.). Olav emigrated in 1857— took private instruction from Pastor Nils Brant; was a minister at Concordia College and Seminary, was a minister in Rush River, WI, died 1881. His Hakastad brothers were Lars Haugo, Voss and Torbjørn Haugo, who has a daughter, Mrs. Olav E. Saude in Madison.

Then Mossefin and I visited fru Anna Kindem, Lars N. Kindem's widow—my sister-in-law's brother. Lars died in 1935 leaving 8 children—2 had died before. His son Leif Kindem, b. 1900 was shot by the Germans in 1942 in Trandums forest. He was married with 2 children. His wife Anna had been born at Nordfjordeid, daughter of builder Olson there. She and Lars had their wedding at Aurlandsvangen at his uncle's (mother's brother) Anders Løno—and lived in Bergen for many years. Anders Løno and my mother were cousins.

Not far from Odda is the Tyssedal development. It is a village whose buildings are some distance above sea level. There isn't room for a bigger town so the growth is in Odda.

We drove there on May 29 and from there to Skjeggedal, where there is a large reservoir. The crooked road up over to

kjøyreveg oppyver Tyssedal er eit under å sjå. Dæmma i Skjeggedal er 500 meter lang tvers yver dalen. Ein heil gard er lagd under vantn. Vældige vandleidningar ligg nedover til kraftstationen ved sjøen. Ved sida er høge fjell. Det var ikkje lang stans for oss. Me kom til Odda att før kveld, enndå me stogga ei stund hjå Mossefin sin systerson Jens Skagen.

Om kvelden den 30te mai hadde formannen i Vossalagje, Knut Tverberg, fått saman vossingarne i Skulesalen i Odda, og eg laut då fortelje noko frå Amerika, som syntes å vera vel modteke, og eg vart beden å helse vossarne i Amerika frå dei og.

Neste morgen tok me ein kjøyretur oppover til garden Sanvin—vel ei norsk mils veg frå Odda. Der budde enkja Synneva Knutsdr. Lid Espeland. Eg var beden å bringa helsing til hinne frå systeri, Brita Lid, vis so eg reiste til Odda. Synneva og hinna mann, Haldor Espeland, kjøpte garden på Kinne av meg i 1904. Ho var no yver 80 år, og syntes frisk. Ei dottor var hjå hinne. Johannes Lid, ingeniør i St. Paul, Minn., er hinnas bror. Deira far var Knut Nilson Lid. Komne att til Odda var det å ta avsked og gi oss med bussen på heimveg. Det gjekk fyst til Kinsarvik—ein forunderleg veg hoggjen i fjellet—so med ferja til Eide i Granvin og jernbanen til Voss att.

Til Kvamskogen

Sondag den 1ste juni inviterte syster Synneva oss på ein kjøyretur til Kvamskogen. Einar Rode, gift med syster Britas dottor, Borghild, er sjofør. Han kjøyrde heile familien. Det var Synneva, Brita og mannen Olav Mossefin med døtrene, Borghild, Aslaug, Olga, og so eg.

Turen gjekk om Eide, Alvik, Nordheimsund og vidare oppyver Steinsdalen. Me kryssa yver Fykkesundet på den lange brui. So gjekk det oppyver Tokagjeli—ein vidunderleg veg, hoggjen inn i fjellet lange strækningar og eit svimlande djupn ved sida. Der var noko å sjå.

Komne upp på sjølve Kvamskogen, var der fine fjellstrækningar som ei rollande prærie i Amerika. Der var det, att tyskarane rnodte ein del norske soldater og skyttarlags menn, og 2 norske fall. Kormange tyskarar veit me ikkje. Det var nok mange.

Etter ei kort stans deroppe tok me so på heimvæg.

* * *

Då eg neste dag gjekk bortyver Vangen mødte eg Anders Torbjørnson Hjelle—bror til Kolbein Hjelle i St. Paul, Minn. Og på

Tyssedal is a wonder to see. The dam at Skjeggedal is 500 meters long across the valley. An entire farm was put under water. Immense water mains lead down to the power station by the sea. Along side are high mountains. We didn't stay long. We got back to Odda before nightfall, even though we stopped for a while at Mossefin's nephew (sister's son) Jens Skagen.

In the evening of May 30, the chairman of the Vosselag, Knut Tverberg had assembled the Vossings in the school hall at Odda and I had to tell something about America, which seemed to be appreciated and I was again bid to greet the Vossings from them.

The next morning we drove up to the Sanvin farm—well a Norwegian mile from Odda. There lived the widow Synneva Knutsdr. Lid Espeland. I had been asked to greet her by her sister, Brita Lid, if I went to Odda. Synneva and her husband, Haldor Espeland, bought the Kinne farm from me in 1904. She was over 80, but seemed healthy. A daughter was home with her. Johannes Lid, engineer in St. Paul, MN is her brother. Their father was Knut Nilson Lid. When we returned to Odda, we bade farewell and went by bus homeward. First, we went to Kinsarvik—a fantastic road chopped into the mountain—then ferry across to Eide in Granvin and train back to Voss.

To Kvam forest

On Sunday, June 1, my sister, Synneva, invited us on a drive to Kvamskogen (forest). Einar Rode, sister Brita's son-in-law was the chauffer. He drove the whole family. There were Synneva, Brita and her husband Olav Mossefin with their daughters, Borghild, Aslaug, Olga and then I. The route went via Eide, Alvik, Nordheimsund and further up through Steinsdalen. We crossed the Fykkesund on that long bridge. Then it went up over Tokagjeli—an incredible road, carved out of the mountain for long stretches and a dizzying height along side.

When we had reached Kvamskogen proper, there were nice stretches of mountain that were rolling just like America's prairies. Here it was that the Germans met a group of Norwegian soldiers and rifle club men and 2 Norwegians were killed. How many Germans, we don't know, but there were many.

After a short interlude up there, we went home again.

* * *

When I walked over to Vangen again the next day I met Anders Torbjørnson Hjelle—the brother of Kolbein Hjelle in St. Paul, MN.

jernbanestasjonen vart eg yveraske ved å sjå kjendtfolk frå Madison. Det var Arthur Thompson og frue—interesserte “Sønner av Norge” medlemmer. Dei er frå Kristiansandskanten, men Nils Grimstad er gift med Thompsons syster, og dei hadde besøgt Nils’s mor, Jorun Grimarstad og Berge Grimarstad—nemnte ovanfor. Komin heim at fekk eg telefonbesked frå Anders Sundve om å koma til Sundve.

Til Lid (Kv)

Den 3die juni tok eg ein spassertur fram til Lidgardane i Kvitli. Der var store forandringar med utflytning. I det gamle tun “hitigaræ” på Nere Lid stod berre kårstova etter gamle Josef Ivarson att. Ei dottor-dotter hadde den. Gardshusi var flytte lenger ned, og brukje etter Josef Nilson, lenger mot Rene.

Eg gjekk oppyver til Øvre Lid. Der møtte eg min gamle kjending, Nils Johanneson, som var ute på poteakkoren. Det var ikkje vanskeleg å kjenna han att, å han kjende meg og. Eg laut inn hjå han. Nils har den garden, som morfar min kjøbte i 1850 og seide att i 1854 til Nils’s bedstefar, Nils Johanneson, f. Møn, som og eigde det andre bruke “hitigard” på Øvre-Lid. Husi på det brukje stod som før, men Nils d. y. hadde flytt austom det mot Rene.

Eg hugsar godt gamle Nils Lid og alle søne hans undtaken Steffa som var i Amerika. Det var Knut, som hadde heimabrukje, Johannes det andre, Lars på Nyre—(sjå seinare), og Ivar ved Palmefosson, nemd foran. Steffa i Fergus Falls, Minn.

Nils fylgte meg bort i gamletune, som syskinbarne hans, Nils Knutson, hadde då, og no son hans. Det var interessant å sjå dei gamle husi att. På ein væg hang eit stort billete av gamle Nils, som var ein mykje kjend mann. Bror hans var Lars J. Møn i Amerika. Nils J. d. y. født 1870 er gift med Kristi Raudstad og har 11 børn.

På Tvinno og Sundve

Tirsdag den 5te juni tok eg turen oppyver på væg til Sundve; men bussen gjekk ikkje lenger om morgenen enn til Tvinno. Der kom eg so i snak med Jørgen Knutson, gards eigaren. Han er bror til Lars Tvinde—Sjåspelaren, som då var i Amerika. Jørgen viste meg ikring på garden og let meg sjå inn i gamlestovo, som Lars eig. Der var mykje å sjå—billete å utkråta gamla sakor av ymse slag, som viste, att Lars held arvegodse sit i æra.

At The railroad station I was surprised to see some familiar faces from Madison. They were Arthur Thompson and his wife—interested “Sons of Norway” members. They are from the Christiansand area, but Nils Grimstad is married to Thompson’s sister and they had been visiting Nils’ mother, Jorun Grimstad and Berge Grimstad—mentioned above. I got home to receive a telephone message from Anders Sundve to come to Sundve.

To Lid (Kv)

June 3, I went for a walk out to the Lid farm in Kvitli. There had been major changes with their moving out. At the old farmyard at “now thisfarm” at Nere Lid all that remained was the retirement house of Josef Ivarson. A grand-daughter (daughter-daughter) was using it. The farmhouse had been moved farther down and Josef Nilson’s working was closer to Rene.

I walked up to Øvre Lid. There I met an old acquaintance, Nils Johanneson, who was out in the potato field. It wasn’t difficult to recognize him again and he knew me, too. He asked me in. Nils has the farm that my maternal grandfather bought in 1850 and sold again in 1854 to Nils’ grandfather, Nils Johanneson, b. Møn, who owned “thatfarm” at Øvre-Lid. The buildings were as before but Nils the younger had moved eastward toward Rene.

I recall well old Nils Lid and all his sons with the exception of Steffa, who was in America. There was Knut, who had the home working and Johannes the other, Lars was at Nyre—(see below) and Ivar was at Palmefossen, mentioned before. Steffa was in Fergus Falls, MN.

Nils accompanied me over to the old farm, which his cousin, Nils Knutson, had then and his son. It was interesting to see the old buildings again. On a wall hung a big picture of old Nils, who was a well-known man. His brother was Lars J. Møn in America. Nils J. the younger, b. 1870, married Kristi Raudstad and had 11 children.

At Tvinno and Sundve

Tuesday, June 5, I took a trip up on the road to Sundve, but the bus went no farther than Tvinno in the mornings. I got there, so I talked with Jørgen Knutson, the farm’s owner. He is a brother of Lars Tvinde—the actor, who was in America at the time. Jørgen showed me around the farm and let me look into the old-house, that Lars owned. There was a lot to see—pictures and scrolled-work and old items of every kind, which showed that Lars valued his inherited things.

Utanfor stova er ein lang sætstein. Den sætte Jørgen seg på, og eg tok billete av stova og det heila. Me er og slegtingar å rekna, då oldefarane vore på Lunde var brør.

Andre slegtingar har og but på Tvinno. Torgeir Styrkson Tvinno si kona Marta Torsteinsdtr. Leidal var min morfars syskindbarn. Torgeir med familie reiste til Amerika og døydde nær Blair, Wisconsin. Eg såg gravsteinen yve dei ifjor. Sylfest Bjarneson Tvinno var og av slegti og har mange etterkomarar i U. S.

Men so til Sundve. Då det vart længe å venta på neste bus, tok eg på væg tilfods, og kom soleis til Sundve samtidig med bussen. Anders stod ved vegen å såg på bussen, om eg kom, då eg svinga oppyver til husi hans. Han undra seg på kva kar detta var, men kom då straks etter.

Det var eit forvitneleg tid på Sundve. Eg vart værande der neste dag å noko på 3dje dagen. Det er Anders, som no er sogeskrivar på Vossastrondi, og skal få ut bygdaboki der. Då mina ættargreinar og er innblanda med strandafolk, var det gildt å få greida på dei. Serdeles gildt var det å få veta om slegte til Olav Bottolfson Sundve, og sjølvsaft om Elling Eielson si ætt. Eg fekk greida på det og meir.

Anders Sundve, f. på Sundveshaugen 1873, son av Rognald Olavson, f. Brekke, og Gjertrud Ingebriksdr. Sundve—brordotter til Elling Eielson. Hans far, Rognald, var morbror til Olav Brekke, Per Sivles kammerat og kommunemann. Han og familie budde på Sundveshaugen til 1885, då han yvetok ein gard på Sundve etter kona sin bror.

I ungdommen dreiv Anders med snedkerarbeid. Seinare med hellearbeid på Saude. I 1906 yvetok han garden frå foreldri. Han har bygt nye hus og dreve garden godt upp. Ellers har han hat mange interesser. Medlem av heradstyre har han vore i 15 år, formann i fattigstyret, formann i yverligningsnemdi, medlem av skulestyret m. m. Han er med i bygjenemdi for gamleheimen, bygging av slagtehus, nemdi for Handelslaget, revisor i hestetrygdlaget, formann i Brandtrygdlaget, formann i Elektricitetsnemdi og har vore med på skylddeilingar og odelstakstar. Han var gift med Barbrå Eriksdr. Saude og har sonen Eirik, som i 1927 yvetok garden. Han vart eg og godt kjendt med, som me ska sjå. Anders sin bror, Lars, bur i LaCrosse, Wis. Ei syster, Mrs. Stole døydde i Mt. Horeb, Wis.

* * *

Frå Sundve gjekk eg nedyver til Skjelviki og upp i Bjorkelid where David

Outside the front door, there is a long stone bench. Jørgen sat on it and I took pictures of the house and all of it. We are relatives, if you were technical, since our great grandfathers at Lunde were brothers.

Other relatives of mine have also lived at Tvinno. Torgeir Styrkson's wife Marta Torsteinsdtr. Leidal was my maternal grandfather's cousin. Torgeir, with his family left for America and he died near Blair, Wisconsin. I saw his tombstone over there last year. Sylfest Bjarneson Tvinno was from the family and has many descendants in the U. S.

But, onward to Sundve. As I had to wait quite a while for the next bus, I started to walk and made it to Sundve the same time as the bus. Anders was standing by the road waiting for the bus when I came swinging up to his house. He wondered who this fellow might be, but soon realized who.

It was an remarkable time at Sundve. I stayed through the next day and part of the third. Anders is the historian at Vossestrand and shall write their bygdabok. Since my family tree is intertwined with strand people, it was gratifying to learn about the lineage of Olav Bottolfson Sundve and, of course, about Elling Eielson's origin. I learned that and more.

Anders Sundve, b. at Sundveshaugen in 1873, was a son of Rognald Olavson, b. Brekke and Gjertrud Ingebriksdr. Sundve—niece (brother-daughter) of Elling Eielson. His father, Rognald, was Olav Brekke's uncle (mother's brother), Per Sivle's comrade and local politician. He and his family lived at Sundveshaugen until 1885, when he took over a farm at Sundve after his brother-in-law.

Anders was a carpenter when he was young. Later he worked at flagstone paving at Saude. In 1906, he took over the farm from his parents. He has built new buildings and improved the farm. He has many other interests too. He has been on the herred board for 15 years, chairman of the Poor Committee (Welfare), chairman of the assessment committee and member of the school board, among others. He is on the building committee for the home for the aged, the building of the slaughterhouse, on the Co-op committee, auditor of the horse insurance company, chairman of the fire insurance committee and the Electric Board and has helped with bankruptcies and estate appraisals. He was married to Barbrå Eriksdr. Saude and had a son, Eirik, who took over the farm in 1927. I also knew him well, as we shall see. Ander's brother, Lars, lives in LaCrosse, WI. A sister died in Mt. Horeb, WI.

* * *

From Sundve, I walked up to Skjelviki then to Bjorkelid where David Person

Person Skjelvik, bror til Sivert Shelvik i Madison budde. Eg skulde bringa helsing frå han. David var då yver 80 år, frisk og pratsam. Han døydde seinare på året.

Då eg sovidt var kommen ned i vegen att frå Bjørkelid, kom Einar Rode, gift med systerdottor mi, kjøyrande med 6 Myrkdalingar—deriblandt Mikkel Bystøl. Dei gjordoe rom for meg og, so det gjekk snart heim att. Mikkel hadde besked frå min gamle ven, Styrk Hyrt, att eg måtte vitja han. Ein son hans var med i laget og.

Lands-spelemann Stemna

Samme dag kl. 3 efterm. byrgja Spelemanstemna på fela i Høgskulesalen på Seim. Då eg gjekk til middag på syster, Synnevas restaurant træfte eg att Eirik Sundve og Mikkel Bystøl, og etter me so hadde fåt mat, gjekk me saman ut til Seim. Der var ikkje mindre enn 30 spelemenn samla og fult hus med ålyttarar. Spele var på Hardangerfela undtagen to frå Gudbrandsdalen som spelte på flatfela. Der var mykje framifrå spel og det kunde vera vanskjeleg å segja, kven var bedst. Eirik Sundve, som sjølv er ein god spelar, men ikkje i tevlingi, var ikkje ganskje einig med domarane i alt og noko grund for det tykte eg og, der var. Etterpå var der oppvisning i dans. Det var moro å sjå på dei forskjellige dansarar. Det var ikkje mykje ligt Amerika dans. Om kvelden var der idrets oppvisning og dans på idretplassen.

Sondag den 8de juni var eg beden yver til Skjelde Herberge. Der var ein Pastor Smith med frua frå Skotland, som eg kunde snakka med å fylgja til kyrkja. Eg gjorde då det. Pastor Fjose gjorde ei god preik, og presteparet syntes å lya med stor upmerksamheit. Etterpå gjekk Pastor Smith i en fart bort til Fjose, helste å takka for preiki. Eg slap væra tolk. Pastor Fjose snakke godt engelsk med dei. So trefte me der og pastor Olaf Rustad, som eg hadde hat brevveksling med i U. S. og som arbeidde med boki "Ru-staetti". Han kom dagen etter yver til Synnevas restaurant og me såg på noko av hans uppskriftor.

Selskap på Bryn

Tirsdag den 10de juni, var eg i familiefest på Bryn hjå mine tremenningar, Torgils og Ingjerd—borni etter Olav Jonson Lid Bryn. Deiras syskind, Johan og Anna Bryn frå Rjukan var der då og, desutan fru Synneva Aslesdr. Lid, gift med Olav Kolve, Ingerid Jonsdr. Kolve, gift med banemeistar Eirik Almenningen, Olav Bryn, d. y., Per L. Skiple, frå Seattle, Wash. Og Ingerid Margrite Molstad, kvem der.

Skjelvik, Sivert Shelvik's brother in Madison, lived. I was to greet him. David was over 80 years, but healthy and talkative. He died later that year.

When I had just got down in the road from Bjørkelid again, Einar Rode, who is married to my niece (sister's-daughter), came driving with 6 Mørkdølingers—among them Mikkel Bystøl. They made room for me so I was soon home again. Mikkel had a message from my old friend, Styrk Hyrt, that I must visit him. A son of his was in the group.

National fiddler's contest

On that same day at 3:00 P. M., there was to be a fiddler's competition at the high school at Seim. When I went for dinner at my sister's restaurant, I met Eirik Sundve and Magne Bystøl again and we all went out to Seim. There were no fewer than 30 violinists there and a full-house of listeners. They played on Hardanger fiddles with exception of two Gudbrandsdøler who played the flat violin. There were many outstanding performances and it was difficult to say who was best. Eirik Sundve, who is himself, a good violinist, but wasn't competing, didn't exactly agree with the judges in everything and I think there was a basis for that, too. Afterward, there were dance performances. It was fun to see the different dancers. It was so unlike American dancing. There were gymnastics exhibitions in the evening, as well as more dancing, at the athletic field.

I was invited over to the Skjelde Shelter. There was a Pastor Smith and his wife from Scotland, whom I could accompany to the church. So I did that. Pastor Fjose gave a good sermon and the ministerial couple seemed to listen with a great deal of attention. I didn't have to be an interpreter. Pastor Fjose spoke good English with them. Then we also met Pastor Olaf Rustad, with whom I had exchanged letters in the U. S. and who was working on the book "Ru-lineage". The next day he came to Synneva's restaurant and we were able to examine some of his notes.

Gathering at Bryn

Tuesday, June 10, I went to a family gathering at my second cousin's, Torgil and Ingjerd—children of Olav Jonson Lid-Bryn. Their cousins, Johan and Anna Bryn from Rjukan were there also, as well as Synneva Aslesdr. Lid, married to Olav Kolve, Ingerid Jonsdr. Kolve, married to stationmaster Eirik Almenningen, Olav Bryn, the younger, Per L Skiple, from Seattle, WA and Ingerid Margrite Molstad.

Den ældste i laget var eg, f. 1872, og eg kom til å tenkja på ein historie, far min fortalde. Mor til Olav Jonson Lid, Ingjerd Arnesdr. f. Nygrytten, var far-far min si syster. Tre av borni hinna helt bryllup saman. Det var kjendt som "Stora-bryllupet på Sygnabære". Gifte var Olav Lid, gift med Marta Askjeldsdr. Frambere—foreldre til yvernemde Torgils og syskind; Syneva Lid, g. m. Asle Brynjulvson Reime—foreldre til yvernemde Syneva Asledtr. Lid, og Gunhild Lid g.m. Anders Anfinson Sygnabære. Deiras dottor, Anna g. m. Hans Bere, var død.

Foreldri mine var då i detta bryllup og hadde meg med - 1 år gamal. So skulde mor mi om morgonen hjelpa med kokingi, og far skulde passa på meg. So kom spelemannen, Hans Skutle, og sa til far: "No ha eg ikkje sove i heila nat. Lat oss ga bort i lødo å legja oss til sova ei stund." Ja, so gjort. Far tok meg med, og eg vart lagt i høye med dei. Om ei stund vart far uppreven til å hjelpa få upp eit stort tre i tune. So vart spelemannen uppreven, til å spela. Han hadde grave sig ned i høyet. Då han reis upp kastade han uforvarande høy yver meg. Då mor såg far ute, kom ho å spurde, kvar eg var. Ingjen kunde finna meg, og der vart eit heilt uppstuds. Endeleg tok far til å grava i høyet å fann meg fram. Ja, dette vart eg fortald meir enn ei gong.

Før me skuldest på Bryn tok me billete av laget og eg vart beden av Johan Bryn å komma om på Rjukan, då eg vilde til Oslo. (Sjå seinare).

Ein tur upp i Reppen

Den 12te juni tok eg ein tur upp i Reppin for å sjå des-se gamle ættargardene mine—Leidal, Fletre, Nesheim. Der var fjerne slektningar på dei alle og likaso på Hefte og Griotland. Eg tok da bussen til Tvinno att å gjekk fyst til Leidal. Der laut eg venta å få middag hjå Sjur Anderson å kona Brita som rekna seg islegt med meg, då ho stammar frå Torstein Ivarson, bror til mi oldemor. Sjur fortalde meg om gamle garden. Husi er no flytt på grund av skredor. So gjikk eg om Hefte til Fletre å snakke der med Ranveig, f. Hefte, enkja etter Tormod. Ho døydde ifjor (sjå om Sønne). Alle husi på Fletre er flytte frå dei gamle tufter. Der er 3 gardsbruk. Tipoldefar min eigde heile garden.

So gjekk eg til Nesheim. På denne garden er då no-ko av det gamle Voss å sjå. Husi er yver 200 år gamle. Yve stovedøri Seattle, WA, and Ingerid Margrite Molstad

The oldest in the group was I, b. 1872, and I thought of a story that my father used to tell. Olav Jonson Lid's mother, Ingjerd Arnesdr. f. Nygrytten was my paternal grand-father's sister. Three of her children were going to have their weddings together. It was known as "The big wedding at Sygnabære". The marrieds were Olav Lid, marrying Marta Askjeldsdr. Frambere—parents of the above-named Torgils and her siblings, Synneva Lid, m. Asle Brynjulvson Reime—parents of the above-named Synneva Aslesdr. Lid and Gunhild Lid m. Anders Anfinson Sygnabære. Their daughter, Anna, married to Hans Bere, was dead.

My parents went to this wedding and took me along—1 year old. Then in the morning, my mother was to help with the cooking, and my dad was going to baby-sit me. Then the fiddler, Hans Skutle, came and said to him: "I haven't slept the whole night. Let's go over in the hayloft and sleep for a while". Yes, that was done. My father took me along and I was laid in the hay near them. In a little while, my father was summoned to help erect a tree in the yard. Then the fiddler was called to start playing. He had dug himself down quite deep in the hay and when he got up, he unwittingly threw some hay over me. When mother saw my father outside, she asked where I was. No-one could find me and there was a big commotion. Finally, my father dug into the hay and found me. Yes, I had been told this many times.

Before I went to Bryn, I took pictures of the whole group and I was invited by Johan Bryn to come to Rjukan when I went to Oslo (see later).

A trip up to Reppen

June 12, I took a trip up into Reppen to see these old heritage farms of mine—Leidal, Fletre, and Nesheim. There were distant relatives on all of them and also Hefte and Grjotland. I took the bus to Tvinno again and first went to Leidal. There I expected to get dinner with Sjur Anderson and his wife Brita who figured they were related to me because she descends from Torstein Ivarson, a brother of my great-grandmother. Sjur told me about the old farm. The house has been moved because of landslides. Then I walked via Hefte to Fletre and talked with Ranveig, b. Hefte, Tormod's widow. She died last year (look about Sønne). All the buildings at Fletre have been moved from their old foundations. There are 3 workings. My great-grandfather owned the entire farm.

Then I went to Nesheim. We can see some of the old Voss at this farm. The building's

står årstallet 1735. Det er rotstova med jernbjelke i midten og halvlem. Væggene var flatøkse timber. Lofte skulde vera ældre enn stova, men årstal var ikkje å sjå. På ein murstein under løda stod Ano 1797 N.S.S.N. (Nils Steffenson Nesheim. Arnbjørn Guttormsen på Nesheim 1563, meiner eg, er min stamfar i ei lina.—Seinare kjem ara linor til, og no er enddå ei an grein av slegti mi kome der—Nils Olavson Saude kjøbte Nesheim for nokon år sidan, og borni hans: Johannes Nilson, og systrene Brita of Åsa driver no garden.—Slegtskape stammar frå Flatlandsmoen. Olav Ivarson Saude og Anna Ivarsdr. Rogne, mi oldemor, var syskind frå Flatlandsmoen. Johannes viste meg ikring—enddå bortanfor Nesheimsviki kvar der truleg hadde vore ein gamal gard, no gløymd, og der var vist ein gravhaug.

Eg tok billete av Johannes utfor gamle stova. So gjekk eg bortyver til Griotlandsmoen.

Ei gamal saga fortel, att kyrkja på Voss skulde byggjast der, og lærar Knut Bjørgås hadde eit interessant stykje i "Vossebygdena" om sine undersøkjingar på Griotlandsmoen. Eg vilde då og sjå etter, og fann, att Bjørgås hadde ret i sine slutningar. Mendo eg stod, å grunda på det, eg såg, kom gardseigaren, son efter Anders Ivarson Griotland, og han viste meg merkjesteinar, og gravplassar. Ein masse stein for mur om kyrkjegarden var framkjøyrd og låg der.

Tyskarane vilde bygja Barakker der, men, då dei høyr-de, att der hadde vore kyrkjegard med gravplads, let dei det vera. Erlend på Griotland er nemd i 1300 talet, og Erlend Unge, nemd seinare, er vel son hans.

Bryllup på Helleve

Den 13de juni var John og Knut Glimme og eg i bryllup. Me gjekk om dagen bort til kyrkjelealdet for å sjå brudfolkje. Der såg fru Ingebjørg Kinne meg, og so kom ho, og sa, att eg skulde vera med til bryllupsgarden. Eg sa, att eg hadde tvo kamerater frå Amerika her med meg. Kven var dei? Då ho høyrde namni skulde dei og vera med. Bryllupe var helde på Helleve hjå Anders Olavson, f. Gjoastein, g. m. Ingebjørg Kinne si brordottor, Kristi. Det var eit fagna bryllup. Heila Tjukkebygdi var vist med.

Selskap hjå Olav Ullestad

Den 14. juni var eg i selskap hjå min gamle skulekamerat—Kaptein og handelsmann Olav Sjurson Ullestad. Der var og Johan O. Bryn frå Rjukan. Det var

are over 200 years old. Over the door to the living room is carved the year 1735. It is a cottage with a rafted ceiling and an iron beam in the middle with a half balcony. The walls were flat-hewn logs. The storehouses were supposed to be older than the house but there were no dates. On one of the foundation stones of the hay barn was written Ano 1797 N.S.S.N (Nils Steffenson). Arnbjørn Guttormson at Nesheim, I say, is a forebear in one of my lines—later joined by other lines and now we even come to the branch we have here—Nils Olavson Saude bought Nesheim some years ago and his son Johannes Nilson and Brita of Åsa now work the farm—the lineage comes from Flatlandsmoen. Olav Ivarson Saude and Anna Ivarsdr. Rogne, my great grandmother was sblings at Flatlandsmoen. Johannes showed me around—even across from Nesheimsviki where there had undoubtedly been an old farm, now forgotten, and showed me a burial mound there.

I took some pictures of Johannes outside the old house. Then I went over to Griotlandsmoen.

An old legend says that the church was to be built here, and teacher Knut Bjørgås had an interesting piece about his research in "Vossebygdena" about his investigations at Griotlandsmoen. I wanted to look too, and found a basis for his conclusions. while I was standing, pondering this, the farm owner, Anders Ivarson's son, came and showed me the gravestones and the burial plots. A huge amount of stone lying there, had been hauled for the wall around the church yard. Erlend on Griotland is named in the 1300's and Erlend the Younger, mentioned later, is most likely his son.

Wedding at Helleve

John and Knut Glimme and I went to a wedding on June 13. That day we went over to the church entrance to see the wedding party. There fru Ingebjørg Kinne saw me and came and said that I should come along to the wedding reception. I said that I had had two partners from America here with me. "Who are they?" When she heard their names, she said they should come, too. The reception was held at Helleve, at Anders Olavson's, he was born Gjøastein, m. Ingebjørg Kinne's niece (brother's daughter), Kristi. It was an excellent wedding. All of Tykkebygdi was there.

Party at Olav Ullestad's

July 14 I was at a party at my old schoolmate—Captain and storekeeper Olav Sjurson Ullestad. Present was Johan O. Bryn also. It was an enjoyable gathering.

eit hyggjeleg selskap. Olav sin son, Sigurd, som er dyrlækjar, hadde våre på studiereis i Amerika og kom heim att med "Stavnagerfjord" samtidig med meg. Olav hugste skuledagane vore. Me gjekk tilfods frå Bergen mest heile vegen til Voss.

Johan Bryn mindte meg om att å koma til Rjukan, og det fekk han erfara, att eg gjorde.

Til Lid-grendi i Raundalen.

Den 17de juni tok eg ein tur ut i Raundalen. Der vidste eg, att eg hadde mangje fjerne sléktningar, og eg likte å sjå gardane kossen—Med Knut Hanson Grove hadde eg hat brevveksling fra U. S. og han bad meg ut der, om eg tok turen til Voss. Eg tok då toget til Grove. Knut stammar i ei lina frå Sylfest Brynjulvson Fletre, min stamfar, og i ei ann slegtslina frå Anders Jonson Nera-Kyte,—og min stamfar. Knut var gild å fylgte meg frå gard til gard. Fyst gjekk me til Lassahaugen, so Davidhaugen, Rundehaugen der er ein gamal gravhaug. Frå den var der god utsigt. So gjekk me tilbakors og vidare til Kolve. Snakte der med Olav Knutson Lid—ein tremning; gjekk so til Lid og snakte med Brynjulv Asleson—ein ann trimenning, so til Kvåle og Øyaflåten. På Kvåle hadde eg tremenningarne Johan og Nils som bae var døde—men Nils hadde ein son, som var kyrkjevergja ved kyrkja på Øyaflåten. Han var der, og eg fekk sjå in i kyrkja, so tok eg billete av dei utfor kyrkja. Derfrå gjekk me til Grove att og hadde mat. So tok eg med toge att heim.

Kven var Knute Nelson sin rette far?

På toget tilbakors frå Raundalen trefte eg saman med Haldor Graudo og Odd D. Kløve. Millom anna prat vart eg då av Haldor Graudo spurd eit spursmål, som eg fleira gonger har vore spurd i Amerika: "Veit du kven som var rette far til senator Knute Nelson?" "Nei, eg kunde ikkje sikkort segja det, men eg har høyratt att det skulde vera ein handulsmann på Evanger" svarde eg. "Ja, han Odd Kløve har det greitt nedskreve han, so hjå han kan du få sjå det", sa Graudo. "Ja det må eg få sjå då", sa eg til Kløve, og det skulde eg få, svarde han.

Alt frå Knute Nelson var født har der nok vore tvil om kven som var hans rette far. I kyrkjeboki står det, att det var Helge Knutson Styve—vistnok skreve av presten sjølv. Men so har der vore skreve med ei ann håndskrift: "Indmeldt av Lars Larson Evanger og Anders Sjurson Evanger." Tvilen har snart vist seg, og so har nokon vilja

Olav's son, Sigurd, a veterinarian, had been to America to school and came back on the "Stavnagerfjord" the same time I did. Olav recalled our student days. We walked almost all the way from Bergen to Voss.

Johan Bryn reminded me to come to Rjukan and I promised that I would.

To the Lid neighborhood in the Raundal

I made a trip out to Raundal on June 17. I knew that I had many distant relatives there and I rather wanted to see how the farms were.—I had had an exchange of letters from the U. S. with Knut Hanson Grove and he had asked me to come out there if I ever came to Voss. I went by train as far as Grove. Knut is from a line from Sylfest Brynjulvson Fletre, my progenitor, and another descendancy line from Anders Jonson Nera-Kyte, also my progenitor. Knut was nice to guide me from farm to farm. First, we went to Lassahaugen, then Davidhaugen and Rundhaugen, where there was an old burial mound. There was a good view from there. Then we went back and farther on to Kolve. There we talked with Olav Knutson Lid—a second cousin, then walked to Lid and met Brynjulv Asleson—another second cousin, then to Kvåle and Øyaflåten. At Kvåle, I'd had the second cousins Johan and Nils, both were dead—but Nils had a son, who was the church warden. He was there, so I got to look into the church, and I photographed them outside. From there, we walked back to Grove and ate. Then I went home by train.

Who really was Knute Nelson's father?

I shared the train ride back from the Raundal with Haldor Graudo and Odd D. Kløve. Among other conversation, Haldor asked me a question that I had often been asked in America. "Do you know who the real father of Senator Knute Nelson was?" "No, I couldn't say for sure, but I had heard that it was a storekeeper from Evanger", I answered. "Yes, Odd Kløve has it nicely written down, so you can see it at his place", said Graudo. "Yes, that I have to see", I said to Kløve and "that you shall", he answered.

Ever since Knute Nelson's birth, there has been some doubt about who was the right father. In the church register, it is recorded as Helge Knutson Styve—evidently written by the minister himself. But, then next in a different handwriting it says "Recorded by Lars Larson Evanger and Anders Sjurson Evanger". The doubt soon arose so it appeared someone wanted

hat bere greida på det, ser der ut til. Eg såg sjølv i kyrkjeboki, det som står der.

Då ingjin av næraste slektningar no leve, so kan det utan å ga noken for nær, gå an å behandla denne saki. Her er nemleg fleire historiar og gjissinger om farskape til Nelson, ja, og noko meiningslaust, som må setjast ut av betraktning.

Spursmålet er då fyst om Helje Styve var Nelsons rette far. På det meinar eg å kunna svara, att han ikkje var. Fleire ting peikar i den retning. Då Nelson og mori i 1849 reiste til Amerika, reiste og Jon Bjørgås med familie til Amerika. Han la ut reise pengar for dei. Men Bjørgås hadde kona og vist 10 born. Det er lite truleg, att han kunde avsjå pengar til dei, utan att han hadde fengje dei hjå nokon, som hadde interessa av, att dei reiste. Hjå Helge Styve ell hans folk var det nok ikkje. Far hans var død i 1832. Helge reiste til Amerika i 1844 og døydde der i 1846 i fattigdom, so det er eit spursmål, kven gav Bjørgås pengarne. Me ska sjå nedanfor.

Nelson brugte fyst namne Helgeson, men etterat mori i 1850 var gift med Nils Olson Grotland, tok han namne Nelson. Dei segja, att namne skjemme ingjin, og Helgeson-namne hadde det ikkje vore noko skam å brugt, kva det angår. Men Nelson-namnet var nok det retta, som me ska sjå.

Eg har tvo biografi listor her, utfylt av Nelson sjølv eigenhandig. I dei har han utfylt alle spursmål greit nok undtaten spurgsmålet: Din fars navn, når og hvor født og livsstilling?" På det har han ingjenting svart. Det synest eg avgjer spursmålet med hensyn til Helge Styve. Der kan ikkje vera tvil om, att Nelson vilde ha skreve Helge sit namn, dersom han trudde, att det var hans fars namn. Noko ant namn kunde han sjølvsagt ikkje skriva, då han viste, kva der stod i kyrkjeboki. Då Nelson fyltde ut dessa listna, var han ein gamal man, so det hadde ikkje noko serleg å segja med hensyn til hans stilling, kva han skreiv. Men for historien si skuld vilde han ikkje att Helge Styve skulde ærast på grund av ham.

So kjem me til spursmåle kven rette far til Nelson var. Ved tankjen på det, kjem eg ihug korleis eg fyst hørde om Nelson. Elste bror min, Sjur, var kring 1883 i Madison og stundom i Deerfield, Wisconsin, kvar alle gamle kjenningar og nære slektningar til Nelson var. So i eit brev til oss heima nemde han om ein vossing, Knute Nelson, som var valgt til ein høg stilling i Amerika. Det var då han vart congressman. Kva

more details. I, myself, looked in the church register, at what was written there.

Since no one of the nearest relatives is alive now, we can deal with this matter without offending anyone. Here we find a number of stories and guesses about the fatherhood of Nelson, yes, and they are rather meaningless, so we must discard them.

The first question is if Helge Styve was Nelson's father. This I can answer, that he was not. Several clues point in that direction. When Nelson and his mother went to America, Jon Bjørgås and his family traveled with them. He lent them fare money. He had a wife and 10 children. It is unlikely that he could afford this unless he had been reimbursed by someone who desired them to leave. It wasn't Helge Styve or his people. His father had died in 1832. Helge went to America in 1844 and died penniless, so there remains the question. "Who gave Bjørgås the money?" We shall see below.

Nelson first used the name Helgeson, but after his mother married Nils Olson Grotland in 1850, he changed it to Nelson. They say, that a name shames no-one, and in any regard, there was no shame in using the Helgeson name. But Nelson is the proper name, as we shall see.

I have two biographical questionnaires in Nelson's own hand. In them, he has answered all the questions except: "Your father's name, when and where born and occupation?" Here, he answered nothing. That seems to answer the question with regard to Helge Styve. There can be no doubt that Nelson would have written Helge's name, if he believed that it was his father's name. He, naturally, couldn't write any other name because he knew what was written in the church register. He was a fairly old man when he filled this out so whatever he wrote would have no significant effect on his position. But for the sake of history, he didn't want that Helge Styve should be honored on the basis of him.

Now we return to the question of who was the right father of Nelson. When I think about it, I recall how I first ever heard about Nelson. My oldest brother, Sjur, about 1883, spent his time partly in Madison and partly in Deerfield, WI, where all the old friends and near relatives to Nelson were. So in a letter to us at home, he mentioned a Vossing, Knute Nelson, who had been elected to a high position in America. It was when he was elected to Congress. What

det var vidste ikkje eg då, men eg spurde far min kven den gilde vossingjin, Knute Nelson, var. Då hugsar eg godt, att far min trekte litevetta på oksli og sa, att han var bror hans Eirik Himle. No hadde det straks før vore noko snak om han Eirik, so eg vidste om han, og det vart ikkje meir sagt om det. Eg vart minto om Eirik Himle, då eg i 1925 trefte son hans i Minneapolis. Seinare fekk eg etterkvart vita meir om Nelson både i skrift og tale. Ei bok kom og ut i Amerika om han, og det var kanskje då eg fyst høyrede att Styve var innset som Nelsons far. Om det fekk eg i visso full besked i 1912, då eit skrift "Den Nye Heimen" var utgåve under Gange-Rolfs festlegheitna i Fargo, N. Dak. I det var bae fars å morsslegti til Nelson innteke etter ein granskar i Bergen.

So i 1920-åri fekk eg dei fyrenemde slektslistor, som Nelson hadde utfylt—den eina frå Guvernør Nestos, den ara frå Knut Henderson. Straks etter trefte eg Henry Nelson, Knutes halvbror, og eg vilde då høyra, kva han sa om kven som var Nelsons far. Han liksom kviskrade bort i øyra mitt at det var Helgje Styve. Han reiste fyrst til Amerika og skulde få til eit hjem, og so skulde Knut å mori komme etter. Ja, det høvde godt nok, men eg tykte han sa det so dulgt, at ein kunde tru, kva ein vilde.

I 1927 var høgsteretsdommar Odd J. Vinje til Norge på besøk hjå slektningar og are. Unde eit besøk hjå David O. Klyve—syskjinbarne sit, fortalde Klyve han, att. Knute Nelson sin far var ikkje Helgje Styve, men ein handulsmann på Evanger. Vinje kunde ikkje hugsa namne att, då han fortalde meg om det etter han kom til Amerika att, men det var ein slegtning av han, so han og meintest ve islegt med Nelson. David Klyve hadde fortalt han, att ho Ingebjørg Kvilekvål, mor til Nelson, hadde tent hjå hanlelsmannen på Evanger, og ho og handelsmannen hadde då komme i for intimt forhold til einan, so han Knute var resultatet. Mor til handulsmannen vilde då slet ikkje att sonen, som var av so gjilde folk skulde gjifta henne. So betalte ho han Helgje Styve, som gjekk mykje å drak på Evanger, for å ta farskape på seg å reisa til Amerika. Ho Ingebjørg gjek so å gnog på dei efter hjelp ,og so fan dei det best å få henne og yve til Amerika, der ho hadde ein bror som kunde hjelpa hinne. Då ein nabo vilde til Amerika, let mori til handulsmannen han få pengar for å ta Ingebjørg og guten med seg. So langt fra Dommar Vinje.

Men no var det å sjå, kva han Odd, son hans David Klyve hadde nedskreve, og den 22. oktober tok eg turen til Klyve

it was, I didn't know then but I asked my father, "Who was that splendid Vossing, Knute Nelson?" I remember well that he shrugged his shoulders a little and said that he was a brother to Eirik Himle. There had just been some talk about Eirik, so I knew who he was. That was the end of it. I was reminded of Eirik Himle when I met his son in Minneapolis in 1925. I gradually learned more about Nelson from both writings and talk. In America, a book was published about him, and maybe it was from that that I first heard that Styve was the supposed father of Nelson. I got full information about it in 1912 when a periodical "The New Home" was published during the William the Conqueror" celebration in Fargo, ND. In it both Nelson's mother's and father's lineages were included as written by a researcher in Bergen.

Then in 1920, I got hold of the aforementioned family questionnaires that Nelson had completed—one from Governor Nestos and the other from Knut Henderson. Soon after, I met Henry Nelson, Knute's half-brother and I wanted to know who he said was Nelson's father. He whispered in my ear that it was Helge Styve. He went ahead to America to get a home, and then Knute and his mother would come later. Yes, that suited well enough, but I thought he said it so guardedly that one would believe what he said.

In 1927, Supreme Court Justice Odd J. Vinje went to Norway to visit relatives and others. During a visit to his cousin David O. Klyve—Klyve told him that Knute Nelson's father wasn't Helge Styve, but a storekeeper at Evanger. He couldn't recall the name when he told this to me on his return to America again, but it was a relative of his, so he insisted he was related to Nelson. David Klyve had told him that Ingebjørg Kvilekval, Nelson's mother, had been in service for a storekeeper at Evanger, and she and he had been too intimate with each other, and Knute was the result. The storekeeper's mother certainly didn't want as gentle person as her son, to marry her. So she paid Helge Styve, a drinker in the Evanger area, to assume the fatherhood, then go to America. But Ingebjørg pestered them so much for help that they thought it best that she should go to America too. She had a brother there, who could help her. When a neighbor was leaving for America, she gave him money to take along Ingebjørg and her boy. All this was according to Judge Vinje.

But now I wanted to see, what Odd, the son of David Klyve, had recorded and on

—ikke berre for å sjå, kva som var skreve om farskape til Knute Nelson, men og for å sjå att den gamle garden, som eg hadde høyrte mykje om som liten gut og seinare, som eg ska fortelja meir om nedanfor.

Det som Odd Klyve hadde nedskreve var svar på eit brev til Lars Knutson Kvarekvål. Lars Kvarekvål hadde fortalt om detta farskape til Knute Nelson, og so likte Klyve å få det i skriv. Svare var då soleis: Ved ein skylddelingsforretning på Helleve var Knut N. Lie, Odd Mølster, David O. Klyve og underskrevne mødte fram som lagrette. Etter at me hadde gjort arbeidet ifrå oss vart me sitjande ei stund å prata. Då det var detta året Knute Nelson var heima kom prate inn på han. Knut Lie, som var ein svært god kjenning av Hermund Himle og ein av hans bedste tillidsmenn, fortalde då etter honom, at det var ikkje Helge Styve, men Hermund sin bror, Ivar Nilson Evanger, som var Knute Nelson sin rette far. Ingebjørg Kvilekval tente hjå Iver sine foreldre, og der vart eit kjerleghetsforhold millom hinne og Ivar. Ivar vilde svært gjerne ha gjefta seg med hinne, men mori—ho Brita, tykte, at han som var son i ein so rik og mektig heim, laut sjå å finna ei, som stod meir på jamhøgde med han. For å hindra giftarmålet og for å lempa det til so Ingebjørg ikkje skulde turva angra formykje, betalte ho Helge Styve ein heil som pengar for å overta Ivar sit ansvar.

Vidare fortel Kvarakvål—vistnok etter eigen undersøking: Helge var og av velstandsfolk og dertil jordagut på Styve, men var nok heldes ein noko karakterlaus kar. Jentehandelen hans van ikkje bifald i heimen, serleg—etter det eg veit—hjá far hans. Helge slog seg på drykk, drog over til Amerika der han etter ikkje so lang tid døydde som fatig mann. Ingebjørg søgte etter han var død om der kunde ha vert lidt igjen av pengene, han hadde modteke av Brita Evanger; men nei der fandst ingen ting. Ivar, som tok tapet av Ingebjørg nokso tungt, vart sidan gift med Ingebjørg Gjeitle og reiste til Amerika, der han etterlet seg ei dotter, Kari, som vart gift med ein gut frå Rjodo. Alle som hadde det mindste kjendskap til Knut Lie, veit, at han var ein mann som aldri fo'r med slarv. Og når han so heilt uforbeholdent kunde fortelja om, kven som var Knute Nelsons far, so veit me, att han viste kva han sa, og att han ikkje sa meir enn han viste."

Til detta kan ein gjera ein liten betraktning. Ivar Nilson Evanger kom til Amerika i 1845 med familie og var busatt nær til der ho Ingebjørg Kvilekval, som i 1850 var

October 22, I took a trip to Klyve—not only to see some papers concerning the fathering of Knute Nelson, but also again to see the old farm I had heard so much about as a little boy and later, which I will talk about some more below.

What Odd Klyve had recorded was an answer to a letter to Lars Knutson Kvarekval. Lars Kvarekval had told about this paternity of Knute Nelson, and Klyve wanted to get this in writing. The answer went thusly: At a land assessment meeting at Helleve, Knut N. Lie, Odd Mølster, David O. Klyve and the undersigned were the jurors. After we had finished our work, we sat talking for a while. Since this was the year Knute Nelson was visiting, the conversation turned to him. Knute Lie, who was a good acquaintance of Hermund Himle, and one of his best spokesmen, quoted him. He said that it wasn't Helge Styve, but Hermund's brother, Iver Nilson Evanger, who was Knute Nelson's actual father. Ingebjørg Kvilekval was in service for Iver's parents and she and Iver had a love affair. Iver wanted to marry her, but his mother—Brita felt that her son, from such a rich and powerful home should find someone of an equal social standing as he. In order to discourage the marriage and to arrange it so Ingebjørg wouldn't resent it so much; she paid Helge Styve a big sum of money to assume the paternity from Iver, Kvarekval goes on—no doubt as a result of his own investigation: Helge was also from a respected family and in addition was the male heir at Styve, but was regarded as a fellow without character. His dealing with women wasn't approved of at home, especially—as far as I know—by his father. Helge started to drink too much, went to America and soon died a pauper. Ingebjørg, after his death, looked for any remnant of the "blood money" from Brita Evanger, but none was left. Iver, who took the loss of Ingebjørg rather hard, later married Ingebjørg Gjeitle and went to America where he left a daughter who married a boy from Rjodo. Everyone who knew Knut Lie, knew, that he was a man who never mixed with loudmouths. And when he so unreservedly could know who Knute Nelson's father was, we know, that he knew what he was saying, and that he didn't say more than he knew.

One can add a further consideration to what has been said. Iver Nilson Evanger came to America in 1846 with his family and settled near to where Ingebjørg Kvilekval, who in 1850, was married to

gift med Nils O. Grotland, seinare busette seg, og der vokste Knute Nelson upp. Ivar Evanger fekk ialt 10 barn, men berre tvo har ettekommarar, nemleg Ingebjørg og Kari. Ivar tok namnet Nelson.

Hermund Nilson Himle døydde i 1860, so det var før, at han fortalde Knut Lie om forskape til Knute Nelson. På den tid var vist ikkje Nelsons namn vidare kjendt på Voss. Korleis kunde det ha seg, at Hermund då fortalde Knut Lie om Nelsons farskap? Der er ein forklaring. Knute Nelson gjekk i 1858-'60 på Albion Academy—ein høgskule. Det var jo svært gildt. So har vel då Ivar Nelson, Hermunds bror, skreve til han, att denne son hinna Ingebjørg Kvilekvål gjekk på høgskule, og skulde verta noko stort - nest til kongen, som guten skal ha sagt. Detta fann då Hermund Himle var noko, han ikkje godt kunde tegja med.

Som nemd fyrr, sa far min, at Knute Nelson var bror hans Eirik Himle, son hans Hermund. Kvar han hadde det frå, veit eg ikkje å segja so vist. Han var godt kjend med folki på Himle, og godt kjend var han på Evanger der alla varor måtte bringast, før jernbana kom i 1883. Ivar Monson Ygre var handulsmann der i 1850-'60 åri. Truleg var der snak om Hermund, som fann seg ei kona på Himle og flytte frå Evanger dertil. Ja, eg hørde endå som ung gut noko om det,—vist ei par gonger, so det kom nok derfrå.

Til detta må eg nemna noko meir og gjera ei retting i boki mi om utvandringi frå Voss. Då dommar Vinje, som nemd foran ikkje kunde hugsa namne på handulsmannen på Evanger, meinte eg, att det var Ivar Monson fra Ygre. Nokon ann handulsmann der hadde eg då ikkje høyr om. Difor står det i boki mi, att ho Ingebjørg Kvilekvål tente hjå han. Det er då feil, då ho var hjå foreldri til Ivar Nilson Evanger. Då eg so fortalde Henry Nelson, kva eg hadde høyr, att handelsmann Ivar Monson Evanger skulde vera Knute sin far, sa han, att mori alltid hadde tykt svert bra om borni hans Ivar, og dei var alltid velkomne hjå hinne. “Ja, men han Ivar hadde ikkje noko barn i Amerika veit eg?” sa eg. “Jau, det hadde han”, sa Nelson bestemt, og dei besøgte mori hans.

No hadde eg ikkje til den tid vidst, att Ivar Monson hadde .meir enn ei dotter, og ho var gift på Voss med Knut Gjukestein, som fortsette med handel på Evanger. Straks etter fekk eg greida på, att Ivar hadde tvo barn i Amerika, (sjå s. 433, Hist. av Utv. frå Voss). Men dei kom i 1870 og budde i Syd Dakota, og vist ikkje nokon tid besøgte Ingebjørg, mor til Nelson i Deerfield, WI.

Nils O. Grotland, and later settled and where Knute grew up. Iver Evanger, in all, had 10 children, but only two have descendants, namely Ingebjørg and Kari. Iver took the name Nelson.

Hermund Nilson Himle died in 1860, so it had been earlier that he had told Knut Lie about the paternity of Knute Nelson. At that time Nelson's name wasn't widely known at Voss. How did it happen that Hermund told Knut Lie about Nelson's father? There is one explanation. From 1858-60 Nelson attended Albion Academy, a high school. It evidently was quite sophisticated. So evidently, when Iver Nelson, Hermund's brother, wrote him that Ingebjørg Kvilekvål's son went to a school that was preparing him for something big, almost royal, as children will say, this was something so juicy, that Hermund Himle couldn't stay quiet about it.

As mentioned before, my father said that Knute Nelson was a brother of Eirik Himle and Hermund's son. Where he had learned this I don't know. He was well acquainted with the people at Himle, and also at Evanger, where all the produce had to be delivered, prior to the railroad's coming in 1883. Ivar Monson Ygre was a storekeeper there in the 1850-60 years. Likely there was conversation about who had found a wife at Himle and moved there from Evanger. Yes, I even heard something about it—a few times—when I was a boy, so it might have come from there.

I have to add some more to this and give a correction to my book about the emigration from Voss. When Judge Vinje, as mentioned before, couldn't recall the name of the storekeeper at Evanger, I thought he meant Ivar Monson Ygre. He was the only storekeeper I had heard of. Therefore, it states in my book, that she worked for him. That's wrong; she served for Iver Nilson Evanger's parents. When I told Henry Nelson that I had heard that the storekeeper Ivar Monson Evanger was reputed to be Knute's father, he said that his mother thought a lot of Iver's children and they were always welcome at her house. “Ja, but Ivar didn't have any children in America, did he?”, I said. “Jau, that he did”, said Nelson definitely, and they visited his mother.

I had never known until then that Iver Monson had more than one daughter, and she married Knut Gjukestein at Voss and he continued the store at Evanger. Soon after, I learned that Ivar had two children in America, too, (see page 433, Hist. of Utvand. from Voss). They didn't emigrate until 1870 and lived in South Dakota, and evidently at no time visited Ingebjørg in Deerfield, WI

Henry Nelson mistok truleg Ivar Monson for Ivar Nelson Evanger. Det er då eit godt bevis for, att han var Knute sin far.

Mrs. Truscott, som var Knute Nelsons husholderske i Washington, var dotter av Ingebjørg Ivarsdr. Evanger, Knutes halvsystemer. Ho var med han på reisi, då han døydde og telefonerte til fhv. Gov. Preus. Ho er attgift seinare og heite no Mrs. Ediet Lee.

Ivar Nelson Evanger's foreldre var Nils Ivarson Tøn og Brita Hermundsdatter Helleve, handels- og gastgiverfolki på Evanger. Bedstefar hans var Ivar Oddson Klyve. Brita H. Evanger sine foreldre var Hermund Henrikson Helleve og Ingebjørg Olavsdr. Sundve.

I Klyvegrendi.

Gardane Kvarekvål, Øvre Klyve og Nedre Klyve ligg i ein krull for seg sjølv ved inngonga til Raundalen. Og til merkjes med dei på ara sida av elvi ligg Selheim. Det er berømmelege gardar med tilknytning av forvitnelege ættar-sogor, som strekjer seg til Amerika i full mun. Ara sogor manglar held ikkje.

Foran er nemnd om farskape til U. S. Senator Knute Nelson. Oldefar hans var Ivar Oddson Klyve, f. 1749. Oldefar til Victor Lawson, Chicago, var Ivars bror, Bård Oddson Klyve, og tipoldefar hans var Knut Monson Kvarakvål. Mor til høgsteretsdommar Aad J. Vinje, Wisconsin, var Ingebjørg Davidsdr. Klyve og ho hadde brørne, Brynjulv, som fall i Borgerkrigen og Lars, g. m. Kari Davidsdr. Øvre Klyve, var handelsmann i Northwood, Iowa. Mor til U. S. Senator Martin Johnson i Nord Dakota var Anna Nilsdr. Selheim, bedstefar til A. P. Johnson, stolefabrikant i Chicago, var Lars Jonson Øvre Klyve. Bror hans var Anders Jonson Klyve, valgmann i 1814, bedstefar til Anders A. Klove—medlem av townstyret og countystyret samt fremragende forretningsmann, philanthropist og kirkemann i Leland Illinois. Få om nokon bygd i Norig har slik tilknytning til Amerika.

Til denne kreidsen var eg på vitjing tri gonger. Den høyre nemleg og til min slegtskreids. Oldemor mi var Anna Jonsdr. Øvre Klyve, og slegti bur framleis på garden. På Kvarakvål er ei ann slektlina gjennom Knut Torsteinson Leidal, sykinbarn til min morfar. Sonaborni hans bur framleis på Kvarakvål.

Av Øvre Klyve slegt er no og tvo fruor på Nere Klyve (sjå seinare) og sameleis er frua på Kraktveit Kvarakvål. Ho heite Marta Arnesdr. f. Kolve, og er min trimening. Difor laut eg vitja hinne fyst. Ho

Henry Nelson obviously mistook Ivar Monson for Ivar Nelson Evanger. It is a good proof that he was Knute's father.

Mrs. Truscott, who was Knute Nelson's housekeeper in Washington, was a daughter of Ingebjørg Ivarsdr. Evanger, Knute's half sister. She was along on the trip when he died and telephoned the now deceased Governor Preus. She remarried later and now is Mrs. Ediet Lee.

Ivar Nelson Evanger's parents were Nils Ivarson Tøn and Brita Hermundsdatter Helleve, store and hotelkeepers at Evanger. His grandfather was Ivar Oddson Klyve. Brita H. Evanger's parents were Hermund Hendriksdr. Helleve and Ingebjørg Olavsdr. Sundve.

In the Klyve Neighborhood.

The Kvarekval, Øvre Klyve and Nedre Klyve farms lie in a cluster by themselves at the entrance to the Raundal. Also lying with them, on the other side of the river is Selheim. They are prominent farms with links to fascinating lineage stories that reach to America in every degree. Nor are others lacking these either.

Previously we discussed the paternity of U. S. Senator Knute Nelson. His great-grandfather was Ivar Oddson Klyve, b. 1749. Victor Lawson's, Chicago, great-grandfather was Ivar's brother Bård Oddson Klyve; and his great-great grandfather was Knut Monson Kvarekval, Supreme Court Justice Ad J. Vinje, Madison was a son of Ingebjørg Davidsdr. Klyve and she had had the brothers, Brynjulv, who fell in the Civil War and Lars, m. Kari Davidsdr. Øvre Klyve was a storekeeper in Northwood, IA. The mother of U. S. Senator Martin Johnson in North Dakota was Anna Nilsdr. Selheim, grandfather to A. P. Johnson, chair manufacturer in Chicago, was Lars Jonson Øvre Klyve. His brother was Anders Jonson Øvre Klyve, elector in 1814, and grandfather to Anders A. Klove—a member of the town and county boards as well as a prominent businessman, philanthropist and church leader in Leland, IL. Few from any district in Norway have such a connection with America.

I went visiting this area three times. It also is an area containing some relatives. Anna Jonsdr. Øvre Klyve is my great grandmother and her family is still on the farm. On Kvarekval, there is another descendancy line via Knut Torsteinson Leidal, a cousin of my maternal grandfather. His grandson still is living on Kvarekval.

Of the Øvre Klyve lineage, there are two women at Nedre Klyve (see below) and similarly one at Kraktveit Kvarakvål. Her name is Marta Arnesdr. b. Kolve and she is my second cousin. Therefore, I better visit her first. She has several siblings in America.

har fleire syskind i Amerika. Døttrene Kari Tvilde og Margrette Rud treffe eg på Vangen, og dei bad meg besøkje mori. Hinna farmor og min farfar var syskind. Den 15de mai tok eg so turen ut der.

Marta, f. 1864, var frisk å rørig tross sine 83 år. Ho hadde og vore i Amerika eit par år. I 1885 kom ho her og vart i 1887 gift i Red Wing, Minnesota med Ivar Klausen Selheim, som var f. 1858 og var komen her i 1884. Om hausten 1887 reiste dei so til Norig att, då her var dårlege tider. Dei var so 2 år på Selheim og fekk so plasset Kraktveit på Kvarakvål. Det er no eigande. Ivar døyd-de for fleire år sidan. Dei har hat 12 born, av dei lever 9.

Fra Kraktveit gjekk eg so til heime etter Lars Knutson Kvarakvål. Lars hadde vore mykje interessera i slegtshistorie og skulde ha etterlete seg mykje upptegningar. Truleg var der noko om slegti mi, då bedstefar hans, Torstein Ivarson Leidal, og bestemor til mor mi, Guro Ivarsdottor Leidal, var syskind. Det vart då ikkje tid den dagen å sjå etter. Lars var født 1847 og døydde for fleire år sidan, men kona, Anna Katrina, født Kjørland, og 2 søne: Knut og Ivar og 1 dottor lever. Eg vart gjestfrit modteken der. Anna har ein bror, Ivar Kjørland i Chicago.

Frå Kvarakvål gjekk so turen til Øvre Klyve med Knut Kvarakvål som vegvisar. Øvre Klyve var vel den garden, som interesserte meg mest i guttedagene frametter. Far min fortalde om bestemor si, Anna Jonsdottor Klyve, som døydde i 1845 på Nygrytten, då han var i 9de åre. So var det brorson hinna, Anders Anderson Kløve, som reiste til Amerika i 1843, og ifylje med han var farfars systor, Anna Nygrytten, som tenar. Son til Anders var før-nemde Anders A. Kløve i Leland, Ill. Då brørne mine kom til Amerika var dei mykje i Leland, Ill., der dei hadde syskenborn og bror til bestemor, Olav Rogne, og fekk då arbeid hjå Andrew Klove.

Då Anders Klyve, d. e. i 1843 reiste til Amerika, fekk syteri, Arngunna, g. m. kyrkjesongar David Larsen Lemme, garden, og dei budde på Klyve,—der sona-son deira, David Anderson, no bur. Han og eg er då firmenning, og det rara er, att kona hans Guro Eriksdr. født Graudo, og eg er og firmenningar på morsida mi, då Torstein Leidal var hinna oldefar. (Sjå seinare). Det vart då eit interessant besøk på Klyve. David og kona viste meg ikring. Særleg forvitneleg var gamla lofte. Det hadde årstallet 1768 i ein part og 1812 i ein annen og der var mykje gamla sakor, vist yver 100 år gamle. I noko var innskore namne til Anders

I met her daughters, Kari Tvilde and Margaret Rud at Vangen and they asked me to visit their mother. Her maternal grandfather and my paternal grandfather were cousins.

Marta, b. 1864, was healthy and active in spite of her 83 years. She had been in America for a couple years. In 1885, she came here and was married in Red Wing, MN to Ivar Klausen Selheim, who was b. 1858 and had come here in 1884. In the fall of 1887, they went back to Norway because it was poor times here. They were at Selheim for 2 years before getting the Kraktveit place at Kvarakvål. They now owned it. Ivar died several years ago. They have had 12 children of which 9 are living.

Then from Kraktveit, I walked to Lars Knutson Kvarakvål's home. Lars had been quite interested in genealogy and was said to have left a lot of memoirs. There certainly was something about my relatives, since his grandfather, Torstein Ivarson Leida, and my mother's grandmother, Guro Ivarsdatter Leidal, were cousins. There wasn't time that day to look at everything I wanted to. Lars was born in 1847 and died many years ago, but his wife, Anna Katrina, born Kjørland, and 2 sons: Knut and Ivar and 1 daughter are still living. I was hospitably treated there. Anna has a brother, Ivar Kjørland, in Chicago.

From Kvarakvål, the tour went to Øvre Klyve with Knut Kvarakvål as my guide. Øvre Klyve was probably, the farm that interested me most, since I was a boy. My father told about his grandmother, Anna Jonsdatter Klyve, who died in 1845 at Nygrytten, when he was age 9. It was her nephew (brother's son), who went to America in 1843, and together with him was grandfather's sister, Anna Nygrytten, as hired girl. Ander's son, Anders A. Klyve, was mentioned before in Leland, IL, where they had cousins and a brother to grandmother, Olav Rogne, and got a job from Andrew Klove.

When Anders Klyve the older went to America, his sister, Arngunna, m. precentor David Larsen Lemme, got the farm and they lived at Klyve,—where their son, David Anderson, now lives. He and I thus are third cousins, and even more unusual is that his wife Guro Eriksdatter, born Graudo, and I are also third cousins on my mother's side, since Torstein Leidal was her Great grandfather. (See later). It was an interesting visit at Klyve. David and his wife showed me around. Especially interesting was the old barn. It had the year 1768 in one area and 1812 in another and there were many old items, over 100 years old. Some had the name of Anders A. Klyve,

A. Kløve, ja enddå eit sylvstaupe med hans navn på. Etter kyrkjesongaren, som og var orgelbyggjar og organist, var der songbøker med musik—nokon på tysk, og der var dele av orgler, som ikkje var samansette. Eg var beden stansa yver natti der, men var meint vera på Vangen att då. å koma att seinare. Etter å ha fåt bevertning bar det på hemveg.

I Skulehuset på Klyve.

Andra gongi var eg til Klyvegrendi søndagskveld den 21de juni. Skulehuset står midt i grendi, å der er god samlingsplass. Skulemeisteren er Per Davidson Kløve. Han og broren, Odd hadde eg helst på før, og so fann Per det tilrådeleg, att eg kom ut der til ungdomsmøte deiras den kvelden, for å fortelja lidt frå Amerika. Det var ikkje greit å segja nei, når ein hadde byrja på ein slik bane. Eg var då der. Før møte var eg upp i skulemeisteren si bekvemlegheit og hadde bevertning, og me fekk snakka om hendingar i verdi. Frua, Gjertrud Eiriksdtr. f., Lemme, er av Øvre Klyve slekt. Der fekk eg og helsa att på min gamle ven Brynjulv Nilson Nordheim, gift med Pers syster. Det var undarleg å treffa att slike gamle kjendinger etter so lang tid.

Møte i skulesalen var yveraskande stort, og lærar Per Kløve styrde det fortræffeleg. Han er sikkert ein god lærar. Han er og historikar, og er med i boknemndi for Vossasogo. Nyleg fekk eg ei bok om missionsarbeidet på Voss—eit svært interessant verk av ham.

Eg vart beden av forsamlingen å helsa slektningar og sambygdingar i Amerika frå dei.

Nedre Klyve og Sverrestigen.

Tredie gongi eg vitja Klyve var som nemd fyr, (s. 51) den 22de oktober. Det var då forutan skrive om senator Knute Nelson tvo are ting eg særleg vilde sjå. Det eina var jernbjelken i gamla stova. Det andra var Sverrestigen, kvar kong Sverre Sigurdson for med heri si i 1177, og som det har vore mykje skreve om—Soleis har eg eit stykje i Vossingen No. 1, 1924, og i Hist. om utv. frå Voss, pg. 50:) Der vart og are ting.

Det var noko uheldigt, att eigaren, Odd Davidson Klyve, måtte halda sengi på grunn av skade i ein fot. Men so telefonerte han yver til Per, bror sin, og han var snild å kom yver, og det trur eg vart noko av ei begjevenheit.

Etter å ha fåt god middagsmat reiste Per og eg for å sjå oss ikring. Fyst gjekk det til gamla stova, som var oppført før 1836.

yes, even a silver flute with his name on it. There still were song books with music,—some in German, remaining from the precentor, who was an organ builder and organist and there were parts of organs that hadn't been assembled. I was asked to spend the night there, but I had planned to be at Vangen by then, not to arrive even later. After being given good service, I was on my way home.

In the School House at Klyve.

The second time I went to the Klyve neighborhood was Sunday evening, 21 June. The school house is in the middle of the area so it makes a good meeting place. Per Davidson Kløve is the schoolmaster. I had met him and his brother, Odd, before so Per thought it advisable that I should come out to their youth meeting that night in order to give a little talk about America. It wasn't easy to say no, when one had started the direction. So I was there. Before the meeting, I was conveniently at the schoolmaster's house and had a nice meal, and we talked about world events. His wife, Gjertrud Eiriksdtr., b. Lemme, is of the Øvre Klyve lineage. There I also greeted my old friend, Brynjulv Nilson Nordheim, who was married to Per's sister. It is just marvelous to meet such old acquaintances again after such a long time.

The school house meeting was surprisingly large and the teacher Per Kløve chaired it superbly. He certainly is a good teacher. He is also an historian, and is on the book committee for Voss stories. Recently, I got a book about the mission work at Voss—a very interesting work of his.

During the meeting, I was requested to greet relatives and fellow Vossings in America from them.

Lower Klyve and the Sverre trail.

The third time I visited Klyve was as mentioned before, (p. 51) 22 October. I wanted to see the writings about Sen. Knute Nelson and two other things. The one was the Iron beam in the old house. The other was the Sverre Path, where King Sverre Sigurdson went with his army in 1177, about which much has been written—(even I wrote pieces in Vossingen No. 1, 1924, and in Hist. om Utv. fra Voss, p. 50). Also there were other things.

It was unfortunate that the owner, Odd Davidson Klyve, had to stay in bed because of a foot injury. But he telephoned over to his brother, Per, and he was so kind to come over, and that I feel was somewhat of an accommodation.

After we had eaten a good dinner, Per and I went looking around. First, we went to

I det år var det, att bedstefar, Sjur Nygrytten, kom forbi der med hudi av den store bjørn, han skaut i Brekkelidi. Dei vilde sjå kor stor hudi var. Dei la då framlabbane på dørstokken og baklabbane på jernbjelken midt i stova. Det tykte dei var ein stor bjørnafeld. Me såg no på avstanden og dømde det til 10 fod. Bjørnen skulde vera 60 år gamal.

So gjekk me utyver mot Rastalidi for å sjå Sverrestigen, som eg hørde sagn om som smågut, og som eg hadde skreve om, men ikkje set. Per viste då vegen. Det var forvitneleg. Den egentlege yvergong er ca. 150 meter ovanfor Raundalsvegen og jernbanelina. På 2-3 plassar oppyver såg det verkjeleg ut til, at der var steinar lagde tilrettes for veg av troppettrin. Yvegongen er som ei ujevn to i ei sterkt skrånande fjellsida. Det er lagt stokkar yver, so ein godt kan gå yver; og Per fortalde, at han hadde vore med å lagt stokkar der og. Me gjekk yve der utan noko vanskjelegheit. Eg gjekk enddå yve tvo gonger. Noko jarnstænger drevna i fjellet, som soga fortæl om, trængtest vist ikkje der. Og eg trur, eg vilde ta på meg å leida ein hest yve der no i visso, dersom ein man på kvar sida heldt stok-(Sverrestigen på vegen upp Yvegonga pics).

the old house, that had been built before 1836. That was the year that my grandfather, Sjur Nygrytten, came by with the skin of a big bear he had shot in the Brekkeli. They wanted to see how big the hide was. They put the front paws on the door tread and the back paws on the iron beam in the middle of the room. They thought it was a huge bear hide. We estimated the length and judged it to be 10 ft. The bear was said to be 60 years old.

Then we went over to the Rastadlid to see the Sverre Trail, which I had heard tales about since I was a small boy, and which I had written about, but never seen. Per showed me the way. It was fascinating. The actual pass is about 150 meters above the Raundal road and railroad track. At 2-3 places it truly appeared that stones had been laid in place for stair steps. The overpass is a two in one big scree. Logs have been laid over it, so one can easily walk over; and Per said, that he had helped lay logs there too. We walked over with no difficulty. I even went over two times. Some iron pegs that had been driven into the side of the mountain according to the saga weren't there now. I believe that I would be able to lead a horse over there now, if there were one man on each side to keep the logs from (Sverre Trail on the way to the overpass pics)

Sverrestigen

På vegen upp (On the way up.)

Yvegonga(Overpass.)

karne frå å gli ut. Dei som har skreve om Sverrestigen, har nok aldreg vore på plassen p set korleis der er. Eg kom til å tenkja, att der måtte ha vore ein gamal veg yver for Raundølingarne. Den var då mykje kortare enn å reisa um Raukjeldo ovanfor Klyvenolten. Då eg so kom til å hugsa på seinare, att der i det gamla Vegabotarbreve av 1343 står nemd om Raundalskleivi, som ingjen viste, kvar ho var no, vart eg klår yver, att der var den gløynde Raumdalskleiv, for der var då verkjeleg ei kleiv. Att ho ikkje er nemd i Sverres saga er ikkje so un-darleg, då det ikkje var slik heksekunst å koma yver.

Per sa ingenting då me var der. Men han tok eit par billete, då han hadde camera med. Me gjekk so ned yver att, og Per viste meg Smørsteinen, stor som eit lite hus, som ligg på ei bergnebb ovenpå noko småsteinar ferdig å rulla ned. So var det Seljefleken og Karaverkjin—gamle plassar.

Etter eg kom til Amerika att, å tånkte å skriva om turen til Voss, skreiv eg til Per Kløve, kva eg trudde om Sverrestigen, og spurde, om han kunde lata meg sjå, billeti, han tok. Til min yveraskelse sende han meg ikkje berre avtryk av billeti; men og nedanstående interessante avhandling om Sverrestigen og samfærdsla på Voss, som han skreiv for bygdaboki fleire år sidan, men som ikkje er prenta.

Samfærsla på Voss for 600 år sidan. av Per Kløve

Interessant er det for oss å vita at det er knapt noko bygd i heila landet ein veit so god greida på vegane i etter gamalt som Vossabygdi, antan me no ska segja det kjem seg av at vossane alt frå gamalt tid av hev havt hug til å stridast, eller me kann segja det so: "Da liggu i vøss'ne etter gamalt: Ret ska væ rett."—Nok er det det var ei rets-sak som var upphavet til at det vart greit uppskreve alt i 1343 korleis vedlikehaldet av vegane vart skift millom bygdafolket på Voss. Brevet om dette er skriva på Voss 14. mars 1343, og er eit av dei merkjelegaste me hev ifrå gamle tider. Der står m. a.:

"—Sameleis hev raundølene å gjera alt vegarbeid og halda vegane ved like i Raundalen og heile Raundalskleivi med undantak av nesta troppi som mannen på Kløve og mannen på Kvarekvål hev å halda ved like".

Det er greit å sjå korleis vegen i den tid svingar seg snart upp i høgdi, yver kleivar og etter tører, og snart ned i dalen att yver

Those who have written about the Sverre Trail evidently haven't been there to see how things are. I had there had been an old crossing for the Raundalers. It was sure shorter than to go around Raukjeldo and over Klyvenolten. I remembered later that the Raundalskleiv is mentioned in the old Vegabotar letters from 1343, but no one knew where it was, and it was clear to me that it was the forgotten Raundalskleiv, which is really a steep, rocky climb. It is not so strange that it wasn't mentioned in Sverre's saga, since it wasn't such a difficult thing to climb over.

Per didn't say anything while we were there. He took a couple of pictures, since he had his camera along. Then we went down again, and Per showed me the "Butterstone", as big as a small house, lying on a mountain top on top of some small stones and appearing ready to fall. Then it was Seljeflek and the Karaverkjin—old places.

After I had returned to America, and was thinking of writing about my trip to Voss, I wrote to Per Kløve, about my belief in the Sverre Trail and asked if I could see the pictures he took. To my surprise, he not only sent me copies of the pictures of the pictures, but also a discussion about the Sverre Trail, that he had written for a bygdebok several years ago, but that had never been printed.

Communication at Voss 600 years ago. By Per Kløve.

It is interesting for us to know that there is hardly any district in the entire country that has such good information about the ancient roads as Vossabygd, whether we say the Vossings have struggled to remember it, or we can say it thus: "It is known to the Vossings from the old times: Directness shall be our right."—Enough to say that it was the sake of their right that gave origin conditions of the roads already by 1343 was dealt with among the populace at Voss. A letter concerning this was written at Voss 14 March 1343, and is one of the most remarkable endowments we have from the ancient times. It says, among other things

"—similarly the Raundølings must do all the road work and maintain all the roads in Raundal and Raundals grade excepting the "troops" and the men at Kvarekval must do their own".

It is nice to see how the roads in those times curved their way up to the heights, over the passes, and following the turns, soon

myrar og attmed svaberg. –Frå Vangen gjekk vegen om Båbrui, upp om Tvildekleivi og Brunsberget og oppetter øvre Tjukkebygdi og heilt up om Aurgotone ovenfor Tøn, og om Raundalskleivi og utetter Raundalen. Dette er same leidi som Bergensbanen no gjeng på sin veg gjennom Vossebygdene oppetter mot høgfjellet, men med den skilnaden at han på javnen held seg meir nede i dalføret, hev jamnare stigning og gjeng beint gjennom bergi der gamlevegen kleiv yver.

Eit ord som ikkje lenger er i bruk, er "Raundalskleiv", Raundalskleivi. Det må vera antan kleivi upp mot Sverrestigen eller ei kleiv upp mot Raudkjeldo. Både P. A. Munch og Johan Fritzner meinat nok at dette er kleivi upp mot Sverrestigen, for Munch omset i si bok "Det Norske Folks Historie" i 1862 ordi: "nezta ridet" med nederste trappe", å då kan ikkje det høva på vegen up mot Raudkjelda der det korkje er noko tropp eller kunde vera bruk for noko, men det høver nett på Sverrestigen, der der enno er ei litti tropp midt uppe i fårlegaste luten av han, og ei lenger tropp nede i kleivi som fører upp til han. Og Fritzner skriv i si "Ordbok over det gamle norske sprog, 1896" under ordet "rid": "4. Veistykke som strekker sig eller fører frem forbi et Fjeld eller en Fjeldveg på lignende måde som et galleri forbi en husvæg", og so hermer han or brevet fra 1343: "Raundøilir eiga at gera ok up halda allom vegarbotom i Raundali ok Raundalsklæif allri, nema nezta ridit eigu at halde uppi Kleifs madr ok Karahvålsmadr."

Ein må helst tenkja seg, at Fritzner hev vore i Sverrestigen då han skreiv detta, so vel høver det til staden.

No kan ein synest at vegen gjennom Sverrestigen den tid ikkje kunde reknast med millom hovedvegane" på Voss, men det var so mykje snøggare å reisa der enn å fara om Raudkjeldo når dei vilde or Raundalen å heim i Tjukkebygdi, og for gående folk so mykje lettare at det kan tenkjast at dei helt den vegen uppe atåt den andre.

"Ja men —," segjer some, "dar var då ikkje frakjømt gjennom Sverrestigen med øyk den tid."—At det ikkje hev komme øyk om gamle Sverrestigen dei sidste hundrad åri er vel sikkert nok, men traditionen fortel greit, at Sverre fo'r der i 1178 med vel 120 øyker. Tanken var at han vilde ha reist om Raudkjelda, men der låg ein flok vossar ferdige til å ta imot han, og so tok han då vegen gjennom Sverrestigen og kom seg undan.

Verkjelege soegegranskarar no for tidi legg meir vekt på levande tradition enn det ei tid var gjort. Det syner seg nemleg at der

turned back to the valleys again with their marshes back to the hills. From Vangen the road went by way of Båbridge, up the grade at Tvilde and Brunsberg, up over the Tjukkebygd and completely up around Aurgotone above Tøn, and around the grade at Raundal and out the Raundal. This is the same pathway that the Bergen Railroad now uses up toward the high plateau, but with this difference that it goes a little lower in the valley, has a more even grade, and goes right through the mountains while the old route went over.

One word that no longer is used is the word "Raundalskleiv", Raundals ascent. It must be the steep, rocky climb up toward Sverre's path or a way up to Raudkjeldo (Red fountain). Both P. A. Munch and Johan Fritzner said that this was the climb up toward Sverre's path, because Munch translated in his book "The History of the Norwegian People" in 1862, the words "nezta ridet" as lowest (stair) step, and that doesn't occur on the way up toward Raudkjeldo where there are no treads or any need for any, but it fits exactly for Sverre's path where there still is a small stairway right up in the most dangerous leg, and another farther up the climb that leads up to it. And Fritzner writes in his "Dictionary of Old Norse Speech 1896" for the word 'rid'. 4. Pathway that reaches or leads past a mountain or a trail that leads past, as a gallery in a house wall.", and he also quotes from a letter of 1343. "Raundølings were not used to going up from the valley bottom by Raundals Climb but reached the top via Kvarekval's route".

One can only believe that Fritzner had been to Sverre's path for when he wrote this it so exactly fits the place.

Now, one could think that Sverre's path at that time was not included among the main roads at Voss, but it was so much shorter to travel it than to go around Raudkjeldo when they wanted to get out of Raundalen or home to the Tjukkebygd.

"Yes, but--", say some, "at that time it wasn't possible to travel Sverre's path by horse". —It is acknowledged that horses haven't traveled the old Sverre's path in the last few hundred years, but tradition tells us clearly that Sverre went there in 1178 with more than 120 horses. He planned to go around Raudkjeldo, but there were a host of Vossings ready to ambush him so he took the route via Sverre's Path and escaped.

Actually, researchers of the sagas give more weight to living tradition than what time has shown. It is evident in most cases

i dei fleste høve ligg meir til grunn for slike fråsegner enn folk ofta trur. Det rimelegaste er at alt fyre Sverre si tid hev vore ein skarve veg der, og so har Sverre antan havt vossafolk i heren sin som var kjende med vegen eller han hev fengje tak i einkvan lokalkjend vossing so helt med han og var mot Magnus. Og so hev han då sjølv set etter og funne at detta skulde gå, det. Der kan godt ha vore meir torvor og meir trevoktser enn no der er, slikt som farande fot hev trakka laust og sjugande skredor sopa vek hundråari frametter. Og enndå som no der er skjikka so skulde der ikkje so sers manga torvena til før der kunde verta farande for både folk og hestar. Når so Sverre hev komme seg forbi i farten so er det tenkjeleg at dei som hadde mest bruk for ferdsla der, stelte litt meir om stigen og helt han uppe som farveg ei tid frametter både til 1343 og lenger.

Noko som taler sterkt for at det er kleivi upp mot Sverrestigen som er meint i Vegabotarbrevet med "Raundals klæif" er at det er berre vanskjelege vegstykke og so kostesame bruer som er nemde; og i bakkane upp mot Raudkjelda kunde der ikkje vera noko sers vanskar med veghaldet, medan vegen gjennom heimste luten av Sverrestigen kravde eit so trufast vakthald at det ikkje var rådeleg å skifta ansvaret på meir enn to man.—Eit par stadnamn fortel og mykje. I gamlevegen straks heimanfor kleivi er eit vegstykke med ein mur tversyver eit gryvle og bort på ein hammar, ein vegamole som hev kravt mans arbeid av idugaste slag for å verta farande. Det vegstykke heiter Kareverkjen" den dag idag og "verk" er eit gamalt norsk ord som i farne tider var nytta om: "vegmur, eit gjort arbeid". Ordet er ikkje no lenger i bruk i den tydnaden, so vegen lyt vera gamal. Eit anna prov er at nett der gamle "kleivi" skulde vera, enno i dagleg talen heiter "Klyve (t). Det er det gamalnorske intetkjønsordet "klif" (kleiv) som ved ljobbrigde hev gjenge yver til "klyv-et" i bundi form. Det peikar på at: Der er kleivi i den vanskjelege "Raundals-kleivi".

Der er fleire ting som syner greit at både Kløve og Kvarekval i eldre tider hev vore ein gard, so vart vegpligti den same om garden vart skift. Og Kløve hev havt vårflor i Rastalidi heilt ned mot vore dagar: Tufti etter "Floren" i "Flors-rinden" viser enndå. Då var det ikkje meir enn rimeleg at "Klifsmadr ok Karahvålsmadr" hadde sers plikter på seg med veghaldet der dei hadde so omfram mykje bruk for vegen. Uppetter stølane deirans på Morset og i Bjørgi trongs ingi sers vegvøla.

that there is more of a basis for such reports than people believe. The most reasonable is that there had been a primitive path already before the time of Sverre and he either had Vossings in his army who were familiar with the route or he had got a hold of a local Vossing who supported him and was against Magnus. Thusly, he himself saw that this was possible. It's possible that there was more turf and more forest than there is now and that the tramping feet and degenerating landslides have swept them away hundreds of years ago. Yet, even so, not many more footholds would be needed to make it passable for men and horses. When Sverre had come by on his journey it is quite likely that they who had most need for the path maintained it as a thoroughfare longer to 1343 and later.

Something that speaks strongly that it is the cliff up toward Sverrestigen that is referred to in the Vegabotar letter as "Raundals Cliff" is that it is the only difficult road with such costly portions that is named, and in the slopes up toward Raudkjelda there couldn't be any special difficulty with road maintenance; while the path through the homeward portion of the Sverrestigen required such diligent maintenance that it wasn't possible to assign the responsibility to less than two men.—A couple of place names also reveal a lot. In the old path just homeward from the cliff is a part of the way with construction across a depression and over to a rampart, a section of the path that has necessitated the most work to be kept usable. This part is called "kareverk" yet today and "verk" is an Old Norse word which in distant times was used for "roadwork, a man-made job". The word is no longer in use at this time, so the path must be ancient. Another evidence is the fact that exactly where the cliff is supposed to be, yet today in everyday speech it is called "Klyve". That is an old Norse neuter word that with accentuation has changed over to "klyv-et" in the combination form. This indicates that: There is a cliff in the difficult "Raundals-Cliff".

There are several indicators that satisfactorily show that both Kløve and Kvarekval were one farm, so that the road maintenance duty was unchanged though the farms were traded. So Kløve has had its cow barn in Rastadli down to our time: remnants of the barn still show. "Klifsmadr and Karahvålsmadr" had especial responsibility to maintain the road since they had much need for the road. Up toward their sæters at Morset and Bjørgi considerable road maintenance was required.

At der har vore farveg um Sverrestigen frå gamle tider av, kan ein soleis sikkert ga ut ifrå.

Kom dei ikring 1343 vegen frå Hardanger um Uppbrui (Bjørkebrui) so kunde dei då reisa um Tundal og Kvarekvål innerter og so antan um Sverrestigen åt Raundalen, eller dei kunde reisa upp "Brattegote" ovanfor Øvre Kløve og um Raudkjeldo åt Raundalen. Kom dei derimot øvre Tjukkebygdi uppetter um Brunsberget ved Rykke og um Aurgoto kunde dei antan reisa um Koladikket (ved Kytes-gjeilane) og ned Øvra-Klyve-hagen og ut um Sverrestigen, eller dei kunde frå Koladiket halda fram øvra etter Tindegoto og upp um Raudkjelda og utetter Raundalen

Per Kløve.

Til Dukstad

Kring 19de juni reiste eg oppyver til Dukstad. Den gamle Kvitheimsgrendi laut eg då sjå att på nært hold. Det var vel derfrå Bødvar Kvite kring 850 åre drog til Island, og Haldor Duk bygde Dukartun, der biskop Olav Torkjelson døydde i 1533. Slike historiske plassar er vært å sjå. Der hadde og but 2 stortingsmenn i vore dagar.

Eg hadde og eit erindre. Det var å bringa helsing frå Vossalaget sin viseformann, Sjur Dymbe, til hans gamle far, Ivar Vikingson Dymbe, som budde på Dukstad.

Men for å komma til Dukstad laut eg ga gjennom Skulestadmoen—der tyskebarakkene star på kvar sida av vegen. Og fangaleiren med 40 fangar var der lika ved vegen med vakt patrulgjerande i full væbning fram og attende. Eit høgt gjerde, som mindte um dyrehagen i Madison var der ikring leiren.

Eg kom då uskad forbi—og fann fram til Ivar Dymbes hus. Ivar var glad å få helsing frå Amerika. Han var sjukeleg å låg tilsengs, men var pratsam og hadde godt hugs. Han budde på Dymbe frå 1891 til 1925 og kjøbte gard på Dukstad i 1926, var gift med Brita Persdr. f. Taulen—og har 3 søne, Per, Ivar og Sjur i U. S. Sonen Knut driver garden på Dukstad. Han var med i krigen i Valdres, mens Sjur var med i flyvæsnet i U. S. og flaug til Noreg. No er han forman i Vossalaget her. Knut fekk sin nabo, Godskalk Mathison Dukstad—son av stortingsmannen, yver og der vart mykje gemytlig prat.

Grendarfest på Hjelle

Den 22de juni var der Grendarfest i skulekrinsen på Hjelle, og der fekk eg den æra å væra med. Formannen, Anders

That there had been a highway around Sverrestigen, we can certainly assume from that.

In 1343 the road from Hardanger came up Uppbrui (Bjørkebrui) so that they were able to travel around Tundal and Kvarekvål inwards, then either around Sverrestigen at Raundal or up "Brattegote" above Øvre Kløve and past Raudkjeldo at the Raundal. If they encountered upper Tjukkebygdi up near Brunsberget by Rykke and near Aurgoto they could travel past Koladikket (at Kyte's Gjeilane) and down the garden at Øvre Kløve and out Sverre's path or they could go from Koladiket along Tindegoto and up around Raudkjelda and out Raundal.

Per Kløve

To Dukstad

About the 19th of June, we went up to Dukstad's. I was again able to view the old Kvitheim neighborhood closely. Bødvar the White left for Iceland from here about 850. Haldor Duk built the Duk farm, where Bishop Olav Torkjelson died in 1533. It is great to see such historic places. Two stortingsmen have lived there in our time.

I had another errand. That was to carry greetings from the vice-president of the Vosselag, Sjur Dymbe, to his aged father, Ivar Vikingson Dymbe, who lived at Dukstad.

But in order to get to Dukstad, I had to walk through Skulestadmoen—where the German barrack stood on either side of the road. The prison camp with its 40 prisoners was adjacent to the road with completely armed patrols marching back and forth. A high fence, that reminded me of the zoo back in Madison, was around the camp.

I got by without harm—and found the way to Ivar Dymbe's house. Ivar was happy to get greetings from America. He was not well and was bedridden, but was talkative and had a good memory. He had lived at Dymbe from 1891 to 1925 and had purchased the Dukstad farm in 1926. He married Brita Persdr. Taulen—3 sons in the U. S. His son, Knut, runs the farm at Dukstad. He participated in the war in Valdres while Sjur was in the Air Force in the US and flew for Norway. Now he is the president of the Vosselag. Knut summoned his neighbor, Godskalk Mathison Dukstad—the son of the parliament member, over and there was a good deal of fellowship and talk.

Neighborhood party at Hjelle

There was to be a neighborhood party in the school district at Hjell on June 22, and I got the honor of participating. The chairman

Mølsterteig, som eg før hadde mødt, kom til meg den 11te juni med anmodning um å deltaka i programmet, å det var då ikkje råd å unslå seg, um eg so vilde. Men detta var noko nyt Meiningi var å halda til ute, men det vart regn, å so laut me in. På Hjelle laga dei til god mat å dækka bordi på låven, so me laut yver til låven på Tveito. Der var rum, som og vart uppteke.

Anders Mølsterteig var ordstyrar. Talar var fyst kaptein Martin B. Mølster, som og er høgskulelærer. So laut eg segja noko, og slutteleg talte ordførar Hjelle, som gav ein fin tribut til Amerikanarene og bad oss bera fram helsing til frendar i Amerika.

Etter programmet gjekk me so yver til Hjelle og fekk mat. Det var som ein grautaleik i gamle dagar. Ikkje alle fekk rum på låven, so Isak Hjelle tok mig og nokre are med yver til si stova.

På festen mødte eg nokre av veteranane frå krigen i Valdres. Forutan kaptein Mølster var det Helge Tillung og Ivar T. Rode. Dei var med i det berømte 3die kompani.

Til Lonevåg og Bergen

Mandag den 23de juni var eg med Olav og Brita Mossefin ut til Lonevåg ved Osterøyeni. Deira dottor, Anna, gift med lærar Norvald Solberg, som hadde Blom skulekreds, budde på ara sida av fjorden der i ein fin lærarbolig. Som nemt foran, var dei til Bergen og såg etter meg, då eg kom. No vart eg der heile tre dagar tilende og hadde det godt. Olav og eg tok oss turar kring på øyni til garden Blom og ut til den eiendommeligste gard eg har set, "Havro", der husi på fleire gardsbruk stod væg i væg og dei var vist fleire hundrad år gamle.—Der var snak um att Fortidsminde Foreningen skulde yvetaka husi.

Den 26de reiste eg til Bergen, der eg vilde granska i rigs-arkivet å vart i Bergen lika til den 8de juli. I Bergen var svert vanskjeleg å få husrum. Hotelli var fulle. Bennet Reisebureau hadde kiosken på Torgalmenningen og hadde i oppdrag av bystyret å ordne med husrum. Alle som hadde ledige rum meldte det der, og hotelli vart stadigt spurde um værelser.—Eg fekk eit noko stort værelse på Bjørnson gata, som eg hadde ei veka. Då laut ein familie få det, å eg fekk etter lang venten eit lite kvistværelse i Kipersmuget, der eg hadde hat værelse 50 år før.

Straks eg kom til Bergen reiste eg til arkivet å fann mykje av interessa, men ikkje alltid det eg såg etter. Og kan ein

Anders Mølsterteig, whom I had already met, came to me June 11 with the invitation to form part of the program, and it was difficult to refuse, were I so inclined. It had been the intent to have it in the open air. It rained. So we had to move inside. The loft at Hjelle was full of refreshments so we moved to the loft at Tveito where there was room and we utilized it.

Anders Mølsterteig was master-of-ceremonies. The first speaker was Captain Martin B. Mølster, who also is a high school teacher. Then I could say some words and lastly was Mayor Hjelle, who gave a fine tribute to the Americans and asked us to greet friends in America.

After the program, we went over to Hjelle and got food. It was like "graut" party in the old days. Not everyone found space so Isak Hjelle took me and some others over to his house.

I met some war veterans of the Valdres battle at the party. Besides Captain Mølster there was Helge Tillung and Ivar T. Rode. They were with the noted 3rd Company.

To Lonevåg and Bergen

On Monday, the 23rd of June, Olav and Brita Mossefin went out to Lonevåg on the Oster Islands. Their daughter, Anna, married to teacher Norvald Solberg of The Blom School District, lived on the other side of the fjord in a fine teacher's residence. As I said before, they had been to Bergen to meet me when I arrived. Now we stayed three days and had it good. Olav and I went on walks about the island to the Blom farm and out to the most distinctive farm I've ever seen. "Havro", where the houses for several workings stood wall to wall and they were maybe several hundred years old.—There was talk of The Historical Association taking them over.

I went to Bergen on the 26th, because I wanted to search to National Archives and I was in Bergen until July 8. It was difficult to find lodging. The hotels were full. Bennet Travel Bureau had a kiosk on Market Commons (Torgalmenning) and had instructions from the city council to find accommodations. Everyone with available space notified them, and the hotels were continually asked about rooms.—I got a rather large room on Bjørnson Street. I had it a week. Then I let a family have it and took a little garret room in Kipersmuget, where I'd had a room 50 years before.

As soon as I got to Bergen I went to the archives and found a lot of interest, but not always what I was looking for. And one can

ikkje lesa godt den gamla skrifti, som for ei deild var svert slurvet skreve, so får ein gjera beregning på å bruka lang tid.

Olav og Brita Mossefin kom og til Bergen neste dag. Olav har ei syster, fru Bertil Eide, i Bergen og hadde dei å ga til. Um kvelden var eg i hyggeleg selskap der. Dagen etter reiste dei til Eide, Osterøyini.

Der var fleire personar i Bergen, eg vilde snakke med, men hadde ikkje adressa. Forman'n i Vossalaget der, budde langt ute på Minde, å det vart ikkje eg såg han.

So ein dag fann eg adressa til fru Martha Rivenæs Gill, som budde i Skottegato, og besøgte so henne. Eg hadde snakt med syskini hinna i Minneapolis, Minn., fleire gonger på Vossalagsmøti. Hja broren, Ivar Rivenes Kinne, hadde eg yvenatta ei gong, og hja systna Sicilia og Kirsti, hadde eg vert i selskap der. Marta hadde hat brevveksling med Anna syster mi i Madison. Broren, Olav, hadde vore med i den Canadiske Arme i Frankrig i 1ste verdskrig, vart "gassa" og er på eit Heim i Canada. Marta fekk merkja krigen i Bergen. Då den store explotionen hände der, vart alle glasruter i deira 2 høgda hus sondbrotne av luftrykket, og an skade gjort, men sjølve var dei uskade. Gillfamilien har foretningshus ved Nykyrkja.

Den 8de juli reiste eg so til Voss att. Um granskingarne i Arkivet lyt eg skriva ei an gong. Neste dag var eg yver til Sparebanken, å fekk sjå um delingar med banken i 1850-60 ari av slike som reiste til Amerika.

Til Myrkdalen

Eg hadde fåt besked ei par gonger frå Styrk Larson Hirth til å besøka han. Me var godt kjende frå gamle dagar. Mori hans var frå Fjose, og ho og brørne, Odd Tøn og Brynjulv Afdal, arva ein hellebænk på Fjosberge til å driva ut. Styrk var då av og til der med morbrørne sine i arbeid. Far min og eg var då og der. Det var kring 1884 då far gjorde fysta hellesoksi. Sidan mødte eg Styrk på Tvildemoen og fleira gonger i Bergen, der han dreiv med træskjærar arbeid. Det var då kjekt å sjå han att. I 5te led er me og slegtningar.

So den 10de juli um morgonen tok eg med bussen upyver til Tvinno og gjekk so til Sundve—der eg vilde levera eit av billeti, eg tok av Anders og Eirik. Det vart til att eg ikkje fekk reisa derfrå, før eg hadde fåt middag. Men so laga Eirik til kjøyregreiderne og gjorde seg erinde til Vin-ja. Eg fekk då skyds so langt fyst, men fekk so ikkje gå av før me var komne lika til

hardly read the old script, which for the most part was sloppily written, so one had to plan on needing a lot of time.

Olav and Brita Mossefin came to Bergen the next day. Olav had a sister, Mrs. Bertil Eide, in Bergen and had them to visit. In the evening I was at a jovial party there. The next day they went to Eide on the Oster Islands.

There were several people in Bergen with whom I wanted to speak, but I didn't have their addresses. The president of the Bergen Vosselag lived far out at Minde, so it wasn't possible to see him.

One day, I found the address for Mrs. Martha Rivenæs Gill, who lived on Scottish Street, so I visited her. I had talked with her siblings in Minneapolis, MN, several times at Vosselag meetings. I had once stayed overnight at her brother's, Ivar Rivenæs Kinne, and had been at a function at her sisters, Sicilia and Kirsti. Marta had exchanged letters with my sister, Anna, in Madison. Olav, their brother had been to France with the Canadian Army in the First World War and had been gassed and was at a "home" in Canada. Marta spent the war in Bergen. When the big explosion happened, all the windows in their two-storied house were smashed by the concussion, and damage was sustained, but they were uninjured. The Gill family has a commercial building at Nykirk.

I returned to Voss July 8. I'll write about the research in the Archives another time. The next day, I went over to the Sparebank and had an opportunity to examine business transactions from the 1858-60 years by those who went to America.

To Myrkdalen

I had gotten a message a couple of times from Styrk Larson Hirth to come and visit. We were well-acquainted from the old days. His mother came from Fjose, and she and her brothers, Odd and Brynjulv Afdal had inherited a slate quarry at Fjosberg to operate. Styrk worked there by way of his maternal uncles occasionally. My father was also there about 1884 when they developed their first slate ax. I had met Styrk at Tvildemoen and several times in Bergen, where he worked as woodcarver too. It was nice to meet him again. We were related in the 5th generation.

Then on July 10 I went by bus up to Tvinno and walked to Sundve—where I wanted to deliver one of the pictures I took of Anders and Eirik. Again, I didn't get leave to depart before I had eaten dinner. Eirik was preparing a vehicle with which to make an errand to Vinje. I thereby got a ride that far and I wasn't allowed to get off

Mørkve—der me træfte Styrk Hirth, som kom spadserende frå nabogarden. Han hadde net teke avsked med syskindbarnet sit, Mikkel Bystøl, som næste morgon skulde avstad til Amerika att. Mikkel kom so og vilde, att eg skulde stansa yver natti hjå han og broren. Men Styrk vilde att eg skulde væra hjå han, og del tænkte eg var bedst, då eg nok vilde træffa Mikkel att i Madison, U. S.

Eg fekk då ei hugnasam tid hjå Styrk, som då budde på Myrkve. Han viste meg ymse treskjærararbeid, sers fint gjort. Tilslut kom han med ein utkråta papirkniv å på den stod namne mit. Eg spurde kva det skulde bety. "Jau", svarte kono der til, "Styrk hadde ikkje likt det, um du ikkje hadde komme, so no, får du behalda kniven" sa ho. Det var eit fint minne.

Styrk, f. 1866, son av Lars Anderson Hirth og Ingjerd Styrksdr. f. Fjose. Han viste tidleg anlæg for kunstnerisk træskjæring, var ei tid i lære hjå Lars Kinsarvik, hadde so stipendium til Oslo og Stockholm å studerte træskjæring, fekk Husflidsforeningens diplom 1890 og sølvmedalje i Oslo 1897 på kunstutstillingen. Han gjorde alle ornamentar for C. H. Knag for utstillingen i Paris 1900, udstilte på verdensutstillingen i Chicago 1893 eit drikkehorn eller ølkrus, gjorde arbeide for C. H. Knag til utstillingen i St. Louis, Mo., der Knag fik diplom, men Styrk gjorde arbeidet. So kjøpte han garden Myrkve og vart jordbrukar.

Gift i 1902 med Marta Styrksdr. Helgeland, f. 1877, og har 8 børn; Lars, f. 1902, driver heimegarden, ugift; Styrkå, f. 1906, lærar i handarbeid ved Voss Folkehøyskule, g. m. Borghild Larsdr. Afdal; Ingjerd, f. 1907, ved rigsspitalet i Oslo; Olaf, f. 1909, døydde heima; Anders, f. 1910, er heima, var bokfører for Heimafronten; Odd, f. 1912, er på Holt Landbruksskule; Marta, f. 1915, er budeia heima; Sjur, f. 1917, kontormann i Harstad, Finnmarken, ved gjenreisningen. Alle søner var med i "Heimafronten" under okkupasjonen og gjorde godt arbeid som ikkje var let. Anders fortalde um det. Dei måtte imellem liggja i fjellet. Dei tok imot våpnene og ammotion, som vart nedsendt frå fly og måtte gjøyma det godt. So fekk dei greida på att tyskarane vilde ransaka fjelli, og då måtte sakena flyttast. Det var natarbeid. So var dei med i den troppi, som etter fredsslutningen marsjerte ned på Vangen for å ta vare på tyskarane. Desse vart då reint yvegåvne, då dei såg heimefront-karane koma fuldt bevæbna, og trudde, at det var engelskmennene som

before we got to Mørkve—where we met Styrk Hirth, who came walking from the neighboring farm. He had just said "good-bye" to his cousin, Mikkel Bystøl, who was due to return to America the next morning. Mikkel also came and wanted me to stay overnight with him and his brother. But Styrk also asked me to stay with him and that I thought would be best since I would meet Mikkel again in Madison.

I got a memorable occasion at Styrk's, who lived at Myrkve. He showed me various wood carvings, especially well done. At the end, he brought forth a whittled letter opener and on it was my name. I asked the meaning of this. "Jau" answered the housewife, "Styrk wouldn't have liked it, had you not come, so now you shall keep this knife". It was a swell souvenir.

Styrk, b. 1866 was the son of Lars Anderson Hirth and Ingjerd Styrksdr. born Fjose. Early, he demonstrated a talent for artistic woodcarving, and was schooled by Lars Kinsarvik. He got scholarships to study woodcarving in Oslo and Stockholm. He won a diploma in 1890 from the Home Craft Society as well as a silver medal in Oslo in 1897 at an Art Exhibition. He did all the ornaments for C. H. Knag for his exhibition in Paris in 1900; exhibited a "drinking vessel" at the World's Fair in Chicago in 1893; worked for C. H. Knag at the World's Fair in St. Louis, MO, where Knag got an award but Styrk did the work. Then he bought the Myrkve farm and became a farmer.

He married Marta Styrksdr. Helgeland, b. 1877, and has eight children; Lars, b. 1902, runs the home farm, unmarried; Styrkå, b. 1906, teacher in Industrial Arts at the Voss People's College, m. Borghild Larsdr. Afdal; Ingjerd, b. 1907, at the national hospital in Oslo; Olaf, b. 1909, died at home; Anders, b. 1910, is at home, was an accountant for the Home Front; Odd, b. 1912, is at Holt Agricultural College; Marta, b. 1915, is housekeeper at home; Sjur, b. 1917, is an office worker in Harstad, Finnmark, with the reconstruction. All the sons were in the Home Front during the occupation and were stalwart which wasn't easy. Anders described it. They had to lie in the mountains from time to time. They received weapons and ammunition that was dropped from airplanes and they had to hide them well. Then they learned that the Germans were going to raid the mountains, and they had to move the goods. It was night work. They were among the troops that marched to Vangen to secure the Germans at the establishment of peace. These were really submissive when they saw the Home Front troops with full weapons. They thought the English had come. A German officer asked one of the

kom. Ein tysk officer spurde ein heimafrontmann seinare kva tid han hadde fått revolvaren, han bar. Det var i 1942, svarte denne. Då vart tyskaren forundra. Det hadde då våre livstraf for å ha skjøtevåpen.

Då eg reiste frå Myrkve, skulde Styrkår, som var heima i ferien til Vinja, og eg fekk då skyds med han. Me såg "Hirtagjelse" i eventyret og are kjende plassar.—Frå Vinje tok eg so med bussen heim. Mens eg venta på bussen, fekk eg helsa på handelsmann, Odd Vinje, som vart fengsla av tyskarane og pint. (Sjå "Vossingen 1945). Sonen var med i heimefronten. Eg skulde bringa helsing frå dei til Vinjafolk i Madison.

Ein av neste dagane hadde eg besøk av Fru Kristi Johannesdr. Hegle, f. Skjervheim, syster av min gode ven, Olav J. Sherven ved Sun Prairie, Wis. Ho er gift med Mons Mikkelson Øvsthus (Kvitheimsåsen) og bur på Heglenæset—der farbroren, Anders, budde før. Ho har 8 barn—millum dei, Anders, som var med i krigen i Valdres og er gift med Anna Stennestø.

Utanfor Raundalseidet

Der er sogelandet for meg. Det byrjar med Sverdalen, der kong Sverre og Birkebeinane slog leir, etteratt dei var jagde yver Sverrestigen i Rasdalidi. Nemme der er Hjellen i Brekkelidi -- der goffar min i 1836 skaut den over-måde store Bjødn" nemd um på Klyve og i dagboki hans. So er det Øvsthus, der goffarsyster, Brita, lærde dei å koka kaffi etter ho i 1841 hadde vore med frøkken Mynster til Kjøbenhavn. Der laut eg ut å få kaffi og. Han Ivar Eilevson Øvsthus hadde bae meg både i brev til Amerika og på Vangen, då eg træfte han der. So den 16de juli tok eg toget til Reimegrend, og gjekk til Øvsthus fyst. Sidan gjekk det neste dag vidare.—Ivar er mykje interessert i ættargransking. Han hadde boki "Villandætti", og deri var noko av interessa for meg og. Han hadde og nokre oppteigningar etter Lars Kvarakvål. I eit brev ifjor sende han meg ei avskrift av eit Skiftebrev på Bråtåker. Eg vart um natti på Øvsthus, og fekk unøyas kaffi og mat. Ivar er med i heradstyret.

Ovennemde goffarsyster, Brita Arnesdottor, f. 1797 på Nygrytten, var gift med enkemann Ivar Eilevson Øvsthus, d. 1876. Dei hadde ikkje barn, men han hadde fleire barn. Ei dottor hans, Ingjerd, g. m. Torgils Voll, snakke eg med kring 1901, og ho roste mykje stykmori, då ho hørde kven eg var.

home guard troops when he had got hold of his revolver. He said, "1942". Then the German was amazed. It was a capital offense to have shooting equipment.

When I left Myrkve, Styrkår, who was home on vacation, was going to Vinje, and I was to ride with him. We saw "hirtagjelse" in the fairy tale and other well known places. I took the bus home from Vinje. While I was waiting for the bus I greeted the storekeeper, Odd Vinje, who had been captured by the Germans and tortured. (See Vossingen 1945). His son had been in the Home Front. I was to take greetings to the Vinje people in Madison.

One of the next days, I had a visit from Mrs. Kristi Johannesdr. Hegle born Shervheim, sister of my good friend, Olav J. Sherven at Sun Prairie, WI. She is married to Mons Mikkelson Øvsthus (Kvitheimsåsen) and lives at Heglenæset—where her uncle, Anders, had lived before. She has eight children—among them Anders, who was in the war in Valdres and now is married to Anna Stennestø.

Beyond Raundalseid

It is a land of sagas for me. It began with Sverdalen, where King Sverre and the Birkebeins made camp after they had been chased over the Sverre Path in Rasdali. Near there is Hjellen in the Brekkeli—where my grandpa in 1836 shot the "unbelievably big bear" described at Klyve and in his diary. The there is Øvsthus where Grandpa's sister, Brita, taught them to cook coffee, after she had been along with Miss Mynster to Copenhagen in 1841. There I had to get coffee also. I knew Ivar Eilivson Øvsthus both by letter and by having met him at Vangen. So I took the train to Reimegrend on July 16 and first went to Øvsthus. The next day I went further.—Ivar is very interested in genealogy. He had the book "Villandætti", and therein was something of interest for me also. He also had some memoirs from Lars Kvarakvål. Last year he sent me a letter with a copy of an estate record at Bråtåker. At night I stayed at Øvsthus, and got unending amounts of coffee and food. Ivar is a member of the County Board.

The above-named grandfather's sister, Brita Arnesdatter, b. at Nygrytten, was married with a widower, Iver Eilivson Øvsthus, d. 1876. They were childless, but he had several children. I talked to one of his daughters, Ingjerd, m. Torgil Voll, about 1901, and she really praised my step-mother, when she found out who I was.

På Øvsthus er ei gamal bu—vist yver 100 år. Utfor hinne tok Ivar billete av meg til minne um kvar goffarsy-ster tråkka.

Frå Øvsthus reiste eg til Egjareid og snakke der då med Lars Anderson Hagen ell Almeningen, som bur der. Han har syskindi Marta Selheim og Torstein Hagen i Madison, Wis., og eg var beden helsa han frå dei. Det var han svært glad for. Han hadde ikkje høyrte frå dei på længe. Son hans, som var banevoktar, trefte eg seinare ved Gravehalsen. — Gardane Egjareid, Hagen og Nygrytten eigde mine forfedrar fra tid til annan.

Frå Egjareid gjekk so turen til Nygryten. Det var undarleg for meg å vera på den garden, der forfedrane mine hadde livt i 250 år og der far min var født i 1836. Eg var ein tur ut der i 1889. Då var den 2 etages stovebygning og løbygningen der enddå etter goffars tid. No var der berre noko restar av gamle loda. Onnorleis var der uppset eit fin lite villa-liket sæl på ein part, som tilhøyrd Anders D. Graudo, eit eldre sæl tilhøyrd Joh. Påsche og so eit gamalt stølshus for Lassahaugen. Noko minne frå gamal tid var der då ikkje å rekna, kva husi angjekk. Men sogo um kvar goffar skaut bjødn i marki ovanfor livde endda—og plassen kunde påvisast.

Frua til Anders D. Graudo, f. Klyve, var på Nygrytten. Ho er født på Upheim, Kv. dottor etter mine gamle bekjendte, Nils Larson og Maria Johansdr. f. Skutle. Ho var flink å fortælla, og eg laut stogga til mat.

Frå Nygrytten gjekk eg til Mjølfjell Station og tok med toget heim att den gong.

Men den 21. juli tok eg ein tur derut att, fyst til Egjareid. Der har David Anderson Øvre Klyve støl. Frua hans sin bedstefar, Nils Eirikson Saude kjøpte i 1851 halve Nygrytten og tok det til støl åt Graudo og sonadotteri arva den. Ho var no der på stølen på Egjareid, mens sona-kona var på Nygrytten. Eg likte å få greida på alle historiar, som kunde uppdrivast um Nygrytten, og tænkte att den eldre fru Klyve, som var kjendt der frå ho var barn, kunde kanskje vita noko meir å fortælja. Ho hadde ant selskap der då, so der vart ikkje tid å tænkja yve noko. Eg reiste då um Nygrytten att å såg um der var vert å ta billete av noko gamalt, men let det vera og gjekk til Mjølfjell att. Eg såg bort til Hagen på andra sida av elvi, som min tip-tip-oldefar, Nils Arneson, bygsla i 1732. Garden har vore i sama slegt sit eiga til 1868 og are slegtningar til 1910. Fleire av slegti bur i Madison, Wis

At Øvsthus there is an old stabbur (storehouse on pillars)—evidently more than 100 years old. Outside of it Iver took a picture of me as a souvenir of where grandfather's sister strode.

From Øvsthus, I went to Egjareid and talked to Lars Anderson Hagen or Almeningen, who lives there. He is a cousin of Marta Selheim and Torstein Hagen in Madison, WI, and I had been asked to carry greetings from them. For that, he was very happy. He hadn't heard from them for a long time. His son, who was a railroad watchman, I met later at Gravehalsen.—my forebears owned the farms Egjareid, Hagen and Nygrytten from time to time.

From Egjareid, the route went to Nygrytten. It was impressive for me to be on this farm, where my predecessors had lived for 250 years and where my father had been born in 1836. I had made a trip out there in 1889. Then the two-story dwelling house and the loft still there from grandfather's time. Now there were only some remains of the old features. Else wise there had been built a fine villa-like cottage on the one portion that belonged to Anders D. Graudo and an older cottage belonged to Joh. Påsche and an old mountain pasture building for Lassahaugen. It was impossible to call up old memories based on the buildings. But the saga about grandfather shooting the bear in the field above lived on—and the site could be shown us.

Anders D. Graudo's wife, neé Klyve, was at Nygrytten. She had been raised at Upheim, Kv. the daughter of my old acquaintance, Nils Larson and Maria Johansdr. Skutle. She was a good talker and I had to stop for dinner.

From Nygrytten I walked to Mjølfjell Station and took the train home this time.

On the 21 of July I made another trip out there, first to Egjareid. There was David Anderson Øvre Klyve's sæter. His grandfather, Nils Eirikson Saude's wife bought half of Nygrytten in 1851 and made it a sæter for Graudo and her son's daughter inherited it. She now inhabited it while her son's wife was at Nygrytten. I wanted to get more details of all the stories that could be raised about Nygrytten and I thought that this elderly woman, who was well-known here since childhood could maybe know more to tell. She had other business at this time, so there wasn't any time to think of anything. I went back to Nygrytten then to see if I could photograph something old, but I let it be and walked back to Mjølfjell again. I looked over on the other side of the river to Hagen that my great-grandfather, Nils Arneson had traded for in 1732. The farm had been in the same family until 1868 and another until 1910. Several relatives live in Madison, WI.

Til Opset og Aurlandsvangen

Endå ei gong tok eg ein tur utyver Raundalen og då lika til enden av den, der Gravehalstunellen er som ein ud-gangsport. Der er den gamle støl, Oppset. Der var eg um vettorn 1901 som materialforvaltar ved tunelarbeidet. Då var der trafikk, og den plassen vilde eg då sjå att. Kvar morgon gjekk eg ein 600 meter in i tunellen og leverte dy-namit til arbeidarane. Det var vel vågsamt. Utanfor var der fleira barakkor.

Upp i bakken eit godt stykkje frå tunelåpningen var ingeniørkontoret og boligen. Der var eg med i eit eventyr dengong. Ingeniørane hadde fått dertil 5-6 italiener og eit par russafinlendarar. Dei hadde vore med å grava ut råastein or tunellar i syd-Europa, men dugde ikkje med norsk hard-fjell, å fekk, som dei tykte, liten betaling. Dei fordra meir, å då dei ikkje fekk det med det gode, drog dei i flokk til ingeniørkontoret, låste døri etter seg og fordra penga. Det var betalingsdagen, og eg hadde pengaskrine med løn til arbeidarane. Eg var nede på værelset mit, og fekk besked av ein å komma opp på kontoret. Eg tok pengaskrinet under trøya og gjekk derupp. Straks eg var inkommen låste dei døri å forlangte pengar. Ingeniør Strøm prøvde å snakka dei tilrettes, men det var uråd. Ein av finlendarne var so hissig; han danste ikring og støyte til ingeniøren ei gong og vilde til att, då eg tok han i kragen å helt han att. Ingeniøren sa, att eg skulde sleppa han og viste att han hadde revolver. Då skreik dei, att han kunde berre skjota. So sa ingeniøren, att han hadde ikkje pengar. Eg hadde pengeskrine på værelset mit. Ja, so skulde eg ga etter det. Ein av dei skulde fylgja meg etter det. Eg kunde nokre ord engelsk å sa: "I have it here". "Ja, berre gå", sa Strøm, og eg avstad med skrine under trøya ned på mit rum, og nuska ikring lidt, og i det sama eg gjekk forbi, ein som hadde rum ved sida av meg, fekk eg kviskra til han å få so mange han kan med seg å koma på kontoret. Han forstod det straks, då han såg karen, som vakta på meg. Eg gjekk so med fyren med skrine i handi. Sovidt me var inum døri komme, var og 5-6 ar-beidarar på døri med stokkor og ant i hændna og då vart der dott i bjølla med ei gong. Urostifteme fekk ga der frå, men lensmann vart telefonert, og dei vart alle aresterte. Der vart forhøyr og eg laut vitna. Dei to russarane vart sende yver russagrenso, dei andre fekk påleg å reisa or landet. Ingeniøren betalte vist reisepengane.

No kom eg der att 46 år etter og der var då forandringar. Barakkene og ingeniørbolig-

To Opset and Aurlandsvangen

I took yet another trip out over Raundal, all the way to the end of it, where the Gravhals Tunnel forms an exit gateway. There there is an old sæter, Oppset. There I was as a yearling in 1901 as a material handler during the tunnel work. Then there was a lot of traffic there, and I wanted to see that place again. Each morning I walked 600 meters into the tunnel to deliver dynamite to the laborers. It was risky. Outside there were several temporary buildings

A good ways up the hill from the tunnel opening were the engineer's office and residence. I was involved in an adventure at that time. The engineers had imported 5-6 Italians and a couple of Russo-finlanders. They had previously been involved in digging rottened stone and tunnels in southern Europe, but were unused to the hard Norwegian mountains, and they thought were paid much too little. They demanded more and when they didn't get it when they asked nicely, they locked themselves in the engineer's office and demanded money. It was payday, and I had the moneybox with the salaries for the workers. I was down in my room, but got called to come to the office. I put the box under my coat and went up. As soon as I got there they locked the door and demanded money. Engineer Strøm tried to reason with them, without success. One of the Finlanders was so angry that he danced around and hit him and was about to do it again when I took him by the collar and held him back. The engineer said that I should let him go and showed that he had a revolver. Then they cried that he could go right ahead and shoot. Then the engineer said that he didn't have the money and I had the box in my room. Ja, then I was to go and get it. One of them would accompany me. I knew some words in English and said: "I have it here." "Yes, just go ahead", said Strøm. And I took off with the moneybox under my coat down to my room, and rummaged around a little and soon I encountered a guy who had a room alongside of mine; I whispered to him to get as much help as he could to come to the office. He soon understood when he saw that fellow who was guarding me. With the fellow, I returned with my box in my hand. As soon as we came in the door we saw 5-6 fellows with cudgels and such in their hands and it was "cotton in the bell" immediately. The trouble-makers were taken away. The sheriff was called, and cuffs were put on. There was a hearing and I was a witness. The two Russians were sent across the Russian border; the others were exiled. Evidently the engineer paid their travel expenses.

Now I came back after 46 years. There had been changes. The barracks and

en var borte. Der var ein banavoktar bolig å eit stations og redskapshus. Ovanfor var ein støl med gjeitadryft. Men ein par hundrad meter vestanfor var Rekve-Hotellet, som var dreve av Kristi Anfinstr. Rekve og mori. Eit nyt fint herberge vart netop upført av systeri Brita Rekve—var der. Som næmd ovanfor, var eg beden besøkja dei der. Eg stansa då yver natti i hotellet.

Neste morgon, då Oslo-toget kom, tok eg med det yver til Myrdal, so med Flombana ned til Fretheim i Aurland, og derfrå med buss til Aurlandsvangen. Eg meinte, att eg der hadde slegtningar. Dei var syskindbarn til brorkona mi og, men eg viste ikkje um dei var der då. Den forunderlege Flombana vildde eg ga på kossen. Det bar nedover i svingar, yvebygningar og tunellar på eina sida av dalen yver til hi. Elvi ran i dalen. Nedanfor Vatnahalsen var ein præggtig foss—som eg tok billete av då toget eit augnablik stansa.

Slegtningarne mine var borni etter Anders Nilson Løne, velkjend bygmeister. Anders var syskindbarn til mor mi. Eg gjekk in på ein butik på Aurlandsvangen og spurde betjenten, um han kjende nokon av Anders Løne sine born. "Ja, kom her," sa han og gjekk til døri. Der peikte han på eit hus straks bortanfor og sa: "Der bur dottori, Fru Olav Tye". Det var då kjekt. Eg gikk yver der, og fann egtapare heima. Hr. Olav Tye var herredskasserar og soleis ein velkjend og agta man. Frua, Barbrå Andersdottor, var svert oppgløda, då ho hørde kven og var, og kunde fortelja um syskenborni hinna i Amerika. Eg var meint å reisa til Opsett att same dag, men det fekk eg ikkje. Eg laut stansa yve natti der. Um ettermiddagen fylgde Olav Tye meg ikring landsbyen og utyver mot gardane Tye og Otterstad—velkjende namn i Amerika. Eg var på Aurlandsvangen i Lars Kindem sit bryllup held hjå morbroren i 1896, men plassar var gløymde no.

Fru Barbrå Tye fortalde meg um sine syskind. Dei hadde vore 8, men berre 4 var i live. Dei var Tora, som budde ugift i foreldreheimen. Me besøgte hinne. Ho døydde ifjor, 1948. So var det Barbrå, f. 1887, g. m. Olav Tye. So var det Hansina, f. 1889, g. m. Ivar Jørgenson Skara, Søndmøre. So var det Per, f. 1891, gift med Helena Larsdr. Øvre Auro, Voss. Han er organist i 3 kyrkjor i Hol Hallingdal, og bur på Geilo. Dei har 2 søne, Anders og Lars, studenter på Sola Flyplass.

Anders Løno, f. 1854, var gift 1881 med Kari Hansdr Tye, Aurland—farsyster til

the engineer's building were gone. There was a railroad watchman's house and a station and equipment building. Above was a sæter and grazing goats. A couple hundred meters to the west stood the Rekve Hotel, operated by Kristi Anfinstr. Rekve and her mother. A new, fine hostel had been started by her sister—who was there. As I said above, I was asked to visit them there. I stayed overnight at the hotel.

The next morning, when the Oslo train came, I took it over to Myrdal. Then the Flåm train down to Fretheim in Aurland and from there by bus to Aurlandsvangen. I thought that I had relatives there. They were cousins of my brother's wife, but I didn't know if they were there now. The unbelievable Flåm train I rather wanted to see. It went down in curves, shelters and tunnels on one side of the valley and over to the other. The river ran in the valley. There was a grand waterfall below Vatnahalsen—that I photographed when the train stopped a moment.

My relatives were children of Anders Nilson Løne, a well-known builder. Anders was a cousin of my mother. I went in a store at Aurlandsvangen and asked the clerk, whether he knew any of Anders Løne's children. "Ja, come here," he said and went to the door. He pointed at a house across the way and said: "A daughter, Mrs. Olav Tye lives there". That was really great. I went over there and found the couple at home. Mr. Olav Tye was the county treasurer and otherwise a well-known and well-regarded man. The wife, Barbrå Andersdatter, was ecstatic when she heard who I was and that I could tell about her cousins in America. I had planned to go to Opsett that same day, but that I wasn't permitted. I must stay overnight there. During the afternoon, Olav Tye showed me around town and took me out to the Tye and Otterstad farms—familiar names in America. In 1896, I had been to Aurlandsvangen to attend Lars Kindem's wedding at his mother's brother's, but the place was now forgotten.

Mrs. Barbrå Tye told me about her siblings. They had been 8, but only 4 were alive. They were Tora, who was unmarried and lived in the family home. We visited her. She died last year, 1948. Then came Barbrå, born in 1887, married to Olav Tye. Next was Hansina, b. 1889, m. to Ivar Jørgenson Skara, Søndmøre. Then Per, b. 1891, married to Helena Larsdr. Øvre Auro, Voss. He is the organist for 3 churches, in Hol, Hallingdal, and lives at Geilo. They have two sons, Anders and Lars, students at Sola Airport.

Anders Løno, b. 1854, was married in 1881 to Kari Hansdr. Tye, Aurland— aunt

U. S. Senator Edv. Tye i Minnesota. Han døydde ved eit ulykkestilfælde ved Finse jernbanestation, der han arbeidde med bygging. Han var syskindbarn til mi mor.

Efter det hugnalege opphald hjå Tyefolki tok eg so næste form. avstad att til Myrdal. Der kom eg kl. 10.30, men Oslo-toget, som eg måtte gå med gjennom Gravehals-tunellen, kom ikkje før kl. 3 efterm. Det tykte eg vart lang ventetid, og da eg meintest vera på Opset før og ta avsked, om eg gjekk yver fjellet, so sette eg avstad beint yver. Det vart ein erfaring eg ikkje let gløymer. Eg måtte klatra yver snauffjell, uror og bratta fjellsider av fårlegaste slag og kom ikkje til Opset før klokka var yver 4 mest ihelsvelt. Der var tvo gangevegar å ta, men der var lange krokar å gjera på dei, so eg trudde å gjera det snare den vegen eg tok. Eg laut då vera på Opset til næste morgon, og det kan eg ikkje klaga på for sovidt. Eg hadde fint gjestabå.

Utyve Bordalen

Den 19de juli tok eg ein spadsertur ut yve Bordalen. I arkivi hadde eg set mykje um gardane der, og meinat att nokon av mine fyst kjendte stamfedrar budde på gardane Himle, Olde and Helland på eina sida av elvi og Rjodo, Hjelle på den andra. I gamle dagar var eg og fleira gonger utyve dalen.—Som ung gut var eg med Olav G. Lid, som då budde på Bjørgo, til stølen Kulset ytst i dalen. Der hadde eg nærpå slått meg fordærva, då eg i svevni dat ned av halvlemmen i sæle, men kom heldigvis ned i sengi, som stod nedenunder. Me hadde um dagen traska utyver "Storatonæ"—der Endre Gjerald tok rygtak med bjød'nen, og ut til Storavatne—der Olav såg etter villa kvannor. Det vart då uroleg svevn um natti.

No vilde eg ut til Helland. Etteratt eg i 1930 hadde fått ut Vossaboki, vart eg bekjendt med att her var tvo av Lars Nilson Nesheim sine brevbøker i U. S. Dei vart sende til "Skandinaven" 'og opptrykte der utan rettingar ell kommentarar. I den eina stod skreve namne til Ivar Halsteinson Kolve, som hadde eigd boki. Det var far til Halstein Helland. Eg vilde då vita korleis brevboki var komi til Amerika. Og sidan det var boki mi, som hadde bringa dessa brevbøkene fram i dagen, meinte eg, att dei likso godt kunde vore sendte til meg, so der kunde vore gjort rettingar, og namni, ret skrivne um ikkje meir. Eg træfte ikkje Halstein Helland heima den dagen, men snakke med sonen å fekk so eit gildt besøk av Halstein et par dagar seinare. Han vidste ikkje um brevboki;

of U. S. Senator Edv. Tye in Minnesota. He died in an accident at Finse railroad Station, where he worked in construction. He was my mother's cousin.

After the delightful stay with the Tye people I left for Myrdal the next forenoon. I arrived there at 10:30, but the Oslo Train, that I had to take through the Gravhals Tunnel, didn't come before 3 in the afternoon. It seemed to me a long wait and since I had intended to be at Opset before to say farewell, I thought I would walk over the mountain, so I took off straight over. That was an experience I shall never forget. I had to climb over bare mountain sides, screes and steep mountains of the most dangerous kind and I didn't get to Opset until the clock was past 4, half-starved. There were two pathways, but they followed long curves, so I thought I would do it faster the route I took. I had to stay at Opset until the next morning and that I can't complain about. I had excellent hospitality.

Out over the Bordal

I took a walking trip out over Bordalen on July 19. In the archives I had seen a lot about the farms there, and I knew that some of my first known forebears lived on the farms Himle, Olde and Helland on one side of the river and Rjodo, Hjelle on the other. In the old days, I went out the valley.—As a young boy I went along with Olav G. Lid, who lived at Bjørgo, to the mountain pasture, Kulset, uppermost in the valley. There I mowed hay until I almost died, and while I was sleeping I fell out of the loft but luckily landed in one of the beds below. During the day, we had trugged over "Storatonæ" where Endre Gjerald wrestled with the bear, and out to Storavatne—there Olav tended to various huts. Then my sleep was quite disturbed that night.

This time I wanted to go to Helland. In 1930, after I had published my Voss book, I became acquainted with two of Lars Nilson Nesheim's letter-books (models) in the U. S. They had been sent to "Skandinaven" and printed without emendments or commentaries. In one was written the name of Ivar Halsteinson Kolve, who had owned the book. He was father to Halstein Helland. I wanted to know how the books had come to America. Since it was my book that had brought these to light, I maintained, that they could just as well have been sent to me, and I could have edited them, the names and errors, if nothing more. I didn't meet Halstein Helland that day, but I talked with his son and this led to a dandy visit a couple days later. He didn't know about the letter-

men me kom til den truni, at halvbroren Eirik Auro, som døydde i Syd Dakota, hadde teke ho med til U. S. Seinare fekk Pastor Exe fatt i hinne.

På Helland trefte eg ein av mennene på Kvitno, og han inviterte meg til å kjøyra med han til Kvitna, og det likte eg då eg kunde sjå gardane utanfor Helland att. Eg hadde reist um Kvitno nokra gonger før i tidi. Det var kjekt å sjå det att, og so kunde eg ta med bussen til Vangen att. Det gjekk fint; og Rjodo og Tesdal kunde eg sjå frå vegen.

Lyklaset.

Ein plass, eg med helligt vemod laut sjå att, var stølen, Lyklaset. Eg hugsar att eg valtra ikring der um somrane med mor mi frå eg var 4-5 år gamal til eg var 7-8 år—og eg hugsar mangt frå den tidi. So den 23de juli tok eg med toget til Skjervet og gjekk oppyver Bulkelidi. Kommin halvvega upp til Bulko trefte eg kona hans Anders Bjarneson Rene og prestefru Madland. Eg fortalde att eg vilde til Lyklaset. Dei var net komne derfrå, og fru Rene vilde ga med til stølen att, men eg sa att det skulde ho ikkje. Eg vilde berre sjå meg ikring deruppe. So gjekk eg då vidare. Men so trefte eg fru Kristina Bulko, enkja etter min gamle kjending Lars Amundson Takla, so måtte eg fylja hinne heim. På altanen utfor stovedøri hinna sat Jorun Knutsdr. Grønlidi, som har 2 søstre i Madison, Wis., og hadde og ein bror her, men han er død. Eg skulde då helse til dei frå hine. Den eina er Mrs. Leksvold. Eg hugsar godt far deirans. Hja Kristina fekk eg middagsmat og rusla so vidare og fann vegen fram.

På Stølen var forandringer. Fyst merkte eg Stølstræet. I gamle dagar var der eit Øvsta-træe og Nesta-træe, ingjerd i eitt og skilde av noko berghamrar. På Nesta-træe var 2 utlødor. No var der ikkje noko Nesta-træe ingjerd og ingi lødor. Der stod eit lite hus—kanske Fru Madlands sommerbolig. Berre Andersbruket - - det me hadde på Rene, brugte stølen å hadde hus. På andra bruke var stølshusi vækrevne.

Eg hugsar att ymse ting frå guttedagane der. Ein ting som eg ikkje hugsar, var att eg 2 år gamal rolla ut yver ein berghammar på træet, og mor mi sprang etter, avdi ho ikkje greidde å stogga på bergtråmme. Me kom då ned i eit lauvtræe og virekrat. Ei skramma fekk eg i hårgarden, som er merkje etter endå. Ja, so var eg fortald seinare. Eg såg etter denne plassen, men no var alt forandre. Uppante tråmme på hamaren, var ein djupt trakka

book, but we reasoned that the half-brother Eirik Auro, who died in South Dakota, had taken them to the U. S. Later Pastor Exe obtained them.

At Helland I met a man at Kvitno, and he invited me to drive with him to Kvitno, which I welcomed because I could see the farms beyond Helland again. I had gone past Kvitno several times before. I enjoyed seeing them again, and then I went back to Vangen by bus. It was nice, and I could see Rjodo and Tesdal on the way..

Lyklaset

One place that I wanted, with strong melancholy, to see again, was the sæter, Lyklaset. I remember that I wandered aound there during the summers with my mother from age 4-5 until I was 7-8 years—and I recall much from those days. The 23rd of July, I took the train gto Skjervet and then walked up over Bulkelidi. When I had come half way on to Bulko, I met Anders Bjarneson Rene's wife and the minister Madland's wife. I told them I was going to Lyklaset. They had just come from there and Mrs. Rene wanted to guide me back to the sæter again, but I said she needn't because I was just going to look around up there. So I walked on. Then I met Mrs. Kristina Bulko, the widow of my old acquaintance Lars Amundson Takla, and I accompanied her home. On her porch outside the door, sat Jorun Knutsdatter, who has two sisters in Madison, WI, and had a brother here in Norway, but he is dead. I am to carry greetings from her. One is named Mrs. Leksvold. I well remember their father. At Kristina's I got noon lunch, then I strolled further and found my way forward.

There were changes at the støl (sæter). I noticed the støl tree first. In the old days there was an upper-tree and a next-tree, enclosed in one and separated by some crags. On the next-tree had been two branches. Now there were none. The next-tree had no branches and no enclosure. There was a little building—maybe Mrs. Madland's summer dwelling. Only Anders holding—that we had at Rene, had a sæter with a building. The rest were torn away.

I can remember occasional events from my boyhood days. One thing that I don't remember, was that when I was 2 years old, I fell over a cliff on to a tree, and my mother came running and wasn't able to stop at the mountain brim. We fell down in a laurel tree and some brush. I got a scratch on my hairline which shows the scar yet today. Ja, I was told about this later. I looked for this place, but it was all changed. Up by the steps up the crag, there was now a deep trodden cowpath and only stones.

kreaturveg og berre steinar. Gjerde um eit liti stølstræe ved floren var længer uppe, so der var ingi slåttemark som før i tidi. Ved støls husi var ein stor stein, mest som eit lite hus. Den kleiv me uppå. So huja me og då svarte det i berghamrane ovenfor husi. Gjildt var det, då far stelte til ein liten kvernakall i groi bortanfor stølstræe. Den hadde eg mykje bal med å halda gåande, og vindkagl likaso. Ei gong var det eit forfærdaleg torevær med lynild som gjekk alt ikring. Han Soffi-Nils, som var slåttekar, tårde ikkje ga heimatt å bera ljåne sine då. Ein øyk hadde ei gong set seg fast ute ved Lyklaset-Knappin og ei kyr hadde ramla utfor ein hammar å slåt seg ihel. Ved slike anledningar var det snak. Eg hugsar, att mor og eg gjekk uppå ein høg bergnolt, der me såg rat nedover Hardangerfjorden som hadde slik blå lukt yve seg. Det var forundarleg, tykte eg,

Sidsta gongi eg var på Lyklaset var somaren 1880. Mor mi hadde døyd um vettoren, og eg skulde då vera med goffarsyster, Marta Monsdatter. Ei gong då skulde eg reisa heim den lange veg til Renes aleina. Det hadde eg ikkje før gjort. Eg kom då ikkje længer enn på Dalsleitet. Der kom, Sjur, ældste bror min med, kva eg skulde etter. So gjekk det på stølen att med oss båe. Sjur døydde i Madison, Wis., 1897.

På heimvegen frå Lyklaset tok eg vegen um Vindberg, stølen til Kinne. Der var og forandringar med nye hus på øvste stølen, og nedanfor i bakken no mykje meir ingjerd til slåt. Nokon har tenkt å bygja der, då kjellarmur var upset, men ikkje brugt. So gjekk eg um Flatlandsmoen, snakke lidt med Knut Anderson, som var i Madison, Wis. nokon år, men laut heim å ta farsgarden.—Han hadde det travelt med høying å bad meg besøkja han seinare.

Ein tur til Glimme og Viki

Styrk Sjurson Reque i Madison bad meg før eg reiste til Norig å ta ein tur til Rode i Viki å sjå korleis der no ser ut—særleg på Stølen, "Flyane". Far hans, Sjur Anfinson Rekve, kjøpte garden Rode i 1860 å budde der til han med familie i 1880 utvandra. Styrk, f. 1868, hugste godt att korleis han traska på Stølen, å kor der var på Rode.

So den 26de juli tok eg avstad på sykle ikring Vangs-vatne; men kom for det fysta ikkje længer enn til Glimme. Der var Johannes (John) og Knut Glimme, som ei tid før var heimkomne—John frå Chicago

The fence around a little sæter-tree by the milking shed was further up, so there was no hayfield as before. By the sæter hut was a large stone, almost like a little house. We used to climb on it. Then we would yell and the cliffs above the hut would answer. It was nice when father installed a little mill in the stream over past the hut's tree. We had a lot of trouble keeping it going, as we did with the windmill. One time, there was terrible thunder weather with lightning all around us. Soffi-Nils, who was hired to mow grass, didn't dare to walk home then with his scythes. One time a horse had got stuck up by the Lyklaset and another time a cow fell off a rocky cliff and was killed. There was a lot of talk at times like those. I recall that my mother and I climbed up on a high promontory and we looked down at the Hardanger fjord which had such a blue sheen over itself. It was amazing, I thought.

The last time I had been at Lyklaset was during the summer of 1880. My mother had died during the winter and I was living with my grandfather's sister, Marta Monsdatter. One time I was sent all the way home to Rene alone. I hadn't done that before. I didn't get any further than the Dalseid. Then my oldest brother, Sjur, the one I was to fetch, came. Then we both went back to the sæter. Sjur died in Madison, WI in 1897.

On the way home from Lyklaset, I went by way of Vindberg, Kinne's sæter. There had been changes here too with a new building on the highest point with a lot more of the slope below fenced in for hay-making. Someone was going to build there, where the basement walls had been built but not used. Then I went by Flatland's meadow and talked briefly with Knut Anderson, who had been in Madison for some years but had to return to take over his family farm.—He was busy haying and asked if I would visit him later.

A trip to Glimme and Viki

Styrk Sjurson Reque in Madison had asked me, before I left for Norway, to take a trip to Rode in Viki, to see how it looked now, especially the sæter, "Flyane". His father, Sjur Anfinson Rekve, bought the Rode farm in 1860, and lived there with his family until he emigrated in 1880. Styrk, b. 1868, remembered well how he had plodded to the sæter and how things were at Rode.

The 26th of July, I started around Lake Vang, but got no further than Glimme at first. There I met Johannes (John) and Knut Glimme, who had come home a while before, John from Chicago and Knut from

og Knut frå Walla Walla, Wash. Eg hadde i oppdrag å beda dei til selskap hjå Fru Knut Høiland, då ho ikkje anleis kunde få besked til dei. Der kom eg ikkje ifrå att før me hadde middagsmat hjå deira tante, Synneva Glimme, og borni etter deira bror, Rognald. Synneva, f. 1862, har vore med i mykje styr å stell på Voss—ei av dei fremsta kvinnor i bygdi, har soleis vore lærarinna i 30 år, vore med i skulestyret, heradstyret, verjerådet, Voss Ungdomsforening. Fekk 1935 kongens fortjenstmedalje. Ho hadde mykje godt å segja um boki mi um utvandringi frå Voss og takka meg varmt for arbeidet med den og "Vossingen". Ein ma segja, att det er gildt å høyra det frå slike, som ein veit forstår seg på sligt. Me tok billete av John, Knut og Synneva utfor hinna hus. John og Knut kom til Bergen den 7de juni og reiste derfrå at til U. S. den 9de oktober.

So drog eg då vidare til Rode, forbi Vinsand, og spurde etter Lars Rode. Einar, son hans, gift med Borghild, systerdottor mi, er sjofør på Vangen. Ein an son driv garden. Lars hadde vore bortom Vangsvatne og kom roande yver. Eg fortalde kva. eg vilde, tok billete av garden, og spurde um vegen til stølen. So sette eg avstad oppyver mark og skog ei mils veg til Flyane. Der er og Vinsand-støl, so eg laut spyrja frua til Olav Vinsand kva so var Rodestølen. Eg tok so billete av den og drog nedyver att, fekk mat hjå Lars Rode og so bar det heim. Lars har 2 brør i U. S. Nils og Odd Rue i Syd Dakota.

Der er fleire gardar på Voss som har samme navn og difor treng eit extra tillæg. Soleis er der Rode i Viki og Rode på Bordalen—oftast sagt på Gjiljane.

* * *

Søndag den 3die august var syster Brita og eg bedne til selskap på Rode, Gjiljane, hjå Torstein Anderson og frua, Johanna Ivarsdr. f. Rokne. Ho og Brita er syskindbarn på morsida, og eg laut fortelja att me var islegt på farsida—ret nok langt ute. Johanna sin tipoldefar Gusskalk Sjurson Rokne og min oldefar Arne Sjurson Nygrytten var brør. Der vart eit hyggeleg selskap med rjumagraut og an god mat.

Som nemd før, var son deira, Ivar Torsteinson Rode, med i krigen i Valdres. Han stod i 3dje kompani under Kaptein Riber Mohn 10de regiment. 1ste avdeling, innkaldt kring 13. april 1940. Ved samme kompani var Knut Rekve sersjant, Olaf Eimstad fenrik og Knut Skjeldal korporal. Kompaniet låg fyste dag i dækning (19. april) 2den dag var det træfning med tyskerne (20. april). Da var der K. Skjeldal

Walla-Walla, WA. I had instructions to invite them to a social at Mrs. Knut Høiland, since she was unable to get a message to them otherwise. I didn't get away from there until we had a midday meal at their aunt's, Synneva Glimme, and children of their brother's, Rognald. Synneva, b. 1862, has participated in a great deal of activity at Voss—one of the leading women in the district, for example, she's been a teacher for 30 years, she's been on the school board, county board and advisory council of the youth association. In 1935, she was awarded the Royal Service medal. She was most complimentary of my book about emigration from Voss and "Vossingen". I have to say, that it is warming to hear such from those, who understand such matters. We took pictures of John, Knut and Synneva outside her house. John and Knut came to Bergen June 7 and left from there for the U. S. October 9.

Then I went further to Rode, past Vinsand, and asked about Lars Rode. Einar, his son, married to Borghild, my niece, is a taxi driver at the Vang. One son runs the farm. Lars had been across Lake Vang and came rowing back. I told him what I wanted, took pictures of the farm, and asked the way to the støl. I left up over the fields and woods for a mile to Flyane. Vinsand støl is there too so I was able to ask the way to Rode's støl. I photographed it, then went down again, got food at Lars Roden then it was home. Lars has 2 brothers in the U. S. Nils and Odd Rue are in South Dakota.

There are several farms at Voss that have the same names, and require extra explanation. For example, there is Rode at Viki and Rode in Bordalen—more often called "at Gjiljane".

* * *

On Sunday, August 3, my sister Brita and I were invited to a social at Rode, Gjiljane, at Torstein Anderson and his wife, Johanna, b. Rokne's. She and Brita are cousins on their mother's side, and I must say we are related on the father's side too,—though distantly. Johanna's great-great grandfather Gusskalk Sjurson Rokne and my great grandfather Arne Sjurson Nygrytten were brothers. It was a cozy gathering, with rømmegrøt and other good food.

As mentioned above, their son, Ivar Torsteinson Rode was in the war in Valdres, serving in Company 3, under Captain Riber Mohn of the 10th Regiment, First Division, called up in April, 1940. In the same company were Sergeant Knut Rekve. Private Olaf Eimstad and Corporal Knut Skjelsal. The company was in reserve the first day (April 19) but engaged the Germans on the second day (April 20). It was then that Knut was killed and others wounded.

faldt og andre såra. Dei var til Fagernes, Valdemoen og Hønefoss til 15. mai. So til Bergan, Bagn, Breidablik, og oppyver Valdres.

Til Markhusteigen

Den 6te august var eg oppyver til Markhusteigen på Vossastrondi. Det hende seg so, att eg fekk vita, att der i nærheiti av Madison, Wisconsin, hadde gjenge ein sver storm som ein cyclon. Mange beboelseshus og tørkehus for tobak var lagde i grus. Eg var då ræd for, att eit lite upplagshus, som eg hadde i Madison, og som ikkje stod særleg fast, kunde ha fåt skade. Eit. kvartal derfrå hadde Sivert Nesheim og frua sit heim. Fru Nesheim, f. Lilleteig var komi til Voss etter denne storm. Ho var på vitjing hjå systeri fru Kristi Olavsdr. f. Lilleteig, g. m. Anders K. Ure og budde på Markhusteig. Eg sette då avstad upp der, å fekk greida på att cyclon'n ikkje hadde berørt Madison å rekna. Eg fekk god bevertning for umaken. Syster til Fru Markhusteig er og Mrs. Sivert Shelvik, Madison.

Markhusteigen ligg i enden av Langedalen, der gongeveg ligg yver til Voss. Den er mykje kortare enn kjøyrlevegen. Yver der kom tyskarar på gransking fleire gonger til Strondi under krigen.

No hadde Anders Markhusteig 4 søne som alle var med i Heimafronten, og ei dottor Marta. Det var: Kolbein f. 1907, Olav f. 1910, Lars, f. 1919, Knut, f. 1922, Marta f. 1914. Når dei fekk besked um att tyskarar var på veg yver Langedalen rymde guttarne tilfjelds. Systeri, som var heima laut bera mat til dei. Tyskarane hadde fåt greida på desse guttarne å vilde veta kvar dei var. Men det fekk dei ikkje. Dei var so harde med Marta att dei slog til henne for å vita um dei.

Frå Markusteig gjekk eg so ned til storevegen for å ta bussen heim, men laut venta ei stund før busssen kom. Eg gjekk då oppyver mot Uppheim, snakke med Anders Sundsvold, som arbeidde med høying ved vegen. Han har 2 brør ved Malaca, Minn., tok billete av garden Upheim før bussen kom.

* * *

Den 9de august var eg beden å vitja fru Lars A. Grove i Hagebyen. Lars var brorson til Rognald Larson i Madison. Ho venta besøk av ein an brorson til Rognald, nemlig Olav Oddson Grove, som er på Akers Fylkeskontor i Oslo, og då hadde ferie. Han kom ikkje, men mor hans var der. Hinne kunde eg helsa frå ei veninda, Mrs. Olav

They were at Fagernes, Valdemoen and Hønefoss until May 15, then to Bergen, Breidablik and further up Valdres.

To the Markhus land.

On August 6 I went up to Markhusteig at Vossestrand. It so happened that I had learned that there had been a severe storm, a tornado, in the vicinity of Madison, WI. Many residences and tobacco sheds had been destroyed. Then I was afraid that a little storehouse that I owned in Madison could have been damaged. Sivert Nesheim and his wife had their home a block away. Mrs. Nesheim, b. Lilleteig had come to Voss after this storm. She was visiting her sister, Mrs. Kristi Olavsdr. b. Lilleteig, m. Anders K. Ure and living at Markusteig. I went up there and learned that the tornado hadn't disturbed Madison to any degree. I got good treatment, for my inconvenience. The sister of Mrs. Markhusteig is Mrs. Sivert Shelvik, Madison.

Markhusteigen lies at the end of Langedalen, a walking path goes directly to Voss. It is much shorter than the driving route. During the war, the Germans came investigating up to the Strand.

Anders Markhusteig had four sons, all of whom were in the Home Front, as well as a daughter, Marta. They were: Kolbein b. 1907, Olav b. 1910, Lars b. 1919, Knut b. 1922, Marta b. 1914. When they were warned that the Germans were coming they escaped to the mountains. It was the sister's job, who was at home, to bring them food. The Germans had heard about these boys and wanted to know where they were. But they didn't find out. They were so despicable that they beat her in an attempt to learn about them.

I walked from Markhusteigen down to the main road to catch the bus, but I had to wait a while. I went up to the Upheim farm and talked to Anders Sundsvold, who was busy haying near the road. He has 2 brothers at Malaca, MN. I took pictures of the Upheim farm before the bus came.

* * *

I was asked to visit Mrs. Lars A. Grove in Hagebyen. Lars was a nephew of Rognald Larson in Madison. She was expecting one of Rognald's nephews, Olav Oddson Grove, who works at a people's office in Oslo and was on vacation. He didn't come, but his mother was there. I could greet her from a female friend, Mrs. Olav E. Saude of Madison. She is a daughter of Torbjørn Haugo, b. Hakastad.

Ein bror av Lars A. Grove, Kristian A. Helleve, var med i krigen og vart såra, då Knut Skjeldal fall. Han er i Alvik, Hardanger.

Fest for Amerikanarane

Den 13de august var amerikanarane sin hædersdag på Voss. Sjølv Formannskapet laga til fest for dei. Det var vel noko ingjen av dei hadde drøymt um. Og det var då og noko uhaurt før. Eg hadde komme til å fortalt ordførar Hjelle eigong, kva eg sa på eit lokalt Vossalagsmøte i Madison, att til summaren ska me halda Vossalagsmøte på Vossavangen, då eg venta, att mangje frå Amerika vilde vitja fedrabygdi då. Kanhænda det var det, som gav Hjelle ideen um å få til festen for oss. Eg meinte no, att me Amerikanarane kunde komma saman bort i Prestgardsmoen ein dag og samsnakka oss imillum, og kanskje få Ordføraren med oss. Men det vilde ha vorte småt stel. So vart eg yveraska ein dag, då ordføraren fortalde meg at formandskape vilde laga fest for oss. Det var då aldeles formykje å gjera, meinte eg. Men han meinte noko ant og fest vart det.

Korleis det gjekk på denne fest lyt eg fortelja etter "Hordaland", som hadde referat av det den 16de aug., 1947:

"Festen som Voss formannskap skipa til i gymnastikksalen på Voss folkehøgskule onsdagskvelden for norsk-amerikanarane samla umlag 200 menneske. Av dei var om lag 25 norsk-amerikanarar som no er heima på vitjing. Handelstyrar A. B. Ringheim var feststyrar, og festen vart opna med ein prolog av Ivar Refsdal. Deretter helsa ordførar Hjelle alle velkomne.

Når formansskapet hadde skipa til denne festen, var det fordi det skulde verta høve til å råka gamle kjenningar for dei som er heima på vitjing.

Me er byrje av utvandarane våre for den vyrdnad dei har vunne seg der ute. Og når mange iår har teke kostnaden med ein tur heim, skjønar me det so at det er heimkjarleiken som er størsta drivkrafti.

I krigsåri hadde Noreg ein stor styrke i Sjømennene og utvandarane. Kva deira arbeid hadde å segja for landet er me truleg endå ikkje heilt klår over.

Ordføraren vilde difor nytta høvet til å takka utvandarane for det dei har gjort for landet og han vilde takka for dei gåvor dei har gjeve bygdi—Jamvel i krigsåri kom det pengagåvor frå Amerika over Sverige.

Etter musik av kunstnarparet Neberg helt

One of Lars A. Grove's brothers, Kristian A. Helleve, was in the war and was wounded when Knut Skjeldal was killed. He is in Alvik, Hardanger.

Celebration for the Americans

On August 13, the Americans were honored at Voss. The City Council created a celebration for them. It was something they hadn't dreamed about, and it hadn't been heard of before. One time when I was talking with Mayor Hjelle, I told what I had said at a local Vosselag meeting in Madison, that this summer we should hold the Vosselag meeting at Vossevangen, since I expected that many from America would be visiting their father-districts then. Maybe that was what gave Hjelle the idea of a celebration for us. I had thought the Americans could meet in the Prestgardsmo one day and converse among ourselves, and mabe invite the mayor to join us. But he said that would be small potatoes. Then I was surprised one day when the mayor told me that the council wanted to throw a party for us. I said that that was way too much to do. He disagreed, and so we had a "fest".

I will depend on the "Hordaland" to tell how things went; they had an account August 16, 1947.

"The celebration that the City Council produced at the Gymnastic Hall of the Voss High School Wednesday night drew about 200 people. About 25 of them were Norwegian-Americans who were home visiting. Bookdealer A. B. Ringheim was the Master of Ceremonies; the program was opened by a prologue by Ivar Refsdal. Next the mayor Hjelle welcomed everyone.

When the Council planned this event, it was their intent to reach those old acquaintances who were home visiting.

We should commend our emigrants for the value they have won out there. Even though many have borne the cost of a trip home, we recognize that it is their love of home that is the strongest motivation.

During the war years, Norway had a large force in its seamen and emigrants, we still don't completely comprehend what all their work meant to the country.

The mayor therefore used this opportunity to thank the emigrants for what they have done for Norway and to thank them for the gifts they have given the district—yes; money even came in the war years; via Sweden.

After a musical interlude presented by

bokhandlar A. Ullestad festtalen. Han er vel den vossingen her heima som har gjort mest til å halda oppe sambandet med vossingane i Amerika. I talen sin nemde han det store arbeidet mange vossingar hadde gjort i Amerika, og han vilde takka dei for den glans dei hadde kasta over heimbygdi og for dei gilde gåvone dei hadde seint heim, m. a. til Voss barneheim, Voss gamleheim og til restaurering av Vangs-kyrkja.

Han nemde og den store insatsen Amerika gjorde i verdskrigen og den store oppgåva Amerika no har med å hjelpa Europa økonomisk på fote att.

Etter talane var lyden beden tilbords. Det vart bode på rjomagraut og dravle, og Sigurd Kvåle i brodden for nationalkledde gjentor spela grauten inn.

Ved bordet tala lektor Langerak for kongen, A. B. Ringheim for fedrelandet.

K. A. Rene takka for den gode mottakingi vossåmerikanarane hadde fåt og for den gilde festen. Serskilt vilde han takke A. Ullestad for dei gode ordi til Amerikanarane. Ullestad har meir en nokon annan halde oss a jour med hendingane på Voss.

Han vilde og takka det norske folket for den greide stoda det tok i krigen. Det hadde mykje å segja for oss der-ute, og me var byrge av folket vårt.

Rene slutta med ein tale for Vossabygdi som det var so gildt å sjå att. Det er få bygder med ei slik sog a og det er gildt det no er skreve so manga ættebøker og so mykje om bygdesoga som det er gjort. Dei i Amerika som er av engelsk ætt har ofta store ættebøker. Når nokon av norsk ætt vert gifte med engelske, vert det spurt etter ættebøker til dei norske og. For vossingane derborte er det difor gildt at det er skreve so mykje bygde- og ættesoga på Voss.

Mange såg det vel soleis at dei som vandra ut var tabte for landet. Det har ikkje vore tilfelle. Dei der ute har al-tid havt landet og heimbygdi i tankane.

Politibetjent Herman Lunde mintest den arven som skapte ein ungdom som heldt i krigsåri og vona at det framleis måtte veksa opp ungdom som heldt når det røynte på.

Lærer Nedkvitne takka vossa-amerikanarane for di dei tala so godt vossamål.

Etter bordsæta samlast folk i gymnastiksalen. Programmet heldt fram med musik av kunstnerparet Neberg. Sigurd Kvåle spela slåttar på hardingfela og Olav Dolve sytte

Mr. and Mrs. Neberg, the bookdealer, A. Ringheim, gave the main address. He is surely the Vossing who has done the most to preserve the connection with the Vossings in America. In his speech, he mentioned the big job the many Vossings had done in America, and he wanted to express his gratitude for the luster they had given to their home district and the nice gifts they had sent home, among them to the Voss Children's Home, the Voss Home for the Elderly and for the restoration of the Vang's Church.

He mentioned the great assistance America was in the World War and the big effect America was having to get the European economy on its feet again.

After the speeches, the crowd was invited to dinner. It included rømmegrøt and dravle, and Sigurd Kvåle was in charge of the girls in national costumes that served the grøt.

At the table, Principal Langerak spoke for the King and A. B. Ringheim for the fatherland.

K. A. Rene thanked for the good reception given to the Vosseamericans and for the grand party. He wanted to thank especially A. Ullestad for the nice words to the Americans. Ullestad has done more than anyone else to keep us current with the happenings in Voss.

Also he wished to thank the Norwegian people for the definite stand they took during the war. It meant a lot to us outside and we were proud of our people.

Rene concluded by saying how grand it was to se Voss again. There are few areas with such a vivid history and it is now great to write several genealogical books and so much about history, as we have done. Those Americans of English extraction have big genealogical books. When a someone of Norwegian origin marries an Englishman, they are asked for their family tree also. It is grand that there has been so much district and family history about Voss.

Many could think that those who had emigrated were lost to the country. That, however, is not the case. Those out there always have the nation and their home district in their thoughts.

Deputy Sheriff Herman Lunde remembered the heritage that the youth held throughout the war-years and hoped it would grow and be preserved among the youth when they were tested.

The Teacher Nedkvitne expressed appreciation that the Voss-Americans still talked such good Voss dialect.

After the meal, the people collected in the gym. The program was started by the Nebergs. Sigurd Kvåle played dance music

for god vossaskjemt.

Ordførar Hjelle fortalde fyst om arbeidslive og oppgåvor på Voss. Deretter heldt han ein tale for K. A. Rene og bar fram ei gåva til han frå Voss formannskap. Det var eit tinfat der Vossakyrkja var inngravi. Det er ingen som har gjort meir enn Rene til å halda oppe sambandet millom oss som er heima og dei utflytte vossingane, sa ordføraren. Rene har skreve ei sogebok om vossingane i Amerika. Denne sogebok er og ei framifrå bygdebok for Voss. Disutan har han i ein mannsalder gjeve ut "Vossingen" som er organ for Vossalaget i Amerika.

Gåva skal vera ei takk for detta gjæva arbeidet og eit lite minne frå heimbygd.

Rene takka hjarteleg for den æra som var synt han og bar fram helsing frå Vossalaget i Amerika og det lokale Vossalag i Madison til alle vossingar heima.

Etter framlæg av ordføraren vart det vedteke å senda denne helsingi til norsk-amerikanaren Knut Takla som no er over 90 år, og ikkje kunde vera på festen:

"Norsk-amerikanarar og bygdefolk samla til fest på Voss folkehøgskule sender Dykk hermed si besta helsing."

Sist på programmet var leikaringen til Voss ungdomslag som synte fram songdansar, vossarull og springar.

Alle var samde om at det hadde vore ein gild og hyggjeleg fest; ei samkoma alle vil minnast med gleder.

Ivar Refsdals storslagne prolog kan me ikkje ta med her, og held ikkje Olav Dolves forvitnelege skjemteviser og humoristiske taler.

* * *

På festen for amerikanarane trefte eg att Olav Josefson Bjørgum, mangeårig kommunemann og stortingsmann. Ordførar Hjelle forestilte ham, men eg kunde godt kjenna han att tross sine nogen over 80 år. Han bad meg koma heim til seg, og hugnaen av å vitja han heima hadde eg den 5te oktober.

Eg hugsar Bjørgum fra eg var i 8de åre. Då var eg på Bjørgum hjå mor hans—Brita Larsdtr. Mor mi låg sjuk å døyde, og eine bror min låg i nervefeber heima. So trefte far min hinne Brita Bjørgum og sa: "Du får ta han Knut til deg ei tid du Brita no det er so darleg heima." "Nei, ho kunde ikkje godt da" meinte ho. "Å, jau du veit me æ no litevetta islegt og," sa far. "Ja-ja, eg får gjera det da". A so kom eg til Bjørgum, og var der fleira vekor. Olav var på skule, då

on the Hardanger fiddle and Olav Dolve provided some good Voss humor.

First the mayor talked about employment and activities at Voss. After that, he made a speech about K. A. Rene and presented him with a gift from the City Council. It was a pewter plate on which was engraved the Voss Church. Nobody has done more to preserve the alliance between the home and emigrated Vossings, said the mayor. Rene has written a history book about Vossings in America. This book is an outstanding bygdebok for Voss. In addition, he has published "Vossingen" as the news organ for the Vosselag in America.

The gift shall be a statement of thanks for this distinguished service as well as a memento of the home district.

Rene expressed gratitude for the honor that was shown and presented greetings from the Vosselag in America and the local lag in Madison to all the Vossings at home.

After an introduction by the mayor, greetings were sent to the Norwegian-American Knut Takla who now is over 90 years and was unable to attend the party.

"The Norwegian-Americans and people of Voss gathered at a celebration at Voss Folkhøgskule hereby send the best greetings to you."

The program was closed by leikaring by the Voss Youth Association who demonstrated singing dances, vossarull and roundels.

Everyone was of the opinion that it had been a grand, pleasant occasion that all the attendees shall regard as a happy memory.

We are unable to include here Ivar Refsdal's splendid prologue, nor Olav Dolve's curious, comical songs and humorous speech.

* * *

During the festivities for the Americans I encountered Olav Josef Bjørgum, a veteran county board member and parliament member. Hjelle introduced him, but I easily recognized him in spite of his 80 years. He invited me to his house and I had the pleasure of visiting him October 5.

I recall Bjørgum from when I was 8 years old. Then I was staying at Bjørgum with his mother—my mother, Brita Lardstr. lay dying and one of my brothers lay at home with Typhoid. My father met Brita Bjørgum and said: "You had better take on the care of Knut while things are so bad at home". "No, that she couldn't do" she said. "you know we're related" said father. "Ja-ja, I suppose I'll have to do it, then". That's how I came to be at Bjørgum, and I stayed several weeks. Olav was at school when I arrived, but came home soon after,

Isak H. Hjelle

Olav J. Bjørgum

eg kom der, men kom heim snart etter, og so kom broren Nils frå Mynchen, Tyskland, der han studerte kunstmåling. Då prøvde Olav og han å snakka tysk, hugsar eg. Systeri, Maria kom heim frå Granvin, der ho hadde vore lærarinda. Ho vilde læra meg syngja. Hå hinne og mannen, Olav Opeland, var eg seinare, mens dei var på Bjørgum.

Under den politiske striden i 1880 åri kom menne i Kvitli saman i skulestova på Rene å diskuterte politik og ant slag og. Dei mest aktive var Olav og Nils Bjørgum, Johan Skutle, far min og nokre are. Eg tykte det var moro å høyra på dei.

Olav, f. 1861, har sidan vore med i alt av viktigheit i bygdi. Han har soleis i 14 år vore ordførar i Voss heradstyre, etter mange år som varaordførar. I åri 1898-1900 og 1910-1915 varamann til Stortinget. Frå 1922-1927 var han stortingsmann; desutan medlem av landsstyret i Noregs bondelag og Hordalands landbrugsselskab og mange år onnorleis i tillidsyrke i herad og fylkestyret.

Han var gift 1. med Kristi Persdr. Vike, 2. med Anna Oddsdr. Grønlien Haugo, og har 4 born etter Kristi og 2 med Anna. Garden Bjørgum har han yvelete til sonen Josef og bur sjølv i Haugemoen, Vangen

And then brother, Nils, came from Munich, Germany, where he studied art. Then Olav and he tried to talk German, I recall. Our sister, Maria, came home from Granvin, where she was teaching. She tried to teach me to sing. I stayed with her and her husband, Olav Opeland, while they were at Bjørgum.

During the political strife in the 1880's, the men in Kvitli met in the school house at Rene and discussed politics and all kinds of other things. The most active were Olav and Nils Bjørgum, Johan Skutle, my father and some others. I thought it great fun to listen in.

Olaf, b. 1861, has been involved with everything important in the district. He has, for example, been the chairman of the County Board, after many years as vice-chairman. In the years 1898-1900 and 1910-1915 he was alternate to the Storting. From 1922-1927 he was the Storting's representative, in addition to being a member of the National Board of the Norwegian Farmer's Association and Hordaland's Agricultural Society and for many years otherwise in public positions in the district and county government.

He was married first to Kristi Perdr. Vike, and then second with Anna Oddstr. Grønlien Haugo, and has 4 children from Kristi and 2 from Anna. He left the Bjørgum farm to his son, Josef while he, himself lives at Haugemoen, Vangen.

Olav sin far, Josef Tolleivson, f. Bryn, var bror til Bryna-brørne: Steffa, Mikjel og Nils Torleivson, pionerer på Queen Ann Prairie, Illinois. Deira far Torleiv Steffason kom og til Amerika og døydde på Scoponong, (sjå Hist. om Utvan. frå Voss s. 233).

På veg til Oslo

Det passar seg vist ikkje å vitja Noreg utan å vitja hovedstaden. Det tenkte no eg, og gav meg so den 17 august på veg til Oslo, men vilde samtidig vitja are plassar fyst å fremst Rjukan. Eg tok då leidi om Hardanger, Haukelidfjell og vidare. Det er ein veg ein ikkje treng angra på å ha reist. Til Odda kom eg då med ferja kl. 12, og ein halv time seinare gjekk det med buss utyver og oppyver i vældige svingar til eit stykkje yver trægrensa i fjellet og so nedyver att til Røyldal. Der var det ein time, stans ved Breifon hotel. Der var fin utsigt yver Røyldals-vand og umkreis. Der var fine gardar ved enden av vatnet, og der såg me den bekjendta Røyldals kyrkja. Ho var myrk på utsida undtakan tårne, som var ljøsblåt. Bortanfor der bar so leidi vår oppyver i like store svingar til toppen på Haukelidfjeldet. So var der lange strækningar flat og fint mest som ei rullande prairie i U. S. Der var ein kort stans på Haukelidsæter, so gjekk det vidare jevnt nedyver til Haukelid grend. Der kom me kl. 3 og eg måtte stansa til neste morgon, då den buss eg var på gjekk syd-yver til Kristiansand.

Ved vegskillet der var eit lite hotel—der eg fekk stansa um natti. Fleire vegar møttes der. Eg såg vegvisar-bordet. Der stod: Frå Odda 103 km. Til Kristiansand 256 km. Hovden 28 km., Haukelidsæter 29 km. og til Skien 175 km. Elvi låg langs vegsida ved hotellet og der var bru yver den.

Då det endå var tidleg på dagen fann eg ut, at stova etter Mølerguten skulde stå der i nærheiti. Det skulde vera ein 2-3 km. frå hotellet. So gjekk eg bortyver der og upp på ein gard og spurde ein gut som stod ved døra etter Møllerstovo. Han peikte bortyver til ein haug vist ein km. bortanfor og sa "Der er den. Men her er Norigard der Storegut var frå". "Er det so," sa eg og straks kom på strofa, eg hadde lese, "at Olav heitte faren og Olav heitte sonen, og det Olav på Olav var, solenge der nokon av mannaæt var eigar av Nordigard"—Eg hadde og høyrtd skådespelar Dore Lavik deklamera sørgi til gamle Olav. Det vart då ikkje meir eg såg etter Myllarstova, og gjekk til hotelle att.

Olav's father, Josef Tollefson, b. Bryn, was a brother of the Bryna brothers. Steffa, Mikjel and Nils Torleivson, pioneers at Queen Prairie, IL. Their father, Torleiv Steffason came to America and died at Scoponong. (see Hist. om Utvand. frå Voss p. 233).

On the way to Oslo

It isn't reasonable to visit Norway without seeing its capital city. I thought that too. On August 17, I left for Oslo, but I wanted to see some other places first, namely Rjukan. I took safe passage via Hardanger, Haukelifjell and onward. It is a route one needn't regret traveling. I reached Odda, by ferry, at 12 o'clock and a half hour later I was riding a bus outward and upward in enormous curves to a stretch of mountain above the tree line, then down again to Røldal. We stopped for an hour at the Breifonn Hotel. There was a good view of Lake Røldal and the surrounding area. There were nice farms at the end of the lake, and there we saw the renowned Røldal's Church. It was all dark on the outside except for the steeple, which was light-blue. Beyond there the route continued upward in similar big curves to the top of the Haukelifjell. Then there were long stretches where it was flat and nice, almost like a rolling prairie in the U. S. There was a short stop at Haukelisæter, then it we descended gradually downto Haukeligrend. We arrived there at 3 o'clock and had to stay until the next morning when the bus would continue southward to Kristiansand.

At the highway crossing was a small hotel, where I got to spend the night. Several roads met here. I looked at the traffic sign. It said: From Odda 103 km. To Kristiansand 256 km. Hovden 28 km. Hakelisæter 29 km. and to Skien 175 km. The river lay alongside the hotel and there was a bridge there.

Inasmuch as it was still early I found out that the home of the Miller's Boy was in the vicinity. It was only 2-3 km from the hotel. I walked over there and went up to a farm, saw a boy standing there, and asked him about the Miller's house. He pointed over to a mound about a km. away and said "There it is, but here is Norigard where Storegut was from". "Is that right" I said and was reminded of the ditty I had read "that the father was named Olav and the son was named Olav and it had been Olav after Olav as long as the men owned Nordigard"—I also had heard actor Dore Lavik declaim an elegy by old Olav. There wasn't any more I wanted to learn by seeing the Miller's house so I walked back to the hotel.

Neste morgon gjekk so turen vidare og kom til Åmot kl. 9. Derfrå til Rjukan var 68 km. Eg meinte å sjå A. O. Vinjes stova, og men me gjekk forbi utan stans å eg vidste for seint um det. Det gjekk ved sørenden av Totaksvand og gjennom Rauland i Telemark.

Ved ein station lenger framme kom der in i bussen eit par karar og sette seg. Eg såg på den eine og syntes dra kjendse på han. Um ei stund gjekk eg so fram for han. Han såg på meg ei augnablik. So reis han upp, greip handi mi å helste. Jau, det var min gamle gode trimenning Johan Olavson Bryn. Snart var me i Rjukan og der vart ein stans som er til å minnst. Eg vart buande hjå Bryn i fleire dagar.

Rjukan.

Ein by trengt in millum fjelli i eit krokoto trongt dalføre er då noko usedvanleg, men det usedvanlege dreg javnaste meir interessa enn det vanlege, og det må ein segja um Rjukan. Der kjem og det mystiska til hjelp. Fossegrimen og bergtrolle lever der i segn å saga. Då me nerma oss Rjukan, steig Gaustatoppen up i himmelsyne. "Der ser me Gaustatoppen", sa Bryn. Er den her", sa eg. "Ja, der er den", sa han. "Er Tinsjø her og då", sa eg. "Ja, den er bortanfor på ara sida", sa han. Straks kom og ihug den gamla strofa, eg haure som smågut:

Um Gausta var graut og Tinsjø var saup, og aot meg 'kje met, sa trolle.

Detta passa godt på Rjukan. Trolle det er Rjukanfossen. Den æt og den æt og vert aldri må. Set den igang noko te tæra på Gaustatoppen, so vert den nok flat med tidi.

Rjukan er ein by med kring 7000 ibuarar. Den har vokse upp sidan 1903. I det år fekk Ingeniør Sam Eide det fysta grundiga syn yver Rjukanfossen og det kringligjande område i Vestfjorddalen, Tinn, Telemark. Og han fekk her gi det norske folk eit grundigt fingerpek um kva fossakrafti i Norge er værd.

Men der skulde meir til enn fossekraft for å skapa ein by. Der måtte planlegging og dryfting på mange måtar av personar med framsyn og dygtigheit; og ein av dei, som kanskje har den størsta æra av byens praktiske utvikling å fremgang, er vor gode slegting Johan Olavson Bryn. Han kom der i 1916 som stasjonsmeister og var det i 25 år. Men allerede i 1919 vart han ordførar i Tinn komune og var det i 18 år. Desse to stillingarne paste godt saman for byen sin vokster og regulering. Men ein by

The next morning the trip went further and we arrived at Åmot at 9 o'clock. From there to Rjukan was 68 km. I had planned on visiting A. O. Vinje's house, but the bus went by without stopping and I didn't realize it until too late. The route went around the south end of Lake Torak and through Rauland in Telemark.

At a station further on, a couple of fellows got on and were seated. I looked at one of them and he looked familiar. After a while, I went forward to him. He looked at me for an instant. Then he stood up, grabbed my hand and greeted me. Jau, it was my old second cousin Johan Olavson Bryn. Soon we were in Rjukan and that was a stay not to be forgotten. I lived with Bryn several days.

Rjukan

A city squeezed in between mountains in a narrow valley is somewhat extraordinary, but the unusual attracts more interest than ordinary and that we can say about Rjukan. The mysterious also helps. The Fossegrim and the mountain trolls live in legends and sagas. When we got near to Rjukan, Gausta peak rose up on the horizon. "There we see Gausta Peak", said Bryn. "Is it here?", I replied. "Ja, there it is", he said. "Is Lake Tinn here too, then?", I said. "Ja, it's on the other side", he said. Soon I recalled that old stanza I had heard as a boy.

If Gausta were porridge and I drank Lake Tinn, I still wouldn't get full, said the troll.

That fits for Rjukan. Rjukan Falls is the troll. It eats and eats and never gets satisfied. Were it to start eroding Gausta Peak, someday it would be flat.

Rjukan is a town of about 7,000 inhabitants. It has grown up since 1903. In that year the engineer Sam Eide first founded it over the Rjukan Falls and surrounding area in Vestfjorddalen, Tinn, and Telemark. And he thereby gave the Norwegian people an basic indication of what the water power in Norway was worth.

But it takes more than water power to create a city. There has to be city planning. There has to be design by many people with an eye to the future and with competence, and one of them who probably has the greatest honor in the city's development and progress, is our good relative, Johan Olavson Bryn. He came there in 1916 as stationmaster and stayed 25 years. Already by 1919, he was mayor in Tinn commune and was mayor for 18 years. These two positions were appropriate for involvement in the city's

treng eit vidare område skal dens befolkning kunna leva, og fylkjestyre og staten måtte få forståelse derav å styttja i full mun. Hr. Bryn måtte då og vera med i fylkjettinget og var formann i det i åri 1929-'37. So i 1940 vart han som supliand og innkalla til stortinget, men tyskarane kom so han slapp virka der.

Der er mykje å sjå på Rjukan og stor takk skuldar eg Hr. Bryn forat eg fekk so god greia på alt det viktigaste.

Me gjekk fyrste dagen ikring og såg dei fornemste bygningar og fekk helsa på noken av dei styrande. Fyst var det kommunebygningen, der Bryn har hatt alt å sagt i so mangje år. Billete hans tek der upp ein stor plass på ein væg å har hædersplassen. Me helste der på kontorsjef Klonteig, som likte å høyra om komunestellet i Amerika. So gjekk me til Tinn Sparebanks bygning, der me helste på banksjef Ystein Berge. So gjekk me over torget og såg statua av saltpeter industriens grund-legjar Sam Eide, som var avduka i 1920. Minne om han står høgt i Rjukan. Me gjekk so å såg kyrkja, som har ei eigi form og rugar bra upp med sit firkanta steintårn. Vidare var eg orienterte om dei forskjellige kraftverk og fabrikkar og jernvegstationen. Det er ikkje alt net på ein plass, so det tok tid å komma ikring.

Grunnen der Rjukan ligg var før mange smågardar, som måtte vika plassen, med styr og stell. Der er berre ein gardshusi på ein gard, står att. Norsk Hydro forerte Tinn kommune garden Overland for museum, so ein utprega type av dei svundne gardar står att. Det er no Tinn Museum.one. Dertil er og flytte hus fra andre kantar, og der er samla alslags gjenstanda, som visar hjelpegreider og arbeidsmåtar på gardarne. Ei heil deild viser

growth and governing. But a town needs a greater area if its people are to survive, and the local government and the state must have full understanding of this. Mr. Bryn therefore had to be active in the county board and was the chairman in the years 1929-'37. Then in 1940 he was also called to the Storting as a substitute but the Germans came so he didn't have to do that.

There is a lot to see at Rjukan and thanks on the shoulders of Mr. Bryn, I got good information on everything that was important.

The first day we walked about and looked at the most prominent buildings and greeted some of the managers. First there was the county government building where Bryn had had so much influence for many years. His picture occupied a place of honor on one wall. We greeted the office manager Klonteig, who enjoyed hearing about county government in America. Then we walked to the Tinn Savings Bank building where we greeted the bank manager Ystein Berge. We walked across the square and looked at the statue of the saltpeter industry's founder, Sam Eide, which was unveiled in 1920. His memory is in high regard in Rjukan. We saw the church which has a distinctive design projecting up nicely with its square steeple. Farther on, I was oriented about the various power plants, factories and the railway station. They were not located at one spot so it took a while to walk around.

The property where Rjukan lies was previously many small farms, which had to sacrifice their place. There is only one farmhouse remaining. Tinn county Norsk Hydro turned the Overland farm to Tinn County as an example of the disappeared farms. Tinn Museum is there now. Many buildings were moved there from other places as well as many artifacts which show the tools and techniques used on the farms a portion

Johan O. Bryn

gamal kunst og industri fra gamal tid "eit heilt Mølster", sa Bryn. Rjukan vart bekjendt over heila Europa, då tungvandsfabrikken var øydelagd under krigen, so tyskarane ikkje fekk atombomba ferdig før amerikanarane. Det var forvitnaleg å vera på staden og sjå og høyra korleis det gjekk for seg.

Det var ved kraftstationen å fabrikken på Vemork. Bryn var med meg ut der, og me fekk sjå dei veldiga røyro og beholdarar på insida. Og so viste Ingeniør Knut Myre oss korleis sabotageverkje foregjekk. Der gjekk ei tysk vakt å patrolerte fram å tilbakors bombefly og fabrikken på Herøa vart på øvre sida og fram i fronten av fabrikken. Sabotørane drog seg fram nede ved elvelega å paste på då vakti gjekk fortyve med øvre husvæg, å kom seg soleis fram og upp til eit glas, som kunde åpnast og kraup in. Dei la so sprengstoffe under dei maskindele, som det var um å gjera å øidelegja. So kom dei seg ut att lika hemmeleg å drog bort før eksplosjonen. Det gjekk alt etter beregning solangt.

Men som Bryn fortalde, so gjekk det disværre ikkje bra med den, som hadde det bedsta kjenskap til tungvanne nemleg Ingeniør Trundstad. Det var han og Ingeniør Brun, som planla heile sabotageverkje. Brun er no over-ingeniør på Rjukan, men Trundstad var skoten av norske nasistar seinare. Det var ein bror til lensmannen i Rauland, formentleg halvtulling, som gjorde det assistert av andre.

Neste dag tok me turen oppover Sveinro-vegen til foten av Gaustatoppen.. Bryn kunde då ikkje vera med heile vegen, da han var på ein komite, som skulde forhandla um den vidare vegruta yver fjellet. Men han gjorde meg kjend med kapteinen på Tinnsjø-båten, som var med, og han fortalde um den fryktelege hending då Ferja, Hydro, på Tinnsjøen gjekk tilbotnar med fleira vognor lasta med tungvann, som skulde til Tyskland for atombomba. Det var alierte sabotørar som gjorde.

Disverre gjekk der med 20 menneskeliv, men fagfolk har sagt, att det sparte kanskje 100,000 menneskeliv og hadde stor invirkna på krigen. Hadde tyskarane fåt den store masse tungvann, hadde dei kanskje fåt atombomba ferdig før amerikanarane.

Frå vegen til foten av Gaustatoppen var der god utsigt til eit stort anleg lenger ute; i dalen—det sokalla Moran-anleg. Det er hogge inn i fjellet. Det skal kunne produsere 120,000 hestekræfter. Dette anlæg var byrgja av tyskarane for å skaffa kraft til dei store metallfabrikker på Herøya. Men deta vart forstyrra av amerikanske

showed old folk art and industry from the old times—"a whole Mølster", said Bryn. Rjukan was known all over Europe, because the heavy water plants were destroyed during the war preventing the Germans from developing the atom bomb before the Americans. It was fascinating to be at the place and see and hear what transpired.

It was at the power station and plant at Vemork. Bryn took me out there and we could see the huge conduits and containers on the inside. Engineer Knut Myre showed us how the sabotage occurred. There were German guards pacing back and forth on the upper side and in front of the factory. The saboteurs crept forward along down by the river bank and were careful. When the watchmen went across over the upper wall they were able to get forward to a window which they could open and thereby gain entrance. Then they placed explosives under the machine units that they wanted to damage. They got out just as secretively and got away before the explosions. Everything went according to plan, so far

According to Bryn, things didn't go so well with he, who was most knowledgable about the heavy water, namely engineer Trundstad. He and engineer Brun had planned the whole sabotage. Brun is now the head engineer at Rjukan, but Trundstad was shot to death by Norwegian Nazis later. It was a brother of the sheriff in Rauland, presumably a half-wit who did it, helped by others.

The next day we took the trip up over the Sveinro road to the foot of Gausta mountain peak. Bryn wasn't able to go the whole trip because he had a committee meeting that was to deal with the highway over the mountains. But he introduced me to the captain of the Tinn Lake boat who was along and told me of the dreadful occurrence when the ferry, "Hydro" sunk with several trucks of heavy water destined for Germany for the atom bomb. It was done by allied saboteurs.

Unfortunately, 20 lives were lost, but experts have said that the action saved 100,000 lives and had a great effect on the outcome of the war.

From the road to the foot of Gausta Peak there was a good view of a large construction area further on in the valley—the so-called Moran-Building. It is hewn into the mountain. This construction was built by the Germans in order to obtain energy for the large metal factories on Herøya. But this was

nedlagt. Men sossnart freden kom gjekk staten og Hydro saman for å fullføra det påbyrja anlæg. Det skal vera færdigt i 1949.

Rjukan har kan hända den einaste verkjelæge luftbane i Europa—Krosso-Vepseberg banen. Den går yver ein strækning som endå var fårleg å befara, då den var strøyd med bombor under krigen. Bana går 900 meter upp. Me gjekk in 400 m. upp og gjekk derfrå til enden.

Denne luftbane sovel som Sveinrovegen er det Hr. Bryn som har fått utført. Desse anleggi har gjort Rjukan til ein turistby av rang. Der er noko å sjå som det truleg ikkje er å finna likheit med arestane. Der er og ein god plass for Olympiaden um den vert i Noreg, meinar Bryn.

Der er so mange vossingar i Rjukan att dei har danna eit Vossalag. Høgdi av vitjingi mi i Rjukan kom um kvelden den 21de august då Bryn fekk Vossalaget der til å møta på byens hotel til festmåltid. Dei som var der var lagets mangeårige formann Hans Anderson Håland og frue Eli Knutsdr. f. Helleve; Nils Eikanger og frue, Marta Davidstr. f. Jernes, Overlæge Sigmund Gjesland, son etter Distriktslæge Gjesland på Voss; inspektør Johs. Horveid, Olav Herlaugson Vivås, Anna Olavsdr. Bryn og verten Johan Bryn.

Hans Håland var mykje interessera i ættarsoga. Han hadde frua si ættarlina bringa fram lika frå Harald Hårfagre. Fru Eli Knutsdr. er syskindbarn til brorkone mi, Eli Nikolaisdr. f. Kinne.

Johan Bryn, f. på Voss den 30te mars 1878, gjekk fyst på fortsættelseskule på Voss, so på Hambros folkehøgskule på Garnes. Byrgja i 1897 på utstikkingsarbeide ved Bergensbanen; vart uppsynsman og stationsmeister på Myrdal; vart so ansat ved Norsk Hydro, Notodden 1907 og var uppsynsman der i 2 år, so inspektør ved Finnrobanen ved denne banes åpning 1909 til 1916, då han vart stationsmeister i Rjukan. Frå denne stilling gjekk han av med pensjon i 1942. Han var gift i Bergen 1906 med Ingebjørg Andersdr. Otternæs frå Aurland, f. 25 mars 1886. Dei har borni: Olav Andre. f. 23 febr. 1908, medlem av Milorg, er tekniker på kontor i Rjukan, fekk eit års strafarbeide i Tyskland under krigen. Tor f. 31 mars 1909, var juridisk student, døydde 1935; Aslaug, f. 1ste august 1910, studerte i London; bor på Herøya, g. m. Reidar Calmeyer i Norsk Hydro; Arne, f. 22 febr. 1912; gikk tilsjøs, so på handelsgymnasiet i Porsgrund, skibshandler i Egypten, var 2 år med som frivillig i krigen i England, er no i Port Said, g. i 1949

destroyed by American bombers and the plant at Herøya closed. But as soon as peace came, the government and Hydro Company united in an effort to rebuild the industrial unit. It will be finished in 1949.

Rjukan probably has the only true air-rail in Europe—Krosso-Vepseberg road. It goes over a stretch that was hazardous to cross when it was spread with mines during the war. The cable goes up 900 meters. We rode up 400 meters and then walked to the end.

This cablecar, as well as the Sveinro road are those that Mr. Bryn had had completed. These constructions have made Rjukan a tourist town of prominence. It is something to see which is unlike anywhere else. It would be a good place for the Olympics, were they in Norway says Bryn.

There were so many Vossings in Rjukan that they had started a Vosselag. The high point of my visit in Rjukan came on the night of 21 August when Bryn had the Vosselag meet at the town's hotel for a banquet. Those who attended were the club's long-time chairman, Hans Anderson Håland and his wife Eli Knutsdatter Helleve, Nils Eikanger and wife, Marta Davidsdatter Jernes, Overdoctor Sigmund Gjesland, son of Districtdoctor Gjesland at Voss; inspector Johs. Horveid, Olav Herlaugson Vivås, Anna Olavsdr. Bryn and our host Johan Bryn.

Hans Håland was greatly interested in lineage histories. He had traced his wife's tree back to Harald Hårfagre. Mrs. Eli Knutsdatter is a cousin of my brother's wife, Eli Niklausdatter Kinne.

Johan Bryn, b. at Voss March 30, 1878, went first to continuing school at Voss, then to Hambro's Folk high school at Garnes. He was employed in 1897 on the Bergen Railroad as an inspector during construction, then as station master at Myrdal, then he was employed by Norsk Hydro at Notodden in 1907 and was an inspector there for 2 years, then an inspector with the Finnro Railroad from the opening of this railroad in 1909 until 1916, when he became the stationmaster in Rjukan. He retired on pension from this position in 1942. He married in 1906 in Bergen to Ingebjørg Andersdatter Otternæs from Aurland. They had the children: Olav Andre. b. February 23, 1908, member of Milorg, is a technician at an office in Rjukan, and spent one year slave labor in Germany during the war. Tor, b. March 31, 1909, studied law, died 1935; Aslaug, b. August 1, 1910, studied in London; lives on Herøya, m. to Reidar Calmeyer in Norsk Hydro; Arne, b. February 22, 1912; went to sea, then to the business high school in Porsgrund, ship chandler in Egypt, was in England for 2 years during the war as a volunteer, is now in Port Said, m. in Cairo,

Forutan de nemde stillinger, har Johan Bryn vert med i so mangt, att i Cairo, Afrika, med Klara Eide frå Bergen; Kåre, f. 13de sept. 1913, sygegymnast, har praktisert på forskjellige stadar. Marget Ada, f. 20 januar 1917, g. m. Nils Taraldson, Oslo. Electroocum ljósreklame, som løytnant måtte rymma til Sverige, vart sjef for ein politiavdeling med kapteins rang. Livi Ingerid, f. 30te sept. 1918, studerte realfag i Oslo, g. m. Torgeir Arnes, jurist. Han vart arrestert, sad i Møllergata eit år, vart stygt pint, so sent til Tyskland og var der til freden; er sekretær i justitsdepartementet, Oslo. Solveig, f. 16 januar 1927, studerte husmorfag det her er ikkje kan reknast upp. I politikk har han vore formann i Telemark venstrelag. Eit par år gjorde han ein tur til Tyskland, Danmark og Sverige for å studera jernbane trafikk der. Han var med i den "illegale" 3 manns Komite under okkupasjonen. Fik i 1949 kongens fortjenstemedalje i guld.

Frå Rjukan reiste eg med Rjukanbanen, som har samband med den 3 mil lange Tinnsjø, so med bus til Kongsberg, der det vart ein stans før tog gjekk til Oslo. Eg prøvde i Kongsberg å sjå kvar våbenfabrikken og sylvgrue-na var, men det vart ikkje meir enn peiking i dei retningar og ikkje tid å gå ikring.

Oslo-Akershus

Um ettermiddagen den 23de august kom eg so til Oslo. Det er noko undaleg å koma til ein by—der ein veit so mykje har hendt solangt attende som soga veit, og ikkje mindst no i manns minne. Grundlæggingi av byen var vel ikkje noko storhending. Meir var det då kong Sverre kjæmpa mot 3 hærstyrkar større enn hans eigen å vann. So bygde Hertug Håkon kring 1298 Akershus fæstning. Den viser Noregs stortid den dag idag, og berre den er værd ei reis å sjå.

Eg var no i byen å laut sjå meg etter eit hotel til å stansa på. Det vilde då vera godt, tenkte eg, å finna ein vossing fyst, som kunde fortelja meg um eit til rimelig pris. Eg såg på dei adresser eg hadde og var då ved byparken. Herman Lunde, Victoria Terrace, såg eg. Ja, korfyrr ikkje sjå han. Han hadde bæe meg vitja han. Det var nær der eg stod. Eg vart då vist til den plassen. Ut av ei dør ved sida av der, kom ein mann ut. Eg spurde han, um det var her Victoria Terrace var: "Ja, kva vilde eg der. Kjenner du nokon der," spurde han. "Ja, eg gjere nok det," svarde eg. "Kven er det" spurde han. "Det e vel ikkje noko du treng vita," sa eg.

Africa with Klara Eide from Bergen.; Kåre, b. September 13, 1913, physical therapist who has practiced at various places, Marget Ada, b. January 20, 1917, m Nils Taraldson, Oslo. An eclectic-light advertiser, who as a lieutenant had to escape to Sweden, was a chief of a police department with the rank of captain. Livi Ingerid, b. September 30, 1918, studied science in Oslo, m. Torgeir Arnes, lawyer. He was arrested, was in Møller street prison for a year, was treated cruelly, and sent to Germany until peace came; now he is a secretary in the justice department in Oslo. Solveig, b. January 16, 1927, studied Home Economics which can't be completely accounted here. In addition to the mentioned positions, Johan Bryn has participated in so much that it can't be listed here. In politics, he was chairman of the Leftist Party. One year, he made a tour of Germany, Denmark and Sweden to study their railroad traffic. He was with the illegal 3 man committee during the Occupation. He was awarded the Royal Service medal in gold.

I left Rjukan by the Rjukan railroad which has a connection with the 3 mile long Lake Tinn; then by bus to Kongsberg, where there was a wait for the train to Oslo. In Kongsberg, I tried to see where the weapon factories and the silver mines were now, but there was only a sign pointing the right direction but not enough time to go around.

Oslo-Akershus

On the afternoon of the 23rd of August I arrived in Oslo. It is so wonderful to enter a city—one that one knows that so much has happened considering what one knows from the sagas in addition to what one knows in his own mind. The founding of the city was no great occurrence. It was more that King Sverre fought against three armies bigger than his own, and won. In about 1298 Duke Håkon built Akershus fortress. It still demonstrates Norway's high times yet today and it alone is worth a trip to see.

Now that I was in town I thought it better to find a hotel at which to stay. I thought it would be a good idea to first find a Vossing who could tell of one for a reasonable rate. I looked at the addresses I had and I was at the time by the city park. Herman Lunde, Victoria Terrace, I read. Ja, why not look for him? It was near to where I was. Soon I was shown to the right place. At the side, a man came out of a door. I asked him if this was Victoria Terrace. "Ja, what did I want there? Did I know anyone there?", he asked. "Ja, I certainly do", I replied. "Who is that?", he asked. "That is something you don't need to know", I said. "Jau, I should tell him,

"Jau, eg skulle fortælja det. Høyra du til personale der du då, spurde eg." Ja, han gjore det. "Det visar ikkje på deg" sa eg, "å vil du ikkje fortelja, kvar ingangen er so får eg prøva finna den kossen, sa eg og vilde ga. So fortalde han det då, og eg gjekk in. Eg spurde ved di "Jau eg skulde fortælja det. Høyre du til sken etter Lunde, å etter å ha gåve namnet mit var det ikkje længe før Lunde kom. Det vart ei kjekt møte. Han kjende meg straks att, og eg laut då fylja han til kontore hans. Der fekk eg greida på mykje um åtfærdi til tyskarane under krigen og okkupationen. Han viste meg ikring i sellene—der fangane hadde våre stua saman i tronge rum. I eit rum kring 7 fot i firkant hadde 16 fangar vore insette. I ei seila, han sjølv laut vera, gjekk vatne langt upp på skoene. Han viste meg og skåpe, som var full av innmeldingar um folk som på ein ell ann måte hadde drege oppmerksomheiti på seg

Han fortalte og korleis politiet hadde stilt seg under krigen. Ikkje alle politifolk hadde vore so palitelege, som ein kunde venta. Um det fekk eg ein tale, som han helt i Norsk politiforbund som han er formann av.

Lunde f. kring 1904, son av Haldor Knutson Lunde og hustru Jorun Knutsdr. f. Saude, gift med dottor av hotel-eigar Olav O. Liland; var som barn fleire år i U. S.—der han har morsysteri Anna Spilde, f. Saude i Deerfield, Wis., og morbroren John Knutson i Chicago. Systeri er Kri-stense Rekve, Voss, nemd før. Klas H. Lunde er deira halvbror.

Eg var so med han heim um kvelden og helste på frua hans og fekk kveldsmat. So fulgte han meg til eit hotel—der eg var um natti. Eg skulde besøk j a han att før eg reiste or byen.

Um natti hadde eg ein liten erfaring. Kring kl. 2 vakna eg ved att nokon balte med å åpna døri, som eg hadde låst att. Eg kom meg då ut av sengi å bort til døri, helt håndi mot håndtaket for å kjenna um det verkjeleg var der dei balte. Jau, det vridde seg, men døri gjekk ikkje upp. So var det prøvt å derikka upp låse og vrid att på dørhaldet. Det helt på ei stund. So vart eg lei av det, tenkte fyst å åpna døri kvikt og gi personen eit spark men, betenkte meg, og spurde so kva han vilde. Straks vart det stilt utan svar. Eg ringte so på porteren. Eg fortalte det, men han gjekk utan å gi noko tilfredsstillende svar. Eg tvilte då for att det var den utro tjener som forstyrra.—um morgo'nn meldte eg det på

certainly". "Do you belong to the personel here, then", I asked. Yes, he did. "It doesn't show", I said, "and won't you tell me where the entrance is, then I'll rather have to try to find it myself and started to leave. Then he told me, and I went in. I asked at the desk after Lunde, and after I had given the name, it wasn't long before Lunde came. It was a pleasant meeting. He recognized me, and asked if I would follow him to his office. There I learned a lot about how it went with the Germans during the war and occupation. He showed me around the cells—where the prisoners had been housed together in crowded rooms. One room 7 feet square had 16 prisoners. In one cell, he showed me, the water went up on one's shoes. He also showed me the cupboards that were full of announcements by people who in one way or another had called attention to themselves.

He told me how the police had conducted themselves during the war. Not all the police had been so dependable as one would expect. He gave me a speech that he had given to the Norwegian Police Association of which he is president.

Lunde, b. about 1904, son of Haldor Knutson Lunde and his wife Jorun Knutsdatter Saude, married to the daughter of hotel-owner Liland, was in the U. S. as a child for several years—where he has his mother's sister, Anna Spilde in Deerfield, WI and his mother's brother John Knutson in Chicago. The sister is Kristense Rekve, Voss, mentioned earlier. Klas H. Lunde is their half brother.

I went home with him in the evening and met his wife and got supper. He took me to a hotel—where I stayed the night. I was to visit him again before I left town

During the night I had somewhat of an experience. About 2 a.m., I was awakened by someone struggling to open the door, which I had locked. I got out of bed and went over to the door; took hold of the door knob to determine if it really was there the disturbance was from. Jau, it was turned but the door didn't open. This continued a while. Soon I got tired of this and thought at first that I would suddenly open the door and kick him out of there, but I thought better of it and I asked what he wanted. Suddenly, it was quiet and no answer. I then rang the porter. I told him, but he left again without giving me a satisfactory answer. I began to wonder if it was the servant who was creating the disturbance—in the morning I reported it at

kontoret, men dama der gav held ikkje noko tilfredsstillande svar å vilde ikkje gjera noko greida med det. Eg vilde då ikkje vera der meir. Eg fortalde Lunde um det seinare. Han undra seg yver det, då det var eit bra hotel. Det hørde eg og av andre.

Eg hadde adressa til Sjur Dugstad, som eg hadde besøk av på Voss, og bad meg vitja seg i Oslo. Han budde på Øvre Smedstavei 28. Det var lang veg med trikken dertil, men fann då fram og hadde eit bra besøk der.

På væggen i stova hjå Dugstad hang eit maleri, som vekte upp eit minne frå gamal tid. Dugstad peika på det og spurde um eg kunde segja kvar detta var malt. Eg såg på det ei stund og då vakne eg som av ein draum. Det var billete av Palmafossen på Voss med gamla kvern-huse og sagi, som var der fyre 1885, då dei var nedrevne. Det var tegna i 1883 av A. G. Wigdahl stod der: altso yve 64 år sidan. Men det rara var, att eg i 1883 stod å såg på målaren. Då var eg 11 år. Målaren likte nok ikkje att eg såg på han, for han pakka saman og vilde gå, Men då eg reiste gjekk han tebakors og stelte stativet upp att.

Dugstad fortalde meg so um ein vossing som budde nær han der. Det var Brynjulv Vikingson Uppheim, Øvre Smedstadvei 22b, vilde eg vitja han, skulde han fylja meg bort til han. Ja, me so gjorde. Der vart me pratan-de til seint, og eg vilde ga å f å meg hotelrum. "Det var ikkje naudleg," sa Uppheim. Rumme til dottori stod tomt, so vilde eg vera fornøgd med det, var det frit for. Den som var glad, var eg. Og det vart ikkje berre ei nat, men heila 3 nætter og frokost att på. Eg kom til mangje gjestfrie hus i Noreg, men meir enn Hr. Uppheim og frua sit er vanskjeleg å finna.

Brynjulv er frå Uppheim i Vestbygdi, f. 1ste mars, 1892, son etter Viking Oddson og Eli Andersdr. f. Hovda, og er av Dal og Miltzov ætti. Hans bror var Dr. Odd V. Opheim, Sioux Falls, S. Dak. og hans syskindbarn er Odd Eide, Fertile, Minn. I 1938 var Brynjulv i besøk til dei i U. S. Han er gift med Johanna Olavsdr. Rosseland fra Kvam, Hardanger, f. 17-9-1893. Hinna far var dotterson av Guri Rosseland, Willmar, Minnesota—bekjendt frå indianarkrigen i U. S. 1862. Ho hadde ei dottor att i Noreg.

Brynjulv og Johanna var gifte 1916 og reiste til Oslo 1923—der han driver som målarmester. Dei har tvo barn, sonen Viggo og dottori Elsa Elfrida, og har eit fint heim ved Smedstad, Vestre Aker

the desk, but the woman also didn't give a satisfactory answer and didn't want to have anything to do with it. I didn't want to stay there anymore. I told Lunde about it, later. He was surprised by it since it was a good hotel. I also heard that from others.

I had the address for Sjur Dugstad, whom I had visited in Voss and who had invited me to come also in Oslo. He lived at Øvre Smedstadvei 28. It was a long streetcar ride there but I found my way and we had a good visit there.

On the wall in his living room was hanging a painting that awakened some memories of old times. Dugstad pointed at it and asked me if I could guess where it had been painted. I looked at it a while and then it came to me as out of a dream. It was a picture of the old mill building and saw at Voss at the Palmafoss that had been there since before 1885, when they were razed. It was painted in 1883 by A. G. Wigdahl and had hung there over 64 years since. But the unusual thing was, that I stood and watched the artist in 1883. I was 11 years at the time. The painter didn't like me watching him because he packed up and wanted to leave, but when I left, he went back and set up his easel again.

Dugstad told me about a Vossing that lived nearby. It was Brynjulv Vikingson Oppheim, Øvre Smedstadvei 22b, who also wanted me to visit and he would show me the way over to him. Ja, that we did. We stayed, talking, until late and I wanted to go and find myself an hotel room. "That isn't necessary," said Uppheim. His daughter's room was standing empty and if I was satisfied with it, it was available. He, who was glad, was me. And that wasn't just one night, but 3 nights and breakfast besides. I was in many welcome guest rooms in Norway, but it's difficult to find better hosts than Mr. Oppheim and his wife.

Brynjulv is from Uppheim in Vestbygdi, b. March 1, 1892, the son of Viking Oddson and Eli Andersdatter Hovda, and is of the Dal and Miltzow lineage. His brother was Dr. Odd V. Oppheim, Sioux Falls, SD and his cousin is Odd Eide, Fertile, MN. Brynjulv visited the U. S. in 1938. He is married to Johanna Olavsdr. Rosseland from Kvam, Hardanger, b. September 17, 1893. Her father was the grandchild (daughter-son) of Guri Rosseland, Willmar, MN—known from the Indian Wars in the U. S. in 1862. She had a daughter remaining in Norway.

Brynjulv and Johanna were married in 1916 and went to Oslo in 1923—where he works as a painter. They have two children, a son Viggo and a daughter Elsa Elfrida, and have a fine home at Smedstad, West Aker.

Neste dag fylgte Brynjulv med meg ikring i Oslo. Fyst vilde eg sjå kvar Statsarkivet var, so Noregs bankbygningen, det gamle og nye rådhus, Akershus festning og Vigelands park. Slottet, Universitetet og Stortings-bygningen hadde eg set før.

Millum stundor i Statsarkivet tok eg dei neste dagar turar kring byen. Oslo Park med National theateret, statuer av Holberg, Ibsen, Bjørnson er noko å sjå, Stortingsbygningen med løverne utfor døren, slottet med Karl Johans rytterstatue—Brynjulv Bergsliens meistarverk utanfor, ja, endå torget med Kristian Kvarts statue kan ein ikkje ga forbi.

Den 26 august var det å sjå so mykje som råd var av Akershus festning. Ein kunde gå ikring der på dei gamle vollarne og kaserneplassarne, men ikkje in i sjølve slottet utan spesiell tillatelse. Der var vakt på vollen. I aviserne hadde eg set, att 3 norske patrioter var skotne av tyskarane på festningen og spurde vakti kvar det var— Han peikte ned på ein plass kvar der låg ein stor krans, og sa att der var det. Festningen tek opp ein nokso stor plass med fleire lange kasernebygningar for soldatar og krigsskulen er og der. Slotstårnet kneisar nokså høgt.

Ein ettermiddag vitja eg Nordmanns Forbundet, og hadde hyggjelege samtalar med redaktør Ludvik Saxe og konsulent O. B. Grimley, som er velkjend av norske i U. S.

Den 27de aug. uppsøkte eg konservator Johannes O. Lid på det Botaniske Museum. Me var so å segja gamle naboar, då han var født på Kinne, der eg var den tid, og garden Lid hørde og til grændi.

Men no var eg etter vossasoga. Han er med i nemdi som utgjev bøkena um Voss, og samarbeidde med L. Kindem ved utgjevingi av dei 4 bindi Gardsoga. Kindem etterlet seg og uprenta ættarbøker, henvist til, men ikkje meir gjort med. Um dei hadde eg vore spurd, og vilde då finna ut, um Lid kunde gi opplysning um dei; då dei ikkje var i papiri på Voss. Han meinte, att fru Ingebjørg Farnes, Kindems dottor, hadde dei. Hr. Lid viste meg ikring i museet og fortalte um arbeidet der og korleis dei forskjellige plantearter vart uppevarte, so måtte og vera med han heim og der vart eg til neste dag. Det vart mykje snak um historie og vossasoga og eg hadde ei framifrå interessant og hugjeleg tid der.

Hr. Lid er født 1886, son av Olav Gitleson og Maria Josefdr. f. Bjørgum Lid. Han er gift med Dagni Tande fra Oslo, og bur ved Grefsen, Oslo.

The next day, Brynjulv showed me around Oslo. First, I wanted to see where the State Archives were, then the Norway Bank building, the old and new courthouses, Akershus fortress and Vigeland Park. The palace, the university and the Parliament I had seen before.

In between hours spent at the State Archives the next day, I took trips around town. Oslo Park with the National Theater, statues of Holberg, Ibsen, Bjørnson are something to see, the Parliament Building with lions outside the door, the palace with Karl Johan's statue—Brynjulv Bergslien's masterpiece outside, ja, even the market place with Christian IV's statue are things one shouldn't miss.

On August 26, there was to see as much as was possible of the Akershus fortress. One was able to walk around on the old mounds and barracks, but not in the castle itself, without special permission. There were guards on the mounds. In the newspaper, I had read about 3 Norwegian patriots who had been executed by the Germans at the fortress and I asked the guard where this was—He pointed down to a place where a large wreath was lying and said that was it. The fortress uses a considerable space for barracks for the soldiers and for the military school that's also there. The castle towers stand also quite high.

One afternoon, I visited the Nordmanns Forbundet and had a pleasant conversation with editor Ludvik Saxe and consultant O. B. Grimley, who are well-known in the U.S.

On the 27th of August I searched out the conservator of the Botanical Museum, Johannes O. Lid. So to say, we were old neighbors, since he had been born at Kinne, and that was when I was there, and the Lid farm also was a part of it.

But now I was seeking Voss legends. He was a member of the committee publishing the books about Voss, working with L. Kindem on the four volume Farm descriptions. Kindem also left some lineage books when he died. I had been referred to them but had not done so. I had been asked about them and now I wondered if Lid could give me any information about them, since they weren't among the papers at Voss. He indicated that Mrs. Ingebjørg Farnes, Kindem's daughter, had them. Mr. Lid showed me around the museum, talked about the work there and how the various plant strains were preserved. Then I had to go home with him and I stayed until the next day. There was a lot of talk about history and the Voss sagas and I had an outstandingly interesting and cozy time there.

Mr. Lid was born in 1886, son of Olav Gitleson and Maria Josefsdatter Bjørgum Lid. He is married to Dagni Tande from Oslo, and lives at Grefsen, Oslo.

Eg var og tenkt å få møta Dr. philos. Nils Lid, bror av Johannes; men han var på reis i Noreg då og skulde seinare til Amerika. Der kom han i 1949 og var i Madison, Wis., den 5te oktober—der han talte ved Wisconsin universitet. Eg hadde då den æra å snakka med han.—Nils f. 16 januar 1890, er dosent ved Kultur-forskningsinstituttet, Oslo, g. m. Dagni Fosse, f. Øyestad—foreldre fra Hardanger. Har døtterne, Mrs. Herborg Goddard, Ontario, Can., og Mrs. Ingebjørg Barkulis i Chicago, Ill.

Den 29. aug. var eg til Bygdøyeni for å sjå Folkemuseet og Vikingskibi. Eg var aleina og ukjend. Då eg kom langt bortyver og såg ein stor bygning insides eit høgt gjerde med åpen port, tenkte eg, att detta kanskje var museet og gjekk gjennom porten oppyver eit stykkje. Då kom ein kar i livre å sa, att fremande ikkje hadde adgang der. "Kansje det er her kongen bur" spurde eg. "Ja, det var det," svarde han. "Og porten står åpen sa eg. "Du kan ikkje ga inn allestader, der porten står åpen," sa han. Eg snudde og gjekk. Et kvarters gonga lenger bringa meg so til Museet. Det var ikkje noko imponerande å sjå til på utsida—mest som ein gamal herregard med gardplass mot gata å vist bakanfyre og. Det kosta 50 øre å sjå ikring, og då fekk du ei dama med som vegvisar, men som kunde lite fortelja. Der var mykje å sjå. Der var bileder av Noregs mest bekjendte menn og av bekjendte stader, kunstarbeid frå ældgamal tid og framyver, mest frå Telemark, Hallingdal, Valdres og mykje og frå Østerdalen og are plassar, men lite frå Vestlandet, sovidt eg såg. Der var ei heil gamal kyrkja, svert utkråta med skurd og alslags fargar. Ein treng lang tid å sjå grundigt på alt.

Frå museet gjekk eg so til bygningen, der vikingskibi var. Det var forvitneleg å sjå desse 1000 år gamle skip. Det fyst utgravne var Tunæsskipet i 1867 av ein haug ca. 10 km. ovanfor Fredrikstad, so Gokstad-skipet utgravet i 1880 av ein haug nær Sandefjord og Qseberg-skipet, utgravet 1904 i ein haug nordanfor Tunsberg. Dei tvo sidste ser nokso imponerande ut med sine høge forstavne—det eina med dragehode på. Der var fleire ting i skipi som viste kunstsansen i vikingetidi. Ei liti bok um funni solgtes for ei krona. Eg vilde og ha set skipe, Fram, men skuret for det var då ikkje åpe, so eg gjekk att.

I had planned to find an opportunity to meet PhD Nils Lid, brother of Johannes, but he was on a trip in Norway at the time and was going to America later. He came there in 1949 and was in Madison, WI the 5th of October—when he spoke at the University of Wisconsin. Then, I had the honor of speaking with him—Nils b. January 16, 1890, is a assistant professor at the Culture Research Institute, Oslo, m. to Dagni Fosse Øyestad—parents are from Hardanger. Have the daughters, Mrs. Herborg Goddard, Ontario, Can., and Mrs. Ingebjørg Barkulis in Chicago, IL.

I went to Bygdøy, August 29, in order to look at the Folk Museum and the Viking ships. When I had gone rather far I saw a large building inside a high fence with an open gate, and I thought that this was maybe the museum, went in the gates and up a little ways. Then a fellow in uniform came and said "No Trespassing". "Maybe here is where the King lives?" I asked. "Yes, you are correct," he answered. "The gate was open", I said. "You can't go in everywhere the gate is open", he said. I turned and went. Fifteen minutes of walking later brought me to the museum. There was nothing impressive to see on the outside—almost like an old noble estate with a farm toward the street and facilities at the rear also. It cost 50 øre to look around, and that included a woman as a guide, who could tell a little. There was a lot to see. There were pictures of Norway's most known men and of its most famous places, artwork from old times forward, mostly from Telemark, Hallingdal, Valdres and a lot from Østerdal and other places, but little from the west country, as far as I could see. There was an old church, highly decorated, carved, and in many colors. One would need a long time to fundamentally see it all.

From the museum, I walked to the building where the Viking ships were. It was fascinating to look at this 1000 year old ship. The first excavated was the Tun ship in 1867 from a mound about 10 km. above Fredrikstad. Next was the Gokstad ship dug out in 1880 from a mound north of Tunsberg. The last two were quite impressive with their carved forepeaks—the one with a dragonhead. There were several items in the ship that demonstrated art of the Viking times. They sold a pamphlet for a crown. I wanted to see the ship, Fram, but scrubbed it since it was closed. Then I walked back.

Um kvelden uppsøkte eg Anders Dolve, som er formann i Vossalaget i Oslo. Hans far, Nils Mathison Dolve bad meg, som nemd foran, vitja han. Det vart og ein sers hyggeleg kveld. Nær ved der han budde var og Endre Møn, son til Anders Larson, som eg hadde vore til på Voss. Dolve sende so bod etter han. Møn er ansatt ved Aker Sparebank. Dolve er målarmeister i Oslo og interesserar seg for andre ting og. Han har fått prenta eit skrift um fargeplanten "Vaid", og har og fått prenta lovi for Vossalaget, som han seinare sende meg. Vossalaget driv det svert i Oslo. Det vart seint før me skuldest um kvelden og Dolve kjørde med til losementa.

Neste dag, den 30te august laut eg sjå å gjera meg færdig i Oslo. Eg var då yver til Herman Lunde att for å be velliva. Han skulde ha flytt til sin nye station ved Majorstua, som det var meiningi, men berre frua hadde en-då flytt.

Um kvelden samme dag vitja eg Martin O. Bryn—bror til Johan Bryn på Rjukan og soleis min trimening. Han budde i Gørbits gata 5, Oslo. Johan sendte til meg i Martin si adressa utklip av Rjukan Dagblad um mit herlege opp-hald på Rjukan.

Martin, f. 1892 var ingeniør i Oslo, men skulde verta bestyrar av fabrikk i Stavern. Han er gift med Ingebjørg Løset frå Borgestad—slegtning av Statsminister Gunnar Knutson. Dei har 2 barn: Live, g. m. Tom Beyer fra Trondheim, då i Oslo, og Bjørn, f. 1932. Eg vart verande hjå dei til langt ut på kvelden, og hadde fin bevertning. So kjørde dei med til jernbanestationen for heimreis til Voss, og dermed slutta det herlege besøk i Oslo.

Til Voss att.

Kring kl. 5 ettermiddag den 31te august kom eg til Voss att. Det var ei interessant reis yver Austlands-bygderne og yver fjelli. Då det gjekk langs Krøderen såg eg etter plassar med poetisk trylleri yver seg—soleis den "brammende gard på Berg i Flå" og Nes ved Krøderen, nemt i digte "Kåre fra Nes". Men dei var nok ikkje å sjå med almindelege augo.

That evening I looked up Anders Dolve, the president of the Vosselag in Oslo. His father, Nils Mathison Dolve had asked if I would visit him. It was an especially enjoyable evening. Close to where he lived was Endre Møn also, the son of Anders Larson, whom I had visited in Voss. Dolve sent for him. Møn is employed at the Aker Savings Bank. Dolve is a master painter in Oslo as well as involving himself in other things too. He has put out a book about flowering plants, "Vaid", and has got printed the constitution for the Vosselag, which he has later sent on to me. The Vosselag is thriving in Oslo. It got to be late before we said "good-night" so Dolve drove me to my lodgings.

The next day, August 30, saw me finishing my stay in Oslo. I went back to Herman Lunde in order to say farewell. He was to have moved to his new position at the Majorstua, as the intent, but only his wife had moved.

In the evening of that same day, I visited Martin O. Bryn—brother of Johan Bryn of Rjukan and therefore my second cousin. He lived at Gorbis Street 5, Oslo. Johan had sent me, at Martin's address, a clipping from the Rjukan Dagblad about my fine visit at Rjukan.

Martin, b. 1892, was an engineer in Oslo, but supposedly was the manager of a factory in Stavern. He is married to Ingebjørg Løset from Borgestad—a relative of Prime Minister Gunnar Knutson. They have 2 children: Live, m. to Tom Beyer from Trondheim, now in Oslo, and Bjørn, b. 1932. I visited until far out into the night and received excellent hospitality. They drove me to the railroad station for my return trip to Voss, and thus ended my grand visit in Oslo.

To Voss again.

About 5 in the afternoon of August 31 I got back to Voss again. It was an interesting trip over the east Norwegian districts and over the mountains. While I went along Lake Krøder, I looked for the places of poetic tradition—such as "the parading farm on the mountain in Flå" and Nes by the Lake mentioned in the poem "Kåre of Nes". But apparently they were not to be seen with ordinary eyes".

Ved Ål, Hallingdal, var der ein times stans. Eg fekk då tid å finna systerson min, Johan Mossefin, som var på verkstedet der, å ta helsing heim. På Gjeilo vilde eg og prøvt finna ein slegting, Per Løno, men der var kort stans. Det var då kjekt å sjå stationen der og seinare Finse og Vatnehalsen, som var mykje omsnakte då anlegget av bana var byrgja.

Dei neste dagar var eg mykje å såg i heradsarkivet. I papiri, som L. Kindem og boknemdi hadde samla for Gardsoga, var meir å finna av interessa for meg enn som var prenta, og somt sette meg på nye spor. Sekretær Lars Schærven, som tok vare på det, var gild å let meg sjå gjennom alt, å det var mykje. Ein ting eg såg etter var um eit gardabytte angående Gilderhus og Veka. Ætti til farmor mi i direkt lina går attyver til Bård Olavson Nesthus, f. 1704. Han var gift med Ingebjørg Endresdr. Gilderhus og bytte garden Nesthus i 1735 med sin svoger, Nils Endreson Gilderhus, uti garden Gilderhus av skyld 1 laup 12 merker smør. Men Bård døydde tidleg i 1736, Sk. 5te mai, og Ingebjørg gifte seg att med Lars Olavson Dolve, som då fekk garden. Han bytte gard med Anders Nilson uti garden Veka. I Gardsoga av L. Kindem står det at Lars gav 109 riksdalar i byte. Det var nok omvent. I Riksarkivet i Bergen står det soleis: "Anders Nilson Gilderhus makeskifter og transporterer til Lars Olavson Vecke en ham efter skjøde av 16de april 1744 tilforhandlet jordepart i gården Wecke —2 Pd. 23 merker, samt 109 rigsdaler i penge mod 1 Løb 12 merker i gården Gilderhus samt overbygsel 6 m. Vangens prestebol tilhørende." Navnebyttet på personerne hadde also vildleda avskriverne. Som ein ser var parten på Veka mykje mindre enn Gilderhus, og Anders Nilson laut legja 109 riks dalar imillum. Dette bringa meg til å sjå etter korleis Anders Nilson hadde fåt Veka, og då fann eg meir vildleda, som har gjort mykje skade i ættarsogona hans.

Anders Nilson var frå Kvåle (Gulf.), og i Gardsoga står det under Kvåle, at Anders Nilson var gift med Anna Sjursdr. Vike. Men so står det under garden Ukvitno, at Anna Sjursdr., dotter til Sjur Monson Ukvitno, var gift med Anders Nilson Gilderhus.

Sjur Monson Ukvitno fekk garden Veka hjå far sin og døydde der kring 1736. Han hadde 3 døtre. Ældsta dotteri, Anna, skrevi for Veka, fekk garden og vart gift 1744 med Anders Nilson Gilderhus, som då fekk garden og bytte med Lars Olavson uti Gilderhus. Avskriverne har also lese Vike istaden for Veka. Dette gjere mykje forandring i Tvilde-ætti av Kindem sovel som i Gardsoga.

At Ål in Hallingdal, there was an hour's stop. I found time to find my nephew, Johan Mossefin, who was at his workplace there, in order to say "hello". At Geilo, I wanted to find a relative, Per Løno, but the stop was too short. It was really nice to see the station there and also later at Finse and Vatnehalsen, which had been discussed a lot during the construction of the railroad.

The next day, I spent a lot of time in the archives among the papers of Lars Kindem and the committee he had formed for the farm histories, which was of more interest for me than that which had been printed and which gave me new directions. Secretary Lars Schærven, who was caring for them, was nice enough to let me look through everything and there was a lot. One thing I was looking for was a real estate exchange relating to Gilderhus and Veka. The lineage to my paternal grandmother goes in a direct line to Bård Olavson Nesthus, b. 1704. He was married to Ingebjørg Endresdatter Gilderhus and traded, in 1735, with his brother-in-law Nils Endreson Gilderhus, the farm Gilderhus of a worth of 1 laup and 12 marks of butter. But Bård died young in 1736. The estate settlement was May 5th and Ingebjørg married again to Lars Olavson Dolve, who then got the farm. He traded the farm to Anders Nilson of the Veka farm. In the farm sagas of Kindem it states that Lars paid 109 Riksdalars to boot. That probably was backwards. In the state archives in Bergen it is presented thusly: "Anders Nilson Gilderhus on April 16, 1744 sells and deals to Lars Olavson Vecke and his descendants deeds ownership of a part of the Wecke farm—2 pounds, 23 mark together with 109 Riksdalers in cash for 1 laup, 12 mark for the Gilderhus farm including the parsonage farm." The changing of the names of the involved persons was also recorded. As one can see, the part of Vek was much smaller than Gilderhus and Anders Nilson had to add 109 Riksdalers. This explains to me how Anders Nilson obtained Veka and I found they had wrong leads which did a great deal of damage to their lineage studies..

Anderts Nilson was from Kvåle (Gulf.), and in the farm sagas under Kvåle it states that Anders Nilson married Anna Sjursdatter Vike. But under the Ukvitno farm that Anna Sjurdatter, daughter of Sjur Monson Ukvitno, was married to Anders Nilson Gilderhus.

Sjur Monson Ukvitno got the Veka farm from his father and died about 1736. He had three daughters. The oldest daughter, who used the Veka name, got the farm and married Anders Nilson in 1744 so that he got the farm and exchanged with Lars Olavson out at Gilderhus. The transcribers therefore have read Vike instead of Veka. This created much confusion in the Tvilde lineage of Kindem as well as the farm sagas,

Våpenbror

ar eg kalla av 3-4 personar eg møtte att på Voss. Det var eit kjert namn, og kjert var det å treffa att desse gode kameratar. Ein av dei var fanejunkar Ingebrikt Nesheim, kontorist på sorenskriverkontoret, der eg fekk granska i arkivi. Dei andre var Olav Ullestad, kaptein og handelsmann på Vangen; Eirik Melve, lensmann og høgtstående kontorist i Bergen; Anders Lavik, fanejunkar og historikar. Me var saman på underofficersskulen i Bergen, og som me ser, har dei kome seg godt fram. Berre eg kom noko ut av takten i det militære, og det lyt eg skulda på helsa. Eg var out å rauk til i 1893, då eg i 8-9 vekor låg i nervefeber på skulen, og det tok lang tid etterpå å verta sterk att. Armar og bein var veike. Verst var det med høyrslig. Øyrnakanalen vart attstoppa, so det var hardt å høyra—endå kommandoordi. Stemma var uklår og veik. Det dugde ikkje i det militære. Då eg ein dag på Tvildemoen soleis skulde taka ned dagsordren, kunde eg ikkje høyra kva obersten sa. Den uduelige militærdoktaren, som eg før hadde gjenge til, og som eg no laut gå til att, gjorde det verre med sit kalde vatn å gav meg kjeft attpå. I året 1900, mens eg ei kort tid var i Ryfylke, låg eg 7-8 vikori gigtfieber til sengs. Noko aktiv militærtjenesta hadde eg ikkje det år å gjere, og kom so til å gløyma melda av til kaptein Ingvaldstad kvar eg var. Kva han vilde meg då, veit eg ikkje. Snaut komen or sengi, fekk eg ei vekas straf for det. Det kurerde ingenting. Om det var til æra for Ingvaldstad tvilar eg mykje på. I 1903 kom eg yver i sista oppbude og hadde då ikkje meir tenesta å gjera utan i krig, og det var der ikkje tale um korkje då eller neste år.

I Amerika hadde tvo av brørne mine døyd, og ei syster gjekk aleina i Chicago og sorde seg sjuk. Ho skreiv att eg måtte koma til Amerika. Det vart då til, at eg um hausten 1904 fekk ta turen dertil. Den strenge vettor 1904-1905 bringa meg sterk forkjøling, som gjorde meg meir døv enn før, og annen sjukdom kom på. Det var ikkje greit for ein nykomar. Eg laut og hjelpta noko heima, der far min låg dødssjuk. Han døydde den 6te januar 1906. Etter å ha gjenge til doktorar i Madison vart eg endeleg vist til ein specialist i Milwaukee, Wis., som seint på året 1906 var i stand til att hjelpta mykje på høyrslig mi, og dermed noko hoveverk. Av visse grunnar lyt eg nemna um dette.

På hellebråti.

Av dei fornemste plassar eg måtte sjå att på Voss var hellebråti. Der hadde eg arbeidt mangein dag, og dei stora skredona, som no viste seg, gav formodning om større drift og forandringer, kva eg og hadde høyr om. Kring 2den september tok eg so turen fyst til bråti på Møn. Men før eg gjekk upp der, var eg om på sjølve garden. Eg vilde sjå att dei gamle husi, og Møn er ein interessant gard. Ei grein av morsætti mi stammar frå Torfin på Møn, 1563, og ara ættargreinor går til Møn,

Brothers-in-Arms

I was called by 3-4 people I again met at Voss. It was a dear name, and it was "dear" to meet these good comrades again. One was the Master Sergeant Ingebrikt Nesheim, an office worker at the magistrate's office, where I had the opportunity to dig through the archives. Others were Olav Ullestad, captain and businessman at Vangen; Eirik Melve, sheriff and highly regarded office worker in Bergen; Anders Lavik, Master Sergeant and historian. We had been together at the under officer's school in Bergen, and as we can see, they had gotten up in the world. Only I had had gotten out of step with the military, and that I blame to my health. I had gone wrong in 1893, when I lay at the school with typhoid fever for 8-9 weeks and it was al ong time until I regained my strength. My arms and legs were weak. The worst was the hearing. The ear canals were plugged, so it was hard to hear—even commands. Voices were unclear and weak. That didn't work well in the military. One day at Tvildemoen. One day, I was supposed to receive the orders of the day from the colonel, but I couldn't hear him. The army doctor, whom I had dealt with before, made it worse with his cold water, and gave me misery besides. During 1900, while I was posted to the Ryfylke area for a while, I lay in bed for 7-8 weeks with rheumatic fever. I hadn't anything to do with the active military duty, so I forgot to let Captain Ingvaldstad know where I was. I don't know what he wanted me for. As soon as I got out of bed, I was given one week's punishment. It didn't cure anything. I doubt if it was to the credit of Ingvaldstad. In 1903, I survived the last mobilization and thereafter had only service in peacetime and there was no worry from one year to the next.

Two of my brothers had died in America, and one sister was left alone in Chicago and was sick with grief. She wrote that I had to come. So it happened that in the fall of 1904, I traveled over there. The severe winter of 1904-5 gave me a severe cold which left me even weaker, and I got even sicker. It wasn't easy for a new immigrant. I also had to help some at home; where my father lay on his death-bed. He died January 6, 1906. After having gone to doctors in Madison, I was finally referred to a specialist in Milwaukee, Wis., who, late in 1906, was in position to help me with my hearing and thereby my headaches. I had to tell about this for various reasons.

At the slate quarry

One of the most prominent places I wanted to see again was the slate quarry. I had worked there many days and the big scree that now appeared gave the presumption that there had been great activity and change, as I had heard about. About Sept. 2, I took a tour up to the burned clearing at Møn. But before I went up there, I looked at the farm itself. I wanted again to see the old buildings, and Møn is an interesting farm. A branch of my mother's family tree stems from Torfin at Møn, 1563, and other branches reach Møn, namely

branchsoleis Hjelle-ætti og Bryn-ætti. Gamla Stova på Møn har årstallet 1612, og ældhuse skal vera eldre.

Fru Brita Møn, enkja etter Anders Knutson, som eg møtte att på festen for Marta Møn, nemd foran, bad meg vitja dei. Ho var ikkje heima den dagen, då eg var der; men sonakona og hinna son var heime, og eg laut då stogga å få mat hjå dei.

So gjekk eg då upp til hellebråti ovanfor garden. Det var no ikkje so greit å koma upp der, oppfylt som der var av avfaldstein. Eg hadde eigong vore med å gjort veg dertil. Den var ifylt so det vart å kravla yver steinarne. I gamle dagar kunde ein gå frå bänk til bänk, og stein var ikkje utteken lenger ned enn til jordskorpa. No var det gryvle ned i bergje, so eit lite hus kunde setjast ned i der bortyver langa strekjør. 2-3 tunellar og skjeringar innyver er der. Og der er elektriske heisegreidor, og der er elektrisk kraft både til drifti på garden og på hellebråti. Mogeleg var det far min og eg som satte Anders Møn på den tanke å få elektrisk drivkraft. Då far min hadde gjort skantemaskina, som eg og gjorde noko på, prøvde me å driva hinne med vatn i Horjolo. Det var tungvint og usikkert. Så prøvde far å gjera ei drivkraft-maskina. Der var ikkje gasolin å få i dei dagar, so far min prøvde med krudt istaden og fekk ei lite hjul til å gå, men av mangel på midlar laut han gi upp forsøkje. Anders Møn fekk seinare fat på skantemaskino etter far min, og eg prøvde no å finna ud kvar det vart av hinne, men var ikkje so heldig å få greida på det.

Ein dag seinare tok eg bussen til Norheim. Brynjulf Nilson Nordheim hadde, som nemt foran, bae med heim til seg, og eg gjekk då fyst um på garden. Brynjulv var ikkje heima den dagen, men hans bror, Nils, arbeidde i smidja. Han, hadde eg høyr, skulde ha gjort ei skantemaskina for heller og, og den vilde eg då sjå. Den hadde han der i smidja, og der hadde han elektrisk kraft. Maskina hans arbeidde etter same prinsip som far min si med den skilnad, at den skar hellorna med ei rund skiva istaden for ein trins med 4 knivar som hoggde dei. Innretningi med å svinga hellorna under skantingi var liknande, som den eg hadde tegna upp for far min, og som der vart teke patent på.

På hellebråti i Nordheimgrendi har der vore endå sverare arbeid enn på Møn, avdi at steinlagene ligg flatare, og der er vidare strekning å ta av. For 50 år sidan var der berre arbeid på ei rå av bänkjer langsmed merki på Norheim, på Fjos-teigen, på Helleve-teigane og noko på Kyte og Lemme. No var vist alt av desse teigane vortne til hellebråt og mykje av Lemme. Der var og arbeid fleire meter ned under grastorva. Der var store skjeringar med skinnegang og elektriske heisegreido Hellesoksi, som far min fyst fann på å bruka, er endå i bruk alt yver. Det var kring 1884, at far min kom på å gjera ei hellesoks. Me arbeidda då på Fjos-bergje, og eg var med. Bænken vår var like ved Nordheims merkje,

the Hjelle branch and the Bryn branch. The old house of Møn's had the date 1612, and the cook-house was even older.

Mrs. Brita Møn, widow of Anders Knutson, whom I had met at the party for Marta Møn, mentioned above, asked me to visit them. She wasn't home the day that I was there, her son and his wife were home and I was invited in and was fed by them.

Then I walked up to the slate quarry above the farm. It wasn't so easy to get up there where it was full of discarded stone. At one time I had helped build a road through there. It was so filled we had to climb over the stones. In the old days, one was able to go from rock to rock (side to side?), and stone was not removed more than the earth's crust. Now it was excavated down into the mountain, so that a little building could be set in there for long stretches and there are 2-3 cuts and tunnels there. And there is electrical equipment and there is electrical power both for the farm and mine. Possibly it was my father who gave Anders Møn the idea of using electric power. My father had built some big gauging machines that I helped with and we powered it with water power at Vannjolo. It was difficult and undependable. Then father tried a driveshaft machine. There was no gasoline available then so father tried using powder instead and succeeded in getting a small wheel to go but because of lack of capital, he had to give up. Anders Møn later got ahold of my father's machine and tried to learn what he could do with it but he wasn't successful to get it working either.

A day later, I rode the bus to Norheim. Brynjulf Nelson Nordheim, as before mentioned, asked me to visit, and I wandered about the farm. Brynjulf wasn't home that day but his brother, Nils, was working the smithy. He, I had heard, was to have built a cutting machine for slate also, and that I wanted to see. He had it in the shop and it was driven electrically. His machine worked on the same principle as my father's with the difference that it cut the slates with a round slicer instead of a step with four knives which chopped them. The device for swinging the slate under the machine was similar to the one drawn by my father and which he had patented.

At the quarries in the Nordheim neighborhood, there had been a great deal more work done than at Møn, and there are more extensive deposits and the stone lays flatter. Fifty years ago they only worked a seam along the fields at Norheim, at the Fjos pastures, the Helleve pastures and some at Kyte and Lemme. Now apparently all was at Lemme. It was also worked several meters down under thje sod.. There were big cuttings where there were tracks and electric hoists. The slate axes, which my father devised, were still in use everywhere. It was about 1884 that my father built a slate-ax. We were working at the Fjos mountain then, and I was along. The working was just along the boundary with Nordheim and it was forbidden to allow crushed stone to fall down on the Nordheim property. My

og der vart forbåde å lata grus frå bænken gå nedover Nordheims eigen-dom. Far min gjorde då ein heisekrane, som he heiste steinen upp med og la i ein haug på trommi. Det var og noko nytt. Seinare vart der semja millum eigarane um gruse, so alt går nedover Nordheims-marki. Ein laurdag me var heima på Kinne kom so far på å prøve skanta heller med soks, som det har vore skreve um før. Eg var den fyrste som prøvde soksi på Fjosbergje.

Are besøk i Nordheim-Kytegrendi.

Ein god ven av meg i gamle dagar var Brynjulv Nilson Repål. Han dreiv hellebænk på Nordheim saman med Odd Brynjulvson Nordheim. Han var då ugift. No vart eg mykje yverraska, då eg saman med John og Knut Glimme vart beden til selskap hjå Anders Repål, son hans Brynjulf. Han er gift med ei dotter etter Knut Øysteinson Høyland, bror til Andrew Highland i Chicago. Det var då kjendskapet til han som bringa oss dette besøkje. Anders var med i heimafrenten under okkupasjonen, og det var han som skreiv det gode brev innteke i Vossingen 1946.

Anders og kona har eit fint heim ovanfor Kyte, og han driv med hellearbeid. Bror hans har heimaplassen på Repål. Me hadde eit hygjeleg selskap hjå Anders. Då Glimme-brørne ikkje hadde set noko av drifti på hellebråti, tok Anders oss yver der og viste os arbeidet og fortalte oss meir om drifti.

* * *

So har eg ein god kjenning i Madison, som bad meg helsa til syskindi sine på Voss. Det er Eirik Olavson Repål, bror til Rasmus Repål og systema, fru Anna Lid og Marta Kyte. Ein dag tok eg so bussen upp att til Nordheim og besøkte fyst fru Lid og mannen Jakop O. Lid, som bur lika ved Nordheim. Eg var og kjend med Jakop frå gamalt. Hans far var født på Rene. Eg laut då inn og fekk bevertning. So fylgde frua meg bort til systeri Marta, gift med Svein Kyte. Eg meinte so å ta på veg heim att, då det leid på dagen, men dei meinte, at eg laut gå bort til broren på Repål. Det vart då so. Eg hadde tid å gå um der og. Men Rasmus meinte, at eg laut stansa yver til neste dag. Då kunde eg ta bussen heim. Det var ikkje råd med kvelden. Det vart då stans yver natti, og det var det ikkje å klaga på. Eg hadde fin bevertning der, og frua er dotter efter Nils O. Bjørke, som eg kjendte godt frå gamalt. Rasmus fortalde og um korleis tyskarane stelte seg der på garden med oljelager og utkikspostar, nær inn til husi og bortanfor. Det var ei fårleg tid, meinte han, som rimeleg var.

Ein an kjenning eg har i Kyte-Nordheims-grendi er Olav Johanneson Kindem. Han og eg var å segja oppvoksne saman, då han med foreldre budde i nestå huse på Kinne. Det var då ikkje mange dagar etter eg var heimkomin før Olav kom for å sjå meg, å eg laut lova koma heim til han. So eit par dagar etter turen

father built an elevator with which he raised stone up and lay a pile on the exit container. That was something new. Later there was an agreement between the owners concerning the crushed rock and it now goes everywhere down on Nordheims fields. One Saturday while we were home at Kinne father thought of cutting the slate with an scissors (slate scissors), which has been written about before. I was the first to use the "scissors" at the Fjos quarry.

Our visit to the Nordheim-Kyte neighborhood

One of my good friends from the old days was Brynjulv Nilson Repål. He operated a slate operation in conjunction with Odd Brynjulvson Nordheim. He was unmarried. I was really surprised to be invited to a gathering at Anders Repål, Brynjulv's son. He is married to a daughter of Knut Øysteinson Høyland, brother of Andrew Highland in Chicago. It was acquaintance with him that lead to this visit. Anders was in the home-front during the occupation, and it was he who wrote the good letter included in Vossingen in 1946.

Anders and his wife have a fine home above Kyte and he works in the slate quarry. His brother has the home place at Repål. We had a cheerful visit with Anders. Since the Glimme brothers had never seen the slate operation, Anders took us over and showed us the work and told us about the operation.

* * *

Then I have a good friend in Madison, who asked me if I would greet his cousins at Voss. That was Eirik Olavson Repål, a brother of Rasmus Repål and the sisters Anna Lid and Marta Kyte. One day I also took the bus up to Nordheim and first visited Mrs. Lid, who lives near and Jakop O. Lid who lives along side Nordheim. I also knew Jakop from old. His father was born at Rene. I had to go in for coffee. Then his wife took me over to her sister Marta, married to Svein Kyte. I had intended to go home then but they insisted that I go over to their brother's at Repål. That I did. I had time to go past there too. Rasmus insisted that I stay overnight until the next day. Then I could ride the bus home. So I stayed over and that was nothing to complain about. I received excellent treatment. The wife is a daughter of Nils O. Bjørke, whom I knew from the old days. Rasmus told me of how the Germans acted on the farm with their fuel tanks and observation posts, near and across from the house. It was dangerous times, he said, and it most likely was.

Another friend I have at Kyte-Nordheim area is Olav Johanneson Kindem. He and I grew up together, since he and his parents lived at the next house at Kinne. It wasn't many days after I had arrived home before Olav came to see me and I promised to visit him also; so a few days after the trip to Repål,

til Repål tok eg bussen upp att til Nordheim, der Olav bur på Kyte-sida av merkje.

Olav, født 1874, er son etter Johannes Larson Brostrøm og kona Marta Olavsdr. Skjervheim, plassmannsfolk på Kinne. Han er gift med Olina Larsdotter Fjose og har 4 barn. Han har drevet med hellearbeid.

Olav sin far var frå Sverige. Han var ein stor, kraftig kar og hadde vore soldat i Goteborg. Han døydde på Kinne kring 1901. Mori hans Olav var dotter etter Olav Mikjelson og Asa Skjervheim, som har havt 7 barn i Amerika. Nemne derans er Brita, Inga, Anna, Mikjel (død av gulefeber), Olina, Synneva og Brytva Skjervheim. Marta og mori var ute for ei stor ulukka, då dei vart tekne med i ei stor snjoskreda på Skjervheim. Marta fekk skade i hoftorna og mori fekk ei hånd bråti. Dei vart utgravne av snjoen av naboar.

* * *

Den 5te september telefonerte Isak Hjelle til meg, at ein professor ved namn Hovde var på Fleischer hotel, um eg vilde snakka med han. Ja, eg ut til hotellet ganskje straks, men professoren var reist til Hardanger, trudde dei der. Det var leit, men då eg kom til Amerika att låg der bestilling på eit eksemplar av boki mi um utvandringi frå Voss frå Brynjulf Hovde, professor ved "The New School for Social Research" i New York, N. Y.

Neste dag var eg yver til heradsbarakka å snakke med Johannes Anderson Møn. I hans kontor er og noko av arkiv-sakor. Han var interessera i å høyra om Møns-slekti i Amerika. Lars Johanneson Møn, nybygjar på Spring Prairie og i Iowa, var bror til hans oldefar, Nils Møn d. e., og til Nils Møn Lid d. y. Eg hadde nemt, at eg hadde billete av Lars, og det vilde han ha avtryk av, og det fekk han ta av det. Hans mor er førnemde Brita Møn.

Til Uppheim i Vestbygdi.

Me snakkar stundom um ættargarden vor. Men det kan vera eit spursmål um kva ein retteleg kan kalle sin ættargard. Er det berre ein gard der far og mor og kanskje bedste foreldri har but på? Eller er det ein som forfedrar har but på ei gong i tidi? Eg likar å ta det i vidast betydning—helst når både far og mor stammar fra same gard. Det finn eg er tilfelde med Uppheim i Vestbygdi i mi ætt, og der bur nokon av sama ætti endå, so den garden måtte eg då vitja, og det av meir enn ein grunn. Eg var beden å koma dertil fleira gonger.

Fyst skreiv min gode ven Odd Eide, Fertile, Minn., at eg måtte helsa til syskindborni hans på Voss, og dei var 7 stykker av ein familie på Uppheim og 2 i ein annan. Men berre tvo lever no på garden. Dei er Styrk Gusskalkson og Olav Vikingson. Brynjulf Vikingson Uppheim, som eg var hjå i Oslo, som nemd ovanfor, er Olav sin bror. Hjå han møtte eg og Kari Guskalksdr. Uppheim, syster av Styrk, som var på eit hotel

I took the bus back to Nordheim, where Olav lives by the pasture.

Olav, born April 18, is the son of Johannes Larson Brostrøm and his wife Marta Olavsdr. Skjervheim, tenants at Kinne. He is married to Olina Larsdatter Fjose and has 4 children. He also works with slate.

Olav's father was from Sweden. He was a big, powerful fellow and had been a soldier at Gothenburg. He died at Kinne about 1901. Olav's mother was a daughter of Olav Mikjelson and Asa Skjervheim, who have 7 children in America. Their names are Brita, Inga, Anna, Mikjel (died of yellow fever), Olina, Synneva and Brytva Skjervheim. Marta and her mother were in a mishap when an avalanche took them. Marta had hip injury and her mother got a broken hand. They were dug out of the snow by neighbors.

* * *

On September 5, Isak Hjelle telephoned that a professor by the name of Hovde was at the Fleischer Hotel if I would talk with him. Yes, I soon went to the hotel, but the professor had gone to Hardanger, they thought. That was unfortunate, but when I returned to America there was an order from Brynjulf Hovde, professor at "The New School for Social Research" in New York, N. Y. for a copy of my book about Voss immigration.

The next day I was over to the county buildings and talked to Johannes Anderson Møn. He has some archives at his office. He was quite interested to hear of the Møns family in America. Lars Johanneson Møn, a pioneer at Spring Prairie and Iowa was a brother of his great-grandfather, Nils Møn Lid, the younger. I mentioned that I had a picture of Lars and he wanted a copy. That he got. His mother before named, was Brita Møn.

To Oppheim in West district (Vestbygdi)

Occasionally we talk of our lineage farms. There may be a question about what one can rightly call a lineage farm. Is it better to consider a farm that mother and father and maybe the grandparents have lived upon? Or is it one that one's forebears have lived on in the past? I like to take it in its widest meaning—especially when mother and father originate from the same farm. That I find is the case with Oppheim in Vestbygdi of my lineage and there are people of the same family living there yet, so I had to visit that farm, and for several reasons. I was invited there several times.

First, my good friend, Odd Eide, Fertile, MN, wrote that I must greet his second cousins at Voss, and there were 7 in one family at Oppheim and 2 at another. But only two still live on the farm. They are Styrk Gusskalkson and Olav Vikingson. Brynjulf Vikingson Oppheim, whom I visited in Oslo, as mentioned above (page 85), is Olav's brother. At his house, I met Styrk's sister, Kari Guskalksdr. Oppheim, who was at a hotel

i Oslo. Dr. Odd V. Uppheim, Sioux Falls, S. Dak., var og Olav og Brynjulv sin bror.

Styrk Guskalkson Uppheim sende fyst besked etter meg til systerna, Anna Flage og Guro Skjelde på Vangen. So møtte eg Styrk sjølv på basaren på Bulken, som nemd ovanfor, og bad meg heim til seg. Den 25de september tok eg då turen, ca. 12 kilometers veg frå Vangen. Komin nedanfor Bulken tok eg feil veg og reiste um Flage til Eide istaden for øvre-vegen um Hovde og Lidsheim. På Eide laut eg då spyrgja i ei stova um snarveg til Uppheim. Eg vart då yverraska ved at Styrk Uppheim si syster, Ingjerd, som eg hadde møtt hjå systeri Guro Flage på Vangen, kom til døri. Ho fortalde, at det var hinna syster, Ingebjørg, som hadde garden der på Eide, og so laut eg inn å helsa på hinne og. Etter ein behageleg stans der fylgde sonen, Ivar Eide, meg lika til Uppheim, der han peikte på Styrk, som arbeidde utfor husi.

Der vart då eit framifrå gildt besøk hos Styrk. Han hadde vore mange år i Amerika hjå farbror sin, Anders Styrkson Uppheim i Fertile, Minn. So måtte han i 1907 heim att å ta mot farsgarden. Han er født 1869, gift 1910 med Maria Knuts-dotter Nedre-Uppheim og har ein son, Guskalk, som no driv garden og er gift med Guro Brynjulvsdotter Vete, brorsona-dotter til Marta Vete Hanson i Madison, Wis.

Etter god bevertning og mykje prat um Amerika sovel som um Voss fylgde so Styrk meg på vegen bortyver gardane Vestrheim, Lidsheim og Hovda og peikte til Berge og Vete, so eg fekk god greida på desse mykje umsnakte gardane og i Amerika.

Det kan passa her å nemna um ei feil i Gardsoga av L. Kindem um Uppheim. Der står i B. 2, s. 39, at Guskalk Olavson Uppheim, g. m. Kari Persdtr., hadde sonen Olav, f. 1737, med hinne, og at han fekk garden. I Riksarkivet står, at Olav, som fekk garden, var son til Guskalk Eilevson Flage, som hadde kjøpt garden av Guskalk Olavson Uppheim og delt han millum sønnene Per og Olav, f. 1737.

Besøk på Afdal.

Kring 20de september fekk eg ein uventa tur på besøk til Lars Hustveit på Afdal. Isak Hjelle skulde eit erinde upp til han, og so treffe han meg på Vangen, og er laut vera med, sa han. Ja, det var gildt. Han fekk fatt på sjofør, Lars Rogne, og so bar det avsted. Nyevegen til Afdal frå storevegen bor-tanfor Tvinno, var berre ferdig halvvegas, so me gjekk resten. Det var kjekkt at eg fekk sjå denne garden og, som eg hadde høyrnt mykje um, men ikkje set. Gamla Gunvor Rene, d. 1879, mor til Viking, g. m. morsyster mi, var frå Afdal. So var og gamla Herborg Rene si mor og Kristi, g. m. Styrk Ivarson Vike, si mor. Dei alla har etterkomarar i Amerika. (Sjå Hist. um utvandringi.)

Lars Hustveit er gift med Brita Brynjulvsdtr. Afdal. Eg hugsar godt hinna far,

in Oslo. Dr. Odd V. Oppheim, Sioux Falls, SD, also is Olav's and Brynjulv's brother. Styrk Olavson Oppheim first sent me a message via the sisters, Anna Flage and Guro Skjeld at Vangen. Then I met Styrk at a bazaar I Bulken and was invited home with him. The 25th of September, I took the trip, about 12 kilometers from Vangen. Just below Bulken I went wrong and went the road around Flage to Eide instead of the upper road by Hovde and Lidsheim. I had to go into a house at Eide and inquire about a short-cut to Oppheim. I was then surprised when Styrk Oppheim's sister, Ingjerd, whom I had met at her sister Guro Flage's, at Vangen, answered the door. She said that it was her sister, Ingebjørg, who ran the farm at Eide, so I had to go in and greet her as well. After a pleasant stop, her son Ivar Eide showed me the way to Oppheim, where he pointed at Styrk, who was working outside of the house.

It was an outstandingly good visit at Styrk's. He had been in America for many years at his uncle's, Anders Styrkson Oppheim in Fertile, MN. In 1907, he had to return home to assume his family farm. He was born in 1869, married in 1910 to Maria Knutsdatter Nedre-Oppheim and has one son, Guskalk, who now runs the farm and is married to Guro Brynjulvsdtr Vete, a great-niece of Marta Vete Hanson in Madison, WI.

After good food service and a lot of conversation about America as well as Voss, Stryk accompanied me on the path over to the farms, Vestrheim, Lidsheim and Hovda and pointed out Berge and Bete, so I got good knowledge of these much discussed in America farms too.

It might be appropriate here to point out an error in L. Kindem's Farm saga about Oppheim. In B. 2, p. 39, he states that Guskalk Olavson Oppheim, m. Kari Persdtr, had the son Olav, b. 1737, with her and that he got the farm. In the State Archives it says that Olav, who got the family farm, was the son of Guskalk Eilevson Flage, who had bought the farm from Guskalk Olavson Oppheim and divided it between his sons Per and Olav, b. 1737.

Visit to Afdal

About September 20, I made an unexpected trip to visit Lars Hustveit at Afdal. Isak Hjelle was going to make an errand up to him, met me at Vangen, and asked me along, "Yes", I said "that would be fine". He got the chauffeur, Lars Rogne, and off we went. The new road to Afdal that goes from the main highway across Tvinno was only half complete so we walked the rest of the way. It was neat that I saw this farm too; about which I had heard so much, but never seen. Old Gunvor Rene, d. 1879, mother of Viking m. to my aunt, was from Afdal. Also old Herborg Rene's mother and mother of Kristi, m Styrk Ivarson Vike. They all had descendants in America. (see the Hist. Of Emigration).

Lars Hustveit is married to Brita Brynjulvsdtr. Afdal. I well remember her father,

Brynjulf Styrkson Afdal, f. Fjose, frå me var på hellebråti der broren, Odd Tøn, og systersonen, Styrk Hyrth, og var. Brynjulv var flink å fortelja frå sine unge dagar um dei gamle ridande vossabryllup, der han hadde vore med i forridarflokken.

Som nemd ovanfor sende Lars Hustveit meg tvo brev i 1945 straks etter freden. Det var svert bra. Det vart inntekne i Vossingen med noko merknad av meg um hans sløgt og vyrkje. Me fekk sjølv sagt ei hugnasam stund på Afdal. Lars viste oss ein heil del kunstarbeid, som sønene hans hadde gjort. Det var fint utskårne møblar og malte portretter. Det ser ut til å vera sers kunstgivnad både i Hustveit-ætti og Fjose-ætti. Lars har 2 søner. Dei skriv seg for Afdal. Dotteri Borghild er gift med Styrkår Hirth.

I krigen for Amerika.

Torstein Tormodson Fletre, som i 4 år var med i amerikansk krigstjeneste, kom med "Stavangerfjord" på vitjing til fedrabygdi den 2den februar, og den 30te s. m. fekk eg eit interessant besøk av han derheima. Bror hans er fønemde Johannes Fletre, og broren Jon har farsgarden på Fletre. Tvo are brør, Knut og Ivar, er i Amerika, og likeleis var med i krigen der.

Torstein, f. 27de april 1908, utv. 1928 og kom til Leland, Ill., der onkelen, Torstein, og tanten, Anna Fletre, var. Han byrgja med farmarbeide ei tid og var so på verksted i Sandwich, Ill. Vart den 30te juni 1941 innkalla til krigstjenesta og var fyst 3 månader ved Camp Walter, Texas, som reserve. Var heimeatt frå 30te oktober til 28de januar 1942; derpå ei måned ved Fort Sheridan, Ill., ein måned vakt ved Burlington, Iowa, 2½ måned ved Fort Custer, Mich., som fyrbøtar; 13 månader i Chicago som sjøfør ved 11te korps hovedkvarter til 3 forskjellige divisionar. Derpå den 16de mars 1944 til Fort Riley, Kansas, og so til San Francisco. Kjørde til Camp McCoy, og are plassar. Vart so den 22de april sendt til New Guinea. Kjørde der i 3 månader officerar; var ein måned i Ost-Indien, derpå sendt til Philippinerne. Der traf han sin bror, Ivar, som varsoldat i artilleriet. So var han til Luzon og 6 månader i Manila. Reiste derfrå den 25de august 1945 til Japan. Var i Tokio den 2den september då freden var undertegna, og sidan 2 månadertil det vart reis til San Francisco att, der dei kom den 29de oktober. Vart avmønstrèt den 8de november i Fort Sheridan og reiste so til Leland att. Frå Noregs-turen reiste han med "Stavangerfjord" tilbake etter nytår.

Knut Tormodson Fletre, f. 1904, utv. 1930 og kom til Leland, Ill. Byrgja der med snekkjararbeid. Vart innkalla til krigstjenesta i 1942 og vart med i flåten. Han var 19 månader på New Hebriderne nær Australien, 11 månader ved Solomon-øyarne, 4 månader på Okinawa nær Japan. Han kom tilbake i september 1945. Han har 2 broncemedaljer—den eina for god oppførsel. Han har sidan dreve som snekkar i Aurora, Ill

Brynjulf Styrkson Afdal, b. Fjose, from when we were at the slatequarry where his brother and nephew, Styrk Hyth were too. Brynjulv was really good at telling stories from his young days and about the old riding Voss-wedding, in which he had ridden in the vanguard.

As mentioned before, Lars Hustveit sent me two letters in 1945 soon after the Liberation. They were excellent. I included them in the Vossingen along with some remarks by me of his heritage and works. Naturally, we had a pleasant time at Afdal. Lars showed us a lot of art work that his sons had done. There was finely carved furniture and portrait paintings. It appears to be artistic talent in both the Hustveit and Fjose families. Lars had 2 sons. They used the name Afdal. The daughter Borghild is married to Styrkår Hirth.

In the war for America.

Torstein Tormodson Fletre, who was in the American military for four years, came visiting his homeland on the "Stavangerfjord" on February 2 and he gave me an interesting visit on the 30 of the same month. His brother, the forementioned Johannes Fletre, and his brother Jon have the home farm at Fletre. Two other brothers, Knut and Ivar, are in America and likewise were in the war.

Torstein, b. April 27, 1908, emigrated in 1928, coming to Leland, IL, where his uncle Torstein and aunt Anna were. He started with farm work awhile then went to a factory in Sandwich, IL. He was there until June 30, 1941 when he was drafted. He went first to camp Walter, TX, for 3 mo. as a reservist. He was home again from Oct. 30 to January 28, 1942: whereupon he he spent a month at Ft. Sheridan, IL, a month's guard duty at Burlington, IA, 2½ months at Ft. Custer, MI as a fireman, 13 months in Chicago as chauffeur with the 11th Corps headquarters for 3 divisions. On March 16, 1944 he went to Fort Riley, KS and on to San Francisco. He drove to Camp McCoy, WI and other places. Then he was sent to New Guinea. He chauffeured officers for 3 months, was in the East Indies for month, then to the Philippines. There he met his brother, Ivar, who was a soldier in the artillery. He was in Luzon and later 6 months in Manila. He went to Japan from there on August 25, 1945. He was in Tokyo September 2, when peace was signed, and later 2 more months, then back to San Francisco on October 29. He was mustered out November 8 at Fort Sheridan and went back to Leland. He returned from his Norway tour on the "Stavangerfjord" after New Year.

Knut Tormodson Fletre, b. 1904. emigrated 1930 and went to Leland, IL. There he started carpentering. He was drafted in 1942 and was with the fleet. He served in the New Hebrides near Australia for 19 months, the Solomon Islands for 11 months, and near Japan at Okinawa. He returned in September 1945. He earned two bronze medals—the one for good conduct. He has since been a carpenter in Aurora, IL.

Ivar Tormodson Fletre, f. 1904, utv. saman med sin bror Knut i 1930 og kom til Leland, Ill., og begynde som snekkar. Innkaldtes til krigstjenesta i 1941 og vart med i batteri B av 24de divison, 983de feltartilleri; vart på øyni Leyte, Stillehavs-øyane og Philippinerne. Kom tilbake etter 4½ års tjenesta ved nytår 1945. Driver som snekkar i Aurora, Ill.

Meir om krigen og heimafronten.

Den 1ste oktober tok eg ein tur att opp til Norekvalsmoen for å snakka med Johannes K. Ringheim og få meir greida på krigstjenesta hans og ant frå krigsåri. Han er født den 22de november 1918, var på Framnes ungdomsskule og Amund Stues handelsskule, var so kontorist på Gjerde. Vart innkalla til militærtjenesta i 1939 og sendt til Gardermoen saman med 2 andre. Det var ein månad før krigen kom. Han stod i Bergens artilleribataljon under oberstløytnant Henningsmoen og kaptein Henning. Oberstløytnanten vart ordra til Hallingdal, men kaptein Henning vart att på Voss og hadde 2-3 kanonar. Dei 3 på Gardermoen reiste til Voss att, då krigen kom, og kom der att den 9de april. Dei måtte ta fleire krokveger for å koma fram. Ein stad tog dei ei tysk bil og kjørde eit stykke, og etter mykje strev nådde toget til Voss. Han fekk so permission heim til søndag den 14de april og vart so med styrken som låg att på Voss. Seinare var han med i heimafronten. Saman med Lars J. Gjerdåk og Johannes Kløve styrde dei heimafronten i Borstrondi.

Andre styrarar av heimafronten på Voss var Styrk Bryn og Knut Gjerald, sjefar for militær-org.; Eirik Bryn, sjef for forsyningi; Helge Lid, sjef for innkvartering; Martin Oppheim, sjef for matforsyningi, og Olav L. Kvarekvål, sjef for kontor-væsenet.

Ringheim har vort mykje med i foreningar og vore kjømeistar i bryllup; har og digta fleire songar for slike anledningar. Han er gift med Olina Lavik, dotter av Ingvald Anderson Lavik. Dei driv no garden for morsysteri hans, Marta L. Norekvåls-moen.

På gamle tomter att.

Garden Vike ligg tilmerkjes med Rene ovanntil. Der var far min uppalen fra 9-årsalderen, 1845 til 1865, då han vart gift og kom til Rene. Eg vart so å segja heima på desse nabo-gardane. Far min fortalde, at han hugste um 9 familiar, som utvandra til Amerika frå Vike, og ætlingar etter mange av dei har eg treft att eller høyrte um her. (Sjå bogi mi om utv.)

Min gamle gode ven, Knut Person Vike, trefte eg att ein dag, og han bad meg vitja han. So den 4de oktober tok eg turen til Vike. Det var rart å sjå den gamle garden att og dei store forandringar som utskifning har volda. Husi på dei 3 bruki stod før i tidi væg i væg. No var husi på 2 av bruki flytte—det eina bort til smidjehaugen, der Knut no budde. Det andre nærmare til Rene. Det var brukje, som Knut

Ivar Tormodson Fletre, b. 1904, emigrated with his brother, Knut, in 1930 and went to Leland, IL, and started with carpenter work. He was drafted in 1941 and was with Battery B of the 24th Division, 983 Field Artillery; and was on the islands of Leyte, the Pacific Islands and Philipines. He came back after 4 ½ years service at New Years 1945 and has been a carpenter in Aurora, IL since.

More about the war and the HomeFront

October 1, I went up to Norekvalsmoen in order to talk with Johannes K. Ringheim and get a description of his war service and other from the war years. He was born November 22, 1918, went to Framnes Ungdomskole and Amund Stues business school and worked at an office at Gjerde. He was called into the military in 1939 and sent to Gardermoen with two others. It was a month before the war. He served in Bergens Artillery Battalion under Lieutenant Colonel Henningsmoen and Captain Henning. The colonel was ordered to Hallingdal, but Captain Henning remained at Voss and had 2-3 cannons. The three at Gardermoen went back to Voss when the war came and arrived there April 9. They had to take several detours in order to get there. At one place they stole a German car and drove a ways, and after a lot of difficulty they caught the train to Voss. Then he got leave to go home until Sunday, April 14 and then was with the forces that remained at Voss. Later, he was in the home front. Together with Lars J. Gjerdåk and Johannes Kløve he ran the homefront in the Borstrond.

Other managers of the home front at Voss were Styrk Bryn and Knut Gjerald, commanders of the military organizations; Eirik Bryn, chief of supply; Helge Lid, chief of quarters; Martin Oppheim, chief of mess; and Olav L. Kvarekvål, chief of office services.

Ringheim has been active in many organizations and has been master-of-ceremonies at weddings; he has witten severaal songs for such occasions. He is married to Olina Lavik, the daughter of Ingvald Anderson Lavik. They run the farm for his maternal aunt, Marta L. Norekvåls-moen.

On old ground

The Vike farm adjoins the Rene farm with the Rene farm higher. My father was raised there from age 9, 1845-1865, when he married and moved to Rene. So to say, I was familiar with this neighborhood. Father told about how he remembered 9 families that went from Vike to America, and I have met or heard of many of their descendants here. (See my book about emigration).

My good old friend, Knut Person Vike and I had met one day and he urged me to visit him. So on October 4, I went out to Vike. It was strange to see the old farm again and the big changes the reapportionment has caused. The buildings on the 3 holdings were wall-to-wall before, but now two of the holdings had been moved; the one over to the smithy hill, where Knut lived now, the other closer to Rene. It was the holding that Knut now

seldei 1855 til syskindbarne sit, Sjur Guskalkson Rokne, og som han seide att i 1869 til Per Sjurson Istad, Knuts far.

no har, som godfar min seide Eg laut bort på Vikes-hovden og sjå nedver til Rene og are plassa. Når dei i gamle dagar stod på hovden å huja, so haure me det til Rene. Og ei gamal kona fortalde meg ei gong, at når far min stod på Vikes-hovden å spelte klarinet, hørdes det so fint til Renes.

Knut var no gild å fylgde meg ikring—fyst til gamle tuftarne og det gamle brukje, der husi stod att. So var eg tenkt på straks å reisa oppver til Aosatræ, men Knut meinte me måtte ha mat fyst, og det vart ein herleg middagsmat med alt godt. So gjekk me då oppver um Koltveit og kva før var Mørbergstræ til Aosatræ. Det var undaleg å sjå att desse plassar. På Mørbergstræ, der eg for 60 år sidan slog høy på ein dalarsteig for Nils Vike, var no yveralt stor granskog 12-14 tomnar i tvermål, og kunde ingen ting kjenna att. Men på Aosatræ var det som i gamle dagar—endå gamle hus-tuftarne var der. Når eg såg dei, måtte eg hugsa på krigsveteranen Sjur Olavson Vike (S. O. Wilson), skredder i Decorah, Iowa, og paradeleder, og på Ingebrikt Knutson Vike, farmar ved St. Ansgar, Iowa, som utvandra derfrå. Etter dei har ingjen but på Aosatræ. Eg stod no på stovemuren og såg nedver Djupåsen, der eg hadde fare og set etter tiur, som kvart år kom att der. Der heldt bjødn seg og i gamle dagar. Far min og ho Gjertrud Reneshovden treffe han der ein morgon dei skulde på stølen. Men han gav ein yverrascka grynt og sprang so det brakte i kvistar på marki. Bortanfor der under Himles-træe hændte det, at merri hans godfar helt bjørnen borte frå hestaflokken, som stod i ein krudl. Nedanfor der er Tretningamyrane, der dei brende kol i fortidi. So såg eg upp på Haomyrane, der eg nærpå hadde skote meg sjøl, då eg gleid på eit skarv å rende eldhanen på geværet ned i det, so skote gjekk net forbi øyra mit.

Ja, so gjekk Knut Vike og eg nedver på andra sida til Skutle. Der gjekk me inn i heime etter Knut sit syskindbarn, Knut Johanson Skutle. Han døydde kring 1925, men enkja, Eli Torgjersdtr., f. Vivås, levde, men var svert sjukleg av gigt. Ho kjende meg då att. Sonen Johan driv no garden.

Frå Skutle gjekk me so nedver til jernbanestationen nedan-for Kinne der eg tok avsked med Knut Vike.

* * *

Ein mann, som ein ofta kunde treffa på gata, og som gjorde sit bedsta med å fortælja um heimkomne amerikanarar, var David N. Gjerme, bladstyrar av "Hordaland". Då eg den 6te oktober treffe han, vilde han ha billete av meg for geburtsdagen min. Nokon hadde fortalt ham um dagen med are opplysningar, og eg vart då minto um dagen som aldrig før. Gjerme har og mange slegtningar i Amerika. Morbror hans er søleis førnemde Olav O. Lund, Northwood, Iowa, og morsysteri, Ingjerd (Mrs. Thompson), Chicago. På farsida er han av dei velkjende

held that my grandfather had sold in 1865 to his cousin, Sjur Guskalkson Rokne, and who again sold it in 1869 to Per Sjurson Istad, Knut's father.

I had to go over on the Vike height and look down to Rene and the other places. When in the old days we stood on the ridge and yelled, we could be heard at Rene. An old lady once told me that when my father stood on the Vikesridge and played the clarinet, it could be heard so clearly at Rene.

Knut was so diligent to show me around—first to the old locations and the old holdings where buildings still stood. Then I planned to go up to Aosatræ, but Knut said "Let's eat first" and then we got a grand dinner with all good things. Then we walked up over Koltveit and what had earlier been Mørbergstræ to Aosatræ. It was impressive to see these places again where I had cut hay in a valley meadow for Nils Vike there now was a fir forest with trunks 12-14 inches across, and I couldn't recognize the place again; even though the foundations were still there. When I saw them, I was reminded of the war veteran; Sjur Olavson Vike (S. O. Wilson), tailor in Decorah Iowa, and drum major and of Ingebrikt Knutson Vike, a farmer at St. Ansgar, IA, who emigrated from there. No one lived there after they left. I stood on the foundation walls and gazed down into the deep vale where I had gone and wandered hunting for grouse, which returned here each year. There had been bears too, in the old days. My father and Gjertrud Reneshovden met one the one morning on the way to the mountain pasture. But he just gave a surprised grunt and ran crashing into the brush. Across under the Himle tree it once happened that grandfather's old mare defended from a bear a herd of horses which were in a corral. Below there in the Tretning's march, they used to burn charcoal in the old days. Then I looked up at the Haommarsh where I had nearly shot myself as I slipped on a some rough terrain and moved the trigger on a gun so it fired right past my ear.

Yes, then Knut and I walked down the other side to Skutle. There we went into Knut's cousin's, Knut Johanson Skutle. He died about 1925, but his widow, Eli Torgeirdtr., b. Vivås, lived, though quite sickly from arthritis. She recognized me again. Her son ran the farm.

From Skutle, we walked down to the railroad station below Kinne and I said farewell to Knut Vike.

* * *

One fellow, who was often met on the street, and who knew about Americans visiting home, was David N. Gjerme, editor of "Hordaland". When I met him October 6, he wanted pictures of me for my birthday. Someone had told him about the day and other details and I was reminded of the day as never before. Gjerme had many relatives in America. His maternal uncle is the forementioned Olav O. Lund, Northwood, IA, and his maternal aunt is Ingjerd (Mrs. Thompson), Chicago. On his father's side he belongs to the well-known Kvåle-Mølster-Gjertne

Kvåle-, Mølster-, Gjertne-ættorna, som har mange representantar i Amerika.

Tur til Bergen att.

Den 7de oktober tok eg ein tur til Bergen att. Forutan å kjøpa Amerika-billet var det visse bindeled i ættarsoga eg endå vilde granska etter i Riksarkivet. Millum dei var der noko um dei fyrste busitjarar på Nygrytten. I Takla-ætti av L. Kindem såg eg, at Marta Olavsdr. Nygrytten, gift 1710 med Lars Anderson Almeningen, skulde vera dotter av Olav Herbrand-son Linberg. Ho var syster av min stamfar Anders Olavson Nygrytten, som truleg var son til Kristi Herbrandsdr. Nygrytten, nemd 1701. Kristi var kan henda syster til Olav Linberg og gift med Olav Anderson Mitbere. Dei har truleg yve-teke Nygrytten i 1690, då Olav, som først budde der, kjøpte Linberg.

I arkivet fann eg då og, at Marta Olavsdotter Linberg var død før 1726 og hadde etterlete seg ei dotter, Brita, gift med Nils Bere. Det kom då ikkje inn i Lars og Marta Almeningen si slekt. Um andre bindeled lyt eg skriva seinare, da det kan verta eit hefte for seg sjøl.

Til Fløyfjellet.

Søndag den 12te oktober tok eg ein tur med Fløybanen til toppen på Fløyfjellet. Det var yverraskanda å sjå både banen og dei forandringar som hadde foregjeunge der. Eg var på Fløyfjellet i 1892 og fleira gonger sidan—sidst kring 1899. Då var der berre skarvknoltar og lynghaugar å sjå på fjellet der. Eg gjekk nokso vida ikring der den tid. No var der ein fin naturpark med nokso stor skog alt yver og fin veg millum haugarne. Det var ikkje likt seg på nokon måte etter so der var før. Ein stor restaurantbygning var der og. Eg var på denne tur saman med Søren P. Lem og frue. Me gjekk til-fods nedyver ein fin veg millum høg skog til Sandviki. Kl. 5.30 tok eg so med toget til Voss att.

Min 75-årsdag.

Ein dag millum dage er og ein fødselsdag. Dens betydning er problematisk usikker, men den er då eit merkje i tidsrek-ningi, som ein lyt hugsa på. Min er den 14de oktober. Det er den fyrste vetradag, so den var betegnende nok for meg. Eg var ikkje vant med å gjera noko vesen av den dagen, men stundom er man ikkje sin eigen herre, og det viste seg denne gongi. Bladstyrar Gjerme gjorde dagen bekjendt, og so meinte syster, Synneva, at eg laut vera heima på kafeen hjå hinne den dagen, og då var det ikkje ann råd. Når ein har vore borte i 43 år, kunde ein tru, at ingen vilde kjennast med ein att, men eg fekk sjå noko ant. Eg fekk 17 telegrammar og besøk av 8 personar. Dei var: ordførar Isak Hjelle, fhv. stortingsmann Olav Bjørgum, banksjef Lars Skutle, fanear Inge-brigt Nesheim, sekretar Lars Schærven, kommunemann Ivar Øvsthus og mine trimenningar Ingjerd O. Bryn og Synneva Lid Kolve.

lineages, which are well represented in America.

Back to Bergen

I went back to Bergen October 7. In addition to buying my ticket home there were certain loose ends in the genealogy I still wanted to research in the State Archives. Among them was something about the first dwellers at Nygrytten. In the Takla lineage of L. Kindem I saw that Marta Olavsdr. Nygrytten, married in 1710 Lars Anderson Almeningen, was said to be the daughter of Olav Herbrandson Linberg. She was a sister of my forebear Anders Olavson Nygrytten, who probably was the son of Kristi Herbrandsdr. Nygrytten, mentioned in 1701. Maybe she was a sister of Olav Linberg and married to Olav Anderson Mitbere. They undoubtedly had taken over Nygrytten in 1690 when Olav, who lived there first, bought Linberg.

In the archives, I then also found that Marta Olavsdotter Linberg was dead before 1726 and had left a daughter, Brita, married to Nils Bere. Therefore there was no connection to Lars and Marta Almeningen's lineage. I'll write about other connections later when I can put them in a pamphlet by themselves.

To the Fløyfjell

On Sunday, October 12, I rode the Fløybanen to the top of Fløyfjell. It was amazing to see both the train and the changes that had taken place there. I had been on the Fløy mountain in 1892 and several times later, the last in 1899. At that time, one could only see heather covered mounds and rock outcroppings. I had wandered all over at that time. Now there was a nice nature park with trees all over and nice paths between everything. It wasn't like it was before. There was a large restaurant there too. I was on this trip with Søren Lem and his wife. We walked on a nice path downwards between deep forest to Sandvik. I caught the 5:30 train back to Voss.

My 75th birthday.

A day among days is one's birthday. Its meaning may be somewhat unsure, but one has to remember that it is a marking of the passage of time. Mine is October 14. It is the first day of winter, which is meaning enough for me. I was unaccustomed to doing anything special. But occasionally, one is not his own master and this was true this time. Editor Gjerme announced the day, and my sister, Synneva, said I had to stay at the café with her that day, and there was no escape. When one has been gone for 43 years, one could suspect of not being known again, but I saw otherwise. I got 17 telegrams and visit by 8 people. There was Mayor Isak Hjelle, former stortingsmann Olav Bjørgum, banker Lars Skutle, Sergeant Ingebrigt Nesheim, secretary Lars Schærven, kommunemann Ivar Øvsthus og mine second cousins Ingjerd O. Bryn og Synneva Lid Kolve.

Av Hjelle og Bjørgum fekk eg boki "Norway Calling" og av Skutle og Schærven boki "Kong Håkon VII". Telegram-marne var frå Johan O. Bryn, Rjukan; Hans Håland, Rjukan; Lars Hustveit Afdal; Anders R. Sundve og huslyd, Vossestrand ; Per Kløve, Styrk Uppheim, fru Anna Rekve og døtre Brita, Kristi, fru Kari Rene og Borghild; fru Anna Kindem, Odda; Anders L. Møn, Berge Grimestad med huslyd, overrets-sakfører O. A. Rekve, O. J. Kindem, Norvald og Anna Solberg med barn, da i Bø, Telemark; Johan O. Mossefin, Al, Hallingdal ; Søren og Aslaug Lem, Bergen; Eirik og Dagni Melve, Bergen.

Frå Anders Ullestad fekk eg detta gilda digte:

K. A. Rene på 75-årsdagen.

Eg helsar deg med takk idag
du trauste vossamann,
du stod so sterk og frisk og hag,
du var so greid å sann.

Du reiste ut til fremmand
land i dine ungdoms år, men
jamt du knytte sterke band,
herheima no du står.

Du stod på vakt so mang ei
gong for Voss og vossaætt, du
hadde dug og skapartrang, dit
strev var ikkje lett.

So kom du heim til gamla
Voss, der vogga di ho stod, til
dal og fjell og fagre foss, til
heimen ljøs og god.

No driv du ut att her frå Voss
til storebror der vest. Tak med
ei helsing då frå oss frå bygd
og vossafest.

No hev du nått dei sytti fem,
no stundar det mot kveld. Me
gjev deg no ein vossaklem, me
ynskjer lukka held.

På Rekve-Fjose-tur med Amerika-folk.

Den 15de og 16de oktober var og noko sjeldne dagar. Eit amerikansk par, oberst Robert Reese og frue Edieth, f. Halvor-son av Rekve-slekt, var på vitjing til Voss. Frua er dotter-dotter etter Nils Knutson Rekve og Kristi Sjursdr. Honve, som utvandra i 1849, og har mange fjerne slektingar på Voss. Ho var då svert interessert i å finna dei. Ovannamde Brita Anfinsdr. Rekve var ei av dei næraste. Ho kunde og

From Hjelle and Bjørgum I got a book named "Norway Calling" and from Skutle and Skjæven the book "Kong Håkon VII": The telegrams were from Johan O. Bryn, Rjukan; Hans Håland, Rjukan; Lars Hustveit Afdal; Anders R. Sundve and family, Vossestrand ; Per Kløve, Styrk Uppheim, Mrs. Anna Rekve and daughters Brita, Kristi, Mrs. Kari Rene and Borghild; Mrs. Anna Kindem, Odda; Anders L. Møn, Berge Grimestad and family, supreme court advocat O. A. Rekve, O. J. Kindem, Norvald and Anna Solberg with children, then in Bø, Telemark; Johan O. Mossefin, Al, Hallingdal; Søren and Aslaug Lem, Bergen; Eirik and Dagni Melve, Berg

I also got this nice poem by Anders Ullestad:

K. A. Rene on his 75th birthday.

I greet you with thanks today
you genuine voss man
you stand so strong and hale and deft
you really are truly so forthright

You traveled out to strange
lands in your youthful years, but
always tied such ties
to your home where now you stand..

You often cherished your
Voss and Voss heritage, you had
ability and a strong desire, your
effort was not easy.

Then you came home to old
Voss where your cradle was, to valley and
mountain and lovely falls, to your home
so bright and good

Now you are leaving us again to the big
brother in the west. Take with a greeting
then from us, from the district and
festivity of Voss.

Now you have reached seventy-five
And it is growing late. We give you now
a big Voss embrace, we
wish you good fortune to the end.

On a trip to Rekve-Fjose with Americans.

The 15th and 16th of October were also some exceptional days. An American couple, Major Robert Reese and his wife Edieth, b. Halvorson of Rekve lineage, were visiting at Voss. The wife is a maternal granddaughter of Nils Knutson Rekve and Kristi Sjursdr. Honve, who emigrated in 1849 and has many distant relatives at Voss. She was quite interested in locating them. The forenamed Brita Anfinsdr. Rekve was one of the closest. She also spoke some English so it was she

forstå noko engelsk, og det vart då ho som viste dei tilrettes. Ho vilde, at eg skulde vera med og visa dei ikring. Det var då svert herleg. I femte led er eg og av slekti i Fjose-greini.

Turen gjekk første dagen til Rekve. Etter eit kort besøk hjå Brita si mor der gjekk me upp på Kalhaugen til Ragnild Anfinsdtr. Rekve, fru Reese sin trimenning, so ned til Haugen—Nedre-Rekve, der ein ann trimenning, Johannes J. Rekve, budde. Johannes er død, men enkja og born leve; desutan systeri, Guro Bulken, som var komi der. Dei hadde laga til mat av bedsta slag, so der var middagsselskap. Fru Reese tok billete av alt og alle og likte seg godt hjå slektningarne sine. Ho er født i Mondovi, Wis., men kunde gjera seg forståeleg på norsk. Det vart seint før me kom på Vangen att.

So vilde fru Reese gjerna sjå fint træskjerararbeid frå bygdi, og so fyleslog eg, at dei tek ein tur til Fjose. Der var og slektningar, og Styrk Fjose sit arbeid var bekjendt. Ja, so vilde dei gå der neste dag. Men då kunde Brita Rekve ikkje fylgja dei, og so var eg beden å vera med dei, då eg var godt kjend på garden frå gamalt. Bussen, som går til Nordheim, går og um Fjose, og den tog me då kl. I neste dag. Då me gjekk oppover tjukkebygdi kunde eg peika yver til garden Rene, der eg var født, og likaso ned på Bømoen. Der såg me flytrekje, og eg fortalde oberst Reese, som netupp hadde vore fly-sjef under krigen og kommandant ved München i Tyskland, at det ikkje var godt å vinna up med dei største flyi frå flyplassen der. Men han svarte, at dei kunde godt vinna up der med kva fly som helst.

who showed them around. She wanted me to come along to show them around. It was grand. Via five generations, I also am connected to the Fjose lineage.

The tour first went to Rekve. After a short stop at Brita's mother we walked up to Kålhaugen to Ragnild Anfinsdtr. Rekve, Mrs Reese's second cousin, then down to Haugen—Nedre Rekve, where another second cousin, Johannes J. Rekve, lived. Johannes is dead, but his widow and children live; beside the sister, who had come there. They had prepared food of the finest quality, so we had a dinner party. Mrs. Reese took pictures of everything and everyone and really enjoyed her relatives. She was born in Mondovi, WI, but could make herself understood in Norwegian. It was late by the time we got back to Vangen.

Mrs. Reese wanted to see some examples of the good woodcarving in the district, so I proposed that they take a trip to Fjose. They had relatives there and Styrk Fjose's work was well-known. Yes, they wanted to go the next day. Brita Rekve wasn't available so I was asked to go along, since I knew the farm from old. The bus, which goes to Nordheim, goes by Fjose, and we took that at 1 o'clock the next day. As we rode up over Tjukkebygdi I could point out the Rene farm where I was born and also down to Bømoen. There we saw flying activity, and I told Major Reese, who had just been a flight commander in Munich in Germany that it was easy to use big airplanes at this airport. But he replied that they could manage any airplane they wanted to fly.

Major Robert Reese and Mrs. Edith Rees

På bussen treffe det seg so heldig, at fru Knut Høyland og var der og skulde til Fjose. Hinna son, Lars, var nemlig paktar på garden der det år. Sjølve Fjose-folki var ikkje heima, då me kom der. Fru Guro, enkja etter Styrk Amundson, var i Oslo. Sonen Amund og frua var reist til Vangen, men skulde vera heima att om eit par timar. Me laut då venta. Lars Høyland og frua viste oss noko ikring, og so gjekk me bort til garden Tøn, då eg fortalde, at der og var slektningar—borni etter Odd Tøn. Me såg oss ikring på garden og gjekk so til Fjose att utan å gå inn. Då me kom der att hadde fruorna Høyland laga til god mat for oss, so ventetidi gjekk fint. Lars Høyland er gift med Brita Nilsdr. Vinje og har tvo barn, Knut og Marit.

So kom då Amund og frua heim, og me vart viste alt yver inne i heime der. Og der var mykje å sjå. Alle møblar og trævyrkje rundt dørar og glåsi var kunstferdig utskåre. Der var utskårne dyr og portrætbystor av kjende menn og kvinnor, og ymse are figurar. So viste frua oss ein del gamle klædnings-stykke, prydelege å sjå med gull og sylvstas på.

Neste dag vilde obersten og frua ta ein tur med jernbanen til Eide i Granvin for å sjå Hardangerfjorden. Eg vart då med der og. Etter ein kort stans på Eide gjekk me med toget tilbakors att.

Om kvelden kom krana på herligheiti i desse dagarne med selskap på Fleischers hotel som oberst og fru Reeke bekostet. Tilstede der var Brita og Kristi Rekve og Guro Rekve Bulken og eg.

Selskap på Vinje tjukkebygdi.

Då me var på Fjose, såg Brynjulv Anderson Vinje meg, og han kom yver og bad meg heim til seg den 18de oktober. Syskindi hans, som budde på Vangen, skulde då og vera der. Eg skulde kjøyra med dei til Vinje. Sjølv sagt laut eg lova det. Dei har ei syster, Mrs. Marta Ringheim Lorentson i Chicago, Ill., og so reknar dei seg endå i slekt med meg, då deira oldefar og mi oldemor på Øvra-Klyve var syskind. Nemte dato var me då på Vinje, og det vart eit gildt selskap. Dei som var med var då desse: Synneva A. Ringheim, Ingebjørg A. Ringheim, fru Kristense Ringheim Mølster, Brita Haugo, Lars Haugo, Knut H. Helleve, Johannes Vinje og vertsfolki, Brynjulv Vinje og frua, Anna Johannesdr., f. Hylle. Eg vart beden bringa helsing og forskjellige gåvor til systeri, Mrs. Lorentson i Chicago, og det bringa meg eit anna selskap då eg kom der att. Dei var og gilde å tinga bøker av meg.

* * *

Den 20de oktober var eg ein snartur om hjå Anders Ullestad og fekk hans portræt, boki om Lars Eskeland og utklip av "Dagen". Då eg so kom på syster Synnevas restaurant, møtte eg der Josef O. Lid, bror til ovannemte Johannes og Nils Lid i Oslo. Han har farsgarden på Lid og er gift med Katrina A. Skutle. Der var og fru Marta Klasdr. Rogne, gift med Eirik Henjom, bror til

On the bus we so lucky to meet Mrs. Knut Høyland who was on her way to Fjose. Her son, Lars, was presently renting the farm. The Fjose people weren't themselves at home. Mrs. Guro, widow of Styrk Amundson, was in Oslo. The son Amund and wife had gone to Vangen, but would be home in a couple of hours. We would have to wait. Lars Hovland and his wife showed us around then took us to the Tøn farm when they learned they were relatives—descendants of Odd Tøn. We looked around then walked back to Fjose after not having gone in. When we got there, the Høyland women had made us lunch so the waiting was easy. Lars Høyland is married to Brita Nilsdr. Vinje and has two chikdren, Knut and Marit.

Then Amund and his wife came home, and we were shown all around in there. There was a lot to see. All the furniture and the woodwork around the doors and windows was skillfully carved. There were carved animals and bust portraits of famous men and women and various other figures. Then she demonstrated old garments, nice to see with gold and silver décor.

The next day the Major and his wife wanted to travel to Eide in Granvin to see the Hardangerfjord. I went there too. After a short stay at Eide, we took the train back again.

That evening we reached the crowning event of these days when the Major and his wife entertained at the Fleischer's Hotel. Guests there were Brita and Kristi Rekve, Guro Rekve Bulken and I.

Entertainment at Vinje district

When I was at Fjose, Brynjulv Anderson saw me and he came over and invited me to his house October 18. His cousin, who lived at Vangen, would be there. I would ride with them to Vinje. Of course, I promised that. They had a sister, Mrs. Marta Ringheim Lorentsen in Chicago, IL and also reckoned they were related to me since their great-grandfather and my great-grandmother at Øvre Klyve were cousins. On the appointed date, we all gathered at Vinje, and it was a dandy party. Those present were Synneva A. Ringheim, Ingeborg A. Ringheim, Mrs. Kristense Ringheim Mølster, Brita Haugo, Lars Haugo, Knut H. Helleve, Johannes Vinje and our hosts Brynjulv Vinje and his wife Anna Johannesdr; B. Hylle. I was asked to take greetings and some gifts to Mrs. Lorentson in Chicago and they invited me to another party if I should ever return. They were so nice to buy books from me.

* * *

October 20, I made a quick trip into Anders Ullestad to get his portrait, a book about Lars Eskeland and a clipping from "Dagen". When I got to my sister's restaurant, I meet Josef O. Lid, the brother of the forementioned Johannes and Nils Lid in Oslo. He runs the family farm at Lid and is married to Katrina A. Skutle. There also were Mrs. Marta Klasdr. Rogne, married to Eirik

syster Synneva sin mann, Knut Henjom. Marta har broren Johannes Rogne ved Kindred, N. Dak., og brorborni Johannes og Brynjulv i Britton, S. Dak. Neste dag treffe eg Knut Anderson Bokkatun. Han er brorsonason til Sjur Monson Bokkatun, den bekjendte digtar, agronom og nybygjar i Goodhue County, Minn., som for hundrad år sidan foreslog, at dei på Voss får ein landbrugsskule, kva dei no er byrja med. Knut vilde gi meg noko av digti, men eg hadde dei før.

Til garden Hjelle att.

Denne sermerkte garden fekk eg vitja endå ei gong. Det hende seg so, at eg vilde ha eit billete av garden, og det nemde eg til Isak Hjelle. Det vart då greitt stell med det. Han fekk fatt i ein bil, og so fekk me fotografist Herheim med oss og kjørde so til Hjelle, der billeti vart tekne.

Henjom, brother of my sister's husband, Knut Henjom. Marta has a brother, Johannes Rogne at Kindred, ND, and nephews Johannes and Brynjulv at Britton, SD. The next day, I met Knut Anderson Bokkatun> He IS a nephew of Sjur Monson Bokkatun, the popular poet, agronomist and pioneer in Goodhue County, MN, who proposed, a hundred years ago, that they create an agricultural college at Voss, just like they are beginning with now. Knut wanted to give me some of the poems, but I already had them.

Back to the Hjelle farm

This distinctive farm, I visited one more time. It went like this, that I wanted to have a picture of the farm, and I mentioned this to Isak Hjelle. It ws easily arranged. He obtained a car, and we took the photographer Herheim with us and drove to Hjelle, where the pictures were taken.

Danebrogsmannen Odd K. Hjelles heim 1769-1840. Ny stova på gamletomten.

Garden Hjelle kallar eg og min ættargard, då både far og mor mi stammar i vissa linor derfrå—ret nok langt attende i tidi. Rasmus Arneson, som budde på garden 1591-1636, hadde sonen Arne, far til Rasmus Arneson Nesthus, f. 1639, syskind-barn til Lars Tormodson Glimme, son til Anna Rasmusdr. Hjelle. Frå dei bae stammar far min. Og Rasmus Hjelle hadde og ein son, Sjur, som hadde ein son, Odd Sjurson Hjelle, f. 1633, far til Sjur Oddson Rjodo, f. 1661. Frå Lars, son hans, stammar mor mi i ei lina. Det skulde då vera nok til å ha interessa for meg å vitja garden.

Men are forvitnelege interesser knyte seg til den. Ein høg-vyrda mann, Gudbrand på Hjelle, vitna i 1342 saman med 5 are menn for lagmannen om vegar og bruar vedlike-

I name the Hjelle farm as my heritage farm, since both my father and mother stem from there in various lines—quite far back in time. Rasmus Arneson, who occupied the farm from 1591-1636, had the son Arne, who was father to Rasmus Arneson Nesthus, b. 1639, cousin of Lars Tormodson Glimme, a son of Anna Rasmusdr. Hjelle, b. 1633, father of Sjur Oddson Rjodo, b. 1661. My mother's line stems from Lars, his son. That should be enough to interest me in the farm.

But various interesting facts connect me to it. A well-regarded man by the name of Gudbrand on Hjelle testified in 1342, along with five others as jurymen, about the Voss district roads and condition of the bridges in the Voss district and could remember how it had been back sixty years before. What that meant

hald i heile Vossabygdi og kunde hugsa 60 år attende om korleis det hadde vore. Kva det hadde å segja for framtid, kan me nok tenkja oss til.

Det er då ein mann nerare vor tid me kjenna meir til. Det er Danebrogs-mannen Odd Knutson Hjelle, f. 1769, d. 1840, kongeleg landmælar, lovkyndig, navigationskyndig, velkjend signetstikker m. m. Om han har der vert skreve og snakt so mykje, at me her inkkje skal trøyttå nokon med meir. (Sjå Vossingen nr. 30.) Me ska berre visa kvar han budde. Og so kan eg segja, at eg kjende godt sonason hans, C. K. Edison, Eleva, Wis., som gav meg underretning for boki mi om utvandrare i hans slekt og omkreids. Eg hadde og besøk av han i Madison kring 1924. Han har og set merkje etter seg i town-og county-styre her.

for the future one can only conjecture about.

There is a man closer to the present that we know more about. That is the man of the Order of the Danish Colors Odd Knutson Helle, b. 1769, d. 1840, royal surveyor, attorney general, navigator, famous signet designer among others. There has been so much talked and written about him that we will not bore the reader with more. (See Vossingen No. 30) We will just show where he lived. I will say that I knew his grandson well, C. K. Edison, Eleva, WI, who gave me information about his emigrants and relatives in his family for my book. He also visited me in Madison about 1924. He has also left his imprint in the county and town government there.

Picture of

og heime hans.

Isak H. Hjelle

No har me ordførar Isak Hjelle, som sette merkje i saga, då han ikkje vilde gå med på tyskarane sine påbud, og framleis set nye merkje på fleire måtar. Eg har adlareide nemt ovanfor kva han har gjort for meg og korleis han fekk til fest for amerikanarane. Me har då god grund til å takka han og ynskja han god lukka i fremtidi. (Sjå billete s. 75.)

Isak Hjelle er av den gamla Hjelle-ætti. Ovannemde Odd Sjurson Hjelle, f. 1633, hadde forutan sonen Lars på Rjodo tvo døtre, Brita, f. 1673, og Guri, f. 1678, som bae vart buande på Hjelle. Frå Guri stammar nemde Odd Knutson Hjelle, og frå Brita stammar Isak Hjelle.

Isak er født 29de august 1879, son etter Halle Knutson og Marta Aslaksdtr, f. Himle. Han var på Stend landbruksskule og yvetok farsgården 1918; vart gift med Marta Johannesdtr. Hylle av Nera-Klyve-ætt. Han har vore direktør i Voss Sparebank, medlem av heradstyre i mange år—deruder i formann

Now we have Mayor Isak H. Hjelle, who is leaving his mark in history, who refused to co-operate with the German commands and who leaves his mark in many ways. I have already described above what he has done for me and how he arranged a celebration for the Americans. We have good reasons to thank him and wish him God speed. (See page 75).

Isak Hjelle is from the old Hjelle lineage. The above named Odd Sjurson Hjelle, b. 1633, besides his son Lars at Rjodo, two daughters, Brita, b. 1673, and Guri, b. 1678, who both lived at Hjelle. From Guri, descends Odd Knutson Hjelle, and from Brita comes Isak Hjelle.

Isak was born August 29, 1879, the son of Halle Knutson and Marta Aslaksdtr., b. Himle. He attended Stend agricultural college and took over his father's farm. In 1918, he married Marta Johannesdtr. Hylle of the Ned.-Klyve lineage. He has been director of the Voss Savings Bank, member of the county board for many years—in addition, chairman

skapet, varaordfører og no ordfører. Har og vore med i skulestyret, formann i Sogneselskapet og hat are tillidsyrkje. Då krigen kom var han ordfører i plassen for Mass Haga, som var sjuk. Det var då fyrst sagt, at alt skulde haldast fram med det gamla. Men det var ikkje længe, før der kom ordrer fra tyskarane, som han og are ikkje kunde vera med på, og so laut dei slutta. Sosnart freden kom, fekk han att sin ordførerplass.

* * *

Om formiddagen den 24de oktober vart eg buden yver til fru skomokar Matson, som bur lika ved brui yver Vosso. Frua er syster til Knut Mathison Dagestad i Madison, Wis., som eg kjende godt. Der var eg til middag. Morbror deirans var Ivar Dagestad ved Byron, Minn., som eg og hadde møtt.

Då eg so gjekk derfrå trefte eg fru Guro Skjelde att, og ho bad meg koma yver til Skjelde herberge og sjå eit brev frå Odd Eide, Fertile, Minn., og eit frå det skotske prestapar, som hadde but der. Guro er gift med **Gusskalk A. Skjelde**, som var løytnant då krigen kom, og var då med avdelingen på Ulven. Eg fekk då høyra av han korleis det gjekk der.

Dei fekk besked om morgonen den 9de april, at tyskarane hadde teke Bergen og kunde ventast til Ulven. Dei måtte straks reisa derfrå. Men Skjelde var postmeister og hadde mykje å ordna med. Han hadde og postpengar. Då sidsta vogni, som skulde ta dei med, kom, var det sovidt han fekk kasta seg på den, og so bar det avsted. Dei råk ikkje att dei andre soldatarne og måtte gjere krokveger for å koma til Voss. Han fekk ikkje tid å få fatt i 600 kronor av sine egne pengar i Os Sparebank, men dei fekk han til sin yverraskelse att frå tyskarne, då dei såg namne og militærgraden hans. Der var mykje press på han å verta med svikarane, men han helt seg utanfor deira kreds.

Til Nyre.

Ein mann eg fleira gonger var beden koma til var Nils Larson Nyre, son etter Lars Nilson Nyre, f. Lid. Eg hadde vitja syskindborni hans på Lid og ved Palmafoss, og kjende godt Albert Lee i Minneapolis, son etter farbroren, Steffa N. Lee i Fergus Falls. Nils sin far hugsar eg godt frå gamle dagar. Han var ein framifrå mann, som var med i alt av viktighet i styr og stell i bygdi. Og det var ikkje so, at han søkte å trekja seg fram sjølv. Nei, han vart valgd eller utnemnd avdi alle vidste, at han var ein rettsindig og dugeleg mann. Han var født 1844 og gift med Arnguna Davidsdotter Nera-Klyve og budde nokre år på Rene til han kjøpte på Nyre.

Nils, f. 1879, har og vore med i mykje stell i bygdi—soleis i heradstyre, skulestyre, formann i likningsnemdi, er med i vergjeradet, skjynsmann og medlem av Voss Trygdslag. Han er gift med Malina Hallesdr. Hjelle, syster av ordføreren. I 1906 yvertok han farsgarden. Eg vitja han om kvelden den 24de oktober og hadde ei hugnasam tid. Han kunde fortelja mykje om hendingar i dei seinste åri, og det vart seint før eg tok

of the board, vice mayor, and now mayor. He has also been on the school board, chairman of agricultural association and had other public positions. When the war came he was mayor in the place of Mass Haga, who was ill. At first, they tried to proceee as always, but before long there were orders from the Germans that they couldn,t run the city so they had to desist. As soon as peace came he again became mayor.

* * *

During the forenoon of October 24, I was invited over to Mrs. Shoemaker Matson, who lives just by the bridge over the river. She is a sister of Knut Matson Dagestad of Madison, WI, whom I know well. I was there for dinner. Her maternal uncle was Ivar Dagestad at Byron MN, whom I had also met.

As I left them, I met Mrs. Guro Skjelde again, and she invited me to come over to the Skjelde herberge and look at a letter from Odd Eide, Fertile, MN and another from a Scottish couple who lived there. Guro is married to **Gusskalk A. Skjelde**, who was a lieutenant when the war come and was with the unit at Ulven. He told me a lot about what happened there.

In the morning of April 9, they received word that the Germans had taken Bergen and were turning to Ulven. They had to leave in a hurry. Skjelde was the postmaster and had a lot to get ready. He also had the postal cash. When the last truck left he barely got on and so they went. The remainder of the soldiers didn't make it along and had to find alternate routes to Voss. He was unable to rescue 600 crowns of his own money from the Os Savings Bank, but to his surprise the Germans returned them to him because of his name and rank. He was under a lot of pressure to join the traitors but he avoided them.

To Nyre

One fellow who invited me to come several times was Nils Larson Nyre, the son of Lars Nilson Nyre, b. Lid. I had visited his cousin at Lid and at Palmafoss and I was acquainted with Albert Lee in Minneapolis a son of his uncle Steffa N. Lee in Fergus Falls. I recollect his father from the old days. He was an outstanding man who involved in anything of importance in the district. It wasn't because he promoted himself, no, he was elected or appointed because everyone regarded him as a just and capable person. He was born in 1844 and married to Arnguna Davidsdatter Nedre-Kløve and lived for some years at Rene before he bought Nyre.

Nils, b. 1879, had also been uninvolved in a lot of business of the district—especially the county board, school board, chairman of the assessment committee, along with the child welfare council, and member of the Voss Insurance Company. He is married to Malina Hallesdatter Hjelle, sister of the mayor. In 1906 he took over the family farm. I visited in the evening of October 24 and had a memorable time. He was able to tell a great deal about recent happenings and it was late

på heimveg. Det interesserte han mykje å høyra frå syskind-barne, Albert Lee i Minneapolis, som eg hadde helsing frå til alle syskindborn på Voss. Det var berre farsysteri, Brita Opeland, sine barn eg ikkje råk å finna.

Dei sidste dagar på Voss.

Dei gode dagar på Voss laut koma til ein avslutning. Korleis den skulde verta var eg ikkje heilt klår yver. Men syster, Brita Mossefin, kom meg her til hjelp. Ho vilde halda eit lite avskedsselskap, og nokre av dei mange vener og venindor eg hadde møtt kom saman i heime hjå hinne den 25de og 26de oktober.

Om ettermiddagen den dagen hadde eg fyrst eit behageleg besøk av kaptein Martin B. Mølster, og med han var systeri, Mrs. Synneva Nuland frå Deerfield, Wis., som nyleg var heim-komi på besøk. Eg var i gamle dagar godt kjend med deirans far, Bjarne Mathison Mølster, som eg var saman med på Uppset i 1901. Hans bror var Bottolf Mølster nemd før.

Av kaptein Mølster fekk eg då noko meir greida på krigen i Valdres, der han som løytnant og sjef for mitraljøsekompaniet, 2den bataljon av Fjordane regiment 10. Ved Ulnæs kyrkja i Valdres vart det dette mitraljøsekompaniet som lengst helt dei fremstormande tyskarer att. Dei var der nedskotne i massevis, so løytnant Mølster sa til brigadesjefen "at detta er det reina slakteri", og det var sandt, fortalde Mølster meg. Kampaniet var med i fleire trefningar.

Om kvelden kom so Isak Hjelle, Lars Skutle, Olav Bjørgom og Lars Schærven. Bjørgom gjorde ein fin, stemningsfull avskedstale.

Neste dags ettermiddag kom fru Barbrå Tye frå Aurlands-vangen, fru Guro Skjelde og systeri, Ingjerd Uppheim, Ingjerd Bryn, Brita Rekve og Marta M. Saude.

Dette vart då fine avskedslag. Torsdag morgen den 28de oktober reiste eg so frå Voss att. Olav og Brita Mossefin med døtrene Aslaug og Olga samt syster Synneva var med til sta-tionen og vifta det sidste farvel.

Eg hadde hat ei herlig tid på Voss og set att mykje av det som eg helst ynskte å sjå. Det var då sårt å reisa att; men her i verdi lyt ein retta seg etter tilhøvi i meir enn ein retning, so ein får vera glad at ein kan gjera det. Og eg var glad for, at eg kunde gjera denne turen.

Komin til Bergen att, var det fyrst å ordna med reisi yver havet. Eg laut ta ruta yver England, og det vart då å få andre papirar og nyt fotografi og visa på det engelske konsulatkontor. Det gjekk då greit for seg, når eg neste dag fekk fotografiet ferdig.

Den morgon var eg ei stund på riksarkivet. Der trefte eg min gode ven **Eirik Melve**. Han bad meg heim til middag, og etter ein kort trip til konsulatkontoret var eg då der. Melve budde i Fløienbakken 59. Før eg reiste att, bad han med komma til kveldsmat hjå han sidste kvelden i Bergen.

before I started home. He was greatly interested to hear from his cousin, Albert Lee in Minneapolis, from whom I had greetings to all his cousins in Voss. I failed only to find his paternal aunt, Brita Opeland.

The last days at Voss.

The good days at Voss had to come to a conclusion. I wasn't clear how this would happen. But my sister, Brita Mossefin, helped me here. She wanted to have a farewell party, and some of my many friends were to gather at her home the 25th and 26th of October.

In the afternoon of the first day I had a most pleasant visit by Captain Martin B. Mølster, and with him was his sister, Mrs. Synneva Nuland from Deerfield, WI who had recently arrived home for a visit. In the old days, I was well-acquainted with their father, Bjarne Mathison Mølster, whom I worked with at Oppset in 1901. His brother is the previously mentioned Bottolf Mølster.

I learned some more facts about the invasion in Valdres from Captain Mølster. He was a lieutenant and commanded the 10th Machine Gun Regiment. At the Ulnæs Church in Valdres this was the regiment which held back the germans the longest. There were so many shot down that Lt. Mølster said to the brigade commander "that this is pure slaughter" and that was true, recounted Mølster to me. The company participated in many conflicts.

In the evening, Lars Hjelle, Lars Skutle, Olav Bjørgom and Lars Skjærven came. Bjørgom made a beautiful, moving farewell talk.

The next afternoon, Mrs. Barbrå Tye, Mrs Guro Skjelde and the sisters Ingjerd Oppheim, Ingjerd Bryn, Brita Rekve and Marta M. Saude arrived.

This was a first-rate farewell gathering. Thursday morning, October 28, I left Voss again. Olav and Brita Mossefin and their daughters Aslaug and Olga as well as my sister Synneva went along to the station and waved the last farewell.

I had had a grand time at Voss and seen much that I wanted to see. It was painful to leave again, but in this world, one has to do things in accordance to circumstances, and we should be happy that we can do this; and I was delighted that I could make this trip.

When I got to Bergen again, I had to arrange my return ocean trip. I had to go via England so I had to get new papers, photograph and visa from the English Consul Office. It was easy after I had been photographed the next day.

I spent an hour at the Riksarchive. There I met my good friend **Eirik Melve**. He asked me home for dinner and after a short errand at the consul office, there I went. Melve lived at Fløienbakken 59. Before I left, he invited me to evening dinner on my last Bergen evening.

Den 30te oktober gjorde eg sidste tur til riksarkivet. Då fann eg noko serdeles interessant for slekti mi og are forbundne ættor—ein grein, som kunde fylgjast eit par hundrad år attende og kom i samband med kjende ættor i Hardanger. (Sjå seinare.) Middag hadde eg den dagen på Bondeheimen. So var eg yver til Bergens museum. Der skulde og vera arkivsaker. Det var eit slektskap, eg serleg såg etter for å få fuldt samband i ei ættarlina. Knut Nilson Bokkaton, f. 1709, d. 1779, var truleg i slekt med mine folk. Han var jamt med ved barnadåp, skifte og formyndarskap. Han var son til soldat Nils Person Berge, som kjøpte gard på Bokkaton. Nils og min stamfar, soldat Arne Nilson, skreven for Takla i 1701, var truleg svograr, men namne på konorna, som vilde gi oppklaring på det og meir, var eg ikkje i stand til å finna.

Om kvelden den 31te oktober var eg so til kveldsmat hjå **Eirik Melve**. Der vart eg til kl. 10.30, då eg tok ein rørende avsked med denne min gode ven. Det var mykje me hadde å snakka om frå gamal og ny tid. Då eg i 1893 låg i streng nervefeber på skulen og var oppgåven av doktorane, og far min var underretta, at der var liti von om at eg stod det yver, var det Eirik Melve som helt far underretta om korleis det gjekk.

Melve, født 1872, var på underofficer-skulen 1891-1893, var ei tid lensmanns-betjent på Voss, so ei tid på sorenskrivar-kontoret der; vart so sekretær hjå stats-advokaten; var i 1902 innstilt til lensmann i Tysnes, men yvetok ikkje der. I 8 år (1907-1915) var han lensmann i Arstad til det vart innlemma i Bergen. I 46 år var han revisor i Hordaland politikkammer til 1946; deretter forvaltar av Fødselsstiftelsen, seinare Kvinde-klinikken, til han var 72 år i 1944. Han var gift i 1911 med Dagni Tokvam, dotter av Gjert Sjurson og Mari, f. Hanson Tokvam frå Aurland, Sogn, busette i Bergen, der ho var født. Melve meinte, at N. S. folki var undskyldte for, at dei hørde til det parti, før tyskarane kom. Der var mykje å klandra regje-ringi for då. Seinare var det uråd å melda seg ut, då dei i so fald straks vilde verta arresterte, fortalte han. Om klusse med tyskarane vidste ingjin.

Avsked frå Bergen att.

Den 1ste november var so dagen å gå ombord i skipet for sjøreis. Bergens-båten "Astria" låg ved Festningskaien. Den skulde gå til Newcastle, England, kl. 2 ettermiddag. Eg var til middag den dagen hjå postfullmechtig Søren P. Lem, og med han kjøyrde eg so til hotellet og til stationen etter mina sakor, og so til skipet, der eg gjekk ombord i kl. 1 tidi. Det var fint vær til den tidi. So vart det regn, og eg tok avsked med hr. og fru Lem og deira litle son, Per, som sidst viifta farvel, då eg stod på dæk.

Skipet la ut frå kaien kl. 4 og satte kursen mot Bergens-leden. Me fekk straks mat ombord og mat. kl. 7. Klokka 9 om kvelden var me i Haugesund og kl. 12 nat i Stavanger. Der var sterk vind og sjøgang yver Boknfjorden. I Stavanger kom nokso mange

I made my last trip to the federal archives on October 30. There I found something very interesting about my heritage and other branches—one branch, that could be followed two hundred years back, connected with some well-known lines in Hardanger (see below). I ate noon lunch at Bondeheimen. Then I went to the Bergen Museum. There were supposed to be archival materials there. There was one relationship I sought in order to get a absolute connection with a specific lineage. Knut Nelson Bokkaton, b. 1709, d. 1779, was ostensibly related to my people. He was consistly associated at baptisms, estates and guardianships. He was the son of soldier Nils Person Berge, who bought the farm at Bokkaton. Nils and my forefather, soldier Arne Nilson, written Takla in 1701, were probably in-laws, but I couldn't find the names of the wives, which would have cleared up everything, and more.

In the evening of the 31st of October I had the evening meal at **Eirik Melve's**. It was at 10:30 o'clock that I had a moving farewell from this my good, good friend. We had talked about much, both from old and new times. When I was in bed with severe typhoid fever at the school in 1893, and my father had been informed that the doctors had given up and there was little hope that I would survive, it was Eirik Melve who informed my farher about the situation.

Melve, born 1872, attended the underofficer-school 1891-1893, was for a while a deputy sheriff at Voss, then a time at the magistrate's office there, then became secretary for the district attorney, then appointed sheriff in Tysnes, which he didn't accept. For 8 years (1907-1915) he was sheriff at Arstad until it was incorporated to Bergen. For 46 years, he was an accountant in the Hordaland Police Station until 1946, thereafter manager of the obstetrical institute, later the Women's Clinic, until he reached 72 in 1944. In 1911 he married Dagni Tokvam, daughter of Gjert Sjurson and Mari, b. Hanson Tokvam from Aurland, Sogn, lived in Bergen, where she was born. Melve averred, that the N(ational) S(ocialist) People's Party should be excused, because they belonged to that party before the Germans came. There was a lot to complain about in the government then, later it occurred that they couldn't resign, they would be arrested, he told. No one knew of its association with the Germans.

Departure from Bergen again.

November 1 was the day for boarding to go on a sea-trip. The Bergen boat "Astria" lay at the fortress quay. It would leave for Newcastle, England at 2 in the afternoon. I was to lunch that day with postal agent Søren P. Lem, and he drove me to the hotel and station to get my things, and then to the ship, where I boarded at 1 o'clock. It was nice weather then but it started to rain as I said farewell to Mr. and Mrs. Lem and their little son, Per, who waved the last goodbye as I stood on the deck.

The ship left the dock at 4 and set its course to the harbor gateway. We soon were fed by 7. We were in Haugesund by 9 and Stavanger by 12. It was quite windy and high seas as we traversed Boknfjord. There came several travelers aboard at Stavanger. After an

reisande ombord. Etter vel ein times stans gjekk det so utyver sjøen mot England, og Norges kyst svandt bort i tåkeheimen.

Utyver dagen den 2den november var det fint vær å rekna, men etter kl. 5 var det storm, som varte utyver natti. Kl. 4 om morgenen den 3dje kom me so til Newcastle og var der til kl. 11. Då vart det å ta med jernbane, fyrst til Cork og derfrå kl. 10 om kvelden til London, der me kom kl. 3.30 om natti og vart tekna på bussar til National Hotel. Me laut betale for eit rom. Amerikanske pengar kunde brukast, men me laut ta engelske vekslepengar. Kl. 3 ettermiddag var det å ta med bussar til jernbanestationen og etter ein times ventetid der gjekk det med toget til Southampton, ein lang kjøyretur til denne sydlege havneby i England, der me kom den 5te november. Der låg det vældige skip "Queen Mary" ved kaien. Dette skip er det nest største skip i verdi, er det sagt. Og svert såg det ud, der det låg ved brygja. Etter ei lang ventetid med sakorna vore på toldkaien gjekk me ombord, og eg fekk anvist cabin D 50, som hadde 2 senge, men eg var aleina.

Me vart værande i Southampton til neste dag kl. 4.15 på grund av streik av mannskapet. So vart då skipet snudd på og halt ut av tvo store slepebåtar til det sjølv sette dampen på og fekk ekstra fart utyver Atlanterhavet. Det kom i ret tid til New York den 11te november. So var eg då i Amerika att etter 8 månader i Noreg.

ÆTTARGRANSKING.

Som nemt ovanfor brukte eg mykje tid med å granska i arkivi om slekti mi og are slektor i samband med hinne mendo eg var i Norge. Eg fann då og forvitnelege ting. Millom anna fann eg, at vossingar og haringar var ikkje so lite samanblanda, og det skulde ein tru foredla rasen.

Eg vart mykje yverraske då eg fann ut at morslekti mi stammar i like linja til Hardanger. Ret nok er det mangje slektled, før det kjem so langt. Det er fyst kring 1690 sambande byrjar. Då er ein haring som heitte Jørgen vorten leiglænding på Fenno. So visste eg før, at mor mi stammade frå Brynjulf Jørgensen Fenno, men nokon fortalde meg, at han skulde vera frå Tvinno. Namni kan let forvekslast i den gamla skrifti. Eg laut få dette klårt og fekk sjå etter i kyrkjeboki i arkive. Der stod tydelig nok Fænno.

So fekk eg ein dag sjå i skifteprotokollen for Hardanger og Voss sorenskrivarådme, og då eg bladde i den etter skifte på Voss, la eg merkje til eit skifte på Veiken i Granvin, der namni liknar so mykje på namni åt morfolkje mit. Der stod for året 1721 at Sylfest Brynjulvson Veiken var død 1718, og han hadde hat ein son, Jørgen, som og var død, men hadde etterlete seg tvo søne: Brynjulv og Knut. Dette var då forundarleg, tykte eg. So kom eg til seinare å sjå om folketellingi i 1701. Der såg eg under garden Hildestveit, at Olav Tormodson, som budde der,

hour we went out to sea toward England and the coast of Norway faded in the land of fog and mists.

It was a beautiful day on November 2, but after 5 in the afternoon there came a storm, that lasted through the night. At 4 in the morning of the 3rd we arrived at Newcastle and stayed until 11 o'clock. Next was a railroad ride, first to Cork and from there at 10 o'clock at night, to London where we arrived at 3:30 in the night and were bussed to the National Hotel. We had to pay for a room. We could use American money, but we had to accept English change. At 3 in the afternoon we went by bus to the railroad station and after waiting an hour we departed for Southampton, a long ride to this harbor town in south England, where we arrived on November 5. There was an enormous ship, the "Queen Mary" lying at the quay. They say that this is the second largest ship in the world. It certainly looked huge, as it lay by the dock. After waiting for a long time at the toll station, we went aboard. I was shown to cabin D-50, that had 2 beds, but I was alone.

We stayed in Southampton until the next afternoon at 4:15 because of a strike by the crew. Then two tugboats turned the ship and towed it out until it got going by its own steam and set out with more speed out over the Atlantic. It arrived on schedule at New York, November 11. Now I was in America again after 8 months in Norway.

GENEALOGIC RESEARCH.

As mentioned above, I used a lot of time looking in the archives about my relatives and other lineages connected with it while I was in Norway. I learned interesting things. Among others, I learned that the Vossings and people from Hardanger were closely related, and that, one would believe, would improve the race.

I was quite surprised when I found out that my mother's lineage likewise extends to Hardanger. The association begins about 1690, when a Haring by the name of Jørgen became a tenant at Fenno. I had known before that my mother had descended from Brynjulf Jørgenson Fenno, but someone had told me that he was from Tvinno. The name can have changed in the old writ. I had to clear this up by looking in the church register in the archive. There it was recorded clearly as Fænno.

One day I was looking through the estate settlements for Hardanger and Voss in the magistrate's court, and as I was thumbing through it looking for an estate in Voss, I noticed one from Veiken in Granvin, where the name resembled the name of my mother's people. There it said for 1721 that Sylfest Brynjulvson Veiken had died in 1718 and had a son, Jørgen, who, though dead, had left two sons, Brynjulv and Knut. This was strange, I thought. Later I was looking through the census for 1701. There under the farm, Hildestveit was Olav Tormodson, who had two

hadde tvo styksøne: Brynjulv og Knut Jørgensøne og Jørgen og Ingebrikt Olavsøne.

Dette sette meg då meir i forundring. Her finn eg svar på eit lite mysterium eg stundom hadde komme ihug, tenkte eg. Det såg tydeleg ut til, at Jørgen Fenno sluttleg hadde but på Hildestveit. Enkja etter han har behelde garden. Ho heitte Brita Ingebrikts-datter og ho har fengje kadla uppatt sønene sine med Olav etter fyste mannen sin og far sin. Mogeleg fekk ho garden frå far sin, etter namnerekja å døma. Ho var truleg dotter av Ingebrikt Fenno, som var brukar på Øvre-Fenno 1668-1672. Sidstnemde år bran husi hans på Fenno, og det var vist han som i 1691 budde på Nere-Fenno, der nemne er skreve Albrigt i Gardsoga. Ingebrikt var lagrette-mann i 1668-1672. Olav Tormodson var kan henda frå Dale, der Tormod og Olav var brukte namn.

Etter å ha funne greida på alt detta, laut eg og få meir greida på slekti på Veiken i Granvin og skreiv so til lærar Jon Haukanes om han kunde gi meir opplysning. Ret nok hadde eg Granvin-boki av Olavson, men deri var inkje noko nemt om Sylfest ell Jørgen Veiken der. Derimot står der under garden Ystås, at der i 1666 budde ein Sylfest, 23 år gamal, og hadde ein son, Jørgen, 1 år gamal. Det kunde stemme godt, tenkte eg, og det må vera ret. På Ystås budde frå 1656-1665 og ein Ivar Olson, som eg meiner kjem inn i slekti, som me seinare ska sjå.

Lerar Haukanes var gild å svara på breve mit, og av han fekk eg ikkje berre stadfesting på kva eg før visste, men og mykje meir forvitneleg, som sette meg på nye spor. Han skriv, at Sylfest Brynjulvson Veiken var son av Brynjulv Larson Kodlanes og kona, Ranveig Jonsdatter. Bedstefar åt Brynjulv skulde vera frå Kvalvik i Kinsarvik, skriv han. Sylfest flytte med foreldri til Seim i Granvin, kvar nokon av slekti enddå bur og er spreid til are gardar, millom dei til Såkvitno.

Sylfest vart gift tvo gonger, fyst med Kristi Ivarsdatter Veiken, so med Brita Eilevsdatter Vindal. Jørgen, son til Sylfest, var i eit skifte av 1763 skreven for Jørgen Hildestveit, og son hans, Brynjulv Jørgenson Høiland, hadde borni: Sylfest Brynjulvson Fletre, Styrk Brynjulvson Høiland, Brita, gift med Haldor Afdal, Inger, gift med Amund Bø, og Kristi, ugift, 26 år. Knut Jørgenson var skreven for Ygre i 1763, skreiv han. So der har me full greida på slekti so langt.

Men so er og so heldig å ha Amund Bu sina bøker om Kinsarvik og Ulvik, og deri finn eg meir både etter Haukanes og Bu. Der står om garden Kvalvik, at Brynjulv, født på Kodlanes 1608, gift med Ranveig Jonsdatter Kvalvik, er nemd på Kvalvik 1633, men flytte til Kodlanes, der han var frå. Dei hadde fleire born, men Sylfest er ikkje nemd der, so Haukanes må ha det arested frå. Jon Kvalvik hadde fire barn, millom dei Ranveig

Som nemd ovanfor var Sylfest Brynjulvson Veiken gift med Kristi Ivarsdatter Veiken. Ho

stepsons, Brynjulv and Knut Jørgen- sons and Jørgen and Ingebrikt Olavsons.

This set me to thinking. Here I had found an answer to a little mystery and it made me recall something, I thought. It appeared clearly that Jørgen Fenno actually had lived at Hildestveit. His widow kept the farm. Her name was Brita Ingebriktsdatter and had named her sons after her first husband and his father. Possibly she got the farm from his father, if we go according to the ownership name list. She evidently was a daughter of Ingebrikt Fenno, who was the farmer on Øvre Fenno 1668-1672. In the lastnamed year the house at Fenno and it was evidently he who lived at Nere Fenno in 1691 since the name is documented in the Gardsoga (Farm Histories). Ingebrikt was on the jury panel from 1668-1672. Olav Tormodson was probably from Dale where they were commonly used names.

After I had learned all this, I had to try to learn more about the family from Veiken in Granvin so I wrote to the teacher Jon Haukanes and asked for more information. Of course I had Olavson's book about Granvin but there was no mention of Sylfest or Jørgen there. Contrariwise, it states under the farm Ystås that in 1666 it was farmed by Sylfest, 23 years, who had a son 1 year old named Jørgen. This would fit, I thought, and that must be right. From 1656 til 1665 an Ivar Olson lived at Ystås who I say enters the relationship, as we shall see later.

The teacher Haukanes was nice to answer my letter and he did more than confirm what I knew before and much more, but also more interesting items that put me on new trails. He wrote that Sylfest Brynjulvson Veiken was the son of Brynjulv Larson Kodlanes and his wife, Ranveig Jonsdatter. Brynjulv's grandfather was ostensibly from Kvalvik in Kinsarvik, he said. Sylfest moved with his parents to Seim in Granvin, where some members of the lineage yet live and are spread to other farms between there and Såkvitno.

Sylfest was married two times, first with Kristi Ivarsdatter Viken, then with Brita Eilivsdatter Vindal. Jørgen, Sylfest's son, in an estate settlement in 1763, was written as Jørgen Hildestveit, and his son, Brynjulv Jørgenson Høiland had the children: Sylfest Brynjulvson Fletre, Styrk Brynjulvson Høiland, Brita, married to Haldor Afdal, Inger, married to Amund Bø, and Kristi, unmarried at 26 years. Knut Jørgenson was recorded on Ygre in 1763, he wrote. So there we know the lineage thus far:

Then I had the good fortune to own Amund Bu's book about Kinsarvik and Ulvik, and in them I found both Haukanes and Bu. It stated about the Kvalvik farm that Brynjulv; born at Kodlanes in 1608, married to Ranveig Jonsdatter Kvalvik, mentioned in the settlement at Kvalvik in 1633, moved to Kodlanes, where he was from. They had several offspring, but none named Sylfest, so Haukanes must have had others. Jon Kvalvik had four children, among them, Ranveig.

As discussed above, Sylfest Brynjulvson Veiken was married to Kristi Ivarsdatter Veiken.

var vist dotter til Ivar Olavson, som fyst budde på Ystås, men har kring 1665 flyt til Veiken. Han var truleg frå Djonne i Kinsarvik, der Ivar Olavson budde 1642-1649, og Jon Haukanes har upplyst til Bu, at Ivar har flyt antan til Ystås ell til Veiken. Det ser ut som han har but på begge plassar. Han kjøpte Veiken av Per Fresvik, skriv Haukanes i Hardangeren. Kristi Ivarsdotter hadde kan hende fyst vore gift med ein Jørgen, sidan eldste sonen heitte Jørgen, uppkalla etter hinna fyste mann.

Ivar Olavson Djonne Veiken stammade frå Odd på Djonne, nemd 1521-1551. Han hadde sonen Torkjel, som truleg var gift med Brita, nemd som enkja 1563. Han hadde sønene Odd på Djonne og Olav, som vist og budde på Djonne til kring 1638, då han har yvelete gården til Ivar, sonen sin, og flyt til Uppheim i Ulvik, der han sidan budde, og Ivar si dotter er då Kristi, gift med Sylfest Veiken. Olav hadde tvo søne, Torkjel og Ivar. Frå Torkjel stammar Lars Jonson Bjørke og Arnve Jonson Skjerve, Voss. (Sjå Gardsoga av Kindem.)

Kindem segje i Gardsoga, at Odd på Djonne stammade frå Rogne-ætti på Voss. Kvar han har det frå, står ikkje, men det er mykje rimeleg. Berre Odd-namne peikar i den leid. Fyre 1521 er der på Voss nemde nokso mange med namne Odd i gamle breve. Seinare ser ein ikkje mange av dei. Det heng kan henda saman med brevbroti av 1521, då so mange fekk mulkt. Odd på Fevold i Hjelmeland skulde og vera frå Voss.

Eg er ret nok og komin til å tænkja, at Odd på Djonne—1521—var ein bror av biskop Olav Torkjelson på Voss og Bergen. Namni og tidi passar godt. Torkjel Oddson på Djonne har vilja kalla upp att biskopen og so ha gåve son sin namne Olav. Olav Torkjelson Uppheim eigde jordgods på Voss og are i slekti og. At dei ikkje arvde biskopen er truleg nok. Presten på Voss, Nils Henrikson Hess, reiste til København med biskopen sit testamente, og det vart då kongen som stelte med bue, so alt gjekk til han og kyrkja og stormenn utanfor ætti. Dukstad er kome på fremande hænder—Apostelkyrkja, som stod direkte under kongen. Ja, detta er no berre ein tankje, men værd å røkja etter.

Men so var det om det mysterie eg nemde ovanfor. Det hende i gamla dagar, som nemd ovanfor, at garbrukarane bytte gardar so tidt dei bytte knivar, segje sogo. Det var då helst, når dei sat på Skrompestova. Men dei kunde nok byta til ara tider og. Og der kunde være gode grunnar for det, helsto var det ættargardar. Det kjem inn her. Oldefar min, Mons Sylfestson Fletre, son til Sylfest Brynjulvson Fletre, nemd ovanfor, og Torstein Tormodson Hildestveit bytte gardar i 1805. Eg har stundom komme ihug korleis dei kunde komma på det. Men då eg fann, at dei var nere slektningar og at Hildestveit var Mons sin ættargard og, so forklarar det mykje. Om nokon av dei tente på byte, veit eg ikkje. Tormod, son til Torstein,

She evidently was a daughter of Ivar Olavson who originally lived at Ystås, but moved to Veiken about 1665. He was from Djonne in Kinsarvik where Ivar Olavson lived from 1642-1649, and Jon Haukanes has explained to Bu that Ivar moved either to Ystås or to Veiken. It appears that he lived at both places. He bought Veiken from Per Fresvik, written Haukanes in Hardanger. Kristi Ivarsdatter had maybe first married a Jørgen, since the oldest son was named Jørgen, named for her first husband.

Ivar Olavson Djonne Veiken descended from Odd of Djonne, recorded from 1521-1551. He had a son, Torkjel, who evidently was married to Brita, recorded as widow in 1563. He had the sons Odd of Djonne and Olav, who seemed also to live at Djonne until about 1638, when he left the farm to his son, Ivar, and moved to Oppheim in Ulvik, where he lived from then on, and Ivar's daughter was Kristi, married to Sylfest Veiken. Olav had two sons, Torkjel and Ivar. Lars Jonson Bjørke and Arnve Jonson Skjere, Voss are descendants of Torkjel. (See Gardsoga by Kindem.)

Kindem says in his Gardsoga books thar Odd of Djonne descended from Rogne lineage at Voss. Where he got that from, it doesn't say, but it is quite reasonable. The name Odd indicates that. Before 1521, in the old letters, the name Odd occurred quite often. That perhaps is connected to the Letter Law of 1521 when so many were fined (taxed). Odd of Fevold in Hjelmeland was visiting Voss.

I am probably right when I come to think that Odd of Djonne—1521—was a brother of Bishop Olav Torkjelson of Voss and Bergen. The names and the dates are appropriate. Torkjel Oddson of Djonne wanted to honor the bishop so he named his son Olav. Olav Torkjelson Oppheim owned property and is in the ancestry, too. It is quite possible that the bishop didn't inherit. The minister at Voss, Nils Henrikson Hess, went to Copenhagen with his bishop's testimonial, when the king was dealing with residencies, so everything became his or the church's or nobles outside of the lineage. Dukstad went to foreign hands—The Apostle Church was directly under the king. Yes, this is only an idea but something worth considering.

But then let's consider the mystery mentioned above. It happened in the old days, as discussed above, the farmers exchanged farms, as easily as they barrowed knives, say the sagas. It was usually while they sat by the fireside. They traded at other times too. There might be a reasonable basis for it, usually it was family farms. It occurred here. My great-grandfather, Mons Sylfestson Fletre, son of Sylfest Brynjulvson Fletre, refered to above, and Torstein Tormodson Hildestveit traded farms in 1805. I have often wondered why they did this; but when I learned that they were near relatives and that Hildestveit was Mon's family farm too, that explains a lot. I don't know if anyone profited by these deals. Tormod, son of Torstein,

seide Fletre og reiste til Amerika. Sylfest, son til Mons, kjøpte fyrst gard på øvre Lid, so på Rene og vart velstående. Dotter til Tormod kjøpte Fletre att, og dei stod seg godt. Døfterson til Sylfest er i Amerika. Det går upp og ned med herlegheiti. Men mangje gilde folk stammar frå Jørgen Veiken, som kom til Voss. Ein deil er i Amerika.

Millom dei som kom til Amerika skal eg nemna: Sjur Brynjulvson Fletre, brorson til Mons, med kona Marta Sjurdotter, født Opeland, som kom i 1844; Haldor Brynjulvson Løno kom med famillie i 1849, so etterkomarane kunde ifjor feira hundreårsfest. Sylfest Sylfestson Fletre kom i 1868. Fleire frå Hefte, Grotland, Kvormo, Een, Eimstad; å nemna alle vil føra for vidt her.

Eg vil berre nemna ein i Norge, som stammar i like agnatisk lina frå Jørgen Veiken Hildestveit. Det er Per Løno, Gjeilo. Hallingdal, søn av Anders Nilson Løno, født på Hefte. Nils, far til Anders, var søn av Mons Sylfestson Fletre og bror til Sylfest Monson Rene.

Per Løno er organist i 3 kyrkjer i Hol, Hallingdal, og er ein framifrå god musikkar. Han er gift med Helena Larsdotter Auro, Voss, og har 2 søne, som har studert ved Flyvesenet på Sola. Hans søster Barbrå er gift med Olav Tye, Aurlandsvangen. (Sjå ovanfor.) Dei er på morsida syskinbarn til U. S. senator Edw. Thye, Minnesota.

Kven var Ingebjørg Steffadotter Gjerme?

På Voss var eg ein dag spurt av Lars Olavson Saude om eg kunde fortelja kven Ingebjørg Steffadotter Gjerme, født kring 1730 og gift med Anders Knutson Kvåle, var. Der hadde vore mykje etterspurt og granska i arkivi om det utan at nokon hadde fått greida på det. Josef Lutro hadde skreve ein beretning om kven Ingebjørg var oppfostra av, og kven ho var gift med og oppfordra are som kunde vita noko om kven si dotter Ingebjørg var å beretta om det. Av hans beretning framgår det, at ho Ingebjørg Gjerme var oppfostra av Eirik Monson Gjerme frå Veka og kona, Torbjørg Persdotter frå Flatekvål. Ho var gift i 1754 med Anders Knutson Kvåle.

Eg trur, at eg kan gi greida på dette. På garden Veka budde i 1701 Mons Eirikson og kona, Marta Ivarsdotter. Mons døydde i 1710 og Marta vart i 1713 gift att med Arnbjørn Nilson Fletre. Med Mons hadde ho 2 søne, Eirik Monson, gift med enkja Torbjørg Persdotter Gjerme, og Odd, gift med enkja Ingjerd Vikingdotter Gjerstad. Med Arnbjørn hadde ho sonen Mons, som var uppkalla etter hinna fyrste mann. Dei flytte til Fletre i 1723. Mons vart gift med Ragnild Nilsdotter Gjukastein og hadde dotteri Anna, gift med Sylfest Høiland. (Sjå ovanfor.)

Marta Ivarsdotter Veka eller Fletre var dotter til Ivar Olavson, død på Lydvateigen i 1725. I Gardsoga av Kindem står det, at Ivar Olavson Lydvateigen og kona, Ingebjørg Nilsdotter, døydde utan born. Men der er ikkje nemt, at Ivar i eit tidlegar

sold Fletre and went to America. Sylfest, son of Mons, first bought the farm at Øvre Lid, then at Rene and became wealthy. Tormod's daughter bought Fletre back when they were well-off. Sylfest's grand-daughter is in America. People's fortunes go up and down. Many good people originated from Jørgen Veiken, who came to Voss. A goodly number are in America.

Among those who came to America, I'll mention Sjur Brynjulvson Fletre, nephew of Mons, with wife Marta Sjursdatter, born Opeland, who came in 1844; Haldor Brynjulvson Løno came with his family in 1849, so their descendants could celebrate their centennial last year. Sylfest Sylfestson Fletre came in 1868. Several came from Hefte, Grotland, Kvormo, Een, Eimstad, to name everyone would be too much here.

I just want to mention one in Norway, who stemmed from the paternal line from Jørgen Veiken Hildestveit. That is Per Løno, Gjeilo. Hallingdal, son of Anders Nilson Løno, born at Hefte. Nils' Ander's father was a son of Mons Sylfestson Fletre and brother of Sylfest Monson Rene.

Per Løno is an organist for 3 churches in Hol, Hallingdal, and is an outstandingly good musician. He is married to Helena Larsdotter Auro, Voss, and has 2 sons who have studied with the air force at Sola. His sister, Barbrå, is married to Olav Tye, Aurlandsvangen. (see above) They are related to U. S. senator Edw. Thye, Minnesota.

Who was Ingebjørg Steffadotter Gjerme?

At Voss one day, Lars Olavson Saude asked me if I could tell him who Ingebjørg Steffadotter Gjerme, born about 1730 and married to Anders Knutson Kvåle, was. There had been many questions and research in the archives about this without anyone satisfactorily getting the facts. Josef Lutro had written a report about who raised Ingebjørg and whom she married and urged others who might know something about her daughter, Ingebjørg and report about it. From his paper we can assume that Ingebjørg Gjerme was raised by Eirik Monson Gjerme from Veka and his wife, Torbjørg Persdatter of Flatekvål. In 1754, she married Anders Knutson Kvåle.

I believe that I can clear up this matter. On the farm, Veka, lived Mons Eirikson and his wife, Marta Ivarsdotter. Mons died in 1710 and in 1713 Marta remarried with Arnbjørn Nilson Fletre. But Mons had 2 sons, Eirik Monson, married with the widow Torbjørg Persdotter Gjerme, and Odd, married with the widow Ingjerd Vikingdotter Gjerstad. She had the son by Arnbjørn, Mons, who was named for her first husband. They moved to Fletre in 1723. Mons married Ragnild Nilsdotter Gjukastein and had a daughter, Anna, married with Sylfest Høiland. (see above).

Marta Ivarsdotter Veka or Fletre was the daughter of Ivar Olavson, who died at Lydvateigen in 1725. In Kindem's gardsoga it states that Ivar Olavson Lydvateigen and kona, Ingebjørg Nilsdotter died without issue, but it

ekteskap hadde 3 døtre, Marta, gift med Arnbjørn Nilson Fletre; Kari, gift med Nils Lydvateigen, og Brita, gift med Rasmus Rokne. Det fekk eg greida på hjå Anders Sundve.

Nils Lydvateigen bygsla garden i 1723. Men i 1732 er Steffa Olavson gift med Guri Nilsson og skreven for Lydvateigen. Truleg er Guri dotter av Nils og Kari. Steffa og Guri hadde døtrorna Ingebjørg, født 1730, og Marta, født 1732. Nils Lydvateigen bleiv i Vangsvatne i 1736 saman med 4 are på veg frå kyrkja. Truleg var Steffa Olavson og kanskje kona millom dei 4 som og bleiv. Han Eirik Gjerme og Torbjørg har so teke hinne Ingebjørg Steffadotter til seg. Dei hadde ikkje born sjølve, og Eirik og mor til Ingebjørg var syskindbarn, då mor hans, Marta Veka-Fletre, og Kari Lydvateigen, mor til Guri Nilsson, var syskind. Det kan då ikkje vera tvil om, at Ingebjørg Gjerme var dotter av Steffa Olavson Lydvateigen og Guri.

Ingebjørg og Anders Knutson Kvåle hadde 6 born: Viking, oppkalla etter fostermor, Torbjørg Gjerme, sin fyrste mann, Viking Gusskalkson, truleg frå Kinne; so Guri, oppkalla etter Ingebjørg si mor, Guri Lydvateigen. Ho var født 1760 og gift 1780 med Torgeir Bjarneson Røte av Eide-æt. Torgeir sin far, Bjarne Velomson Røte, var eine forlovaren for Ingebjørg, då ho var gift. Dei are borni var Brita, Anna, Torbjørg og Marta. (Sjå om dei i Gardsoga av L. Kindem.) Der er stor etterslekt etter Ingebjørg Steffadotter Gjerme—mange i Amerika og kanskje fleire på Voss og are plassar er og no mange. Millom dei på Voss er bladstyrar David Gjerme, Torgeir Kvåle, Lars J. Skutle og are. Millom dei i U. S. har me Knute Rockne, alle de frå Hæve rundt Madison og i Minnesota, som stammar frå Olav Henrikson Hæve.

VOSELAGSMØTI

I 1947 vart Vosselaget sit årsmøte helde i Hayfield, Minn., den 21de og 22de juni. Det var tredje gong laget held møte der og alla gonger sers velluka møte. Landsbyens handelsklub tok seg av ordningarne på plassen denne gong. Møteplassen var i høgskulebygningen og festmåltid i kyrkja sit forsamlingsrom.

Styret i Vosselaget var Andrew Highland, Chicago, formann; Stephen White, St. Paul, Minn., varaformann; Knut Edahl, Chicago, sekretær; John Glimme, som då var i Noreg, kasserar. Ved valg av nyt styre sa Andrew Highland frå seg attvalg, og Stephen White vart formann; Siewert Dymbe, varaformann; Knut Edahl, sekretær; John Glimme, kasserar, og K. A. Rene, som og var i Noreg, vart attvalgt sogeskrivar. Det vart beslutta at neste møte skulde vera i Madison, Wis. Fleire frå Madison var tilstede.

Det sermerkte på laget sit program i Hayfield var at skåde-spelar Lars Tvinde frå det Norske Theater i Oslo var med og laut visa sin kunst. Han er Andrew Highland sit syskindbarn

doesn't say that Ivar had three daughters in an earlier marriage; Marta, married to Arnbjørn Nilson Fletre, Kari, married to Nils Lydvateigen, and Brita, married to Rasmus Rokne. I learned this from Anders Sundve.

Nils Lydvateigen traded the farm in 1723. But in 1732 Steffa Olavson married Guri Nilsson and assumed the name Lydvateigen. Evidently Guri was the daughter of Nils and Kari. Steffa and Guri had the daughters Ingebjørg, born in 1730, and Marta, born in 1732. Nils Lydvateigen drowned in Lake Vang on the way to church, along with 4 others. Possibly Steffa Olavson, and perhaps his wife were among the other 4 who also drowned. Eirik Gjerme and Torbjørg then adopted Ingebjørg Steffadatter. They had no children themselves and Eirik and Ingebjørg's mother were cousins since his mother, Marta Veka-Fletre and Kari Lydvateigen, were siblings. Therefore there is no doubt that Ingebjørg Gjerme was a daughter of Steffa Olavson Lydvateigen and Guri.

Ingebjørg and Anders Knutson Kvåle hadde 6 children. Viking was named for his aunt's mother, Torbjørg Gjerme's first husband, Viking Gusskalkson, in all probability from Kinne, the Guri, named for Ingebjørg's mother, Guro Lydvateigen. She was born in 1760 and married in 1780 to Torgeir Bjarneson Røte of Eide lineage. Torgeir's father, Bjarne Velomson Røte, was one of the best men for Ingebjørg, when she was married. The other children were: Brita, Anna, Torbjørg and Marta (see about them in Lars Kindem's Gardsoga). There are many descendants of Ingebjørg Steffadatter Gjerme—any in America and perhaps several at Voss and other places. Among those at Voss are editor David Gjerme, Torgeir Kvåle, Lars J. Skutle and others. Among those in the U. S. we have Knute Rockne and all the people around Madison and in Minnesota that descend from Olav Henrikson Hæve.

VOSELAG MEETINGS

In 1947, the Vosselag held its annual meeting in Hayfield, MN, the 21st and 22nd of June. It was the third time for the meeting there and all were especially good meetings. The local Chamber of Commerce made the arrangements for the meeting place this time. The meeting place was in the high school building and the banquet was in the assembly hall.

The officers of the Vosselag were Andrew Highland; Chicago, president; Stephen White, St. Paul, MN, vice president; Knut Edahl, Chicago, secretary; John Glimme, who was in Norway at the time, treasurer. After the elections Andrew Highland declined re-election and Stephen White became president; Siewert Dymbe, vice president, Knut Edahl, secretary; John Glimme, treasurer, and Knut A. Rene, who was in Norway, historian. It was decided that the next annual meeting would be in Madison, WI. Several from Madison were present.

The highlight of the lag's program in Hayfield was actor Lars Tvinde from Det Norske Teatret in Oslo who was present and presented his talent. He is a cousin to Andrew

og av han var invitert til å vitja han i Chicago. Då Highland var formann i Vosselaget laut Tvinde sjølv sagt vera med på møtet. Sidan gjorde dei turar til mange plassar lika til vestkysten.

Vosselagsmøte i Madison, Wis.

Den 18de og 19de juni 1948 vart årsmøte i Vosselaget helde i Madison, Wis. Det var meint å vera hundreårsfest i anledning av, at det var 100 år sidan vossarne i Chicago i 1848 fekk til Korrespondanceforeningen der det år—den fyrste norske forening i Amerika. (Sjå Historie om Utvandringi frå Voss.)

Møtet i Madison vart helde i Treeniti kyrkja. Kring 200 personar møtte fram. Det lokale Vossalag i Madison tok seg av ordningarne der. Styret i det var: Carl K. Takla, formann; Rognald Larson (Grove), varaformann; Mrs. Emelia Nelson, sekretær, og Siver Shelvik, kasserar. Takla åpna møtet om ettermiddagen den 18de med velkomsthelsing, og so gav by-advokat Harold Hanson helsing på byens vegne. Stephen White av Nationallaget svarte so på talarne. Deretter fortalde K. A. Rene om sin tur til Noreg året før og nemde om dei store forandringar både i Bergen og på Voss. So fortalde han om dei mange helsningar han hadde å bera fram frå dei ymse forsamlingar han hadde vore med i både på Voss og are stane, der han hadde fare.

So vart John Glimme, som og var i Noreg 1948, påkalla, og han fortalde om forandringar i matstel og levevis på Voss, som han hadde lagt merkje til på turen.

Neste dags formiddag var der valg på nyt styre. Det resulterte i at alle undtakan direktørarne vart attvalgte, nemlig: Stephen White, formann; Siewert Dymbe, Milwaukee, varaformann; Knut Edahl, Chicago, sekretær, og John Glimme, Chicago, kasserar. Direktørar vart: L. W. Ellefson (Slen), Sherman, S. Dak.; Nils Sundsvold, Milaca, Minn., og Klaus Selheim, Stanhope, Iowa. Resolutionskomite var Peder A. G. Lee og Peder Nesheim.

På banketten om kvelden var korte talar av Sivert Shelvik, som net var komin att frå Noreg, og Siewert Dymbe. Stephen White sa noko om Vossalaget i hundrad år istaden for om Vosseforeningen i 1848.

Der var helsing til laget frå Odd Eide, Fertile, Minn.

Vosselaget i Lake Mills, Iowa.

Den 24de og 25de juni 1949 helt laget sit årsmøte i Lake Mills, Iowa. Kring 100 personar registrerte, men ved banketten lørdags kvelden var truleg 100 fleire der. Der var fint vær og stemningen god i laget.

Den lokale komite, som ordna med det der, bestod av Lewis og Oscar Horvei og Dennis Drugsvold, Lake Mills, samt Sivert Bidne, Albert Lea.

Møteplassen var høgskulebygningen, der deiltakarane samla seg om ettermiddagen fredag den 24de. Møtet vart formelt åpna om kvelden. Postmeister Dennis Drugsvold helste alle vel-

Highland and had been invited to visit him in Chicago. Since Highland was the president of the Vosselag, naturally Tvinde had to come along to the meeting. Later, he toured many places all the way to the west coast.

The Vosselag Meeting in Madison, WI.

On the 18th and 19th of 1948, the annual meeting of the Vosselag was held in Madison, WI. It was intended to be the centennial celebration since it was one hundred years since the Vossings in Chicago organized the correspondence society in 1848—the first Norwegian association in America (see Historie om Udvandring fra Voss).

The meeting in Madison was held in the Trinity Church. About 200 persons attended. The local Vosselag in Madison made the arrangements. The officers were Carl K. Takla, president; Rognald Larson (Grove), vice president; Mrs. Emilia Nelson, secretary and Sivert Shelvik, treasurer. Takla opened the meeting in the afternoon of the 18th with welcome greetings, and then gave the city attorney Harold Hanson greetings to the city. Stephen White of the National Lag responded to the speakers. After that, Knut A. Rene told about his trip to Norway the year before and mentioned the great changes both in Bergen and Voss. He told of the many greetings he had to relay from the various assemblies in which he had participated in Voss and other places where he had traveled.

Next, John Glimme, who had been to Norway in 1948, was called upon, and he told about the changes in diet and life style at Voss that he had noted during the trip.

The next forenoon there was election of new officers. It resulted that all except the directors were re-elected, namely: Stephen White, president; Siewert Dymbe, vice president; Knut Edahl, Chicago, treasurer. The new directors were L. W. Ellefson (Slen) in Sherman, SD; Nils Sundsvold, Milaca, MN and Klaus Selheim, Stanhope, IA. The resolution committee was Peder A. G. Lee and Peder Nesheim.

After the banquet in the evening there were short talks by Sivert Shelvik, who had just come from Norway and Siewert Dymbe. Stephen White said something about the Vosselag instead of the Voss correspondence society in 1848.

There were greetings to the lag from Odd Eide, Fertile, MN.

The Vosselag in Lake Mills, Iowa.

The 24th and 25th of June 1949 the lag had its annual meeting in Lake Mills, Iowa. About 100 people registered, but at the banquet Saturday night there were certainly 100 more. It was good weather and the ambiance about the lag was good.

The local committee, which made the arrangements, consisted of Lewis and Oscar Horvei and Dennis Drugsvold, Lake Mills and Sivert Bidne of Albert Lea.

The meeting place was in the high school building, where the participants gathered on Friday afternoon the 24th. The meeting was formally opened in the evening when postmaster Dennis Drugsvold greeted everyone

komne på komiteens vegne og forestilte so byens borgar-meistar, George Holtan, som gjore ein passande velkomsttale og gav formannen ein vældig lykle til alle byens portar. Formannen i lagje svarte so på talarne. So var det sang: "Ja, vi elsker dette landet." Derpå forevistes ljusbilleter som T. K. Setre, Minneapolis, hadde teke på sin tur til Voss i 1948. So fortalde Sivert P. Shelvik om sin flytur til Noreg i 1947. Han var mykje interessera i å studera den industrielle utvikling i Noreg i dei sidste 37 år. Han fekk sjå inn i fabrikkar i Oslo og utstilling i Bergen, fortalde han.

Lørdags formiddag var forretningsmøte med valg av nytt styre. Referater upplestes og godkjendtes. Formann White rapporterte frå Bygdelagenes Fællesråd. K. A. Rene meinte at dette Fællesråd, som fekk til forvaltning ca. 25,000 dollars etter storfeften 1925, hadde aldeles forfeilet sin oppgave og vert meir til skade enn gagn for bygdelagene, som det skulde nyttja. Rene gjorde det han kunde for å få vossingarne med i 100-årsfesten, da han frå 1920 utgav "Vossingen" for laget, sa han. Men for hans og Vosselaget sin del vart det berre forkvaking etterpå, og dei vedtakna inkorporasjonslove for Fællesrådet vart ikkje etterfylgda, påstod han. Og det står han endå ved. So nemde Rene om at detta var 40-årsfest for Vosselaget og kunde kalla det 100-årsfest i anledning av Korrespondance-foreningen 1848. Han fortalde so om denne forenings betydning og om seinare foreningar som avlødningar av denne.

Der vart so vedteke eit forslag om å innsamla bidrag til Leif Erikson-statua i St. Paul etter banketten. Valg av nytt styre vart so fyreteke. Til formann valgtes Siewert Dymbe frå Milwaukee; varaformann, John Eide, Chicago; sekretær, Sivert Shelvik, Madison, Wis.; kasserar, John Glimme, Chicago; K. A. Rene, sokeskrivar. Direktørar vart: Lars Vinsand, Aberdeen, S. Dak.; L. W. Ellefson, Sherman, S. Dak., og Arthur Markve, Minneapolis.

Det vart so beslutta å senda helsnings telegram til ordførar Isak Hjelle på Voss med takk for kva han gjorde for besøkjande vossingar frå Amerika i heimbygdi. Sivert Shelvik fortalde so om innsamlingi til ein gamleheim på Vossastrondi.

Om ettermiddagen yvetok Siewert Dymbe formannsplassen. "Millom bakkar og berg" vart sunge. So talte K. A. Rene om senator Knute Nelson, då det var 100 år sidan han kom til Amerika. Siewert Dymbe las so eit brev med helsing frå ordførar Isak Hjelle, Voss. (Sjå nedanfor.) Slutteleg var det beslutta å halda neste årsstevne i Decorah, Iowa. Lars A. Seim skulde ta seg av det.

Om kvelden var der festmåltid i den norsk-lutherske kyrkja. Uppvartarne hadde norske nationaldragtor på. Robert Vinge, Emmons, Minn., sang ein solo. Komiteens formann, Lewis Horvei, helt ein tale og nemde nokre av deltakarene, som han serlig vilde takka for, at dei var frammøtte og bad dei reisa seg. Etter ættingi gjekk forsamlingi yver att til skulesalen, der programmet vort fortsat. Takke-resolusjonar vart vedtekne. Oscar Larson spelte ein solo på fela.

on behalf of the committee and introduced the city mayor, George Holtan, who gave an appropriate welcoming speech and gave the president the keys to the city. The president of the lag responded to all the speakers. Then there was singing. "Ja, vi elsker dette landet". Then we had a showing of slides that T. K. Setre had taken during his tur to Voss in 1948. Then Sivert Shelvik described his flight to Norway in 1947. He was very interested in studying the industrial development in Norway in the last 37 years. He visited factories in Oslo and xhibitions in Bergen.

Saturday forenoon there was a business meeting with election of officers and a board of directors. The minutes were read and approved. President White reported from th Bygdelagenes Fællesråd. K. A. Rene believed that this council, which received the managing of \$25,000.00 following the big celebration in 1925, had completely failed in its duty and worked more for its own advantage than for the benefit of the bygdelags, which it was supposed to support. Rene had done what he was able for the centennial jubilee when he published the "Vossingen" since 1920, he said. But there was only bungling afterward as far as he and the Vosselag were concerned, and the adopted corporate laws of the Fællesråd had not been followed, he insisted. The situation hasn't changed. Then Rene pointed out that this was the 40th anniversary of the founding of the Vosselag and could be regarded as the centennial if one took in the fact of the Correspondence Society of 1848. He discussed the meaning of this society and its influence on the birth of later organizations.

Then it was moved and approved to collect an offering for the Leif Erikson statue in St. Paul after the banquet. It was undertaken to elect a new slate of officers. Siewert Dymbe from Milwaukee for president, vice-president, John Eide, Chicago, secretary, Sivert Shelvik, Madison, WI, treasurer, John Glimme, Chicago, and K. A. Rene, historian. The directors were Lars Vinsand, Aberdeen, SD; L. W. Ellefson, Sherman SD and Arthur Markve, Minneapolis.

It was then decided to send greetings via telegram to the mayor of Voss expressing gratitude for all he did for the Vossings visiting their home district.

During the afternoon, Siewert Dymbe assumed the presidency. "Mellom bakker og berg" was sung. K. A. Rene gave a speech about Senator Knute Nelson since it was a hundred years since he arrived in America. Siewert Dymbe read a greeting letter from mayor Isak Hjelle of Voss (see below). Finally, it was decided to hold next year's Stevne in Decorah, Iowa. Lars A. Seim would make the arrangements.

That evening there was a banquet in the Norwegian-Lutheran Church. The waitresses wore Norwegian national costumes. Robert Vinge; Emmons; MN, sang a solo. The committee's chairman, Louis Horvei, spoke and introduced some of the participants who were outstanding and asked them to stand and receive thanks. After the meal, the gathering moved to the school assembly hall where the program was continued. Resolutions of gratitude were made.

Mildred Holstad sang "På solen jeg ser" og "Aftensolen smiler". Olav Lindeberg gav en skrøne tilbedste. So helt Arthur Markve en tale—halvt skrøne, halvt religiøs. Stanley Setre gjorde ein fin tale om betydning av bøn. Den 92-årige Anton Sievert (Brekhus) deklamerte "Eg veit meg eit land". Slutteleg vart so "America" sunge og den nemnte innsamling til Leif Erikson-statua gjort. Der kom inn 27 dollars.

Helsningi frå ordførar Hjelle til laget.

Gjæve frendar i Amerika!

Han Ivars-Per Dymbe og kona er heima for å vitja far hans og slekt og venner. Han er same gamle karen som då han reiste for 38 år sidan. Kona er født i Amerika, og foreldri var frå Tysnes. Ho talar klemmandé godt vossamål og er eit kjekt og sympatisk menneske. Eg fekk mange helsingar med dei frå kjenningar busette i og kring Minneapolis, som eg takkar mykje for.

Det er jamt ei gleder for oss her heima å høira frå eller helsa på gjestar frå den andra sida av havet.

Den 28de juni skal det vera konsert i vossakyrkja av det kjende Concordia kor frå den norsk-amerikanske skulen Concordia College i Moorhead, Minn. Me gleder oss til å møte dei og høyra på konserten. Og me ynskjer, at dei må hava mange gode minne tilbake.

Det er viktig at sambandet millom frendar vert halde oppe. Det vart oftast gjort for lite og vist dei for lite oppmerksomheit. Dei kjem spreidde utan at ein veit noko på firehand, so det er ofta vanskjeleg å samla dei til eit større lag.

I 1947 høvde det so at her var noko mange samla på ei gong. Av dei som var med på festen på Seim hugsar eg i farten Knut Rene, John og Knut Glimme, doktorane Davidhaug og Mala, Lars Gjerme, John Eide o. fl. Då var det mange som fretta frå slektingarne sine i Amerika. Ifjor kom Teodor Skjerve, fru Michelson, Sjur Skjelvik, Torkel Setre, Loid Hustveit o. fl. De må helsa dei alle og takka for sidst. Sameleis helsing til Steffa Vete, Olav E. Lindeberg, Sjur Dymbe, Brita og Kolbein Hjelle.

Det er ikkje mange som hev gjort meir for å halda kjendskapen millom skyldfolk uppe enn Knut Rene med Vossingen og boki om vossarne i Amerika. Ikkje nok med at boki er ei god sogebok om nybygjarane frå Voss i Amerika. Ho er etter mitt skyn den beste vossesoga som er skrivne til denne dag.

Det fall mykje snø i vetter, og det har helst vore ein kald vår. Men me hev havt rikeleg regn. Aker og bø ser so svert fint ut. Skogen stend grønkledd langt upp imillom snøfonnene, og heggen stend i sin beste blomst. Fer me no sol kan det verta eit sers godt år.

Av komunale oppgåver som ligg fyre lyt i fyrste rekja nemnast etterreisingi av Vangen.

Til gator, kloakkor, vatn og elektrisitet krevst kr. 5,000,000.

Oscar Larson played a solo on the violin. Mildred Holstad sang "På solen jeg ser" and "Aftensolen smiler". Olav Lindeberg made a humorous presentation. Then Arthur Markve gave a speech—half humorous, half serious. Stanley Setre gave his fine talk about the meaning of prayer. The 92 year-old Anton Sievert (Brekhus) declaimed "Eg veit meg et land". Finally the gathering sang "America" and the Leif Erikson statue collection taken. It amounted to 27 dollars.

Greetings to the lag from Mayor Hjelle.

Distinguished friends in America!

Ivar Per Dymbe and his wife are at home visiting his family and friends. He is the same nice fellow as when he left 38 years ago. His wife is America-born but her parents were from Tysnes. She talks quite good vossamål and is a pleasant, engaging person. I got many greetings from them from acquaintances living in and around Minneapolis, for which I am thankful.

It is a real joy for us here at home to hear from or greet guests from the other side of the ocean.

On June 28 the renowned Concordia choir from the Norwegian-American school Concordia College in Moorhead, MN will give a concert in the Voss church. We will be happy to meet them and listen to the concert. And we hope they will take many good memories back with them.

It is important that the connection between friends be maintained. Often too little is done and it is given too little attention. There is spreading out without planning beforehand so it is difficult to gather them in a large club.

In 1947 it happened that rather many were present at one time. Immediately I can recall of those who were at the celebration at Seim: Knut Rene, John and Knut Glimme, Drs Davidhaug and Mala, Lars Gjerme, John Eide and more. There were many who were separated from their families in America. Last year came Teodor Skjerve, Mrs. Michelson, Sjur Shelyvik, Torkel Setre, Loid Hustveit and others. You must greet them from me and takke for sidst. Similar greetings are extended to Steffa Vete, Olav E. Lindeberg, Sjur Dymbe and Kolbein Hjelle.

There are few who have kept as close ties between relatives than Knut Rene with his Vossingen and book about the Vossings in America. Not only is the book a good history of the pioneers from Voss to America but in my estimation it is the best history of Voss thus far written.

There was a lot of snow this winter, and it's been a rather cold spring. We have had generous precipitation. The fields and lots look very nice. The forest is clad in green far up in the snow-line and the bushes are in their finest blossoming. If we get enough sun, it will be a great year.

Of the community projects lying before us is first the rebuilding of Vangen.

We will need 5,000,000 Nkr for construction for sewers, water and electricity. Enough has been begun to show the outline.

Det er gjort so mykje no med dette at ein ser korleis råma ser ut. Det er bygt mange bustadhus utanom branstroket etter krigen. I brandstroket på flatvengen er no oppkome fleire 3-etasje nybygg, og fleire skal gå i gang med bygging i somar.

Dinast må nemnast kraftstationen på Hodnaberg på 15,000 kilowatt. Av denne kraftmengdi skal Voss ha 3000 kilowatt og Bergens-halvøyi kom. kraftselskap 12,000 kilowatt. Men B. K. K. skal vikja etterkvart som Voss sit forbruk aukar. Byggekostnaden kjem på kr. 9,000,000. Utanom ein del gardar i Raundalen hev heila bygd no elektrisk kraft. I somar vert bygt kraftlina frå Urland til Hegg.

Av vegar er Afdalsvegen ferdig; sameleis vegen åt Tesdalen. På vegen Rjodo—Tillung er ogso det meste gjort.

Arbeidet på vegen Bulken-Hodnaberg tek til å minkar. Lilandsbrui (den nye) stend att. Ho vert bygd i somar. Av andre viktige vegar under arbeid lyt nemnast Voss—Vik-vegen. Den hev stor økonomisk interessa, men er ogso av stor kulturelt verd meddi han bind ihop nærskyldte bygder i Hordaland og Sogn og Fjordane. Det nye sjukehus hev plass for 100 patientar. Ein hev fenge flinke folk til at stella med det, og det er god søknad frå Voss og kring ligjande bygder.

Den nye jordbruksskulen er eit tiltak ein set store voner til. Lerarkrefterne er unge interesserte arbeidsføre karar. Sjur Bakketun prøvde å skipa jordbruksskule på Voss for 100 år sidan. Han fekk for liten studnad å reiste til Amerika. Dotterson hans, Oscar Follingstad, sende nyleg K. Rene si sogebok til skulen.

Voss herad helt nyleg ein fest på jordbruksskulen for Norig Skogeigarlag. Der var 160 gjestar. Maden var rjomagraut, dravle og spekekjøtt. Amund Enger tala for Voss. Han påstod at der var mykje blått blod millom bønderne på Voss, meddi mange kunde føra slekti si tilbake til den gamle norske adel. Det er nok ret at bønderne i mange bygder og ikkje berre på Voss er av adelsætt. Men der ber ikkje noko hjelp i det blå blodet, dersom det ikkje er tak i folki sjølve.

Det spurs korleis ungdommen steller seg. So vel er hev me der gode voner. Vestlandsungdomen frå Bergen og bygderne kjempa so tappert i Hallingdal og Valdres mod tyskarane i 1940, at det vart til æra for heimane deira.

Og at Vossabygdi ifjor hadde 25 gutar på jordbruksskule, når alle teoretiske skular var meir enn fullsette, det er eg glad for, ja ein grand byrg av.

Den 19de juni skal det vera stort stemna på Voss. Det vert reist ei minnestytta støypt i bronse av Lars Eskeland på skulegarden Seim. Han gjorde sit store livsverk på Voss og det vert sikkert mange frammøtte den dagen.

Med detta sender eg mi besta helsing til alle som styrer og steller i Vosselaget, og dei aller beste ynskjer frå heimbygdi til våre sambygdingar kvar dei bur i Amerika.

Voss den 7de juni 1949.

Isak Hjelle

Many residences have been built since the war. Several 3-storied buildings have been built on the flat, burned area of Vangen and more will be begun this summer.

Furthermore I must mention a power station at Hodneberg of 15,000 watts. Voss will receive power supply of 300 kilowatt and the Bergen Peninsular Power Company 12,000 kilowatt. But B. P. P. Co. will yield some as Voss's needs increase. The cost of building reached 9,000,000 Nkr. Besides a number of farms in Raundalen, the whole district has electric power. This summer a power line was built from Urland to Hegg.

In regard to highways, the Afdal road is finished, likewise the road to Tesdal. The road Rjodo—Tillung is almost finished.

The work on the road Bulken-Hodnaberg is decreasing. The new Lilandsbridge is ready. It was built this summer. Another important road we should mention is the one from Voss—Vik. This is of great economic interest because it connects two akin districts in Hordaland and Sogn og Fjordane. The new hospital has 100 beds. A very capable staff is working there and is good prospect for Voss and the surrounding districts.

The new agricultural school is a new enterprise that has a good future. The faculty consists of young energetic men. Sjur Bakketun tried to start a school 100 years ago but he didn't get enough students so he went to America. His daughter's son, Oscar Follingstad, recently sent K. Rene's history book to the school.

The county of Voss recently had a dinner at the agricultural school for the Forestry Association. There were 160 guests. The food consisted of rømmegrout, dravle and smoked dried meat. Amund Enger was the speaker. He stated that there was a lot of "blue" blood in the farmers at Voss, in that they could follow their lineages back to the old Norwegian nobility. It is a fact that farmers in many districts and not only at Voss are of noble blood. But it doesn't do any good to have blue blood if there isn't willpower in the people themselves.

There is the question of the status of our youth. We have only good indications. The young from Bergen and its surrounds fought so bravely in Hallingdal and Valdres against the Germans in 1940, that it was an honor for their homeland.

Last year, Voss had 25 boys at the agricultural school, and we can be happy to have pride in these who filled our classes.

On June 19th, there will be a big get-together at Voss. They shall erect a monument cast in bronze by Lars Eskeland at the Seim schoolyard. He did his life's work at Voss; there will be many in attendance that day.

With this I send my best greetings to everyone who directs and works with the Vosselag, and the best wishes from the home district to all our fellows wherever they live in America.

Voss, June 7, 1949.

Isak Hjelle

Pastor L. J. R. Larson (Rørbakken), Blue River, Wis., sendte helsing til Vosselaget i Lake Mills med sin kontingent. Han var svært taksam for sidste no. av Vossingen i 1946 og skreiv då om folke sit. Syster hans er Brita J. Ringheim, født Rørbakken. Larson hadde 2 søne og ein svigerson i krigen. Dei var: Marius B. Larson, innkaldt den 27de november 1942 til 332te ingeniørregiment, 1ste armé, øvelse ved Fort Leonard Wood, Mo., so ved San Antonio, Texas, over havet til England, Skotland, England att, til Frankrike, Belgien, Tyskland, Belgien att og Tyskland andra gong. Hans regiment bygde brui yver Rhinen for tunglasta tog. Den vart kalla "The Victory Bridge". Han blei avmønstra den 20de oktober 1945. Bur no i La Crosse, Wis., og arbeider ved The Trane Electric.

Alfred L. Larson, korporal, født 8de februar 1921, gikk inn i armeen den 24de februar 1942, var til øvelse ved Fort Warren, Wyo., Camp Sutton, N. C., so yver Stillehavet til Middelhavet (Egypten) ved det 120de Trucking Company. Heimreise yver Atlanterhavet til New York. Blei avmønstra 31te januar 1946. Bur heima hjå foreldri. Er på tømmerarbeide med andre veteraner.

Svigersonen er Robert Peterson, korporal, innkaldt 27de november 1942, var ved Fort Leonard Wood, Mo., Alcan Highway med 341de ingeniørregiment like til Fairbanks, Alaska; tilbake til U. S. til Camp Lutton, N. C.; so yver havet E. T. O. ved 1ste armé. Blei avmønstra 15de september 1945. Bur no i La Crosse, Wis.

Chester Brathole, Duluth, Minn., son av Louis Brathole, som har vert god stytta for Vosselaget, tjente gjennom hele krigen i "the merchant marine". Han var heldig og kom fra det uten ulykke, skrev hans far, da han med takk sendte penge for sidste No. av Vossingen.

* * *

Helge H. Opland, Canton, S. Dak., var 75 år den 4de september 1949. Han er ein av dei vossinger som serleg må minnast i Vosselaget sin historie og onnorleis. Han vart ein av fyrste direktørarne, då laget var stifta i 1909, og i 1932 ordna han for laget sit stevne i Canton det år. På sidste møte tok han på seg å bringa helsing til Voss fra alle, som hadde skreve namne sit i møteboki ved å avskrive og med eit passande fylgjeskriv få det prenta i "Hordaland" på Voss. Det vart eit bra minne om 40-året i laget.

Opland har prøvt seg som bladmann, har vert assisterande skatteopkræver (deputy collector) og om han enn har faldt for aldersgrensa so driv han framleis som rådgivar i skattesaker og utfyller skattelister for folki. Han skriv soleis nyleg til meg, at han har hat det ganske travelt siden nytår med å forbereida skattereportar for innkoma og har utferda slike reportar for yver 700 personar og forretningar i sit distrikt og tilgrensende distrikter i Iowa. Han leigde endog 2 menn att hjelpe med viktiga saker, og har innsamla kring 125,000 dollars for den langt-rekjande person "Onkel Sam" (U. S.),

Pastor L. J. R. Larson (Rørbakken), Blue River, WI, sends with subscription his greetings to the Vosselag in Lake Mills. He is very appreciative of the last number of Vossingen in 1946, and wrote about his people. Brita J. Ringheim, born Rørbakken is his sister. Larson had two sons and a son-in-law in the war. They were Marius B. Larson, drafted November 27, 1942 into the 332nd Engineers Regiment, First Army, trained at Fort Leonard Wood, MO, then at San Antonio, TX and overseas to England, Scotland, England again, France, Belgium, Germany, Belgium again and Germany the second time. His regiment built a bridge across the Rhine for heavy equipment. It was named "The Victory Bridge". He was demobilized on October 20, 1945. Now he lives in LaCrosse, WI and works at Trane Electric.

Alfred E. Larson, corporal, born February 8, 1921, went in the army February 24, 1942, trained at Fort Warren, WY, Camp Sutton, NC then across the Pacific to the Mediterranean (Egypt) with the 120th Trucking Company. He crossed the Atlantic to come home to New York. He was demobilized January 31, 1946. He lives at home with his parents and is working in lumbering with other veterans.

His son-in-law is Robert Peterson, corporal, drafted November 27, 1942, trained at Ft Leonard Wood, MO, went on the Alcan Highway with the 341st Engineer Regiment to Fairbanks, AL, then back to the U.S. to Camp Lutton, NC and across to the ETO with the First Army. He was discharged September 15, 1945. Now he lives in LaCrosse, WI.

Chester Brathole, Duluth, MN, son of Louis Brathole, who has been a staunch supporter of the Vosselag, served through the entire war in "the merchant marine". He was lucky and was not wounded, wrote his father, when he gratefully sent money for the last no. of Vossingen.

* * *

Helge H. Opland, Canton, SD, reached 75 years September 4, 1949. He is one of the Vossings that must especially be remembered in the history of the Vosselag and otherwise. He was on of the first directors, when the lag was founded in 1909, and in 1932 he arranged the stevne in Canton that year. At the last meeting he took it upon himself to bring greetings to Voss from everyone who had signed their name in the registration and undersigned an appropriate accompanying letter to be printed in the "Hordaland" at Voss. It was a fitting remembrance of 40 years of the lag.

Opland had been a newspaperman, has been the deputy tax collector and since his retirement carried on as a consultant in tax matters and prepared returns for people. Recently, he wrote to me that he had been busy since New Year with customers and had prepared returns for over 700 people and businesses in his district and adjoining districts in Iowa. He hired two men to help with important cases, and he had gathered \$125,000 for the long-reaching arm of "Uncle Sam". We

Me vil då ynnska hr. Opland til lukka med åri som kjem og håpa at dei vert mange enndå.

* * *

Olav Larson Vinje, Madison, Wis., var på besøk til Noreg i 1949. Han reiste den 13de juli og kom att den 16de november. Saman med han reiste og Knut Halsteinson Vinje. Olav er født på Vossestranden den 6te december 1887, søn til Lars Larson og Kari Andersdotter Vinje. Hans far var en bror av Olav Larson Vinje (Garvaren) ved Rognfossen, var velkjendt skredder. Olav utvandra i 1909 og kom til Madison, Wis., den 21de mars. Der hadde han syskindi, Lars, Bessie (Svenson, no Mrs. Vale), Anders, Ingebjørg (Mrs. Satre, Eleva, Wis.), Bertina (Mrs. Myrvang). Han tok fat med snekkerarbeid, det han enno driv. I 1916 vart han gift med Eli Andersdotter Flatlandsmoen, og har hat sin heim 313 Clemons Ave., Madison. Eli døydde for fleire år sidan. Dei har ein søn, Leo, født 1917, som var stabssersjant i krigen på Stillehavsoyane.

Sjur Oyelson Nesheim, Madison, Wis., veteran frå fyrste verdskrig, født på Vossestrandi den 9de juli 1887, utvandra i 1911 og kom til Mt. Horeb, Wis. Vart innkalla til krigstenesta i februar 1918 og vart med i 88de divisjon, yveflytta til kompani D, 130te regiment, 33te divisjon, sendt til tenesta i Europa den 16de mai 1919 og kom til Frankrike. Var med i slagene ved Somme, Argonne, Mause og Mihiel og var 56 dagar ved frontlinjen til slutten av krigen; derpå 6 månad i Luxembourg til heimreise; landa att i U. S. den 20de mai 1919; var avmynstra med 88de divisjon den 30te mai.

Han vart gift i 1934 med Ingebjørg Olavsdatter Lilleteig, født på Vossestrandi. Ho var som nemt ovanfor på vitjing i Norge i 1947.

Sjur Nesheim sin bror, **Knut Oyelson Nesheim**, er farmar nær Madison, Wis., og var gift med Marta Olavsdatter Herheim.

VOSELGET 1950.

Vosselaget skal i år halda sit årlege stemna i Decorah, Iowa, den 24de og 25de juni. Ein må venta at det vert eit framifrå gildt møte. Lars Seim vart pålagd å stella med ordningane forut. Han Helge Opland kallar Decorah vossingane sit Jerusalem. Det kan nok passa, då fleire prestar av vossaslekt har fåt lærdom der og tvo framifrå professorar av rein vossarase virka der for mange år sidan og eit par professorar er der no og av vossaaet.

DET LOKALE VOSSALAG I MADISON.

Det lokale Vossalag i Madison har no bestått i 28 år og hat sine regelmessige møte tvo gonger i året. På desse møti kan ein då få snakka vossamåle purt å reint. Det viser seg å vera lite grand forskjel på måle åt dei frå Strondi, frå Vangs herad og Evanger herad, men det merkja me ikkje utan me snakka om det.

wish to extend to Mr. Opland good luck for the coming year and hope there are many more.

* * *

Olav Larson Vinje, Madison, WI, visited Norway in 1949. He left July 13 and returned November 16. Knut Halsteinson Vinje accompanied him. Olav was born December 6, 1887, the son of Lars Larson and Kari Andersdatter Vinje. His father was a brother of Olav Larson Vinje (Garvaren)(sic the tannmer) at Rognfossen, who was a noted tailor. Olav emigrated in 1909 and came to Madison, WI, March 21. He had cousins there, Lars, Bessie (Svenson, now Mrs. Vale), Anders, Ingebjørg (Mrs. Satre, Eleva, WI), Bertina (Mrs. Myrvang). He started with carpentry, and he still does it. In 1916, he married Eli Andersdatter Flatlandsmoen and has had his home at 313 Clemons Ave., Madison. Eli died several years ago. They had one son, Leo, born in 1917, who was a staff sergeant in the war in the Pacific islands.

* * *

Sjur Oyelson Nesheim, Madison, WI, a veteran of WW I, born at Vossestrand July 9, 1887, emigrated in 1911 and came to Mt. Horeb, WI. He was drafted for war service in February 1918 and joined the 88th Division, then transferred to Company D, 130th Regiment, 33rd Division and sent to Europe May 16, 1919 and went to France. He was in the battles at Somme, Argonne, Mause and Mihiel and was on the front lines for 56 days at the end of the war; thereafter 6 months in Luxembourg until going home, landing in the U. S. May 20, 1919, and was discharged with the 88th Division May 30.

He married Ingebjørg Olavsdatter Lilleteig, born at Vossestrand. She is mentioned above during the visit to Norway in 1947.

Sjur Nesheim's brother, **Knut Oyelson Nesheim**, is a farmer near Madison, WI and married Marta Olavsdatter Herheim.

THE VOSELAG 1950

The Vosselag shall hold its annual convention in Decorah, Iowa, June 24 and 25. One would expect it to be an outstandingly fine meeting. Lars Seim was imposed on to make the arrangements. Helge Opland calls Decorah the Vossing's Jerusalem. That may be appropriate since several ministers of Vossing heritage have been educated there, two outstanding professors of pure Vossing origin have worked there for many years and a couple of present professor's families came from Voss.

THE LOCAL VOSELAG IN MADISON

The local Vosselag in Madison has now existed for 28 years and has its regular meetings twice a year. At these meetings one has the opportunity to talk vossamaul pure and genuine. There seems to be some difference in the language from Strond, Vangs or Evanger areas, but we never talk about it.

I 1948 var styret i laget: Carl K. Takla, formann; Rognald Larson, varaformann; Amelia Nelson, sekretær, og Sivert Shelvik, kasserar. Det var eit bra årsmøte i november med oppvisning av billetter frå Noreg av John Eide. Fortjenesta ved det gjekk til gamleheimarne på Voss.

I 1949 var John Sherven formann; P. A. G. Lee, varaformann; Amelia Nelson, sekretær, og Sivert Shelvik, kasserar. Somars-møte vart hilde i Pompkin Hollow, der sjølvaste kyrkjeformann Asgård talte. Han gav ein fin tribut til avdøde president L. W. Boe av St. Olaf College, som han helt for større mann enn Knute Nelson. Han la ettertryk på, at Boe var dotterson til Lars Davidson Rekve. Eg var beden bringa helsing til Asgård frå gamle kyrkjelyden hans i Lake Mills, Iowa, og nemde til han at det var hundrad år siden senator Knute Nelson kom til Amerika.

Årsmøte var helde 6te november 1949 i Insurance Building, Madison. John Sherven vart attvalgt formann; John Herheim, varaformann; Peder A. G. Lee, sekretær; og Sivert Shelvik, kasserar. Det vart bestemt å gi \$25 til Voss og \$25 til utgjeving av Vossingen. Programmet bestod av ljusbillete av John Eide og musikk av Lillie Henderson. Siewert Dymbe, nationallagets formann, helt ein humoristisk forvitneleg tale mest etter Olav N. Dolve, Voss.

Sivert Shelvik samlar inn pengar til Vossestrand gamleheim, og frua hans, Marta O. Shelvik, født Lilleteig, har fått til ein kvindeforening som og får inn pengar meint for gamleheimen.

FORTJENT HEIDER.

Tvo menn på Voss vart i 1949 viste stor og vel fortjent oppmerksomheit på deira 70 års fødselsdag. Dei var kontorsjef i Voss Sparebank, **Lars J. Skutle**, født 1ste mars 1879, og **Isak H. Hjelle**, født 29de august 1879.

Skutle vart beærto med kongens fortjenstmedalja i gold. Det var ikkje meir so han likte det fyrst, skreiv han til meg, men var no kommen til seinare å ånsja det som ei æra—fortjent eller ikkje får are ta ståda til. Ja, det var godt sagt, og dertil kan segjast at alle som kjenner Skutle vil sikkert vera einige om, at denne heider var vel fortjent. (Sjå om han med billete s. 10.) Han var so til Oslo og laut då helsa på kongen og takka for æra. Han hadde ein kvart times hygjeleg prat med kongen, skreiv han. Og han var i godt homør, då han reiste frå slotte att. Han er no slutta i banken, og Arnfin Haga har plassen etter han.

Hjelle vart ærto på ein an måte. Han var ikkje heima på fødselsdagen sin, men kring 200 telegrammar var sent til han, og mange gåvor, soleis eit heilt lite bibliotek med bøker.

Millom anna fekk han helsing frå sjefen for generalstaben og fleire officerar, som var på Voss då krigen kom i 1940. Sameleis fekk han helsing frå Nationalhjelpi ved Odd Nansen. Det er mest som han tykjer det er lögje, skrive han, at han er vorten gamal. Han merkje ikkje noko sers til det endå, men

In 1948 the officers in the lag: Carl K. Takla, president; Rognald Larson vice president; Amelia Nelson, secretary, and Sivert Shelvik, treasurer. There was a good meeting in November with John Eide showing pictures of Norway. The collection with it went to the Old Folk's Home at Voss.

In 1949, John Sherven was president; P. A. G. Lee, vice president; Amelia Nelson, secretary, and Sivert Shelvik, treasurer. The summer meeting was in Pumpkin Hollow, where the church president Asgård, himself, spoke. He gave a fine tribute to the deceased president L. W. Boe of St. Olaf College, whom he regarded as a greater man than Knute Nelson. He left the impression that Boe was the grandson (daughter-son) of Lars Davidson Rekve. I was requested to give Asgård greetings from his old congregation in Lake Mills, Iowa, and he brought up that it was a hundred years since Senator Knute Nelson came to America.

The annual meeting was held November 6, 1949 in the Insurance Building, Madison. John Sherven was re-elected president; John Herheim, vice president; P. A. G. Lee, secretary and Sivert Shelvik, treasurer. It was decided to give \$25 for the publication of Vossingen. The program consisted of a slide show by John Eide and music by Lillie Henderson. Siewert Dymbe, the National Lag's president gave an interesting humorous talk mostly about Olav N. Dolve, Voss.

Sivert Shelvik collected money for the Vossestrand Home for the Aged and his wife, nee Lilleteig, has organized a women's club that collects money for the Home for the Aged.

DESERVED HONORS

Two men from Voss were given big and well-deserved praise on their 70th birthdays. They were the office manager of Voss Savings Bank, **Lars J. Skutle**, born March 1, 1879 and **Isak H. Hjelle**, born August 29 1879.

Skutle was honored with the King's Service Medal in Gold. He wasn't so impressed with it at first, he wrote me, but lately he came to recognize it as an honor that few others get. Yes, that was well-put, and everyone who knows Skutle would certainly agree that this was well-deserved. (See about him with a picture p. 10) He traveled to Oslo and met the king and thanked for the honor. He had a pleasant conversation with the king for 15 minutes, he said. He was feeling good, when he left the palace again. Now he has quit with the bank and Arnfin Haga has his position.

Hjelle was honored in another manner. He wasn't home on his birthday, but about 200 telegrams were sent to him, and many gifts, almost a whole library of books.

Among others, he was greeted by the commander of the general staff and several officers who were at Voss at the time of invasion in 1940. Similarly, he was congratulated by Odd Nansen of the National Aid. It is almost as if he has become old, he writes. However, he doesn't notice it yet, but

han lyt tru det då kyrkjeboki lyg ikkje og borneborni veks til. (Sjå ovanfor s. 70 med billete og meir om han.) Han fekk telegram frå Vosselaget i Lake Mills forleden somar, og det set han stor pris på, skrive han.

KRIGEN PÅ VOSS 1940.

Det er 10 år sidan tyskarane yvfealdt Noreg. Det var den 8de april 1940. Kva hendte so på Voss? Der var samlingsplassen for 4de division av den norske hær. General W. Steffens var sjef for den og kom samme kveld til Voss. Oberst G. Østbye var utnemnd til sjef for 4de brigade, og etter å ha yvetatt noko avdelingar ved Bergen kom han til Voss den 10de april og fekk brigaden uppset fullstendig der. Men han vart beordra til Valdres med brigaden, og med den vart linjesoldatarne frå Voss og Ein bataljon, som hadde vore på Ulven på nøytralitetsvakt under anførsel av major C. Stenerson, og nokre are avdelingar vart att på Voss, og det skulde vera nok til å halda Vossabygdi, meinte oberst Østbye, men general Steffens hadde nok andre tankar, då han seinare vitna, at han ikkje agta å halda Voss utanat englandarane hjelpte. Steffens reiste frå Voss att den 25de.

På Voss var og att oberst Blom, som fekk kommandoen der, då generalen reiste. Han hadde før vore plasskommandant og set upp dei ymse avdelingar. Are officerar forutan major Stenerson var major Løvedal, som var sjef for øvingsbataljonen, og major Treider, som var sjef for dei 2 kompanier, som var stationerte i Skjervet, Granvin.

Stenerson var då den som vesentlig dirigerte operationerne. To kompanier under kapteinene Kolderup og Lunde voktade jernbanelinja frå Bergen. I Skjervet var eit kompani under løytnant Akre og eit mitraljøsekompani under kaptein J. Chr. Gunderson. Der var kraftig kamp i Skjervet. Nokre norske soldatar faldt, men mangfoldig fleire tyskarar, var det sagt. Kamp var der ved Vaksdal. Ei patrulja vart sendt oppyver Bergsdalen, der ingen tyskarar kom, men inkje nokon utyver Bordalen, der 500 tyskarar kom fra Alvik, endå Stenerson var underretta.

So kom bombingi av Vangen den 23de, 24de og 25de april, og 11 liv gjekk til og 82 hus vart øydelagde, som det har vore skrevet mykje om.

Tillæg til side 111: Nils Lydvateigen, Steffa Olavson Teigen og kona Guri Nilsson, Nils Endreson Nesthus og Guro Andersdatter Midtun bleiv i Vangsvatne på veg frå kyrkja 1736. (Kyrkjeboka.)

He says the church ledger doesn't lie and his grandchildren are getting big (See above p. 70 for a photo and more about him). He got a telegram from the Vosselag in Lake Mills last summer, and he valued that greatly, he wrote.

THE WAR AT VOSS 1940.

It is ten years since the Germans conquered Norway. It was April 8, 1940. What happened at Voss? It was the meeting place for the 4th Division of the Norwegian army. Gen. W. Steffens was its commander and he came to Voss that night. Colonel G. Østbye was named commander of the 4th Brigade, and after having collected some units from Bergen he arrived at Voss April 10th and had the brigade there at full strength. He was ordered to Valdres with the brigade and with infantry from Voss too. One battalion, that had been on neutrality guard duty at Ulven under the leadership of Major C. Stenerson, and some other units were back at Voss and were presumed to be sufficient to defend the Voss districts said Col. Østbye, but General Steffens thought otherwise as he later demonstrated when he couldn't hold Voss without the help of the British. Steffens left Voss the 25th.

This left Col. Blom at Voss, who took command when the general left. Before, he had been post commander and set up various units. Other officers beside Stenerson, were Major Løvedal, who was commander of the infantry battalion, and Major Treider, who was commander of the two companies stationed at Skjervet, Granvin.

Stenerson was the one who usually directed operations. Two companies under captains Kolderup and Lunde guarded the railroad to Bergen. At Skjervet there was one company under Lieutenant Akre and a machine gun company under Captain J. Chr. Gunderson. There was vicious fighting at Skjervet. Some Norwegian soldiers fell, but many times more Germans, it was said. There was fighting at Vaksdal. One patrol was sent up Bergsdal, but none out Bordalen by which 500 Germans came from Alvik though Stenerson was informed.

Then there was the bombing of Vangen on the 23rd, 24th and 25th of April. 11 lives were lost and 82 buildings destroyed about which much has been written.

Addendum to page 111: Nils Lydvateigen, Steffa Olavson Teigen and his wife Guri Nilsson, Nils Endreson Nesthus and Guro Andersdatter Midtun drowned in Lake Vang on the way from church 1736. (Kyrkjeboka.)

INNHALD

Til Voss att	89
Våpenbror	90
På hellebråti	90
Are besøk i Nordheim- og Kytegrendi	92
Til Uppheim i Vestbygdi	93
Besøk på Afdal.	
I krigen for Amerika	95
Meir om krigen og heimafronten	96
På gamle tomtar att	96
Tur til Bergen att	98
Til Fløyfjellet	98
Min 75-årsdag	98
På Rekve-Fjose- tur med Amerika-folk	99
Selskap på Vinje (Tjukkebygdi)	101
Til garden Hjelle att	102
Til Nyre	104
Dei sidste dagar på Voss	105
Avsked frå Bergen att	106
Ættargransking	107
Kven var Ingebjörg	
Steffadotter Gjerme?	110
Vosselagsmøti	111
I Hayfield, Minn	111
I Madison, Wis	112
I Lake Mills, Iowa	112
Helsing til laget frå ordførar Hjelle	114
Frå pastor Larson	116
Helge H. Opland	116
Olav Larson Vinje	117
Sjur Oyelson Nesheim	117
Vosselaget 1950	117
Det lokale Vossalag i Madison	117
Fortjent heider	118
Krigen på Voss 1940	119

Appendix

There are some things that would explain local Vossing customs that would perhaps make reading more enjoyable.

Lyklaset

Lyklaset

Støl. An open milking place, usually in the mountains. Compare to seter=sæter is a mountain "chalet" or hut. Lyklaset where Rene spent his childhood summers is a "støl".

Støl=set. Most farms in the valleys of Voss had their corresponding mountain land (see teig=a strip of land). On these they had their summer pasture in the mountains. Some members of the family (usually women) spent a great deal of the summer up there milking the cattle and goats and making cheese (geit or gammel ost). It was customary to send small boys there for the summer so the woman could also function as "baby-sitters. This leads to Rene's melancholy stories and the familiar lonely "Saeter jentens søndag" (seter girl's Sunday).

It was common to nickname these places, hence Lyklaset, Opset, Flyane and Bulken. Sæter, teig and støl were often used in farm names and became part of many Norwegians' proper names.

Lyklaset

Lyklaset

